

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

1720
**HESIODI
ASCRAEI**

**QUAECUMQUE EXSTANT
GRÆCE ET LATINE,
EX RECENSIONE**

JOANNIS CLERICI,

Cum ejusdem Animadversionibus;

| Accessere Notæ

**JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII,
FRANCISCI GUETI, & STEPHANI CLERICI**

Nec non in altero volumine

JOAN. GEORGI GRÆVII

Lectiones Hesiodæ, nunc auctiores, &

DANIELIS HEINSII

Introductio in doctrinam Operum & Dierum;

Cum Indice

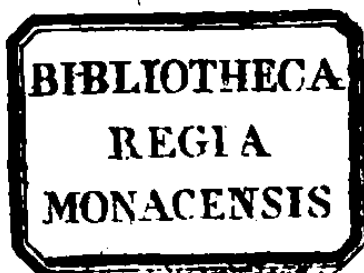
GEORGI PASORIS.

AMSTELÆDAMI,

**Apud G. GALLEY, Præfectum Typographiæ
PUGUETANORUM.**

M. DCCI.

NOBILI ATQUE ILLUSTR

V I R O

CHRISTOPHORO
CODRINGTONO
INSULIS,

QUÆ LEWARDICÆ DICUNTUR,

in Americano Oceano,

P R Æ F E C T O.

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLU-
STRIS, nuper aucta esset exigua mea su-
pellex libraria; cœpi dispicere ac reputare
mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te
animum testatum facere possem. Haud ita mul-
tò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustra-
tum, typis describendum dedi; nec putavi me
commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 gratias

DEDICATIO.

gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lerwardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuae curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hic cùm ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia conjunxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimos illos duces Græcos & Romanos; qui non minùs exculti Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsoleta, repudiant. At quid dicent, cùm Te, Tuique similes, qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantiae, quâ propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuae gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

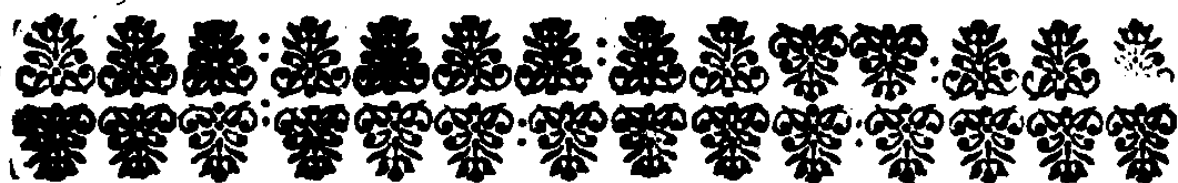
ne

DEDICATIO.

*ne in Europam ac patriam redire optabō; Deūm-
que, quæ pretiosissima mortalibus largitur, eant in
Te copiosissimè omnia effundat orabo. Vale.*

Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim, ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam, néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem, & notulas in chartam meas conjecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim adlensi, cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum & Dierum* aliquam partem; quibus additis, fermè totus Poëta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpti, ex paternis schedis, quæ excerptenda visa sunt; alia enim multa habebat in usum tironum, quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi, cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

AD LECTOREM.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione delumsi, emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectiõibus Hesiodicis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinsii* *Introductione in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Pasoris* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phœnicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verum singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

AD LECTOREM.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset evellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes & graviora studia ejusmodi amoenitatibus interdum, si Deus vitam & valetudinem concesserit, interpungemus; eò libentius quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *regnant alibi familiae & vocabula factionum, opiniones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius profici nefas habetur*; hîc verò sibi indulgere, dissentire ab aliis & errare etiam semper licuit&, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saeculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRO

V I R O C L A R I S S I M O
BONAVENTURÆ VULCANIO,

Græcarum Litterarum Profeflori & Interpreti

S. D.

DANIEL HEINSIUS.

Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum majori olim formâ editum à nobis fuisse: in qua veteres Poëtæ illius Interpretes conjunxeramus. Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini. Joannis enim Tzetza, Grammatici non planè contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis, ut suavissimos & auro contra non caros, Operum & Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur, quam Pythagoras & Plato postea excoluerunt. Quæ res ita grata, ut pote in adolescente, viris maximis tum fuit, ut quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraveramus quidem, eam nobis ita cumulatè laudem tribuerent, ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecundia: quòd putarent nova esse omnia, sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cùm autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, Hesiodum sub prælum revocarent operæ, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quadam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quadam repperi,
quæ

D E D I C A T I O.

quæ per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non rarò accidit typographis, in ætate Tzetzae, erat commissus. Ceterum in reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus verbum, Minervâ conceperam, n hil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguæ peritiâ ignorat, nisi qui est prorsus τ βεβήλων? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga præceptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juventus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO-

H E S I O D I V I T A .

*Ex Lillii Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit sc-
nex , rusticanâ agrestique facie. Jamduðum , in-
quit Piso , Hesiodum nobis affers. Ipsum , inquam ,
profectò Hesiodum , quem & aliquo tempore cum Ho-
mero floruisse accurati quidam prodidere scriptores , ali-
cubi licet Cicero noster Homerum longe faciat antiquio-
rum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos , Gel-
lio & Seneca & Pausania testibus , uter ætate præcesserit :
qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit ,
& Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem , cente-
simo , inquit , l x. & quinto anno post captam Trojam ,
Homerum & Hesiodum fuisse dicunt , & reliqua. Tum
paullò post subdit idem Cyrillus : Tradunt autem qui-
dam , quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi , sed
in illis fuerit temporibus , regnantibus apud Hebræos
Azaria & Ozia , apud Medos Arbace , apud Latinos au-
tem Proca Sylvio , ante scilicet constitutionem Olympia-
dum. Quæ cum dixissem , nos , inquit Piso , summo-
pere avemus de te audire , quæ tu assiduâ lectione super
hac re annotaveris. Quibus ego , libenter sic agam , in-
quam , rémque ideò altius aliquantò repetam. Porphy-
rius enim & plerique alii , Hesiodum Homero juniorem
annis centum faciunt , atque ante primam Olympiadem.
Quam opinionem sequi videtur Solinus , qui ita scribit :
Inter Homerum & Hesiodum Poëtam , qui in auspiciis
Olympiadis primæ obiit , centum xxx. anni interfuerunt.

Alii

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tametsi quidam infulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,

Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίodus ὁ Μῆσαις Ἑλικωνίσι τὸνδ' ἀνέθηκε.

Ὑμνῶ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps iudicium fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασὶ λέγας, non ὡς φησὶ Λέγης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

Musa mihi refferas, quæ non umquam ante fuere,

Neve futura retro.

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum

Festinantes propter palmam plaustra terebant!

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo eà Græcè, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita :

Μῦθ' αἰεὶ μοι ἐννεπ' ἐκείνα τὰ μήτ' ἐγλύοντο πάροιθεν,
μήτ' ἔσση μετόπισθεν.

Sic verò Hesiodus :

Ἄλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ παναχήποδες ἵπποι
Ἄρματα συντρέψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδης ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè mīpúsque sapienter judicant. Pulchrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὴν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Ἐργα inscribitur, poëmæ. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cùm unde dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi est
puer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascræam migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: quidum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzetzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vescar, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικὸν φυτόν appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

——— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subjecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* & *cano* significat, quod laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λα, ut δα, particula intensiva, & *aro*, ut si non voce, at significatu conveniat. Si plura verò de

V I T A:

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum *Ἐρωτικῶν*, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, haustâque Hippocrenes undâ, repente Poëta produit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset fœtura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterâsque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stesichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemezi Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemezi Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Gantore Physigei liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagus projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filii, sed Ganyctoris Nauclei dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Boeoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio.

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumultata:

Ἀσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, αἰπὰ θανόντι

Ὅσ' αὖ πλεῖστον γῆ Μινυῶν κατέχει

Ἡσιόδῳ, ὃ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέει

Ἀνδρῶν κλεινοτέρων ἐν βασιλῆϊ σοφίῃ.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latinè, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Speῖτατόσque viros judicio sophia.

Quos cùm Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latinè vertit:

Salve

V I T A

*Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit unus;
Tu sapias Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesiode ante alios sophia præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡβήσας, καὶ δὲς τέφρᾳ ἀντιβολήσας
Ἡσιόδ᾽, ἀνδράποισ μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verum jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἔργα verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus verò Stesichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίᾳς μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroüm & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulie-

H E S I O D I

rum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, secum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Mæonidæsq. Poëtæ
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phæbium, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

Εν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ ἢ Ὀμηροῖ, αἰοῖδ' ὁ
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ὡ,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόορον, ὃν πέπε Λητιά.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stefichorúsque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victûs ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de foeminis, de temporum connexionem, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant, quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Altronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

V I T A.

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas juvisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbuscula vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacraque numina nymphas,
Pacis opus, magnos natura condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat & apud Græcos proverbium, de iis qui supersenescunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus, Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; eâ videlicet solummodo causâ, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriz in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmonæus, vel Tantalus, immodera-

HESIODI VITA

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffit, Pindarus ab Amphimane Coe, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

HESIODI VITA

E Fluvii Ursinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre , & Pycimede matre natum Olympiade prima , LX. ante Romam conditam annis floruisse , ex scriptoribus cum Græcis , tum Latinis , colligimus. Patria illi Cuma , Æolicarum urbium una , ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt , Ascrumque Bœotiae vicum petisse ; à quo Ascrum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem , cum senex admodum esset , recitat Plutarchus in Diodis convivio. Proverbium inde factum , Hesiodea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio , quod Zeuxippi dicebatur , ex ære positam fuisse , intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum ,

Ἡσιόδῳ δὲ Ἀσκραῖ ὀρειναῖσιν εἶδετο μῦσαις
θεῖον ἔργον , χαλκὸν δὲ ἐβιάζετο θυάδι λύσσει
Εὐθεὸν ἱμείρων ἀνάγην μέλῳ.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit :

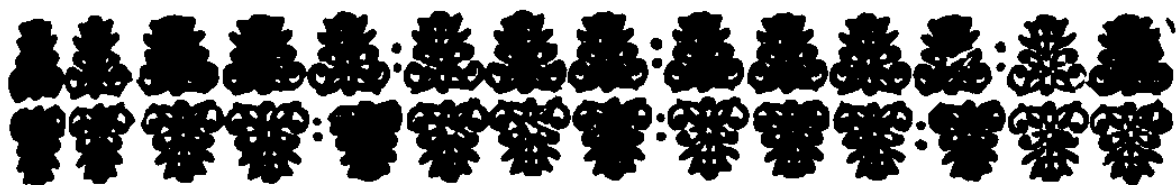
*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter , Hamadryadum media sublimis in aula:
Ærea ὃ effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tameliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE.

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
Spoëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullo post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant.
Plurium verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiacion & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paullo ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Tetztes, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat , suâ ætate Arcturum ἀκρό-
 νυχον in Boeotia exortum fuisse VIII. die Martii. unde
 Poëtæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi , ut
 error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
 sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversio-
 nibus, num. MCCLV.

Ἐκ τῶν Σειῖδα.

Ex Suida.

Η Ἡσιόδῳ Κυμαῖῳ, νέῳ
 ἢ κρημιθεὶς ὑπὸ τοῦ πα-
 τρός Δίος, καὶ μητρὸς Πυ-
 κιμήδης, ἐν Ἀσκρῇ τῆς
 Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ἢ εἶ-
 ναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ
 Μελανώπιδος. ὃν Φαίσι πινεσὶ τοῦ
 Ὀμήρου προπάτορος εἶναι πάπ-
 πον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι
 Ἡσιόδου τὸ Ὀμηρον. ἐκάπερον
 ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ-
 γασθαι. ποιήματα ἢ αὐτῷ ταῦ-
 τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
 Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
 κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
 ἐ. Ἐπικήδειος εἰς Βάτρεα-
 χόν πνα ἐρώμενον αὐτῷ. Πε-
 ς τὸ Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
 ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε ἢ
 ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφῳ καὶ
 Κτημύῳ· οἳ νύκτωρ δόξαντες
 ἀναιρεῖν Φθορέα ἀδελφῆς ἐ-
 αὐτῶν, ἀνεῖλον τὸν Ἡσιόδον
 αἰχνοῦντες. ὡς ἢ καὶ Ὀμήρου
 κατὰ πνας πρεσβύτερος. καὶ
 Homero, ut quibuldam videtur, antiquior. Alii eadem

Hesiodus Cumæus. Ce-
 terum à patre Dio &
 Pycimede ejus matre , in
 Ascra, translatus eò, vixit.
 Genus ac familiam illius ab
 Ampelide Dio ; Melanopi
 filio deducunt. Quem non-
 nulli Homeri abavum fuisse
 volunt. Ut Hesiodi conso-
 brini filius fuerit Homerus.
 Utrumque autem ab Atlan-
 te volunt oriundum esse.
 Ejus autem hæc sunt poë-
 mata: Opera & Dies, Scu-
 tum, Mulierum Catalogus,
 libris quinque. Epicedium
 Batrachi , quem in deliciis
 habuit. De Dactylis Idæis.
 Alia item multa. Obiit au-
 tem, cùm ad Antiphum &
 Ctimum hospes divertis-
 set. Qui cùm noctu sororis
 suæ stupratorem tollere se
 existimarent , Hesiodum
 ignari sustulere. Fuit autem
 Homero, ut quibuldam videtur, antiquior. Alii eadem tempe-

DE HESIODI ÆTATE

tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ὃ ἄλλως, σύγχρονον. Πορφυρίου καὶ ἄλλοι πλεῖστοι νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζουσι.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίου τοῦ
Ἀλικαρνασέως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

HἩσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συγγένεως ἑμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. 1.

Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

Rarò assurgit Hesiodus, magnaque pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτὸν.

ΛΟΚΕΪΔΩ ἐν νέμει σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λῆσαν δ' ἀπὸ σφετέρων,
 Καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
 Ἐρράναν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
 Τοίλω γὰρ ἡ γῆρι ἀπέπνεεν, ἐνέα Μυσῶν
 Ὅς πρὸς τοὺς καθαῶν γάλακτι λυγροῖσι.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

N O T Æ

3

I N

THEOGONIAM

H E S I O D I.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γυνητῶν, nam erant alii ἀγλῶνηται, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmatis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδῳ, pro-
sâ oratione *Generationem Deorum*; quod fortè additur, dis-
criminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*,
in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* in-
ventores fuere *Theogoniæ*, antea Græcis ignotæ. Sic enim
loquitur Lib. II. c. 53. Ὅθεν δὲ ἐγλύετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε
αἰὲ ἦσαν πάντες, ὁμοῖοί τε πινὲς τὰ εἶδεα, οὐκ ἠπίσταντο μέχρ' ἢ
πρώτῳ τε καὶ χθρὲς, ὥς εἰπὲν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον
ἡλικίῳ πατρὸς καὶ οἰοῖσι ἔπεισ' ἰδοὺ μεῦ πρὸς βυτίον γλῶσσαι,
καὶ ἔπεισ' ὅσοι. Οὗτοι δὲ εἰσι αἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ ἔλθουσι,
καὶ πῶσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας
διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημνάναντες : Unde autem singuli
Deorum exstiterint, ante cuncti semper fuissent, aut quâ spe-
cie, hætenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic
dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis
non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis *Theo-*
goniam, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & ar-
tibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Ho-*
merus & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec vi-
dentur ornasse, nisi circumstantiis nonnullis. Sanè num-
quam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia
de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad γ. 211. In-
terim liquet ex hisce verbis *Theogoniam* verè esse *Hesiodi*,
quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pausanias* in *Bœo-*
ticis, sive Lib. IX. p. 581. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἴθ' Ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρ' μέγα τε ζαθέοντε,
 Καί τε πρὸ κρήνῃσι ἰοειδέα πῶς ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, ἢ βωμὸν ἐροθενέ' Κρονίων,
 Καί τε λοεσάμεναι τέρενα χροά Περμησσοῖο,
 ἢ Ἰπώνκρηλῆς, ἢ Ὀλμειῶν ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὸς ἐνεπιήσαντο,
 Καλὸς, ἰμερόεντας ἐπερρώσαντο ἢ πρὸς ἴν'
 Ἐνθεν ἀπορρύνεσθαι, κεκαλυμμένα ἢ ἐρὶ πολλῇ,

NOTE IN HESIODUM.

Vers. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ἦτοι μὲν πρῶτον, καὶ ὅτε &c. Guilelmus.

1. Ἑλικωνιάδων] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bœoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bœotiz, ita dictus à Phœnicio *hhalik* ἡλῆλῃ aut ἡλῆλῃ *hhalikon*, quæ vox *montem altum* sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bœotiam & colonis & nominibus Phœniciis. Clericus.

2. Ζαθέον π] *Divinissimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oreades, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἕρῃα μακρὰ διῶν χαρίωνται ἐναύλῃς
 Νυμφῶν.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. Clericus.

3. Ἰοειδέα] Malim *μυλαινύδων* interpretari, ἀπὸ τῆς *ῖς* ferrugine, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est *ιοειδής*, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant *ιοειδέα πάντα*, id est, profundum. Ideò Poëtæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *caxula* *Liriope* dicitur *Ovidio* *Metam.* III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet *εἶδος*, seu *speciem*

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadicibus incipiamus canere,
Qua Heliconis habitant montem, magnūque divinūque:
Et circa fontem caruleum pedibus teneris
Sulant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenero corpore aquâ Permessi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri;
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
Inde concitata, velatæ aëre multo,

5. Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. Clericus.

4. Καὶ αὐτὰς ἐστὶν ἱερὰς Κερίων. Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. Clericus.

5. Ἀναρίστης τῆς ἀπὸ Περμεσσοῦ] Εἰς αὐτὴν τὸ εἶναι ἄλμα. Guistius.

5. Περμεσσοῦ] Intellige ὕδωρ, aquâ, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶס phee-metso, hoc est, purus aut fons purus, nam Radix פֶּרְס hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc visa derivatio, quàm Bocharti פֶּרְמֶסֶס phee-metso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvio-lus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. Clericus.

6. Ἰπποκρήνη] Phœniciè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפִּיגְרָה happigra, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset ἵππων ἱππὸν fons equi, seu ab equo excitatus. Clericus.

Οὐλοῦ] Phœniciâ voce, הַחֹל מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem con-textore. Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad γ. 2. Clericus.

8. Ἐξήλθοντες δὲ πρὸς αὐτὴν] hoc est, ἀρχίσματα. inceserunt, proces-lerunt & similiter. Guistius.

Ἐννύχια τέχον, περικαλλέας ὄσσαν ἰῆσαι,
 Τῖμν' ὅσαι Δία τ' αἰγίοχον, ἢ πότνιαν Ἡῤῥην
 Ἀργείην, χρυσεόισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἢ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἡδὲ Πιοσιδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
 ἩἜην πε χρυσοσέφανον, καλλιῶν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Ἰάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, ἢ Νύκτα μέλαιναν·
 Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γῆϑ' αἰὲν ἑόντων.
 Αἴνυ' ποθ' Ἡσίοδον καλλιῶν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἐλικῶν ὑπὸ Ζαθέοιο.
 Τόνδε δέ με πρῶτα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο.

Ποιμένες ἄγραυλοι, καὶ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δὲ ὅτ' ἐθέλωμεν αἰληθεῖα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασκον κῆραι μεγάλα Διὸς ἀρξίεπται.
 Καὶ μοι σπῆπτον ἔδον, δάφνης ἐρμηλέϑ' ὄζον,

10. Ἐννύχια] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne pateretur mendacium Poëtae, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in summo Helicone, ubi nemo pernoctabat. *Clericus.*

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Musis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. *Clericus.*

16. Ἐλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Arcuatis superciliis. *Guictus.*

16. Ἐλικοβλέφαρον] Volubilibus palpebris, id est, *patam*, ut Venere vocabant Latini. Lascivix est indicium niectare frequenter, & signum amantium. *Clericus.*

23. Καλλιῶν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἔργων. *Guictus.*

26. Καὶ ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quòd, cùm Musæ ipsum primùm alloquerentur, conviciis usæ sint, quod est primævæ simplicitatis. *Clericus.*

27. Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbimus. *Clericus.*

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovémque agida tenentem, & venerandam Iunonem
 Argivam, aureis calceamentis incedentem:
 Filiámque Ægiocchi Iovis, ceruleos oculos habentem Minervam:
 Phœbiumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
 Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,
 Hebénque aureâ coronâ decoram, formosámque Dionem,
 Aurorámque, Solémque magnam, splendidámque Lunam,
 Latonámque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terrámque, Oceanúmque vastum, & Noctem atram:
 Aborímque immortalium sacrum genus semper exsistentium.
 Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.
 Hoc autem me primum Deæ sermone compellarunt,
 Musæ Olympiades, filiæ Iovis Ægiocchi:
 Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solùm,
 Scimus mendacia multa dicere veris similia:
 Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
 Sic dixerunt filia Iovis magni veridicæ,
 Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀγρίππαι] Diserta. Guietus.

30. Καί μοι αὐτῆρος ἴδον, δάφνης ἱερῆς ἄλκυ] Ἐδν pro ἴδον.
 Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
 logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καί μοι αὐτῆρος ἴδον δάφνης ἱερῆς ἄλκυ] Scholiastes post-
 quam dixit *Heliconem* παλὺν δάφνον esse, & laurum æquè potuisse esse
 donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
 veram ejus rationem reddit hisce verbis: παρὸν ἡ δάφνη αἰνυμένη πρὸς
 τοὺς κότυσας. Σοφοκλῆς δὲ Κασσίδρα· δάφνη φαρὶν ὀδύνη πρὸς τὸ
 πρ. καὶ Λυκόφρων· δάφνη φαρὶν φείδαν ἐνλαίμων ὄπαι. καὶ τὰ ποιήματα
 δὲ καὶ θεῶν ἐμπρόσθεν εἴρηται: quia laurus efficax est ad afflatus crean-
 dos. Sophocles in *Cassandra*: Cùm comedisset laurum, dentes instar
 ferræ in ore concutiebant. Et *Lycophron*: cùm laurum comedisset, va-
 ticinabatur emittens vocem è gutture, Certe *Boëmata* Dei afflatu sunt
 ὁμήρου. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cùm ergo
 Laurum tibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis sequæ ab iis afflatum, perin-
 de est ac si facultatem poeticam tibi ab illis concessam diceret. Quam
 in rem, paucula ex *Claud. Salmasio* hîc apponemus. Sic ille in *Solini*
 Poly-

Δρέψαδ' ἤθητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδῶν
 Θέλω, ὥστε κλύοιμι τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἰόντα.
 Καί με κέλονται ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἰόντων,
 Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.
 Ἀλλὰ πῆ μοι ταῦτα φεῖ δρυὶ ἢ φεῖ πέτρῳ;

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῶδες dictos fuisse
 διὰ τὸ ῥάπτεν πᾶς ᾠδᾶς. quod veluti consueverunt varias partes Poëtarum,
 quos cauebant, non διὰ τὸ ῥάπτεν, addit: „Antequam mos ille τὸ ῥα-
 ψῶδες aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ
 hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
 nunciare conueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
 tur ἐπὶ ῥάπδῳ ᾄδειν. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Bœoticis de He-
 siodo qui cum cithara pictus erat: ἔδιν τοι Ἡσίοδον οἰκίῃσιν φέρμεν.
 δῆλα γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τ' ἐπὶ ῥάπδῳ δάφνης ἦδε: nequaquam
 fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus
 versibus, eum ad lauri ramum cecinisse. „Intelligit hos versus ex
 Theogonia, Καί μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
 ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
 quam Poëtæ, datum possumus interpretari, propter illa, ὥστ' κλύοι-
 μι πᾶτ' ἐσόμενα πρὸ τ' ἰόντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
 tu, non minus ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
 tione, cum non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud
 homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
 se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
 rum gestabant & admordebant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
 lebant, unde δαφνηράροι vates. Asclepiades, in statuam Homeri:

Καί σοι κρηπίτηλον ἱεροσάδμα φεῖ πάσαι
 ὦρεζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρίμνην.

Fallitur, ut sæpè Critici, qui non significant unde depromserint quæ
 dicunt. Epigramma est in statuam Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
 thologiæ. p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιμαίνοντι μεσημβρινὰ μῆλα σε Μῦσαι
 Ἐδραχον ἐν κρηναῖς ὕρσιν, Ἡσίοδον.

Καί σοι κρηπίτηλον ἱεροσάδμα φεῖ πάσαι
 ὦρεζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρίμνην.

Δῶκαν δὲ κρήνης Ἐλικωνίδος ἱεροὺς ὕδρες,
 Τὸ πρῶτον πάλαι πρὸθεν ἱερῶν ὄντων.

Οὐδ' οὐ κρηναῖον μακάρων γένος, ἔργα τι μολπαῖς,
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγχευες ἡϊήων.

Ipsa pascentem meridie oues Musa viderunt te in asperis montibus, He-
 siodo; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
 sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
 volucris equi prius erupit iugula. Quæ tu satius beatorum genus, &
 res gestas cantibus, & genus priscorum descripsisti juvenum, Sed audia-
 mus

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam praterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hac circa quercum, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „ *Pausanias* de virga laurea accepit, cum qua Ve-
„ teres Poëtae carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„ *ῥαψῳδοὶ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è
„ lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείῳ, ὡς πὶ κλύομαι τὰ τ' ἰστέλλω, ὥς τ' ἰόντα] *Nothum*.
Gruetius.

32. Τὰ τ' ἰστέλλω ὥς τ' ἰόντα] Poëtica, nempe, est, *μαντείαις*
genus, unde Poëtae Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ πάλαιον,
οἱ κείνους καὶ μουσικῶς ἐγχείζοντο: olim vates exercuisse & *musicam*. Cle-
ricus.

34. Σφᾶς δ' αὖτις πρῶτον δὲ καὶ ὑστερον αἶν' αἰείδω] Imitatus *Horatius*
Lib. I. Ep. I.

*Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Mæcenas &c.* *Clericus*.

35. Ἀλλὰ τίς μοι πῶτε φεῖ δρυὶ ἢ φεῖ πέτρῳ] Hoc est, φεῖ τὴν δρυὶ
καὶ πέτρῳ, subintellige ἀγεται. *Gruetius*.

35. Ἀλλὰ τίς μοι πῶτε φεῖ δρυὶ ἢ φεῖ πέτρῳ;] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paullò
aliter hanc *Parœmiâ* profert *Iliad.* X. γ. 126. ubi *Hector* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adis-
set, suspicatur:

Οὐ μὲρ πως νῦν ἴσθ' ἅπ' δρυὸς, ἢ δ' ἅπ' πέτρας.

Τῷ ὁμιλεῖν δρυὶ, ἢ πετρῷ ἢ ἡθιός τι,

Περὶ δ' ἡθιός τι ὁμιλεῖται ἀνθρώποις.

Non quidem nullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adolescens; virgo, inquam, & adolescens, confabu-
lantur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermone præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
qui locus *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sententia est is quem dixi-
mus. Crediderim potius petritum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssææ* γ. γ. 163
cum rogasset *Penelope* *Ulysssem*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τῷν, Μυσῶν δ' ἄρχόμεθα, ταῖ Διὶ πατρὶ
 ὕμνῳσι τέρπεται μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Εἰρόσσει, τὰ τ' εὐνέει, τὰ τ' ἐσάρεθαι, πρὸτ' εὐνέει,
 Φωνῇ ὁμιρῶσαι· ἥ δ' ἀκάμαίῳ ῥέει αὐδῇ
 Ἐκ σωμαίων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
 Ζηνὸς ἐργασίῳ, θεῶν ὅππ' ἀειροέσση
 Σκιδναμένη. ἡχέει ἣ κάρη νιφόεντι Ὀλύμπῳ,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὅσ' ἀν' ἰῆσαι,
 Θεῶν γὰρ αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ
 Ἐξ ἀρχῆς, ἧς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς ὄρεος ἔπικτον,
 Οἷτ' ἐκ τ' ἐγγύοντο θεοί, δωτῆρες ἐαίων.

40

45

Οὐ γὰρ ἀπὸ δυνάεος ἰσὶ παλαιφάτης, ἐδὲ ἀπὸ πίστεως.

Non es omnis à vetere quercu, aut à rostra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoratam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τῷν Μυσῶν δ' ἄρχόμεθα] Τὸ τῷν hic age, agendum significare videtur. Sed hic omnino iuribendum videtur, τῶν Μυσῶν δ' ἄρχόμεθα. hoc est, ἀπὸ τῶν Μυσῶν δ' ἄρχόμεθα. Hesych. τῶν Μυσῶν ἀπὸ τῶν. Hunc locum respexisse videtur. Guilielmus.

39. Ὀμιρῶσαι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμός & ἄρω. ὁμῶς compositum videtur. Unde ὁμιρῶν, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμῶς, ὁμῶς. Sed τὸ ὁμῶς simplex videtur. Ab ὁμῶς, ὁμῶς, ὁμῶς. quare & τὸ ὁμῶς unde ὁμῶς συμφωνῶ simplex fuerit fortè. Hesych. ὁμιρῶσαι, ὁμιρῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Guilielmus.

39. Ὀμιρῶσαι] Hesychius: ὁμιρῶν, συμφωνῶν. Ὀμιρῶσαι, τὸ συμφωνῶσαι. ὁμιρῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμιρῶν, ὁμῶς εἰρημῶς (i. εἰρημῶς) συμφωνῶν, hoc est, concinere, ex ὁμῶς simul & εἰρῶ, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμῶς, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concentor, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Melete, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem cum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguā Cumicā Cap. XIII. Ὀμῶν dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumæis, quòd nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur, solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrenes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς] Hoc est, summā voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus

O tu, à Musis ordiamur, quæ Iovi patri
 Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
 Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
 Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
 Ab ore suavis. ridet autem domus patris
 Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
 Dispersâ. resonat verò vertex nivosi Olympi,
 Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
 Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
 Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
 Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut
 lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit.
 Theognis initio, cùm alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

ἰγάλασσι δὲ γαῖᾳ πελάεσσιν,
 Γέγονεν δὲ βαδὺς πάντας αἰλὸς πολέεσσιν.

Risit magna terra. Lucretius ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves dædala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit Dion. Lambinus. Clericus,

44. Θεῶν γένος, καὶ πᾶσι ἐξῆς] Probè animadvertendum hîc signari
 tria genera rerum, I. Terram & Cælum, quæ ante omnes Deos,
 qui Hesiodi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce ge-
 nitos, αἳ τ' ἐκ τῆς γαῖας καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐγένοντο, qui Dii ex hisce geniti sunt
 datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab
 Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ. sũntque veluti
 prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quas signifi-
 cat hoc versu Hesiodus: Διὸς τέκνον αὐτὸν Ζῆνα, Θεῶν πάντων ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissi-
 mum coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superio-
 ribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum
 norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem re-
 latorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius repe-
 riebat, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ul-
 trà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscu-
 rata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida
 vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vul-
 gò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia in sequen-
 tibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob
 oculos ponentur. Clericus.

46. Οἳ ἐκ τῆς γαῖας καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐγένοντο] Hoc est, ἐκ τῆς γαῖας. hoc est, αἳ τ' ἐκ τῆς γαῖας καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐγένοντο. Quæstus.

47. Διὸς

Δούπερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναί θ' ὑμνῶσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρείττε' τε μέγισθ'.

Αὐθις δ' ἀνθρώπων τε γῆθ', καὶ ἐρῶν τε μάγνων
 Ὑμνῶσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς αἰγιόχοιο
 Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε παῖρ' ἐμυγείσῃ
 Μνημοσύνῃ. γαυοῖσιν Ἐλὼθῆσθ' μεδέεσσαι,

50

47. Δούπερον αὖτε Ζῆνα] Subintelligitur κλείεσθαι. *Quietus.*

48. Ἀρχόμεναί θ' ὑμνῶσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς] Νόον. scribend. λήγασαί τ' αἰοιδῆς. dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Quietus.*

52. Μῦσαι] Primum videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artèque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur γ. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδὼν ψεύδῃ πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὄμοια,

Ἰδὼν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait γ. 60. fuisse novem puellas:

ἥτις αἰοιδῆ

Μέμβλεται. ἐο σήβασιν ἀκηδία θυμὸν ἐχούσας,

quibus cantio cordi est & quæ habent animum sine curis. γ. 65.

ἑκατὼ δὲ δι' ἅς τόμος ἦσαν ἱέσσαι

Μέλπονται πάντων τὶ νόμος κ' ἦσαν καὶ δαί

Ἀθανάτων εὐλαίῃσιν.

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniâque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictæ esse *Musas* ab inventione; nam, Phœniciâ Linguâ, *ἄρσις* *moῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliâque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium: *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam

Secundò rursum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Dea, & fruientes carmen,
Quàm sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filia Jovis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum. Jubal verò cytharâ & organo canentium; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria, ἡ ἐν ἀφροδίτῃ, dicitur earum mater, quòd memoria suppeditet materiam poematum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum Memoria sit dumtaxat persona poetica, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Προσποποιεῖς. Clericus.

Ibidem. Οὐλύμπιαδεις.] Ita dictæ Musæ, quòd circa montem Olympum diu versatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut γ. 68.

Αἱ τὲρ ἴσμεν αἰὲς Οὐλύμπου, ἀγαλλόμεναι ἐπὶ κελῇ.

Quæ iuverunt tunc ad Olympum superbiens voce pulcrâ. Clericus.

53. Τὰς ἐὼ Μυρίαν.] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati consecraverunt. Pieria nomen est montis & regionis ei subiectæ, atque ad Thermaicum usque sinum porrectæ; quâ Thessalia ad septentriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pimplæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen duxissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evocat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσιν Πιερίων αἰοῖδ' ἑσ κλέϊσιν,

Διών, καὶ τὴν ἑξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedoniæ: hic Musarum PARENS DOMUSQUE Pieria. Si Phœniciis litteris hanc vocem scribamus, 𐤏𐤍𐤔, inveniatur in ea significatio puteorum (nam 𐤏 & 𐤍 miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis; quam non respuit regionis situs, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γαυρίαν Ἐλλάδιος μινύσιν.] Γαυρίαν interpretatur Scholiastes γονιμώτατα τόποι, fertilissima loca. Malim θυνὲς interpretari, seu colles, pro quibus Æoles dixerunt γυνὲς, ut urbs Argos illis erat ἀργός. Ita vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap.

Δημοσύνῳ τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηρέων.
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητιέτα Ζῶς,
 Νόσφιν ἀπ' αἰθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσιναβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλω, πρὶν δὲ ἔτρεπον ἄρει,
 Μηνῶν Φθινόων, πρὶν δὲ ἡμέτα πολλ' ἐπελέσθῃ,
 Ἡ δὲ ἔτεκ' Ἐννέα κῆρας ὁμόφρονας, ἥσιν αἰοιδὴ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν· αἰκιδέα θυμὸν ἐχέουσαι,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κρυφῆς νιφόμενῳ Ὀλύμπῳ,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
 Παρ' δὲ αὐτῆς Χάριτες, καὶ Γμερῶ οἰκ' ἐχουσιν,
 Ἐν θαλίῃς ἐρατὴν δὲ Διὶ σῶμα ὅσων ἰεῖσαι,

55

60

65

XCIX. ubi τ γένετ' Ἰ Σουνιάκον, vertit *jugum Suniacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. *Pausanias* in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνῶν Σουνιάδῳ ἐπὶ κρυφῇ τ' ἀκρῇ: *Templum Minervæ Suniadis est in vertice promontorii*. Nam *Eleuther* mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & διέτα *Eleuthera*, urbs ad eum montem sita. Phœniciis litteris scribas ἡληθῖρ *haletbir*, quæ vox altam speculam sonat, à ἡλθῖρ *halah* *adscendis* & ἡλθῖρ *speculatus est*; quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ἐ δὲ Ἐλευθέρῳ ὄνομα πόλεως ἐστὶ τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως ἔπαινον ὀνομασμένης, ἢ Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθέρης τῆς Ποσειδῶνος: *Eleuther est nomen urbis Boætiæ, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Æthusa filia Neptuni*. Ἐλευθέρῳ, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boeotios. Vide *Stephanum Byzantium*, in hac voce, & quæ ad eum *Luc. Holstenius* & *Abr. Berkelius*. Pergit Scholiastes: ἔστι δὲ καὶ ὄρος, ὡς φασί, ἐπὶ ὀνόματι τῆς Ἡρώς: *est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi*. Fortè ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices sitæ erant Eleutheræ. *Pausanias* in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ἡμῶν μὲν ἐστὶ τείχος. ἡμῶν δὲ καὶ οἰκίων ἐρείπια· δήλη δὲ τέστις ἐστὶ πόλις ὀλίγον ὑπὲρ τῆς πεδύνης πρὸς τῇ Κιθαιρῶνι οἰκισθεῖσα: *Eleutherarum cum muri, cum ædium erant vestigia, (cùm loca visibam) quæ manifestò ostendunt urbem conditam fuisse paullo supra planitiem ad Cithæronem* Vide not. ad v. 319.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiastes, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ἔτι δὲ λέγεται ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ Διόνυσῳ τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ Ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur, quod illic *Bacchus* desistit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam *Hesiodus*

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Scorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvolutæ verò essent tempestates,

Menfibus exactis, diēsque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Cura est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à summo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidique chori, & ades pulchræ.

Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,

In convivis: amabilem autem per os vocem emittentes,

sedus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τὺτο δὲ λέγω ἀποδείξω τῇ αὐτῇ πατρίδι. λέγει ὅτι ἐβλῆσθαι μὲν αὐτὴν τῇ Παιδίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς αὐτῇ Βουσίᾳ, λέγει: Idque gloriam addens patria sua, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem verò illarum ἐκ τοῦ αἵματος fuisse. Clericus.

55. Ἀρπυρίαί τε μαρμαίρειαν] Μαρμαίρει, μαρμαίρειζω. Gaietius.

58. Παιδί δ' ἔτεγγεν ἄρην] Hoc est, ἀνέτεγγεν αἰώνος, hoc est, ἀνέτεγγεναι. Gaietius.

59. Ἀπ' οὗ ἐπὶ δὲ ῥ' αἰώνος ἔλω] Hoc est, ferme annus, decimomen- se Lunari exacto. Clericus.

Idem. Παιδί δ' ἔτεγγεν ἄρην] Hoc est, circumacta sunt tempesta- tes, nam hoc propriè significat ἄρην, nec nisi serò duodecimam par- tem diei significavit. Vide Jof. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joan. Vossium in Etymol. ad vocem Ho- ra. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic descri- bitur Jupiter:

qui res hominum ac Deorum,

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;
Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, æstate, au- tumno, hyeme. Crediderim ἄρην primùm dictum de diurno tempo- re, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatus ad quodvis tempus; omni- no enim ἄρην videtur λέγειν τῇ οὐρ, lucere, dictum. Clericus.

59. Παιδί δ' ἔτεγγεν ἄρην] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. dies mal- id annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κάργος ὁμόφρωνος] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum cor- ripitur, ut supra καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Gaietius.

62. Τυρδὶν] Huc reter τὸ ἡ δ' ἔπικ' αἰώνος &c. Gaietius.

64. Παιδί δ' αὐτῇ χάριτις καὶ ἡμῖν] Τὸ π hic deest. Gaietius.

69. Ἀρ-

Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδναὶ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσαν ἰεῖσαι.
 Αἱ τότ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπῳ ἀγαυόμηναι ὀπίκαλῃ,
 Ἀμβροσίη μολπῇ. πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνοῦσας· ἐρατὸς ἦ ποδῶν ὑπὸ δ' ἔπ' ὄρωρ',
 Νιοσομύων πατέρ' εἰς ὃν, ὃ δ' ἔρανω ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρεσσι Κρόνον. αἳ ἦ ἕκαστα
 Ἀθανάτοισι δέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφεραδε πρῶτος.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἶειδον, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῖται,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη δ' ἢ ἣ προφερεσσιπτή ἐσιν αἰπασέων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύουσιν αἶμ' αἰδοίοισιν ὀπιθεῖ.
 Ὅνπνα πμήσασσι Διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ὅττι γλώσῃ γλυκερῇ χεῖρσιν ἑέρσῃ,
 Τῷ δ' ἐπεὶ ἐκ σώματ' ῥεῖ μέλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὄρωσι, Διὸς κείνοντα θεμίσις

70

75

80

85

69. Ἀμβροσίη μολπῇ· πρὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὶ δ' ἰφίας ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνοῦσας. *Gnietus.*

71. Ὁ δ' ἔρανω ἐμβασιλεύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in caelo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Jovem Deorum summum esse crederent, cum collocabant subinde in caelo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis obliti non minus frequenter domum Jovis in Olympo nullo modo ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum caelo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de caelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοις δέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφεραδε πρῶτος.] Scrib. ἀθανάτοις δέταξε νόμους, καὶ ἐπέφεραδε πρῶτος. ἐπέφεραδε, hoc est, ἐπιτόνησε, commentus est, invenit. Hesych. ἐπιφροσύνη, ὑπνοῦσθαι ἢ ἐπνοῦσθαι. *Gnietus.*

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι] Quia quae nobis cordi sunt ea saepe respicimus, ideo *adspicere aliquem* perinde est ac *illifayere*. Sic loquebantur

tur

Canunt omniumque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illa tunc ibant ad Olympum exsultantes voce pulchrâ,
 Immortali cantilenâ: undique verò resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus excitabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cælo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sanè Musæ caneant, cælestes domos incolentes:
 Novem filiaë magno è Jove prognatae:
 Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniáque, Vraniáque,
 Calliopéque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoratura sunt Jovis filiaë magni,
 In lucem editamque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus

tur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen.
 IV, 4. & quæ Scholiasæ hic habet. Clericus.

84. Γλυκερὴν χεῖρσιν ἄρουρα] Hoc est, mel, ut rectè eruditi inter-
 pretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opi-
 bor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os
 implevisse melle. Vide Olympiodorum, initio ejus vitæ. Clericus.

85. Διακρίνομεν δίκας] Disceptatorem litium, ea enim de causa
 primum Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex
 judicibus facti sunt Domini. Sic Deïoces Medorum regnum invasit, ut
 narrat Herodotus Lib. I. Vide vss. 88, & 89. Dionysius Halicarn. Ant.
 Rom. Lib. V. p. 336. καὶ ὄρχαις ἄριστοι πάσι ἐλάς ἰσχυροῦντο, πολλὰ
 ἐκ αὐτῶν πρὸ βασιλέων ἴδιον διαποικῶς ἀλλὰ καὶ κατὰ νόμους πρὸς ἰδίους πα-
 τέρων, καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὁ δικαιοτάτης πρὸς νόμους ἀνίστατο, καὶ μηδὲν
 ἐκείνων ἀνίστατο, ὅτι πατέρων. δηλοῖ δὲ καὶ ὁμοῦ δικαιοσύνης πρὸς καλῶν τῶν
 βασιλέων, καὶ δικαιοσύνης. καὶ μάλιστα πολλὰ δέμνουν ἐπὶ ταῖς πρὸς αἱ βα-
 σιλεῖς δικαιοσύνης καὶ κατὰ τὴν Λακωνικὴν. ὄρχαι δὲ πρὸς τοὺς
 βασιλεῖς πολλοὺς, καὶ νόμους μὲν ὀλίγους χρῶντο, ταῖς δὲ αὐτῶν γνώμας
 πρὸς πολλὰ δέμνουν. δηλοῖ γὰρ οὕτως ὅτι πρὸς τοὺς βασιλεῖς κατὰ τὴν
 βασι-

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δὲ ἀσφαλές ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νῆκυ· ὅπισθε μὲν κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοις ἀγορήφι μετὰ τροπαῖα ἔργα τελευτᾷσι
 Ῥῆιδίως, μαλακοῖσι περιφάμενοι ἐπέεσσιν.
 Ἐρχόμενον δὲ ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἰλασκονταν
 Αἰδοῖ μειλίχῃ· μὲν γὰρ πρέπῃ ἀγορευομένοις.
 Οἷα τοι Μυσίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσίων καὶ ἐκηβόλας Ἀπόλλωνος
 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ὅππῃ χθόνα καὶ κίθαρισαί·
 Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆες. ὁ δὲ ὄλβιος ὄνῃνα Μῆσαι
 Φιλοῦνται· γλυκερὴ οἱ δὲ σῶμα· ῥέει αὐδή.
 Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἀΐεται κροδίλῳ ἀκαχήμενος, αὐτὰρ αἰοῖδος
 Μυσίων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
 Ὑμνήσῃ, μάκαρές τε θεοὶ οἱ Ὀλυμπὸν ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπλήθεται, ἔδέ πῃ κηδέων
 Μέμνηται· ταχέως γὰρ παρέτρεπε δῶρα θεῶν.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δὲ ἱμερόεσσαν αἰοιδίαν.
 Κλείετε δὲ αἰθανάτων ἱερὸν γῆρας αἰὲν ἐόντων,

90

95

100

105

βασιλείας καὶ τὸ πολίτευμα : Initio urbes omnes Græcæ Regibus parebant, nisi quod illi non barbaricâ licentiâ dominabantur, sed secundum leges et mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui esset iustissimus et legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis patris; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractatores. Diu regnatum est, certis conditionibus, sicut apud Lacedæmonios, sed postquam aliquot eorum coeperunt abuti potestate et in rebus administrandis variis leges, quàm suam libidinem sequi, plerique Græci rei radio affecti regiam Reip. formam abolerunt. Clericus.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige εἰσὶ. Guetius.

89. Μαλακοῖσι περιφάμενοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum invaserant, quos auctoritate suâ & persuasione, potius quàm poenis, ad id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infligere, non Regum. Clericus.

93. Οἷα τοι Μυσίων] Scribe, Τοῖα Μυσίων. vel τοῖη Μυσίων. Etiam μυσίων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. συμφίαν αἰ ταίεσσιν. Guetius.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κίθαρισαί] Malim, χθονί. Guetius.

97. Γλυκε-

*Rectis judiciis. hic autem securè in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem scire dirimere solet.*

*Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituant
Facile, mollibus alloquentes verbis.*

*Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur:
Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.*

Tale Musarum ingens munus hominibus.

A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,

Viri cantores super terram & citharædi:

*Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcūque Musæ
Amant: suavis ei ab ore fluit vox.*

*Quòd si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, Poëta verò*

Musarum famulus res claras priscorum hominum

Laudibus celebraverit, beatósque Deos qui Olympum incolunt;

Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum

Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.

Salvete nata Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,

Celebrate quoque immortalium divinam genus, semper existen-

97. Γλαυκῆρ εἰ δ' αὖτ' ἔμελλε πρὶν αὖθις] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. γ. 149.

Τῷ κ' δ' αὖτ' γλαύωσσι μέλιτ' ἔμελλε γλυκίαν πρὶν αὖθις.

E cuius lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀζήτην κεραΐην ἀνὰ χεῖρας] Hoc est, ἐνεργήτην. Guierus.

99. αὐτῆς αἰδοῦς,

Μουσῶν διεγίγναι κλέϊα ἀνδρῶν ἀνθρώπων

Γμήσθ, κ' πρὶν εἶναι.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, II. I. γ. 189.

Τῷ ὅτ' ἔμελλε ἵππευ, αἰδοῦ δ' ἄρα κλέϊα ἀνδρῶν.

quæ animam delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiore Homero fuisse, ut plerumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

103. Παρίστανι δ' ὅτ' ἔμελλε] Sub. αὐτῶν. Guierus.

105. Κλείει ἀνθρώπων] Hoc est, per me, δ' ἐμῶν. Poëtæ omnes invocant Musas, orantque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Qui Tellure prognati sunt, & Cælo stellato,
 Noctēque caliginosa, quōsque salsus nutrit Pontus.
 Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
 Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
 Astrāque fulgentia & cælum latum supernè:
 Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
 Uique opes diuiserint, & quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum in iuga habentem tenuerint Olympum.
 Hac mihi dicite Musa, cælestes domos inhabitantes,
 Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
 Primò omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
 Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent iuga nivosi Olympi,
 Tartarāque tenebricosa in recessu terræ spaciōsa:

Mosaica rerum genesi consentit. Clementinarum Homiliarum Scrip-
 tor interpretatur quidem ἡλικία, quasi dixisset Hesiodus ἡλικίῃ, ge-
 nitum est Chaos, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
 loquitur Homi. VI. §. 3. τὸ δὲ ἡλικίῃ δῆλον ὅτι γελῶντις ὡς γένεσις ση-
 μαίει, ὃ τὸ αἰὲς εἶναι ὡς ἀγένεσις: factum fuit clarum est significare ele-
 menta, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita. Sed si
 hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
 tum Chaos dixisset. Dicenti enim factum est, illico objicitur, à quo?
 Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖα Ἀρύστη.] Γαῖα. Guietus.

117. Γαῖα εὐρύστη.] Terra etiam prima fuit, secundum Mosem.
 Clericus.

16. Πάντων ἴδης ἀεθάλεις αἰὲς Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἔξῃς.] Nempe, Dii
 quos memorat primum tuere in terra, deinde benevolentiam ac famam
 hominum in cælum sublatis. Clericus.

118. Ἀθανάτων, ὃ ἔχουσιν κέρη.] Hic versus est supposititiuus. Guiet-
 us.

118. ὃ ἔχουσιν κέρη τιφάντες Ὀλύμπου.] Ita dictus is mons, ut Phœ-
 nicie loquar, כִּי בְּיָמֵינוּ quia in illo sunt aterni, olamim-bo, unde
 factum Ὀλύμπου olympo, sive Ὀλύμπου. Passim in eo describit Hesio-
 dus αἰὲς ἰώτας, sive αἰωνίους θιάς. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώεσσι.] Τὸ ὑπὸ τῷ γλῶττι μέρει.] ὁ χάος. Guietus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώεσσι.] Unà cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
 gitur esse

— μυχῷ χεῖρος εὐρυδίας.

Ἡδ' Ἐρ^ο, ὃς καίλλισ^ο ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

120

Λυσμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων

Δάμναται ἐν σήθεασι νόον ἢ ὀπίφρονα βελλώ.

Ἐκ Χάε^ο δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγχρόντο.

Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρ τε ἢ Ἡμέρη ἐξεχρόντο.

Οὓς τέκε κυσαμβήη, Ἐρεβ^ο Φιλότητι μιγείσσε.

125

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ

Οὐρανὸν ἀστερόενδ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπῃσι,

Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἔδ^ο ἀσφαλὲς αἰεὶ.

in intimo recessu lata terra. Vide & infra γ. 717. & seqq. Si Phœniciis litteris scribas תרהטרהט tarahhtarahh, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica תרה tarahh, quæ significat molestiam creavit, & longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideò ipse Hesiodus γ. 841. τέταρτος γαίης habet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem sonitus tonitruum pervenit. Clericus.

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hoc est, rerum concordia, ἢ ἡ ἀρεμὴ ἀρεμνία, generationis causa. τὴ πῦρ interpretantur. *Quietus.*

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hac voce *Amor* signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is *Amor* ἀφροσυμπνοήεις describit vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium *natura melioris*, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine *Veneris* describit *Lucretius* Lib. I.

Qua mare navigerum, qua terras frugiferentes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in *Avibus*, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licèt absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά^ο μὲν ἢ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πρῶτον, ἢ Τάρταρος εὐρύς,

Γῆ δ' ἢ ἄρ' αἴρ, ἢ ἄρ' οὐρανὸς μὲν. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείροσι κόλποις

Τικτὲν πρῶτον ὑπεκίμων Νύξ ἢ μελανόπλοος αἶν,

Ἐξ ἢ ἀφροσυμπνοήεις ὄρεσι ἔβλαπτε Ἐρως ὁ παθεῖνός, ἢ τὴ ἐξῆς.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cælum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè Hesiodus δημοτικῶς διώκων posteriorem Chao facit: non meliùs Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Æternam

*Aique Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebusque, nigráque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Æthérque & Dies prognati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit æqualem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obteget,
Uique esset beatis Diis sedes tuta semper.*

Eternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λυσπυλῆς] Hoc est, τὰ μελήματα λύων, πῆς φροτίδης. à μέ-
λω, μελή cura, ut à βύλων βελή, βόλων βολή, τύλων τυλή &c. à μελή λυ-
σπυλῆς. Gaietius.

122. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τι μάλιστα τι Νύξ ἐξήλθοτο] Ἐρεβός tene-
bræ. Nox præcessit diem. Gaietius.

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τι μάλιστα τι Νύξ ἐξήλθοτο] Antequàm
quidquam esset, erat ἡρεβ, aut ἡρεβο, hoc est, tenebra,
ive nox, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantum absentia
lucis, luceque nondum conditâ, tenebras esse oportuit. Hæ personæ
masculini & fœminini sexûs finguntur, pro genere vocum Græca-
rum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum
vorum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de con-
nubiis, & consanguinitate Personarum harumce poëticarum, sed
hic est in memoriam revocandum. Clericus.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἰθήρ] Lux & dies successerunt Nocti. ἐν τῇ
τῇ νυκτὶ ὁρῶμεν τὸ αἶθερ. Gaietius.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἰθήρ τι καὶ Ἡμίονη ἐξήλθοτο.] Voce Αἰθήρ cre-
diderim hic non summam partem aëris, sed αἰθρίαν intelligi, hoc est,
serenitatem; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quod fue-
riat post tenebras. Aptius jungitur serenitas cum Die, quàm ather,
qui nocte obscuratur; éstque æquè cum ea conjunctus, ac cum die.
Clericus.

126. Γαῖα δὲ τὴν πρῶτην ῥῆσιν ἐλάττωτο ἴσιν ἰαυτῇ Οὐρανὸν ἀστερόεντα ἴσιν
ῥῆσιν ἐλάττωτο πᾶσι καλόντες] Sic & Moses post Terram Cælum forma-
tum docet. Clericus.

127. Ἰνα μὴ πᾶσι καλόντες] Hoc est, circa omnia, circa
omnes partes suas. Gaietius.

128. Ὅφρ' ἢ κακίοντα θείῃς ἰδῆς] Subintellige ὁ ὑπερίων. Gaietius.

128. Ὅφρ' ἢ κακίοντα θείῃς ἰδῆς ἀσφαλῆς αἰεὶ] Postquàm, nimi-
rum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mor-
tem demum, transferendi erant. Clericus.

Γείνατο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν ἀν' ἔρεα βηοσήμεντα.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πηδῶν,
 Πόντον, ἅπερ Φιλότιτος ἐφίμερ'· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δῖνῃθῆσα, τέκ' Ὀκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Κοῖον τε, Κρεῖον θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Ρεΐαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβῳ τε χρυσοσέφανον, Τηθύῳ τ' ἐρατεινῷ.
 Τὴς δ' μεν' ὀπλότατος γένετο Κρόνος αἰκυλομήτης,

135

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς] Hoc est, εὐδαιμήματα. Hesych. ἀγα-
 θεῖα, οἰκητήρια, εὐδαιμήματα. ἐναυλιθήματα. Guizotus.

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρειάδων λεγόμενων Guizotus.

131. Ἀτρυγέτον πέλαγος] Hoc est, πῶς θάλασσαν. mare notum sci-
 licet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Ocea-
 num. Guizotus.

129. Γείνατο δ' οὔρεα μακρὰ

131. Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον πέλαγος.] Terra primùm erat æqua-
 bili superficie, & aqua, quæ levior est, undique tecta; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hic à Deo excavatæ valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicit Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cùm loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cùmque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 quæ

— * ipse tener mundi concreverit orbis,

Tum durare solum & discludere Nerea ponto

Cœperit, & verum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ἑρέων καὶ πελάγους, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ἡ bar, aut hor, est mons, ἡδὲ pheleg verò alveus in quem
 aqua derivatur. Ἀτρυγέτον, quod additur, malim interpretari ex si-
 gnificatione radicis τρυγίω, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηραίνει exsicco, quàm sterilem. Aptius certè epitheton
 est maris. Τρυγίω autem videtur esse propriè ξηραίνει ὥς τὴν τρυγίαν
 ficare ad facem usque, unde postea quidvis exhaustire significarit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθέρα ἀτρυγέτην Iliad. O.
 425. quia numquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen
 † Eustathius ignem etiam ἀτρυγέτον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicitur mare ἀτρυ-
 γέτον, hoc est, cujus τρυγία seu infimam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum. Clericus.

132. Πόν-

* Virgil. Eclog. VI. 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cæumque, Creiūque, Hyperionēque, Japetūque,
 Theūque, Rheūque, Themīque, Mnemosynēque,
 Phæbēque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
 Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντος] Hoc est, βασιλὸς ὄντος, βασίς ἔχοντος, τὸ βασίς, appo-
 sitivè. Guilielmus.

132. Πόντος ἀπὸ φιλοπονητός] Intelligit mare internum, cuius no-
 men Phœnicio more scribere possis פֶּה־נִי־תָהּ *pho-nitba*, quod solen-
 ni mutatione פ in ת, est in eo terminatus, nempe, amplissimus
 Afrix tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellespontis, ad
 septem triones Ponto Euxino finitur. Clericus.

133. Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h. e. mare ignotum. Guie-
 lius.

133. Οὐρανὸν ἐνθάδ' οὐρανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Ter-
 ram & Cælum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omni-
 bus Linguis; at notandum Terram propiorem Cælo factam peperis-
 se Oceanum, quando ex terris sublati defluxere aquæ in profundis-
 simas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus*
 in suæ Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò notum Oceanò
 terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus פֶּה־חֹג *hohog*, hoc
 est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum
 פֶּה־חֹג *ozano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex
 Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*,
 quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dice-
 batur etiam Ὀγυγία, quod similis Hebraico פֶּה־אֶגְגָּן *aggan*, aut Chaldaico
 פֶּה־אֶגְגָּן *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bochar-*
tum. Clericus.

134. Κοῖον πὶ καὶ ἐξῆς] Hæc partim sunt nomina virorum & mu-
 lierum, partim personarum poeticarum, quales sunt Θέμις & Μνή-
 μουσιν, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cæli & terræ
liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memò-
 riam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen
 ex terra primos homines formasse. Clericus.

137. Κρόνος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. כְּרֹנוֹס Phœnicibus
 dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cæli; nec malè *radius*,
 ex Phœnicæ Lingux Analogia, dixeris *filium cæli*. Clericus.

Δεινότατ' αὖτ' παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντῳ τε, Στερόπῳ τε, καὶ Ἀργῶν ὀβριμόθυμον. 140
 Οἳ Ζῶνι βροντῶν τ' ἔδουσαν, τῶν δ' ἄν τε κεραυνόν.
 Οἳ δὲ τοὶ τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
 Μῆν' αὖτ' ὀφθαλμὸς μέσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἅνεκ' ἄρα σφέων 145
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμὸς ἔεις ἐνέκειτο μετώπῳ.
 Ἰγρὺς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὀβριμοί, σὺν ὀνομασσί,
 Κοτῆός τε, Βερέρεώς τε, Γύγης δ', ὑπερύφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο. 150
 Ἀΰλασσι κεφαλαὶ ἣ ἑκάσῳ πεντήκοντα

139. Γείνατο] *H' γῆ scilicet ἐξ ὕρανῳ. Guietus.*

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in *Chan. Lib. I. c. 30.* *וְיָנִי וְיָנִי וְיָנִי viros Chek-loub, viros finis Lilybætanī, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. Clericus.*

141. Οἳ Ζῶνι βροντῶν τ' ἔδουσαν.] De hac re postea. *Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον] Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc est, è re datum. an ἐπώνυμοι? id est, è re nomen habentes. *Guietus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] Ineptè ex Græca Linguâ nomen illâ vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur *Διοῖς ἐναλίγκιοι, Diis similes*, hoc est, *σεβασμίαις ἀνδράσιν αἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλάδων ἐκτίσαντο, venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt; Διοῖς enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut *Εὐδοκίαν elohim*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanâ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis *Διοῖς, Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui*

Οἳ δὲ τοὶ τὰ μὲν ἄλλα Διοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc

*Serjissimus inter liberos: floridum autem odio prosequabatur paren-
 Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes, (tem.
 Bronténque, Steropénque, & Argen forti animo prædæm:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui sanè per alia Diis similes erant,
 Unus verò oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes verò illis nomen è re erat, eò quòd ipsorum
 Rotundus oculus unicus inerat fronti:
 Roturque & vires, & doli erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Cælo prognati sunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
 Cotiusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant
 Indomita: capita verò unicuique quinquaginta*

hanc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τέτιφιν ἀνδάντες.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline in-
 terenti dicerentur. At Θεός, antiquissimis temporibus, immorta-
 lem naturam non significabat, sed eximiam in suo genere, quo fa-
 ctum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè Θεός propriè admira-
 blem significavit, unde θαύμαζω admiror, θαῦμα admirabilis. Apud
 Chaldaeos, תהבב thebab sonat admirari. Clericus

146. [Ἰχὺς τ' ἡδὲ βίω] Hinc desumptum est τὸ πρῶτον καὶ βίω Æschy-
 li, seu potius ex inferioribus: καὶ πρῶτον ἡδὲ βίω. Ibid. ἐπ' ἑργῶν sub-
 intellige αἰών. Guistius.

146. Μαχῶναι] Hoc est, machinationes, quales multæ in fabro-
 rum officinis. Significat Hesiodus Cyclopes non modò viribus, sed &
 arte pollentes fuisse. Clericus.

149. Κοῖται καὶ πρὶ ἐξῆς] Videntur fuisse tres latrones antiquissi-
 mi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus im-
 perabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia
 singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phœniciis
 litteris scribantur, כור Kor, & additâ terminatione Græcâ Κοῖται
 sustuliosum & rixatorum sonat. כוריא-בירי briaiah jiri est creatura time-
 ta. כור denique significat ducem improborum, si interpretemur ex
 Arabica radice כור agaz. Idèd ab Hesiodo dicuntur οὗτοι ἐνομήναι, hoc
 est, δοῦναι, malè ominati nominis. Clericus.

151. Ἀπῆλται] Malim interpretari ad quos impunè accedere non
 liceret, quàm magnos; ita ut vox deducatur ex α privativo & πηλά-
 ζω adpropinquare. Clericus.

Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ὅττι σβαροῖσι μέλεσσιν.
 Ἰγρὺς δ' ἀπλάιθ', κρατερή, μεγάλῳ ὅττι εἶδε.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγλύοντο,
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ 155
 Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τ' μὴ ὅπως τις πρῶτα γλύοιτο,
 Πάντας ἀποκρύπιασκε, καὶ ἐς Φάθ' ὅσκι ἀνίεσκε,
 Γαίης ἐν κούθυμῳ κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνη· δολίλῳ ἢ κακῷ ἐπεφρόσατο τέχνῳ. 160
 Αἶψα ἢ ποιήσασκε γλῶτ' πολὺν ἀδάμαντιθ',
 Τόσσε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παῖσι φίλοισιν.
 Εἶπε ἢ θαρσύνεσθε, φίλον τεπεμήνη ἦτορ·

152. Ἐξ ὧμων] Hic versus supposititiuus videtur. *Guietus.*

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. *Guietus.*

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ.] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim; sed plures, qui latent sub uno vocabulo Coeli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Ideò *Hesiodus* patre inimico usos esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὴ ὅπως τις πρῶτα γλύοιτο, Πάντας ἀποκρύπτεισσι.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Coeli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κούθυμῳ] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἐρημῇ κούθυμῳ γαίῃ, in obscura latibulis terra, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolæ in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; sive trajecerint Bosphorum,

Ex humeris prognata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
 Terra in latebris: malo autem oblectabatur opere
 Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta,
 Contristata: dolosam verò malâmque excogitavit artem.
 Statim verò cum procreasset genus canis ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
 Dedit autem animum addens, suo mærens corde:

sporū, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem
 paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thra-
 ciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thes-
 saliz tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus,
 post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempo-
 re, contigisse videntur. Cum viveret Moses, dudum cultos fuisse
 hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis
 notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instru-
 ctos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Cle-
 ricus.*

159. Σπιναχίζετο γαῖα πλώρη] Hoc est, procul ætæ juvenes, qui
 hic dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis
 frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI. 1, 9.
Clericus.

161. Γένετο πλοῦς ἀδάμαστος] Hoc est, ὕλη, χεῖμα. ἀδάμαστος
 ferri. *Gruetius.*

161. Παιίσκου γένετο πλοῦς ἀδάμαστος] Hoc est, hi homines ar-
 ma ubi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna
 olim fuerunt metalla. Αἰδάμας enim est *ferrum*. Sic in scuto Hercu-
 lis 1. 136. — κοίλῳ ὑποκτον ἔθηκεν

Δαδολίῳ ἀδάμαστος.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scho-
 lia. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ

Digne scripseris?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi adamantini clavi Lib. III. Od.
 XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hic somniant. *Clericus.*

- Παῖδες ἔμοι καὶ πατρός ἀτασθαλῆς, αἱ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθαι, πατέρες γε κακῶν ποσήμεθα λώβειν 165
 Ὑμετέρη. πρὸς περὶ γὰρ αἰεκέα μῆσαιτο ἔργα.
 Ὡς φάτο· τὰς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέσθαι, ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Φθέγγεσθαι. θαρσύνοντας ἣ μέγας Κρόνον αἰγκυλομήτης
 Ἀψ' αὐτῆς μύθοισι θρασυόδῃα μητέρει κεδνίω.
 Μητέρ, ἐγὼ κεν τὸτό γ' ὑποχρόμην τελέσαιμι. 170
 Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμῃσιν ὅσκι' ἀλεγίζω
 Ὑμετέρη· πρὸς περὶ γὰρ αἰεκέα μῆσαιτο ἔργα.
 Ὡς φάτο· γήθησεν ἣ μέγας Φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
 Εἶσε δ' ἐμὴν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε ἣ χεῖρ
 Ἀρπῆν καρχαρόδοντα· δόλῳ δ' ὑπεθήκατο πάντα. 175
 Ἦλθε ἣ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἣ Γαίῃ
 Ὑμείρων Φιλότῃ τε ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη
 Πάντῃ. ὃ δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεῖρ
 Σκαίῃ, δεξιτερῇ ἣ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην,
 Μακρίῳ, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός 180
 Ἐσσυμένως ἤμνησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
 Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χεῖρός·
 Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάπας δέξατο Γαῖα. περὶ πλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γεῖνατ' Ἐρίννυς τε Κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

177. Εἰπάτο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus*.

178. ὠρέξατο χεῖρ] Subintellige, apprehendit manu finistrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus*.

179. Δεξιτερῇ δ' ἐπὶ πλώριον] Ἀν τι? *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] Forſan pro δ' scribendum τ'. *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμένως ἤμνησε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῆδεα duo significabat, *puerenda* & *consilium*, cùmque audissent dici Saturnum patri ἀποτιμῆν μῆδης, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei *puerenda* rescuisse, ut *παρατολογίαις*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suavis *Thessaliâ* excedere coactus fuerat *Saturnus*.

Filii mei & patris nefarii, si volueritis

Parere, patris malam ulciscemur contumeliam

Vestri, prior enim indigna machinatus est opera.

Sic dixit: illos verò omnes invasit metus, neque quispiam illorum
Locutus est. confirmato omnino tandem magnus Saturnus versutus
Rursus verbis compellavit matrem venerandam:

Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam

Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo

Nostrum. prior enim fœda machinatus est opera.

Sic dixit: gavisæ est autem valdè animo Tellus ingens.

Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit verò manu

Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.

Veni autem Noctem inducens magnus Cœlus: undique verò Telluri

Flagrans desiderio concubitûs incumbibat, & sanè extensus est

Passim. ex insidiis autem filius petiit manu

Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,

Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris

Festinanter demessuit, rursûmque objecit ut ferrentur

Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:

Quotquot enim guttæ proruperunt cruenta,

Omnès suscepit Terra. vertentibus autem annis,

Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes

aus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Males autem significare consilia ostendit ipse Hesiodus, infra v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μάλα suppeditalle postea probabimus. Clericus.

181. Πάλιν δ' ἱμῖν φέρει Εὐπῖον] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. Clericus.

183. Ὅσας δ' ἠδ' αἰετῶν, καὶ πῶς ἔκιν.] Hoc est, quicumque aufugerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. Clericus.

184. Πάντας δὲ καὶ καὶ] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti sunt. Clericus.

185. Γένει' Εὐρυπύκτου καὶ Κρονίου] Furia seu Erinnyes significant passionem divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur.

Τάχ' εἰσι λαμπρόν, δόλιχ' ἔχ' εἰσα χερσὶν ἔχοντες,
 Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μῆδεά δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀπομήξας αἰδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαγ' περὶ χρόνον ἀμφὶ ᾧ λελυθὲς 190
 Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χρόος ὄρνυτο τῷ δ' ἐνὶ κέρῳ
 Ἐθρέφθη πρῶτον ᾧ Κυθήροισι ζαθέοισιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem solio dejicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus pœnas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse Erinnyas, quod postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibidem. Μεγάλης τι Γίγαντες, πύχ' εἰσι λαμπρόν.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliâque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiæ adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγαντι vertere. Vide Genes. IV, 6. X, 8, 9. &c. Descriptio ipsa Hesiodi τῶν μεγάλων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta *armis splendentes*, & *longas hastas manibus tenentes* describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex Hesiodo intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vocem *νύμφη*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum נפש nephesh, *anima*. Sic Porphyrius credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πηλαῖ δ', inquit, καὶ νύμφη οἰκεία τῇ ὕδασι νύμφη, καὶ ἐπὶ γὰρ μέγιστοι νύμφη τῇ ψυχῇ, αἷς ἰσῆς μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, & fluentia propria sunt Nympharum aquaticarum, vel potius Animarum quas propriè veteres Melissus vocabant. Multò veriùs Melias dixisset, ut ex hoc Hesiodi loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quænam sunt Meliæ? Hebraicè, seu Phoeniciè dicam, נפש מלוח nephesh mluoth, vel Syriacâ inflexione, נפש מלון naphschon malejon, hoc est, *anima plena*, seu quibus expletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculosque, postquam ut prius (sc. dictum) resecuit ferro

Projecit è continente undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primum verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII.

13. *πύμνητι διαίαν πεπλευμένον.* Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni coeperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melias*, quia credebantur esse tantum *ΝΗΨΘ* nephaschoth, *animi immortales*, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

188. *Ἀπὸ τῆς ἀδύμενης*] *Αν? ἀπὸ τῆς ἀδύμενης.* *Guietus.*

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆρου εἰς πόντον*] Versus iste interpositus est propter *ἰσθμὸν*, ut alibi supra. Scribe: *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆρου εἰς πόντον.* *Guietus.*

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλῆρου ἐνὶ πόντῳ*] Rectè coniecit F. *Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum *ἐπ' ἡπείρου*, hoc est, *è continente coniecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum *πολυκλῆρου ἐνὶ πόντῳ*, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim *ἐν* significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, jungatur cum Dativo, præterquam quòd ultima vocis *πολυκλῆρου* sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum *ἡπείρου* dici *continentem* ab Hebræica voce, quæ *pulverem* sonat, *רֶפֶד* *harpar*, aut Syriacâ inflexione *רֶפֶד* *harpero*, unde addito Z, more Græco, *ἡπειρῶ.* *Clericus.*

190. *Ὡς φέρετ' ἀμπίλαρος πάλιν χεῖρον.*] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus.*

Ibid. *Ἀμφὶ δὲ λαοὺς &c.*] Hæc sunt *περὶ πλοῦναι* poëticæ, ex ambiguitate vocis *μῦθος* natæ. *Clericus.*

191. *Τῷ δ' ἐνὶ κύρῳ ἰθὺς φῶν*] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum *Ἀφροδίτης*, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. *Ἐπὶ φῶν*] *Ἐπὶ φῶν* concrevit. Sic & v. 198. *ἦρξεν*, concrevit, concepta est. *κυθίῳ* ad τὸ κύων allusum, sicut & in *κύρῳ.* *Guietus.*

192. *Πρῶτον δὲ Κυθίῳ ζαθέουσι*] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Venæris

Εὔλετο ἔνθεν ἔπειτα παρρύτην ἱκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' αἶψα
 Πρασιν ὑπὸ ραδινοῖσιν αἶξετο τλήν δ' Ἀφροδίτῃν,
 Ἀφροχρύειάν τε θεῖαν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἕνεκ' ἐν αἶφῃ
 Θρέφθη ἀπὸρ Κυθήρειαν, ὅππῃ προσέκυρσε Κυθήροις.
 Κυπριαχρύειαν δ', ὅππῃ γένετο πλυνκλύσῃ ἐνὶ Κύνρῳ,
 Ἡδὲ Φιλομμηδέα, ὅππῃ μηδέων ἐξεφαάνθη.
 Τῇ δ' ἔρθε ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερθε ἔαπετο καλός,
 Γεινομμένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φύλον ἰσχύ.
 Ταύτῃ δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἡδὲ λέλοσχε.

195

200

neris cultum translatum in Cyprum; cū in Cypro antiquissimus sit
 ejus cultus. Alii tamen Græci Poetæ, qui non profectur ac verum di-
 cere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi
 antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de
 templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur *ηλυα* vel *ουση ηλυα* *Do-*
mina vel *regina cæli*, ut ostendit *Jeau. Seldenus* de Diis Syris Synt. II.
 Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palestina, quodque sic fuisse πῶτα
 ἀρχαῖον ἱεὺς ἔστι πῶτα δ' αἶψα, antiquissimum templorum omnium
 quacunque sunt hujus Dæ, pergit his verbis: Καὶ ὅτι ἐν Κύπρῳ ἱεὺς
 αὐτοῦ ἐστὶν ἱεῖον, αἷς αὐτοῖς λέγουσι Κύπριαι· καὶ ἐν Κυθήροις θεοῦ καὶ αἷας
 οἱ ἱδρυτάμενοι, ἐν ταύτῃ δ' εὐερίᾳ ὄντις: Siquidem templum, quod est
 in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum vero, quod
 est in Cytheris, cōdidi erunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia ha-
 bet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata
 sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaan* Lib. I. c. 22. ubi recte ostendit
 insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce *βυθηρ* *Ketharim*,
 petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus*.

193. Εὔλετο ἔνθεν ἔπειτα] Scribo ἱκετο accessit, appulit, τὸ ἱκετο
 mendosum. *Guierus*.

195. Τλήν δ' Ἀφροδίτῃν

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἕνεκ' ἐν αἶφῃ Θρέφθη.] Græculi omnia
 ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta varò est Phœniciè *αφραδαθη*
aphradatha, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu
 radix Hebraïca *ררד pharad* occurrit *Hof. IV. 14*. Non opus est ut
 ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter
 observandum hîc ab *Hesiodo* Venerem statui Jovæ majorem natu, aut
 certè ex alio natam circa eadem tempora, cū alii Poetæ eam fa-
 ciant subinde Jovis filiam. *Clericus*.

196. Ἀφροχρύειάν τε θεῖαν] Scribe: Ἀφροχρύην τε θεῖαν. *Guierus*.

197. Κί-

Vebatur, inde tum circumstam pervenit ad Cyprum.
 Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
 Pedibus sub mollibus crescebat: Aphrodisen autem ipsam,
 Spuma progeneratam Deam, & decoram pulchris fertis Cytheream,
 Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
 Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
 Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
 Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
 Hunc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
 Natam primùm, & Deorum ad cætum euntem.
 Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est

197. *Κυλίσκουσι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι*] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus
 varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse ne-
 git. Sic Iliad. A. 9. 403.

*Ὅ, Βριάρεων κυλίσκουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶντις
 Αἰγαιῶν.*

Quem Dii vocant Briareum, homines verò omnes Ægeonem. E. 9. 291.
Καλκίδη κυλίσκουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύριον.

Quæ avis est montana, nigra. magnitudine accipitris, & carnivora.
 I. 9. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὅ, Πάφῳ κυλίσκουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σησίμανδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: *Τῶν δυναμῶν τὸ μὲν αὐτοῦ
 ὅ, ὡς αἰς τὰς θανάσιμας οἰκίας οἱ Παιῖδες τὸ δὲ μετακλίσκουσι οἱ ἀνθρώ-
 ποι: ὡς αἰς, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos
 refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset He-
 siodus:*

Ἀφροδίτῃ κυλίσκουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτῃ.

Nam *Apharte* nomen est Phœnicum, *Aphrodite* verò Græcorum.
Clericus.

100. *Φιλαμμεῖδῃ*] *Τὸ φιλαμμεῖδῃ* placet magis, ob sequentia, ὅτι
πολλὰ ἐξομᾷται. Gualterus.

101. *ἢ δὲ λέλοχα*] Scribo ἢδ. Gualterus.

103. *Ταύτῃ δὲ ἐξ ὁρχῆς πάλῳ ἴχῃ καὶ πὶ ἐξῆς*] Hoc est, antequàm
 Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus veneris
 præflet; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

————— * priusquàm

*Saturas agrestem, posito diademate, falcem
 Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Jovo;
 Es privatus adhuc Idæis Jupiter antris.*

Μοῖρα·ν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθένους τ' ὁάρας, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερίῳ, Φιλότιτά τε, μελιχλίῳ τε.

205

Τὸς δὲ πατὴρ Τιτίῳας ὀπίκλησιν καλέεσκεν,
 Παῖδας νεκείων μέγας Οὐρανός, ὅς τέκεν αὐτός·
 Φάσκε δὲ, πλάινοντάς ἀπαοθαλίῃ μέγα ῥέξαι
 Ἔργον, πῖο δ' ἔπειτα πῖον μετόπισθεν ἔσεσθαι.
 Νύξ δ' ἔτεκε συγρόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,

210

Non semel ex ὄρχῃs sumitur eo sensu, in hoc Poëmate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet *Hesiodus*. Clericus.

207. Τὸς δὲ πατὴρ Τιτίῳας ὀπίκλησιν καλέεσκεν — Φάσκε δὲ πλάινοντας ἀπαοθαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔργον] Poëta voluit à Coelo Titanas dictos esse δὴν δὲ πλάινειν, *plectere*. At vocati sunt à voce Phœnicia *πῖον τίτ*, id est, lutum, unde passim dicuntur *γηγεῖς*, *terra ge-iti*, & *πηλόγνοι*, è *luto nati*; quæ vox contumeliosa est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide *Callimachum* Hym. in Jovem ψ. 3. ejusque Interpretes. Hinc Coelus dicitur ab *Hesiodo* eâ voce usus *παῖδας νεκείων*, *objurgans filios*. Clericus.

209. Τιταίνοντας] *Porrigentes*, hoc est, τὴν χεῖρα ὀρίζοντας. *suprà ὀρίζατο χεὶρ οὐραῖᾱ*. *Guietus*.

210. Τῖον μετόπισθεν ἔσεσθαι] Ὑπὸ τοῦ Διὸς, scilicet. *Guietus*.

211. Νύξ δ' ἔτεκε συγρόν τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν καὶ τὴν ἐξῆς.] Hæc & quæ sequuntur, de malis sub Saturni regno ortis, non sunt aurei sæculi descriptio, sed infelicissimæ ætatis. Attamen idem *Hesiodus*, in alio opère, beatissimos homines, sub Saturno finxit. In *Operibus & Diebus*, à v. 90. ad 125. multis ætatem auream describit, eodem temporis tractu, quo tot mala exorta hîc dicit. Inter alia, habet de regno Saturni, v. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔσαν ἡμετέροισιν,
 ὧς πὶ θεοὶ ζώσκον, ἀκήδαι θυρὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν, ἅπτε τε πόνην, καὶ οἰζύν.

Si quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret, & ut Dii vivebant, securum animum habentes, seorsim, absque doloribus & arumna. Similia alii, post Hesiodum, Poëtæ cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attinet. Utrum autem credemus ex antiquiore fama ad Hesiodum propagatum esse? An quod habet in Operibus præferemus narrationi, quam hîc in Theogonia legimus; an verò ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim præferre quod cavit Hesiodus, in Theogonia, iis quæ alibi dixit. Cujus sententiæ hæc habeo rationes.

Primum,

*Sortem inter homines & immortales Deos,
Virginis confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiâsque.*

*Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cœlus, quos genuit ipse.
Distinabat porro, pœnas sumentes ex protervia magnum patrâsse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcam atram,*

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cùm constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo, sceiera, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad *Y. 158.* facillè intelligemus, illo ævo, tantum non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expoliverant, non patitur nos magnam virtutem in iis quærere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contrà verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus sæculis, callidius peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verùm eo ævo ferocius & apertius peccabant, cùm discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adedò inviolata, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis recti, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignavis, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolas barbariæ ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec cum mentitur hinc manifestò liquet, quòd illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignavis; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum *laudatio*. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa facillè res ætate inaudita, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

Καὶ Θάνατον τέκε δὲ Ἰπνον ἔπικε δὲ Φῦλον Ὀνείραν·
 Οὐ πινυ καμνηθεῖαν θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δάπερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀΐζυν ἀλγυνέεσσαν·

cùm antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cùm primùm finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certè factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed cæminibus illi descripserunt à Majoribus acceptas; quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis senior vulgò obtinuisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cùm homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi querit quì excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: ὃ δὲ πάντῃ λυτέον· εἰδὲ μαντιέως ὅτι ἔτι φα-
 δὸν, εἰς τὴν πᾶσι θεῶν: hac autem ratione solvendum est, sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut qua de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cùm totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, ullam superfuisse, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quidquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritæque oblivioni mandant, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, quì ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præferre. Quod si verum esset, primùm falsæ essent historix, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quâ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis ferreæ. At si à *Juvenale*, qui minimùm mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esses, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem: peperit etiam Somnum: peperit verò agmen Somniorum,
Quæ nulli musta Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus, in superioribus quærere solentis, quæ nobis minùs notæ sunt; atque hinc nata est illa fictio quatuor, ut plarium statum humani generis in pejora paullatim ruentis; hinc voces illæ suam ætatem non ferentium Poëtarum *:

*Nunc ætas agitur, pejoræque sæcula ferri
Temporibus, quorum scelus non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itemque vetera laudantium †:

Improbis illo fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò pluribus, quæ antiquissimæ historiæ illustrandæ non inu-
tilia videbantur. *Clericus.*

212. Τις δ' ἐστίν, ἵνα δὲ φύλον ἀνέσται.] Hinc manifestum quod
antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum; quia enim
nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum
& Somnia & quidem sine opera ullius Dei; quia sola Nox facit ut
dormimus, & somniamus. *Clericus.*

214. Μῶμος] Hoc est. ψῶγος. *Quietus.*

214. Ἀδόνειος αὖ Μῶμος] Notum est Momum dici Numen, quod
vitiis quæ intuent operibus Deorum & hominum callidissimè animad-
vertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam fa-
ciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare Momus vocatur? A Phœ-
nicia voce *moim*, aut *mom*, quæ vitium sonat; quod ita consen-
tit cum his, quæ dicuntur *αὖ* τῆς δὲ μωμοσώτης, ut Etymologia
hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit Momus,
apud Lucianum, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstæod.
Εἰς τοὺς μοὶ ἰσχυροὶ αἱ ἐλαστότεροι οἰκὲς τῶν γλῶττων, καὶ ἔστιν αὖ κατεσκευασμένοι
ἦν ἡ γλῶττις γυναικῶν ἀδελφῶν ἡ δ' ἀπαιτῆ καὶ ἀγῶν τῶν ἀδικούντων μοι ἐς τὸ
φανερόν, ὅστις δὲ δὲ μοι, ὅστις ἔστιν αἰδῶς ἐφ' ἡμετέραν τῶν γυναικῶν. ἄσπ καὶ
ἐπιχρῆς δὲ τῶν ποταμῶν, καὶ συγκρατοῦν τῶν φύσιν, δημόσιος τις κατήγο-
ρος ἐστὶν αὐτῶν ἐννομεζόμενος: Omnes me norunt liberum esse linguâ,
& nihil reticere eorum, quæ bonè non sunt. Arguo enim omnia, & di-
co quæ mihi videntur apertè, neque queminus veritus, neque, præ ve-
recundiâ, meo celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque. &
naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appel-
lor. Lucianus quidem, qui Momum in concilio Deorum de se lo-
quentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent descri-
bere debuit; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit Hesiodus, cum

* *Juvenalis Sat. XIII, 28. † Ibid: 7. 53.*

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*, πρὸς τὴν ῥαδίαν πιστεύειν διαβολή, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῶμος*, natum est adjectivum *ἄμωμος* quod infra habemus γ. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem. Καὶ Οἰζὺν ἀλγύνουσιν.] Quia nocte anxietates augentur; unde *Ovidio* dicitur *curationum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. Ἑσπερίδας] Ὑπὸς αὐτῆς ζῶον, scilicet. *Quietus*.

215. Ἑσπερίδας π.] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes motûs Solis, aut potius Terræ, ignorabant, magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice* Cyrenæicæ urbe: *Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græciæ fabulis*. Idem de *Lix* urbe Mauritanæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiore quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. Αἷς μῆλα — χρύστα καλὰ μέλιτι.] Duplici ratione hæc μῆλα à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala, vel poma quæ *citrea* vocamus, & ob colorem *aurea* dicta sunt; vel etiam *aurantia*, quæ amara sunt aut dulcia, cùm *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *ἑσπερίδες* & *ἑσπερικὰ* μῆλα dicta sunt, & primùm ex regionibus Atlantici monti subjectis in Europam allata sunt. *Athenæus* Lib. III. p. 82. Ἑσπερίδων δὲ μήλων ὕψος καλεῖσθαι πινά φησι *Τιμαχίδας*, ἐν τῷ πεντέτῳ, εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμονίᾳ παραπύθεσθαι τοῖς Θεοῖς. Φησὶ Πάμφιλος τῶντι, εὐσχερὲς τὸ εἶναι καὶ ἄβρωτον, καλεῖσθαι δὲ Ἑσπερίδων μῆλα. Ἀντιστοχρότης γὰρ ἐν πεντέτῳ Λακωνικῶν, ἔπ' δὲ καὶ μῆλα καὶ πᾶς λεγόμενος Ἑσπερίδας: quædam mala dici *Hesperidum*, ait *Timachidas* in quarto, testatus etiam *Lacedæmone* apponi *Diis*. Hæc habet & *Pamphilus*, ac præterea grati esse odoris, sed non comedi, vocarique *Hesperidum* mala. *Aristocrates* Libro quarto *Laconicorum*: insuper mala & quas *Hesperidas* vocant. Idem *Athenæus*, paginâ sequente: Αἰμιλιανὸς δὲ ἰλαζόν ἰόδας τῇ Μαυρουσίῳ βασιλείᾳ, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς πρὸς Λιβύης συγγραμμῶσι μνημονεύοντα τὸ κίτερον, καλεῖσθαι φάσκει αὐτὸ πρὸς τοῖς Λίβυσι μῆλον Ἑσπερικόν, ἀφ' οὗ καὶ Ἡρακλῆα κηρύσσει εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ χρύστα δὲ τὴν ἰδίαν λεγόμενα μῆλα: *Æmilianus* verò dixit *Jubam* *Mauritania*

naia Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libybus malum Hespericum: à quibus etiam Herculeus tulisse in Graciam mala, quæ ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἑσπερίον vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἑσπερίον aschphiri, aut espi, à pulcritudine, nam Hebræis ἑσπερίον pulcher fuit. Fortè &, ut hoc obiter dicam, ἑσπερίον, seu vesperugo indidem nomen traxit,

* Ἑσπερίον δὲ καλεῖται τὸ ὑπὸ τῷ ἵστυν ἀστὴρ.

Vesperugo, quæ pulcherrima est in cælo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullò postquàm sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidui Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἑσπερίον à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quòd occasui subiecta sit, nominatur.

Verùm, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἑσπερίαν ὀνομαζομένην χώραν πασι ἀδελφεὺς δύο θρόνας διέχον διανομασθῆναι, Ἑσπερίον καὶ Ἀτλαντίαν, τούτους δὲ κατεῖχον ἀσπίδαται τῶν μὲν καὶ ἀπὸ περσίδδαι, τῇ δὲ χερσὶν ἑσπερίαν καὶ χερσὶν ἀπὸ ἡς αἰτίας τὴν περσίδδαι τὴν ἀσπίδαται μῦθον καλεῖται ὀνομαζομένην χερσὶν μῦθον: in regione, quæ vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hos verò habuisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rutilo & ad aureum accedente; quæ de causâ, Poetas, cum oves μῦθον vocarent, appellasse eas χερσὶν μῦθον. Nimirum, Græci, ut & Latini, aurea vocant quæcumque pulcritudine in suo genere excellent.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur. præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala quæ draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subjicit: huc facis quòd ἡνὶ malon, vel melon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῦθον vel μῦθον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëtæ. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

*Septa micant spinis felicitis munera mali,
Quæ tulit ut Circi aureus ora iumor.*

Hippo-

Hippomenes visis tali certamina malo,

Talia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

*Aut * hac Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode alibi agemus. Clericus.

Ibidem. Πέρα πλοῦς Ωκεανὸς] Nolim vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac facie vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voculæ πέρα, vide Intt. ad Matt. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Poëti Atlantici Oceani meridianos tractus navigare ceperunt, possent intelligi insulæ in nro Oceano, quæ dicerentur πέρα Ωκεανῶ, quoddam finitimum Oceani. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cum descripsisset τὰ πέρα πλοῦς, quod *trans Oceanum* nunc vocamus: inde, inquit, incipit promontorium illud, quæ in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus Æthiopis tenent, maxima nulli. Nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut insensata suspensibus. Exustis insulae appositæ sunt, quas Hesperidum tenuisse memoratur. Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.

Cum antea statuerimus Nymphas esse animas, ΕΝΨΑΝ *nephaschoth*, quædaverit fortè quispian qua de causa dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animos fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritaniz viretis, malis citreis & aurantiis confitis; amcenis profectò sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo ævo,

— * nondum aliquis sortitus triste profundi
Imperium, aut Sicula torrens cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec iuria, nec saxum, aut vulturis atræ
Pæna, sed inferis hilares sine regibus umbræ.

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Clarum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* §. 122 ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur *Hesiodus*:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλα δὴ βελαίς,
Ἐὐλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.
Οἱ μὲν φυλασσέμεναι τι δίκας καὶ χεῖρ' ἔχουσιν,
Ἡεὶρ ἰσχυροὶ, πάντα φεικύντες ἐπ' αἴαν.

Hi

* *Martial.* Lib. XIII. Ep. 27. ubi *Massyli* habet, pro *Massesyli*, quod nomen populi Mauris vicini.

† *Juvenalis Sat.* XIII, 49.

Hi quidem Damones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versantes in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre induti passim errant per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Troïcorum temporum §. 167.

Τῶν δὲ διχ' ἀνθρώπων, βίωτον κ' ἦν ὁπίσσω
Ζεὺς Κροῦίδης κατέπαυσε πατρὸς οἷς πίεσθαι γαίης,
Ταλῶ ἀπ' αἰθαιάντων τοῖσι Κρόνῳ ἱερὰ σέβασιν.
Καὶ τοὶ μὲν ἰαυῶσιν αἰαδῶν θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων ἑσέοισι, παρ' Ὀκεανὸν βαθυδύνῳ,
Ὀλβίῳ ἤεντι τοῖσιν μελὸς καὶ καρπὸς
Τρεῖς ἔπειθ' ἰκέσονται φέρον Ζεὺς δ' ἄρ' αὖτις.

His autem seorsim ab hominibus vitâ & sede tributâ, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, secunum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi §. 541.

Ἐν δὲ περ κ' οὐρανὸν ὑπὲρ πάσῃ Εὐχέοισι,
Ἀτὰρ Βορυθίνῳ, παλύνοντο εἰν αἰὲν ἤνθῳ
Ἡρώων· Ἀδελφὸν μὲν ἱπποκυρτῶν καλέουσι.
Οὐκ αἶψα πὶ πάρεσσιν ἀπὸ πύργου λολυκὰ τίττονται.
Κεῖθι δ' Ἀχιλλεύς τε κ' Ἡρώων φάτις ἄλλων
τόχας εἰλίσσονται, ἱερῶν αἰνὰ βήσας,
Τότῳ δ' ἀετρήσιν Δίος πάρος δῶρον ἰπυδῆ
Ἀτὰρ ἀετῆς.

Est verò quadam, sinistram super meatum Euxini, ex adverso Bory-theni celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quæ ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achillis & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysii, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitâ functorum animos non infra terram detrusos, sed hic illic in locis amœnis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscure nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hic quærimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græcæ incolæ crediderint, qualecunque esset. Criticos hic agimus, non Philosophos. Clericus.

Χρύσεα καλά μέλечи, φέροντά τε δένδρεα καρπών.
 Καὶ Μοίρας καὶ Κήρας ἐγείνατο νηλεοπόνους.
 Κλωθώ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀΐτροπον, αἵ τε βροτοῖσι
 Γεινομύοισι διδῶσιν ἔχειν αἰαθόν τε, κακόν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρὰ βασιῆας ἐφέπυσαι,
 Οὐδέ ποτε λήγῃσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρίν γ' ὅτε τῷ δώωσι κακὴν ὅπιν ὅς τις αἰμάρτης.
 Τί κ' ἐγὼ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

216. Φέροντά τε δένδρεα καρπών] Arborea fructifera. καρπὸς καὶ ἐξο-
 χλὴν ὁ ὅτις. Hesych. Guierus.

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κήρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo no-
 mine vocari solent. Sed Hesiodus, Poeticâ licentiâ ludens, totidem
 facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum
 nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt
 sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Υσμίνας τε Φόνους τε, Μάχας τ' Ἀνδροκτασίας τε.

Nam *Pugna*, *Cades*, *Pralia* & *Strages virorum* sunt unius ejusdem-
 que rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingen-
 darum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum,
 de qua multis diximus in *Critica* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de
 quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Deæ dictæ sunt *μοῖραι fata*, *for-*
tes, παρὰ τὸ μοῖρα ἰσχύειν, quia unicuique divisa sunt. Sed vox
 Κήρ omnino facta est à Phœnicia voce קור Kor, *frigus*; nec frequen-
 tius additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quod mortuo-
 rum illico frigescant membra. Quin & Horatius Sat. Lib. II. Sat. I.
 v. 62. *frigus* ponit pro morte:

————— ō puer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius: fri-*
gida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, di-
 cam unde mihi videantur *Parca* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejus-
 dem Linguae קרע *rupit, fregit*, unde dicta קרע *parca* Dea quæ ab-
 rumpit filium; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dis-
 sentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas
 licet quæras apud G. Joan. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρὰ βασιῆας ἐφέπυσαι] Hoc est, quæ &
 hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græ-
 ciæ

*Aurea pulchra cura sunt, frugiferaeque arbores,
 Et fatales Deae, & Parcas genuit immites,
 Clothoque, Lachestique, & Atropo: qua mortalibus
 Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
 Quaeque hominumque Deorumque delicta persequentes,
 Numquam deponunt Dea vehementem iram,
 Priusquam ab illo sumserint gravem poenam, quisquis peccarit.
 Peperit praeterea & Nemesis, cladem mortalibus hominibus,*

ciz incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeo nunc Deos dicimus, easdem poenas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, Hesiodi aetate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quae praesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίμη δὲ καὶ Νέμεσις.] Hæc vox idem significat ac Μῆτις, est enim ἀμείνω, quod idem ac μένω, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur poenas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit Rob. Constantinus in Lexico. nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor δικαιοσύνης ἰσχυρῆς *justa vi-
 cerationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in Operibus, v. 200. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὲ αὖτις ἔλθουσιν ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδίας,
 Ἀδύστη φαρίσσι καλὴν ψαμθρῶν χροῖα καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲν φῶλ' ἵπῳ, αἰθλοπῶντ' αἰνέρας,
 Αἰδὼς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad caelum à terra spatiosa candidis vestibus recta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur Proclus Δίκης ἀγέλαος, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contra numquam magis versatus fuerit inter homines, quam ea aetate, quæ maxima scelera admissa censentur. Verum de hac dicemus & ad Opera Hesiodi. *Clericus.*

Ibid. Πᾶσι δὲ γένει βροτῶν.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. *Clericus.*

Νύξ ὅλοή. μὲ τῶδ' Ἀπείτῳ τέκε καὶ Φιλότῃ,
 Γῆρας τ' ἐλόμβρον, καὶ Ἐριν τέκε καρτερόθυμον.
 Αὐτὰρ Ἐριν συγερὴ τέκε μὲ Πόνον αἰγιόεντα,
 Δήθῳ πε, Λιμόν πε, καὶ Ἀλγα δακρυόεντα,
 Ἰσμίνας πε, Φόνους πε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας πε,
 Νείκιά πε, ψυδάδας πε Λόγους, Ἀμφιλογίας πε,
 Δυσνομίῳ, Ἀτῶ πε, σωήθεας αἰγιήλοισιν.
 Ὅρκον θ', ὃς δὴ πλείστον ὀπιχθονέας ἀνθρώπους
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν ὀπιόρκον ὁμόασῃ.
 Νηρέα τ' αἰψυδάδα καὶ αἰληθέα γείνατο Πόνιόν.
 Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσι γέροντα,
 Οὔνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος· ἔδ' ἔθιμιςέων
 Διήθεται, αἰδὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.

225

230

235

224. Ἀπείτῳ τέκε καὶ φιλότῃ] Δολότητι scribendum videtur. pro δολότητι. τὸ φιλότῃ hic locum non habet. *Guietus.*

224. Καὶ Φιλότῃ] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendúsque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausa soboles: Non raro φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homero*, eo sensu occurrit, ut *Lexica* docebunt. Vide γ. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπείτη, hoc est, *fraus*, *simulatio*, *captio*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenae sunt exemplis *Comœdiae*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi δολότητι pro δολότητι. *Clericus.*

229. Ἀμφιλογίας πε] Ἀπ ἀμφιλογίας πε. *Guietus.*

230. Δυσνομίῳ] Ἡ δυσνομία τῇ ἀννομίᾳ opposita. *Guietus.*

231. Ὅρκον] Hanc ~~οἱ ἄνθρωποι~~ imitantur *Platonici*, ut liquet ex *Comment. Hieroclis* ad 2. vers. *Pythagora*. *Clericus.*

233. Νηρέα τ' αἰψυδάδα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet *Phoeniciâ* Linguâ, נָהָר naharo esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex γ. 336. & seqq. Crediderim *Phœnices* dixisse mare esse patrem fluviorum נָהָר אב nāhār ab nāhār, quod pater *Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potius *Deus* haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quærunt *Interpretes*. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρόσον εἰώθειν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐν θαλάσῃ διάγουσι καὶ ναυπηγόμενοι ἄνθρωποι αἰληθεῖς τι ἐν αἰψυδαδῇ εἶναι. καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον καὶ ἤπιον καὶ μετρώγι. ὃ γὰρ καὶ ταχέως αὐτοῖς ἐπιζώμεθα γάλα-
 τος

Nex pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Amicitiam,
 Senſumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Conſentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
 Oblivioneſque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
 Pugnaſque, Cadeſque, Praedaſque, Strageſque virorum,
 Jurgiaſque, mendaceſque Sermones, Diſceptioneſque,
 Legum contentum, Noxamque, familiares inter ſeſa:
 Juſjurandum quod plurimum terreſtres homines
 Ledit, quando quiſpiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & voracem genuit Pontus,
 Maximum natu filiorum: ſed vocant ſenem,
 Eo quòd verus atque placidus: nec juris & aequi
 Obliviſcitur, ſed juſta & moderata judicia novit.

τὸ ἀναπύλλει παρρησίας πρὸς καὶ παρρησίας αἰεταί. καὶ πρὸς ἀναπύλλει παρρησίας πρὸς
 ἀναπύλλει, πρὸς ἰσότητι: quia ſolent, ut plurimum, homines qui in
 mari vitam agunt & navigant veraces eſſe & mendacii immunes, pro-
 ptereaque honore & veneratione digni. Mare enim, quam quæſitio ex-
 ſpectans, perſuadet eis ſine veraces & amicos: nec licet illis oblivioneſ aut
 juſſionem, aut aequitatem. Certè hac ratione in officio contineri de-
 berent nautæ, ſed quis nescit contraria omnia eſſe vera? Hic noſter
 Juſſus vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
 loſophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in ſomnis qui-
 dem vidimus. Confugiendum hinc nobis iterum ad Linguam ejus
 Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eæ
 autem Lingua radices τῆς νῆας, τῆς νῆας, & τῆς νῆας ſonant ſplen-
 dore, lucere: quod à luce corporis translatum ad animam ſignificat
 ſcire, intelligere, ſapere. Itaque laudes, quibus hic Nerea ornat
 Poeta, videntur nautæ ex altera ſignificatione ejus nominis. Fortè
 propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos eſſe crediderunt Veteres.
 Clarius.

235. ————— ἢ δὲ δεινότητος

[Αἰσθητὴν αἰσθητὴν δεινότητος καὶ ἔστι δεινότητος αἰσθητὴν.]

Queritur quid propriè ſignificet vox δεινότητος, quæ & apud Homerum
 aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyſſe: ἔπειτα δὲ
 καὶ αἰσθητὴν. Interpretantur vulgò βουλευμάτων conſilia, diſtaſque ea vult
 Euaſtathius, ad locum allatum Homeri, πρὸς τὸ δεινὸν, ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ
 πάλῳ. αἰσθητὴν καὶ δεινότητος ὃ πολυχρόνιον. χρόνιον γὰρ χρόνιον τῆς οὐδὲ βουλευ-
 μάτων: à δεινὸν, id eſt, diu, unde & δεινότητος longævus. Tempore enim
 opus eſt iis, qui rectè conſultant. Similia Etymologici Magni auctor,
 & alia non meliora habet. Quoniam verò hic mentio fit juſtitiae,
 omnino

Αὐπὲ δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγνώστου Φέρκιου,
 Γαίης μισγόμενον, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίλιν τ' αἰδάμαντον ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχοντα.
 Νηρηῶ δ' ἐχέοντο μεγάροισιν τέκνα θεάων
 Πόντιον ἐν ἀτρυγέτω, καὶ Δωρίδον ἠυκρόμοιο,
 Κέρης Ωκεανοῖο πελήεντον ποταμοῖο,
 Πρωτῶ τ', Εὐκροτή τε, Σαώ τ', Ἀμφιτείτη τε,
 Εὐδώρη τε, Θέπς τε, Γαλιῶν τε, Γλαύκη τε,
 Κυμοδόη, Σπειώ τε, Θοή, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,
 Καὶ Μελίτη χαλκίεσσα, καὶ Εὐλιμήνη, καὶ Ἀγανή,
 Πασιφάη τ', Ἐρετώ τε, καὶ Εὐνείκη ῥοδόπηχυς,
 Δατώ τε, Πρωτώ τε, Φέρσα τε, Δωαμήνη τε,
 Νηοαίη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Πρωτομέδεια,
 Δωρίς, καὶ Πανόπη, καὶ Ἀειδὴς Γαλάτεια,
 Ἰπποδόη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἰππονόη ῥοδόπηχυς,
 Κυμοδόκη θ', ἡ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ῥαῖα πρηύνει, καὶ εὐσφύρω Ἀμφιτείτη.
 Κυμῶ τ', Ἠϊόνη τε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδη,

240

245

250

255

omnino crediderim δῆλον esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia
 דין *down*, judicare, unde דין *din*, aut דיו *dio*, *judicium*, quod à
 voce δῆλον, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt.
Clericus.

237. Θαύμαντι] Iridis patrem. *Gaietius.*

237. Θαύμαντι μέγαν] Cùm Thaumas quidem dicatur filius Ne-
 rei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura
 sit affinis mari & Iridi. Cùm verò sit ille filius Terræ, necesse
 etiam est quod vocatur Thaumas posse dici è terrâ oriri. Vix ergo
 aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum &
 nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt Iri-
 dem. Ita dictum fuerit, quod meteora hominibus sint *admirationi*,
 aut à verbo Græco θαυμάζειν, aut à Phœnicia voce דמא *thamah*,
 quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quaque geri possint, præsertim rebus in illis.

Quæ supra caput ætheris cernuntur in oris. *Clericus.*

Ἀγνώστου Φέρκιου] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis pe-
 ritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipsa
 hoc

Deinde rursus Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
 Terra commistus, & Ceto formosam,
 Eurybiámque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognata sunt perquam amabiles filia Dearum
 Ponto in inexhausto, & ex Doride pulcra,
 Filia Oceani ultimi fluvii,
 Proóque, Eucratéque, Saóque, Amphitritéque,
 Eudoráque, Thetisíque, Galenéque, Glaucéque,
 Cymothoë, Spióque, Thoë, Thaliáque jucunda,
 Et Melita gratiosa, & Eulimene & Agave,
 Pasubeáque, Eratóque, & Eunice roseis latertis prædita,
 Dotóque, Protóque, Pherusáque, Dynamenéque,
 Nesiáque, & Aëtæa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoëque lepida, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
 Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, unâ cum Cymatolege,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymóque, Eionéque, pulchréque coronata Halimede,

hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פֶּרַק phrak apud Syros est
 discessus, amovit se &c. Clericus.

238. Κατὰ καλλιπάρηγον] Ἀν κατὰ ἀ κατὰ? placet. Guietus.

238. Κατὰ καλλιπάρηγον] Nescio quare Hesiodus Cetonem pulcram
 vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut po-
 stea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judi-
 cabimus dictam à radice πῆρ Kouz, fastidire, litigare. Soror ejus no-
 men Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus
 sororis, cum dicatur

Εὐρυβία αἰδάμενος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Νηρηῶν δ' ἐχθότρον] Subintell. ἐκ. μεγέθυς, hoc est, μεγα-
 λος ἐπύκνυνται. Etym. Guietus.

240. Μεγέθυς τίςιναι Θείων, πόντος ἐν ἀνθρώποις] Hæ sunt nymphae
 marinae, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam
 eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græ-
 cæ, pro arbitrio, imposuerunt Poætæ. Clericus.

241. Τελύειν ποταμοῖς] Hoc est, μεγάλῃ. Guietus.

242. Τελύειν ποταμοῖς] Hoc est, extremi, ἀ τέλει, finis. Cle-
 ricus.

Γλαυκονόρῃ τε Φιλομειδῆς, καὶ Ποντοπόρεια,
 Λειαγόρῃ τε, καὶ Εὐαγόρῃ, καὶ Λαιομέδεια·
 Πηλυωόρῃ τε, καὶ Αὐτονόῃ, καὶ Λυσιάνασσα,
 Εὐάρεν τε Φυλῷ τ' ἰορατῇ, καὶ εἶδ' ἄμωμ'·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαρίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίππῃ·
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θεμισώ τε, Προνόῃ τε·
 Νημερτὶς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
 Αὗται μὲν Νηρῇ ἄμύμονι ἐξεγμόντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρεΐταιο θυγαῖρα
 Ἥχάρετ' Ἥλεκτριν. ἣ δ' ὠκυΐαν τέκεν Ἴριν,
 Ἡΰκόμης θ' Ἀρπύρας, Ἀΐων τ', Ὀκυπέτην τε,
 Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοῖῃσι καὶ οἰωνοῖς αἰεὶ ἔπονται,
 Ὀκείης περύγεσσι ματ' ἀχρόνισσι γ' ἰατλον.
 Φόρκυι δ' αὖ Κητῷ Γραίας τέκε καλλιπαρῆν,
 Ἐκ γηρετῆς πολιᾶς, τῆς δὲ Γραίας καλέεσιν
 Ἀθανάτοί τε θεοί, χερμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι.
 Πεφρηδῷ τ' εὐπεπλον, Ἐνυαί τε προκάπεπλον,

260

265

270

261. Αὗται μὲν Νηρῇ ἄμύμονι ἐξεγμόντο

Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῆαι]

Hos duos versus attuli, propter vocem ἀμύμων. Propriè quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac Μῶμος, de quo antea ad γ. 214. Auctor Etymologici: παρὰ τὸ μῶμος, γίνεται ἀμῶμος, ἀμῶμων, καὶ τῆς θ' ἔν in γ ἀμύμων, ὡς χαλάνη καὶ χαλῶν. ὁ ἀμύμωνος καὶ ἀψογος. Attamen hoc in loco de multis aliis malim, neglectâ Etymologîâ, vertere egregius, eximius; nimirum, in suo genere. Passim apud Homerum, Achilles dicitur ἀμύμων, in quo certè plurima fuere, quæ meritò poterant reprehendi, *superbia*, *ferocitas*, *crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egregius miles. *Clericus.*

266. Ὀκυΐαν τέκετ' Ἴριν.] Cum Veteres animadverterent arcum cœlestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *חַיִּים* *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntia Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quod Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus.*

267. Ἀΐ-

Glauconoméque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoréque, & Euagore, & Laomedia;
 Polynoméque, & Autonoe, & Lysianassa,
 Euarnéque tam indolis grata, quam inculpata forma.
 Et Psamathe decora corpore, divinaque Mestippe:
 Nesoque, Eupompéque, Themistóque, Pronoeque,
 Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreata sunt
 Filiae quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumās verò Oceani profundisui filiam
 Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Irim,
 Pulchricomāsque Harpyias, Aëllóque, Ocypeténque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
 Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
 Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
 A partu canas, quas ob id Græus vocant
 Immortalésque Dii, humanique incedentes homines.
 Pephredóque pulchro peplo, Enyóque croceo peplo,

167. Αἰγύμης] Ultima correpta. Dorismus. ut suprὰ αἰγύμης, ἡγεμνῆς. Clericus.

167. Η' ὑγρότης 9° Αἰγύμης κ; τὴν ἰξίαν] Ostendimus multis, in Dissert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; μεταχρόνιαι δ' ἰάντες, sublimes enim volans. Vide quæ illic diximus. Clericus.

170. Γραῖας τίς καὶ ἀνιπύρη] Vox γραῖας idem sonat Græcè, ac Γραῖας annus. Inde finxerunt Poëtæ Graas fuisse canas, cùm nascerentur. At si scribamus גראה graah, vel גריאה griah, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos significat, audax, animosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραῖας, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad γ. 195. Clericus.

171. Καὶ ἰεχέμενοι ἀνθρώποι] Haud paullò elegantius legas ἰεχέμενοι reptantes, cùm ἰεχέμενοι rariùs significet incedere. Clericus.

173. Περφενδὺ π' Εἰνώ π] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Περφενδὺ vel, ut scribunt alii, Περφενδὺ, est à περφενδύειν inhorruisse, fremuisse. Εἰνώ verò nomen est Βελονῆ, παρὰ τὸ ἰέναι, εἰέναι, ὡς ἐν Φοινύῳ, occido, ut conjicit Eustathius. Clericus.

Γοργῆς θ' αἱ καίισι πέριω κλυτὰς Ὠκεανοῖο,
 Ἐχαιῇ πρὸς νυκτὸς ἴν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι
 Σθεινῶ τε, Εὐρυάλη τε, Μέδυσά τε λυγρὰ παθῶσα.
 Ἡ μὲν ἔλω θνητῇ, αἱ δὲ αἰθάνατοι καὶ ἄγνηραι
 Αἱ δύο· τῇ ᾗ μὴ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρηνοῖσι.
 Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσέως κεφαλῇ ἀπειροτόμησεν,
 Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἔστω, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὸς περὶ πηγὰς
 Γαίνεθ', ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ φίλῃσι.

275

280

274. Γοργῆς θ' αἱ καίισι πέριω κλυτὰς Ὠκεανοῖο

Ἐχαιῇ πρὸς νυκτὸς ἴν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι.]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis Periplo*, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέριω Ὠκεανοῖο, est hîc aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad γ. 215. Contra eosdem (Catolepas) sunt insula Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum, Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: ipsa terra promuntorio, cui ἰσθμὸς κέρως nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur Promuntorii Viridis. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usus ignaris: Super eos, inquit, grandis litoris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FOEMINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fecundas; adeò asperis efferisque moribus, ut quedam contineri, ne relutentur, vix vinculis possint. Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisioria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. Clericus.

276. Στεινῶ π &c.] Gorgones hæ sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphæ. Clericus.

280. Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσέως κεφαλῇ ἀπειροτόμησεν,

Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summa-

Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides argutæ,
 Sthenoque, Euryaléque, Medusáque, gravia perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio non obnoxia
 Dux: cum una concubuit cærulea cæsarie Neptunus
 In molli prato & floribus vernis.
 Ejus autem Persens caput cum amputasset,
 Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
 Huic quidem cognomen erat, quòd Oceani apud fontes
 Natus esset; ille verò ensẽ aureum tenebat manibus suis:

summatim conjicere est latere hic aliquid veri, de equis ex ultima
 Africa in Asiam auctis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò
 Persens commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרְסֵי pharscho, hoc est,
 eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaso vehere-
 tur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήγασος Phœniciè, hoc
 modo, * פֶּרְסֵי pagfous, vocem habebis compositam ex פֶּרְסֵי pag, hoc
 est, lupatum, & פֶּרְסֵי fous, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est
 Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse,
 atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occur-
 rit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium Persarum vocabulo
 dicta, eadem de causa, non quòd ex Perside venissent. Sallustius in
 Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex Punicis libris, qui
 Hiempsalis regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis
 fuisse vult. Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interit;
 exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim mul-
 tis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Me-
 di, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transvecti, proxu-
 mos nostris mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis,
 huc alveas navium inuersos pro tuguriis habuere. Græci postea Argi-
 vo suo Perseo tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus au-
 dierant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, oc-
 cultis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam.
 Clericus.

281. Εἰς ἄρ' ἡμεῖς] Scribe: ἔκ' ἡμεῖς. Guietus.

282. Ὡς αὖτ' ὅτε πηγάς.] Absurda derivatio, cum fluviorum pro-
 prie fontes dicantur non maris. Sed Hesiodus non semel vocat Ocea-
 num πηγάς, fluvium. Clericus.

283. Πῶς δ' αὖτ' ἄρ'] Scribe: ἥ' ὅτ' ἄρ'. Guietus.

283. Ὁ δ' αὖτ' ἄρ' ἡμεῖς ἔχ'] Hinc dictus, si Græcis credimus.
 Chrysaor, quem vellem ab Hesiodo descriptum. Certè munus quod

Χ' αὖ μὴ Σοπιλάμῳ, Πυλῖπών χθόνα μητέρα μῆλων,
 Γκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
 Προντὶώ τε Προπλὶώ τε Φέρων Διὶ μνησέεντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔτεκε Τελκάρῃων Γηρυονῆα,
 Μιχθαῖς Καλλιρόῃ κέρη κλυτὰς Ὀκεανοῖο.
 Τὸν μὴ ἄρ' ἐξενάειξε βίῃ Ἡρακλεΐη,
 Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, Πειρίρῳτῳ εἰν Ἐρυθείῃ· 290

illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phœniciis litteris scripto, nam *חא-סריח* *hbaris-or*, vel *chrysaor*, significat *custodem ignis*; cūm *סריח* *custodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, aliósq; Orientales populos, *חא or* non modò *luceat*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phœniciam esse fabulam, etiam si omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' αὖ μὴ Σοπιλάμῳ] Erat igitur alatus, non secus ac Pegasus. *Ala* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum citiorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τελκάρῃων Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsiwerunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit N. Loydus in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cūm Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cūm ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus suis, vicit. Res autem ita Phœniciâ Linguâ exprimitur: *כחלש ראשי גריח icchah schelosh rasche gerehem*, aut more Syriaco *גרהון grehoun*, hoc est ad verbum, *percuisset tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuetur fuisse vir quidam triceps nomine Geryon. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phœnicæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè *רשחין roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. *Clericus.*

*Et ille quidem cum avolasset, relictâ terrâ matre pecorum,
 Pervenit ad immortales: Jovis verò in domo habitat,
 Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
 Chrysior porro genuit trietipitem Geryonem,
 Mistus Calliroæ filia nobilis Oceani.
 Illam quidem armis exiit Hercules,
 Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:*

190. Βούττι πρὸς ἐλάνθιδαν ἀσπίδου ἐν Ἐρυθρίῳ.] Quæ de hac insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyris conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecateo* negat Herculem Argivum unquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illic siccius quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Straboni*, in quibus oves, non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeò distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casauboniana: Ἐρυθρίαν πρὸς Γαίδου ἱσίου λόγῳ ὁ Φερικίδης, ἐὼς ἢ πρὸς ἀσπίδου ἀσπίδου. Ἀλλὰ δὲ τὸ πρὸς ἐλάνθιδαν πύλην τῇ πόλει ἵστω, πρὸς τὴν πόλιν διερχομένην τὸ εὐχότοι ἱστίοντες, ὅτι τὸ νυμφοῦν αὐτῶν ἐστὶν τὸ γαῖα, ὅθεν ὁ ποιῶν τερροποιῶσι δὲ πολλὰ ὕδατι μίχοντες ἀπὸ τῆς πόλεως ἐὼς τελευτῶν πρὸς ἡμέρας πέντε τὸ ζῶν, εἰ μὴ τις ἀποχαιρῇ πρὸς αὐτοῦ. Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἡ νυμφοῦν βοτάνη, ἀλλὰ πρὸς σφόδρα πικρῶν δὲ ἐὰν τὸ πρὸς ἀπὸ τὸ μῦθον τὸ ἀπὸ πρὸς βυγλία τὸ Γερύον. Erythream Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua qua de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huic urbi, & fredo unius stadii distantiam; videntes bonitatem pascuorum, cum ovium illic pascentium lac serum non faciat. Casentem verò faciunt admixtâ multâ aquâ, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quâ pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeò saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minùs pascantur foeno, quàm viridi gramine. Idem dicitur Etymologiâ vult dictam insulam Erythiam, à voce Phœnicia Ἐρυθρὰ ἡστῆροθ, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci ἐν Ἐρυθρίᾳ, urbs Erythra. Nos inultò commodius derivamus à voce Ἐρυθρὰ ἡστῆροθ, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX, 7.

Ἡματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασιν ὄρυμετώπας
 Τίρωθ' εἰς ἱερὴν, Διὸς πόρον ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον τε κτείνας, καὶ βυχέλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῶ ἐν ἡερόεντι, πέρι κλυτῷ ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἔτεκε ἄλλο πέλωρον, αἰμήχανον, εἰδὲν ἰοικὸς
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, εἰδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρονι Ἐχιδνῶ.
 Ἡμῖσι μὲν νύμφῳ ἐλικώπιδα, καλλιπάρηον,
 Ἡμῖσι δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμηστὴν, ζαθέης ὑπὸ κούρῃσι γαίης.

295

300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & *insula Junonis*, à templis *Dex Tyriorum Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. *Adi Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. *Ultrajecti*. *Clericus*.

293. Ὄρθον τε κτείνας] Ὄρθρον. *Orthrum*. *Guierus*.

293. Ὄρθον τε κτείνας καὶ βυχέλον Εὐρυτίωνα.] *Orthum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* τ. 309. eumque *Echidnæ* & *Typhonis* factum facit; sine dubio quia fingebatur δικέφαλος, ut docet *Apollodorus* *Bibl.* Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρος. Dicebatur à Phœnicibus *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕* *othrerosch*, hoc est, *biceps*, à *𐤕𐤓* *thre*, duo, & *𐤕𐤓𐤕* *rosch*, caput, & præfixo *𐤓*, quod in nominibus frequens est. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρος, quia minùs abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. *Εὐρυτίων* est *𐤏𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕* *harohe-tson*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

294. Σταθμῶ ἐν ἡερόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud *Virgilium*. *Clericus*.

297. Κρατερόφρονι Ἐχιδνῶ.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Ἀείμῳ, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur *𐤀𐤕𐤏* *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem Maris Interni; circa *Euphratem*, ut ostendit multis *Joan. Seldenus* in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sám. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At

Die illo cum boves egit latas frontes habentes
 Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
 Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
 Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.
 Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
 Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
 Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
 Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcram,
 Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
 Varium, crudivorum, divina sub cavernis terra.

At non ita vulgò notum, quare Εχιδνα in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. Αἰμαρ dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant Sodoma, Gomorra, Adma, & Tsebohimi, quarum incolæ voce טיפא *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de Sodoma subversione, §. VII. Vox verò Εχιδνα est interpretatio vocis צבוע *tseboab*, unde factum nomen urbis Tsebohim; nam צבוע serpentis genus est, ut ostendit Sam. Bochartus in Hierozoico Part. 2. Lib. III. c. 7. Narraverant ergo Phœnices, כי צבועי עם טיפא ירד במערות ארץ בארם *chi tsebohi him tippo jarad bimharoth erets baaram*, hoc est, Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramea. Verterunt Græci, vipera cum Typhone descendit &c. Εχιδνα συν Τυφῶν κατίβη τις πύλας γῆς, ἐν Αἰμαρ. Nomen incolarum urbis Tsebohim crediderunt esse nomen serpentis צבוע, & nomen appellativum טיפא, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. Clericus.

198. Ημῖσι μὲν Νύμφη] Hoc dicebatur quia de Tsebohitis, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. Clericus.

199. Ημῖσι δ' αὖτις πύλας ὄφιν] Propter alteram significationem vocis צבוע. Clericus.

200. Πικίλος] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui צבוע dicitur; quæ vox propriè *tinctum*, vel *pictum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit Bochartus. Clericus.

Ibidem. Ζαβὴς ὑπὸ κεύθει γαίης, καὶ πᾶσι ἐξῆς.] Hæc æquè conveniunt Serpenti, & Tsebohitis, quos terra deglutiit. Clericus.

Ἐνθα δέ οἱ ἀπὲς ἐστὶ κάτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίων.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχιδνα,
 Ἀθανάτ' ὧν ἡμῶν ἢ ἀγέρεται, ἡμῶν πάντων. 305
 Τῇ δ' Τυφάονά φασι μυγήμεναι ἐν Φιλότῃ,
 Δεινὸν δ' ὕβρισι τ' ἀνεμον, ἐλικώπιδι κέρῃ.
 Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκετο κρατερὸφρονά τέκνα.
 Ὀρῶν μὲν πῶτον κυῖα γίνατο Γηρυονῆ.
 Δώτερον αὖτις ἔπικτεν ἀμήχανον, ὅπ' φατειὸν, 310
 Κέρβερον ὠμησίῃ, Ἀΐτω κυῖα χαλκεόφωνον,
 Πεντηκοντακάρῃον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ὑδρῖν αὖτις ἐχίνατο λύγρ' εἰδυῖαν
 Λερναίῃν, ἣν θρέψε θεὰ Λοκώλεν Ἡῖρη.
 Ἀπλητον κατέσσα βίη Ἡρακλεΐη. 315
 Καὶ πῶ μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεῖ χαλκῷ
 Ἀμφιτρωνιάδης, σὺν ἀρηιφίλῃ Γολαίῳ,
 Ἡρακλῆς, βελῆσιν Ἀθηναίης Ἀγλαΐης.
 Ἡ δ' Ἰχίμαίρα ἔπικτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,

301. Ἐνθα δ' οἱ ἀπὲς] Scrib. Ἐνθα δ' οἱ ἀπὲς. *Guietus.*

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο] Ἀ δαίω, δαῖσα, αἶσα, ut à δαίμων αἶμων. *Guietus.*

307. Δεινὸν δ' ὕβρισι] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quin Tsebohiæ δεινοὶ & ὕβρισι essent. Sed hîc subjicitur vox αἶμος *ventus*, quâ homines in ventum mutantur; eo quòd esset Τυφώνιος αἶμος, dictus fortè à Phœnicibus ܬܝܦܘܢ ܬܝܦܘܢ, à radice ܬܝܦ ܬܝܦܝܢ inundare, submergere, quòd submergat naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρῶν] Vide ad γ. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuisse קרבר Kerbrofch, quæ vox composita est ex קרב Krab, prælium, & ראש rofch, caput, vel dux, quòd dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verùm Interpretes Græci intellexerunt dictum קרבר chrobrosch, hoc est, quasi multorum capitum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò πεντηκοντακάρῃον, quinquaginta capitum facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατοτακέφαλον centum capitum dixit. *Clericus.*

313. Ὑδρῖν] Incolæ paludis Lernæ significantur, aut serpentes quibus

Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus;
 Ibi sanè ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.
 Atque coërbatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decoræ puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orithum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit parvi immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem magnâ voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lerneam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimaram peperit, spirantem terribilem ignem,

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque
 ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η ΔΙ ΧΙΜΑΙΡΑΝ ἵππῃ Chimæræ etiam meminit Homerus
 Iliacos Z. eamque hisce verbis describit. v. 180.

ἦ δ' αἶψ' ἔλκε δῖον ἦδ' αἰθρῶπιον,
 Πρὸς δὲ λίαν, ὑπὸν δὲ δρεχέαν, μέσση δὲ χίμαιρα
 Δεινὸν ἀντιπύσσον πρὸς μέδ' αἰθρηφόισι.

Hæc certè erat drumum genus, non hominum; antè leo, post draco, me-
 dia capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus poste-
 riores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumfit, aut fortè,
 cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præ-
 terea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id
 monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat,
 quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid
 nomine Chimæræ intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כִּמְרָה
 chimrah, comperiemus eâ voce adustam significari, quod nomen
 optime convenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi
 animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons
 Chimara, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ eru-
 garet.

Δεινὴν πε, μεγάλην πε, ποδάρεά τε, κρατερὴν τε.
 Τῆς δ' ἰὼ τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν, χαροπὸν λέοντα,
 Ἡ δ' ἑ χιμαίρης· ἡ δ' ὄφι' κρατεροῖο δρέκοντα.
 Πρόθε λέων, ὅππῃ δ' δρέκων, μέσῃ δ' χιμαίρῃ,
 Δεινὸν ἀποπνέεισσι πυρὸς μὲν αἰθομένηο.
 Τὴν μὲν Πήγασον εἶλε, καὶ ἰοδόλῳ Βελλεροφόντης.
 Ἡ δ' ἄρα Φῖν' ὀλοὴν πέτε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,

320

325

staret. Memoriae prodiderat * Ctesias Cnidius, ὅτι πῦρ ἔστιν ἐν γούρ Φασηλίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι αἶψα καίεται ἐν πύρρῃ, καὶ νύκτι καὶ ἡμέρῃ. Quae verba vertit Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimara, & quidem immortalibus diebus ac noctibus flammā.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita Strabo Lib. XIV. p. 458. *Περὶ πάντων μυθιούτων τὰ ἔρη τὰ πρὸς τὴν Χιμαίρῃς: His montibus fabula Chimera affingitur.* Ceterum ab Hesiodo Chimæra fingitur habuisse tria capita, leonis, caprae & serpentis, forte propter tria iuga, quae judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium caprae; unde nota est altera fabulae circumstantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multo similia vero, quam quæ conjecit Bochartus, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimærae capitibus tres duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimærae; ex quo ænigmatis hujusque mythici solutio pendet. *Clericus.*

321. Τῆς δ' ἰὼ τρεῖς κεφαλαί] Pro ἡσσαι, ut supra ἔειπεν pro ἔειπεν. *Grietus.*

325. Τὴν μὲν Πήγασον εἶλε καὶ ἰοδόλῳ Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an Alexander volare posset? Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbiam haud immerito illudens pennas ait milites habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est ut Poëtæ Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Ἡ δ'

* Apud Photium Cod. LXXII. † Curtii Lib. VII. c. 11.

Trucēmq̃ue, magnāmq̃ue, pernicēmq̃ue, validāmq̃ue.

Illus erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alerum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.

Autē leo, ponē verò draco, in medio autem capra,

Horrendē efflans ignis vim ardentis.

Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,

Illi sanē Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

216. Η' δ' ἄρα Σφίγ' ὀλοὴ τέκε] Sic describitur Sphinx ab Apol-
lō Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. Εἶχε πρόσωπον μὲν γυναικὸς, πῶ-
δ' αὖ βῆσιν καὶ ἕρποντι δόντι, καὶ πτέρυγας ὀρέουσας: Habebas faciem quidem
mulieris, pedes verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subji-
cit: καὶ οὕτως δὲ αἰνίγματα παρέχ' Μουσῶν, ἐπὶ τῷ Φάειον ὄρεϊ ἐναβέζοντο.
καὶ τῷ περὶ τῶν Θεσπιάων: cum accepisset anigmata à Musis, montem
Phegeum insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos
qui non poterant id solvere: & ita omnes, qui hanc fabulam narrant.
Viderunt jam dudum Vereres, sub hac fabula, Historici quidpiam late-
re. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πραγματικῶς μὲν γυνὴ καὶ λεῖον, καὶ εἶχε πτε-
ρὰς καὶ αὐτὴ τὴν σωμαρπάζουσαν: Sphinx reverà fuit mulier latrocinii
καὶ αὐτὴ πολλοὺς ἔσχε, οἱ οὖν κατέβησαν. Pausanias in Boeo-
ticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi
Herculis Hippodoti: Περὶ δὲ τῷ ὄρει ἔστιν ὅθεν τῷ Σφίγγι λέγουσιν
ἐκείνην, ἐκ' ὁλέθρου τῆς ἀρπαζομένης αἰνίγμα ἀδύνατον. Οἱ δὲ λεῖον σὺν
καὶ πτερυγὶ πλαναμένη φασὶν αὐτὴν, ἐκ τῷ πῶς Ἀνθηδόνι χεῖρ ἔ-
λασσε κατελαβόντων δὲ τὸ ὄρεϊ τῷτο ἀρπαζαῖς χεῖρας, πρὶν ἐκείλιν Οὐδὲν
αὐτῇ, ὑπερβαλόντων αὐτῇ σπῆναι καὶ ἀφύκτον ἔχειν ἐν Κασίω:
Progressibus occurrat mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perni-
ciem eorum qui raptabantur anigma cantantem. Alii verò latrocinii de-
ictam & cum corpore navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare usque
ad Anthedonem; deinde hunc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam
Œdipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus
Corinthus venerat. Sed paulò distinctius circumstantiæ tabulæ sunt ex-
plicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia ΣΦΙΓΓ, quæ si con-
fundatur cum ΣΦΙΓΓ, prout solent β & γ misceri in Linguis Orientali-
bus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinæ
inter se implicite; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Ita-
que ΣΦΙΓΓ sphicha erit perplexa, & homicida; quorum priori conve-
nit cum eo quod dicitur de anigmatibus perplexis Sphingis, poste-
riori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Mu-
liebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum insederant,
mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob cru-
delitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes fe-
rebatur, & quærentes fugiebat. III. Anigmata proferre dicebatur

Ὄρθω ὑποδμηθεῖσαι. Νεμειᾶνόν τε λέοντα,
 Τόν ῥ' Ἡρη θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παρθένη τις,
 Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' αἶψ' ὄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέων τρητοῖο Νεμείης, ἥδ' Ἀπέωντος.
 Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεείης.
 Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότηι μιγείσαι,
 Γείνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κείθεσι γαίης

ob malè intellectum nomen *πρῖν* quod *αἰνίσματα* versum est, cum debuisset verti *βατιάδης*, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceii montis, & eos quærentes, subitò crumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ multâ in eos qui ea solvere non posset, & lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quæ exstat Jud. XIV. *Diis*, ut docet *Iosephus* contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia simile quid de Salomone & Hiromo Tyrionum Rege scripserat: Τὸν περαινόντα Ἱερουσόλωνα Σολομῶνα πῖμπαι φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον αἰνίσματα, καὶ παρ' αὐτῷ λαβεῖν αἰνίσματα. τὸ δὲ μὴ διωκθῆναι διακρίνει τῷ λύσει χρημάτων ἀποτίειν. ἐμολογήσανται δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ διωκθῆναι λύσει, καὶ αἰνίσματα πολλὰ τὸν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζῆμιον αἰναλῶσαι. εἶπε δὲ Ἀβδημόν τινα Τύριον ἄνδρα καὶ προσκλήναι λύσει· καὶ αὐτὸν ἄλλα προσβαλεῖν, ἃ μὴ λύσειεν τὸν Σολομῶνα πολλὰ τῷ Εἰρώμον προσαποτίειν χρημάτων: Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieromum quadam ænigmata, & proposuisse ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solventi penderet. Hieromum verò conditione acceptâ, cum non potuisset solvere ænigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas eum pecunias Hiromo rependisse. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis *Φίγχα* non *Σφίγχα* & *Φίχων* ὄρεθ non *Σφίγγιον*. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verùm ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd *Sphingem* dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus*.

329. Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γυνὴς idem esse ac βι-

*Ab Oritho subacta: Nemeaúmque leonem,
 Quem Juno cùm enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
 In collibus collocavit Nemea, cladem hominibus.
 Ibi sanè hic commorans, damno officiebat homines,
 Dominans cavernosa Nemea, atque Apefanti.
 Sed ipsum robustus domuit Hercules.
 Ceto verò minimum natu, cum Phorcune concubitu mista,
 Peperit saxum serpentem, qui obscura in latibulis terra*

is, cujus rei novum hic habemus argumentum. Sic enim hic tractus describitur à *Pausania*, in *Corinthiacis*, p. 111. cujus locum integrum afferam quia eo illustratur etiam γ. 331. *Ἐκ Κλεινῶν δὲ εἰσι καὶ Ἀργεῖοι οὐδὲ δύο ἢ μὲν ἀνδράσιν Ἀζώνεις, καὶ ἐπὶ ἐπίτομα. ἡ δὲ ἑκατέρωθεν Τρετῆ πρὸς μὲν καὶ αὐτῇ πρὸς Ἀχαιοὺς ὄρειν, ὅχρυσος δὲ ἐστὶν ὅπως ἐπιπληροῦται. Ἐν ταύταις τοῖς ΟΡΕΣΙ τὸ ἀνήλαστον ἐπὶ δίκυτται ἑ λείοντα, καὶ Νυμια τὸ χειρόν ἀπὶ καὶ ταύταις πρὸς καὶ δίκυτται. Ἀ Cleonis Argos ἡ δὲ αὐτῇ, altera quidem est viris ex peditis & brevior: altera verò ludi Ireti, angusta & ipsa, cùm undique montibus concludatur, sed apertis vehiculis. In hisce MONTIBUS, spelunca etiam in ostenditur locus; à quo Nemea vicus circiter quindecim stadiis abest. Sanè observant Grammatici, β Atticè verti in γ, ut βλήχων, γλήχων, pulegium; βίφας, γλήφας, palpebra; & Boeoticè γυνάικας dictas esse βαυῖκας. Clericus.*

Ibidem. Ἡ δ' Ἀπίσιντα.] Pausanias paullo pòst: Καὶ πᾶν καὶ ὄρεα Ἀπίσιντα ἐπὶ τῇ Νεμείῳ: in hoc etiam tractu est mons Apefantis, supra Nemeam. Clericus.

330. *Ἐλεφάντην.] Ἐλεφαντῆς. Guicetus.*

333. *Ὀπλοτάτην.] Hoplotatum. κύριον. interpretes, minimum natu. φερκὶ σμύζης Guicetus.*

334. *Γενεῖται δὲ οὐκ ὅσον καὶ τὰ ἑξῆς.] Non semel, in fabulari historia, serpentes cunodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύρει Πύθων ὄφις, oraculum, servabat Python serpens. *Apollodorus* Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφις & δράκων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄφρα & δράκωσι significant videre. Similiter Phœnicia vox נחש nabhasch, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ speculari significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem custodem & serpentem significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. Clericus.*

Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεια μῆλα φυλάσσει. 335

Τῷτο μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἡλύθη ἐσί.

Τητὺς δ' Ὠκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,

Νεῖλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,

Στυμόνα, Μαιάνδρον τε, καὶ Ἰσρον καθιρέεθρον,

Φαεινὸν τε, Ρῆσον τ', Ἀχελώϊον δρυμοδίνην, 340

Νέεσσον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλῖάκμονά θ', Ἐπιάπορον τε,

Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶνα,

Πλωειὸν τε, καὶ Ἔρμον, εὐρρείτῳ τε Κάϊκον,

Σαλγάριον τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθενίον τε,

Εὐλιὸν τε, καὶ Ἀρδησκον, Θείον τε Σκάμανδρον. 345

Τίκτε δ' Ἰνδατέρων ἱερὸν ἡλύθη, αἱ δὲ γαῖαν

337. Ποταμὸς τέκε δινήεντας] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluvix; unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδος Ὀμήρου νώπειος; καὶ ὅς Ὀμηρος Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorē fuisse Hesiodo Bœotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo sæcundatur, κατ' ἔξοχον. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquā credibile est. Nichil ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. נַחַל nakhul & נְחִיל nēhil, unde Νεῖλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant; ut Hebraicè נַחַל nakhul. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putant, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώϊον δρυμοδίνην] Scribendum videtur ἀχελῷον τ' δρυμοδίνην. *Gnietus.*

Finibus in amplis, aurea mala custodit.

Hac quidem Cerūs & Phorcynis soboles est.

Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem,
Nihonque, Alpheiumque, & Eridanum profundos vortices ha-
Strymonem, Maandriumque, & Istrum pulcriflunt,
Phasiumque, Rhesiumque, Acheloum limpidum,
Nessiumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporiumque,
Granicumque, & Aesapum, divinumque Simoënta,
Peneiumque, & Hermum, amœnèque fluentem Caicum,
Sagariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euemonemque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram

145. Ἀρδῆαν] Ab ἀρδῆν, ἀρδῆν, ἀρδῆν, ἀρδῆν, Ἀρδῆαν. Cuius.

146. Ἀὶ ἔτι καὶ γαῖαν, Ἀνδρᾶς κτερίζουσιν Ἀπόλλωνι καὶ Ἄνακτι, καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κτερίζουσιν interpretatur τέτρεται, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ ὅτι Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ νότοι ἀπὸ πρῶτον καὶ γαῖας, ἀπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίαι εἶναι: Etenim Apolloni & fluvii juvenes condebant comas, quod sint augmenti & nutritio-
nis causa. Nimirum, comas primum detonsas Apollini aut Fluviiis appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. 9, v. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subijciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cu-
jus cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achil-
le, Myrmidonum duce, ita loquitur, v. 141.

Σπῆς ἀπὸ δὲ πυρῆς ἔσθην ἀπικαίοντο γαῖῃ;

Τὴν γὰρ Σπέρχῃ ποταμῷ τέτρεται τηλινόουσι.

Ὁ χθόνιος δὲ ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ εἴσοπι πάντων,

Σπέρχῃ, ἄλλως γὰρ πατὴρ ἠέοντο Πηλεΐδης,

Κοῖσός μιν νοσήσαντα φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν

Σοὶ πὶ κόμῳ κατέειπεν, ῥέξεν δ' ἰερὸν ἱερὸν ἱερὸν.

Stans foris à rogo flavam totondit casariem, quam Sperchio fluvio ale-
bat florescentem. Indignabundus autem dixit, inspiciens nigrum Pontum:
Sperchi, frustra tibi pater votis Peleus, illuc me reversum caram in
patriam terram, tibi casariem tonsurum, maculaturnumque sacram beca-
tomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò
vertendum erit κτερίζουσιν, non alunt, sed tondent; ac sanè hoc inter-
dum significat, servatâ significatione radicis κείρω, tondeo. Itaque
Apollo, fluviorumque & fontium Numina tondere dicentur viros,
quod

Ἄνδρες κείρεσιν, Ἀπόλλωνι ξυν ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς ταύτῃ ᾗ Διὸς πάρε μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Γάνη τ', Ἡλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, ἢ Οὐρανίῃ Θεοιδῆς, 350
 Ἰππώ τε, Κλυμῆνι τε, Ροδία τε, Καλλιρόῃ τε.
 Ζῶξω τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυά τε, Πασιφῇ τε,
 Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τε, ἑσπέρῃ τε Διώνῃ,
 Μηλόβοσις τε, Θόῃ τε, ἢ Βειδῆς Πολυδώρῃ,
 Κερκῆτι τε Φυλῷ ἑσπέρῃ, Πλατῷ τε Βοῶπις, 355
 Περσηΐσ τ', Γάνειρά τε, Ἀκῶσιν τε, Ξάνῃ τε,
 Πετρεΐν τ' ἐρύεσσα, Μενεοδῷ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεοδῷ τε κροκόπεπλῳ.
 Κελσίῃ τ', Ἀσίῃ τε, ἢ ἱμερόεσσα Καλυψώ.
 Εὐδώρῃ τε, Τύχῃ τε ἢ Ἀμφιρῷ, Ωκυρόῃ τε 360
 Καὶ Στύξ, ἢ δὴ σφέων περφερεσάτη ἐστὶν ἀπασέων.
 Αὗται δ' Ὠκεανῷ ἢ Τηθύῃ ἐξεγρόντο
 Πρεσβύταται κῆραι. πολλαὶ γὰρ μὲν εἰσι ἢ ἄλλαι.
 Τεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανίαι,
 Αἳ ῥα πολυπτερές γαῖαν ἢ βένθεα λίμνης 365
 Πάντῃ ὁμῶς ἐφέπουσιν, θεῶν ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσοι δ' αὖθ' ἑτέροι ποταμοὶ καναχῆδ' ῥέοντες,
 Υἱέες Ὠκεανῷ, τῶν γίνατο πότνια Τηθύς.
 Τῶν ὄνομ' ὄρκαλέον πάντων βροτῶν ἄνδρες ἐνίαπειν
 Οἱ γὰρ ἕκαστοι ἴσασιν οἳ ἂν φειναιετάωσι. 370

quod viri in eorum honorem tonderent cæsariem. Nonnulla habet hanc in rem *Casambonus* ad Cap. XXI. *Charact. Theophrasti*. καὶ κεκοφιλοκλήσιας. *Clericus*.

347. Ἄνδρες κείρεσιν] Hoc est, κείρεσιν. *Hesych.* κείρεσιν, ἀπὸ κεκοφιλοκλήσιας. *capillum* tondentes *Apollini* & *fluviis* dedicare solebant. Vide *Martialis* epigramma de *Encolpi* capillo. *Guietus*.

353. Γαλαξαύρῃ τε] Ἄν μαλαξαύρῃ? placet. *Guietus*.

359. Κελσίῃ] Fortè à κέρη, κρητός, κρηπῶ, κρησιῶ, κρησίῃ, ut *ἀσίῃ*. *Guietus*.

360. Ἀμφιρῷ, Ωκυρόῃ τε] Ἄν Ἀμφιρῷ ὠκυρόῃ τε? Ἀμφιρῷ pro Ἀμφιρῷ. Sic ἱρῶς. Ἀσκη, καὶ ἡμε κακῶς θίρε δόρκαλέ' ἐδῆποτ' ἰοδλί. Ἄν ab Ἀμφιρῷ Ἀμφιρῷ; *Hesych.* Ἀμφιρῷ, ἀμφορέα. ἀν ἀμφορῷ τῇ

I'ros à teneris educant, undà cùm Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
 Pithòque, Admetéque, Ianthéque, Eleétráque,
 Dorisique, Prymnòque, & Urania forma Deam referens,
 Hippòque, Clymenéque, Rhodiáque, Calliroëque,
 Zeuxòque, Clythiéque, Idyiáque, Pasithoëque,
 Plexauréque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosisque, Thoëque, & venusta Polydora.
 Cerceisque indole amabilis, Pluioque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiráque, Acastéque, Xanthéque,
 Petraíque lepida, Menesthòque, Europáque,
 Metisque, Eurynoméque, Telesthòque croceo peplo:
 Crisèque, Asiáque & amabilis Calypso:
 Eudoréque, Tychéque, & Amphiro, Ocyroéque:
 Et Stryx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ sunt,
 Grandiores natu filia. multæ quidem sunt & alia.
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
 Quæ sanè dispersæ terram, & profunditates lacûs
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.

τὸ ἀμφιρῶς cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶς, ἀμφὶ ῥῶ, περισπῶν ἔχον
 ἰσχυρῶς. *Guietus.*

361. Καὶ Στὺξ] De hac postea dicemus ad v. 775. & seqq. *Clericus.*

364. Τὴν ᾧ χίλιαι εἰσι] De Nymphis vide dicta ad v. 187.
Clericus.

365. Βίθια λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, ὠκεανῷ. Homer. Ἡ' ἐλὶ
 θ' ἀνέστη λίμνην ἀεικαλίαν λίμνῳ. *Guietus.*

365. ——— γαῖαν κ' βίθια λίμνης

Πάντη ἱμαῖς ἰφίπυσσι] Videtur βίθια λίμνης dici καὶ ὑπερβα-
 ῖν, pro λίμναις βαθύαις stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæ
 Oceani filia non mare, sed lacus incolebant. De marinis egit Hesio-
 dus v. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνῳ ab Homero dici mare,
 ad quem vide *Enslathium* p. 919. Ed. Rom. *Clericus.*

Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνῳ ;
 Ἡΐωθ', ἣ πάντεσσιν Ὀπιχθονίοισι φαείνῃ,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖ ἔργον δῖον ἔχουσι,
 Γέλνῃθ', ὑπὸ νηθεῖς Ὑπερίονθ' ἐν Φιλότῃπ.
 Κρίῳ δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν, Φιλότῃπ μιγῆσαι,
 Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιῳ θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀστραίῳ δ' Ἡὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
 Ἀργείῳ Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψηροκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃπ θεῶν θεὰ δῖνῃθῆσα.
 Τὴς ᾗ μετ' αἰσέρεα τίκτεν Ἐωσφόρον ἡεληφύια,
 Ἀστραῖα τε λαμπετέρων τὰ τ' ἔργον ἐσφαλάνωται.
 Σπύξ ᾗ τέκ' Ὠκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον καὶ Νίκην καλλιόφυρον ἐκ μεγάρουσι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνῳ, καὶ τὴν ἑξῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium ἡλιθόου, quod inanitatem significat & nomen est Ἡ Χάος. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, scirentque eum prodierit ἡλιθόου, ἡλιθόου; mutatâ hac voce in ἡλιθία, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἡλιθός dictus à Phœnicio ἡλὶθὲλο, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur Hyperione patre natus. Nimirum, ἐν ὑπερίονι μέγας Ἡ χάος ἡεληφύια ἡλιθός. Luna verò dicitur σελήνη, vel Doricè σελάνα à Phœnicio ἡλὶθὲλο, hoc est, *qua pernoctat*, ex ὡ *sche* quæ & ἡλὶθὲλο pernoctavit.

Observandum autem hîc est distinguere Solem & Lunam, ab Apolline & Diana liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quòd mortuorum animi ad illa astra, ut iis infiderent, migrasse existimarentur, quæ de re postea ad γ. 918. agemus. Clericus.

375. Κρίῳ δ' Εὐρυβίῃ καὶ τὴν ἑξῆς] Crius & Eurybie, eorûmque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab Hesiodo recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. Clericus.

376. Κρίῳ δ' Εὐρυβίῃ τέκνῃ] Scribo κρίῳ. suprâ κρίῳ π. κρίῳ π. &c. ἢ κρίῳ

*Thia præterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,
Aurorámque, qua omnibus terrestribus lumen prabet,
Immortalibúsq; Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Cris autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astráumque magnum, Pallantémque, præstantiſſima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcellebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argestem Zephyrium, Boredámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Stryx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Lethon & Nicen formosam, in adibus,*

ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἑσπέρῳ, καὶ τῷ. *Gnietus.*

377. Ὅς καὶ πᾶσι μετέπειται] Scribe ὅς καὶ πᾶσι μετέπειται. *Gnietus.*

378. Ἀστράων δ' ἡνὶ αἰθέρι τῆς] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur Astræi filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perflant. *Clericus.*

379. Ζέφυρον, Βορέην τε καὶ Νότον] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & apud dici possit Auroræ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 870. *Clericus.*

381. Τῆς δ' ἡνὶ αἰθέρι τῆς] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurentur, & paulò post oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicarer ἥν dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera astra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Ἐνὶ] Ἀστράων, τῶν, τῶν, τῶν. Odium. *Gnietus.*

383. Ἐνὶ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Τῶν καὶ Νίκην καὶ τὴν ἑξῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρότῳ, ἡδὲ Βίλῳ, αἰεδαίκετ' αὖ γαίνατο τέκνα,
 Τῶν οὐκ ἔς' ἀπένδρθε Διὸς δόμῳ, ἐδέεπε δόρυ,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅσπῃ μὴ κείνοισι θεὸς ἡγεμονεύει·
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκτύπῳ ἐδολόωνται·
 ὧς γὰρ ἐβύλασε Στυγὸς ἄφθιτῳ, Ὀκεανίνῃ,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀσεροπητῆς
 Ἀθανάτους ἐκάλεσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπόν.
 Εἶπε δ', ὅς αὖ μὲν εἶο θεῶν Τιτῶσι μάχοιτο,
 Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γερῶν, πρὶν ἢ ἕκαστον
 Εἰς ἐμὴν ἰὼ τοπαίρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφαθ' ὅστις ἀπμῳ ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέρεσσι,
 Τιμῆς ἢ γερῶν ὀπιθεσέμεν ἢ θέμις ἐστί.
 Ἡλθε δ' ἄρα πρώτη Στυγὸς ἄφθιτῳ Οὐλυμπόνδε
 Σιῶ σφοῖσι παίδεσσι, φίλῃ Διὶ μήδεα πατρὸς.
 Τίμῃ ἢ Ζεὺς τίμησε, φειδασὰ δ' ὅσῳ ἔδωκεν.
 Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἐμμελῆαι ὄρῳ,
 Παῖδας δ' ἡματ' πάντα ἐς μετ' ἀθανάτας εἶναι.
 Ὅς δ' αὖτως πάντεσσι Διαιπερὲς, ὥσπερ ὑπέστη,
 Εἰς ἐτέλεσ'· αὐτὸς δ' ἐμὲ κροταῖ, ἡδὲ ἀνάσσει.
 Φοῖβη δ' αὖ Κοῖα πολυήρατον ἦλθεν ἐς Ὀνῶν.
 Κυσαμένη δ' ἡπειτ' ἀφ' Ἰνὸν ἐν φιλότῃ,

385

390.

395

400

405

387. Ἡγεμονεύει] An ἡγεμονεύει? hoc est, via quā non illi Jovem sequantur, comitentur. *Guierus.*

391. Ἀθανάτους ἐκάλεσε θεὸς] Deos hic à Titanibus distinguit *Hesiodus*, quamvis Dii à Titanibus nati sint; quòd Jupiter victor pluris factus sit, unā cum suis, quā Saturnus & qui ei favebant; qua de causa nomen *Deorum* retulerunt, veluti κατ' ἐξοχλή. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν] Scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορήσειν, metri causa. *Guierus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γερῶν] Iis qui honores obtinuerant, apud Cœlum aut Saturnum, similes promisit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis præmiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Hæc omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe præmiorum. *Clericus.*

398. Σιῶ σφοῖσι παίδεσσι] Σφοῖσιν. πατρὸς] Ὀκεανῶς scilicet. *Guierus.*
401. Με-

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quâ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sc enim consuevit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quòd quisquis unà secum Deorum contra Titanes
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phæbe porro Cæi perjucundum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μετακρίτας εἶναι] Δωδεκαμήρης, ut πεποις, κέρως, μετακρίτης, ut πέποις. Clericus.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κοῖς πολυήροτον ἦλθεν ἐς Δελφὸν] Cum inter posteros hujus Phœbes tuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimarim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo πβ-πβ phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consulere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquam dixit primùm Terram, deinde Themis Oraculo Delphico præfuisse, sic pergit:

ὣς δὲ τῇ τέτῳ

Λάχῃ Φιλίας, ἔδῃ ὡς βίαν πῶς,

Τοπιῇ ἄλλῃ, πῶς χθονός, καθίζετο

Φοῖβη· δίδωσι δ' ἡ Χρυσόλιον ὄσση

Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ὄνομα ἔχει παράνομον:

Tertiâ vero sortitione, volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia Telluris, confedit Phœbe; donavit verò hac natali munere Phœbum, qui semen habet ad Phœbes nomen accedens. Clericus.

Λητὸ κυανόπεπλον ἐγείνατο μέλιχον αἰεὶ,
 Ἡ' πῖον ἀνθρώποισι καὶ αἰθανάτοις θεοῖσι,
 Μέλιχον ἐξ ὄρχης, αἰθανάτων ἐντὸς Ο'λύμπου.
 Γείνατο δ' Ἀσπερίῳ Διώνυμον, ὃν ποτε Πέρσης
 Ἡγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληθῶς ἀφειπνῷ.
 Ἡ' δ' ὑποκυσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, πῶν περ πάντων

406. Λητὸ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à *λητο*, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ *λητο*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefici. Clericus.

408. Μέλιχον ἐξ ὄρχης αἰθανάτων ἐντὸς Ο'λύμπου] Hic versus spurcius est, & delendus. Guicetus.

408. Μέλιχον ἐξ ὄρχης] Jam ante Jovem. Clericus.

409. Γείνατο Ἀσπερίῳ] Phœniciè *ἡσθηθιρά* latentem significat, quod non tamen non malè conveniat filiae veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

ἔνομα δ' ὡς σὺ
 Ἀσπερίῳ πεπλαιὸν, ἐπὶ βαθὺν ἦλαο πέδον
 Οὐρανὸν φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστερίῳ.

Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insulæ fossam, coelitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. Ἡ' ποτε Πέρσης Ἡγάγετ' ἐς μέγα δῶμα.] Suspicor Persam vocari virum hujusce veneficæ, quod inaudivisset jam Hesiodus Persas esse veneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. Th. Stanleji *Philosophia Orientalis*. Clericus.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *ἡχάθη* aut *ἡχθη* echatha, hoc est, unica, qua de causa ab Hesiodo v. 426. dicitur *μυνοχθὺς* unigenita. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod infideret Lunæ, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in cœlo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci, unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cœna Hecata*, & à pauperibus auferebatur. Aristophanes in *Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

*Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, sua ut sit uxor.
Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes*

φῆσι δ' αὖτε

Τὸς μὲν ἔχοντας καὶ πλεῖστους δῖπροι κατὰ μῆνα προσάγειν.

Τὸς δὲ πέντας ἢ ἀνθρώπων ἀρετὰς πρὸς καταθέσθαι.

*At enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos coenam unoquoque men-
se offerre, pauperes vero homines rapere, ferre antequam sit apposita.
Ubi ita habet Scholiastes. Τὸν δὲ τῶν τριῶν ἐτίμων τοπικαῖον, ἀπὸ τοῦ
πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ, καὶ Ἀγρίωνος καὶ Ἐκράτου καλεῖται. Κατὰ δὲ νεμεσίαν
οἱ πλείους δῖπροι ἰστέροι, ὡς Ἰουδαῖοι, τῇ Ἐκράτη προσάγουσιν ἐπὶ τῶν τριῶ-
ν ἐτίμων· οἱ δὲ πέντες ἄρχοντες πινόντες, καὶ ἰδίοις αὐτῶν, καὶ ἑαυτοῖς ὅτι ἔχον-
τες ἰστέροι αὐτῶν: quam in tenuis olim colebant, quia eam in vocabant
Lunam, Dianam & Hecaten. Novā Lunā, divites vespere cenam, quasi
sacrificium Hecata, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes vero venie-
bant esurientes, & eam comedeant, dicebantque Hecaten comedisse. Quae
hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum ut constet
hinc studiosissime cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; dein-
de ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo
loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten
fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. Vos qui deseritis Jehovam, obli-
visti sanctitatis meæ, instruentes ἡδὲ laggad mensam & implentes ἡδὲ
lamni libamen. Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, vi-
detur pro π esse λ, aded ut λ sit idem ac π aut πππ vel ππππ
ebhath, nam hæc omnia unam significant, nisi fortè sit legendum
πππ labhad. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vo-
catur in Cap. sequente πππ ebhath. Sic loquitur y. 17. Ὁμι-
rificant se in hortis post πππ ebhath; sic enim Massorethæ λεγούσι. Se-
quens vox ἡδὲ πππ planè eadem est, ac vox Græca μῆν μηνίς, unde
dicta μῆν Luna. Respicit Prophetæ ad coenas illas, unoquoque men-
se Hecatae oblatas, quasi Numini Mensium præfidi; notum enim est,
apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexit videtur ve-
tus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur ἡρῶν Πίππ, prædi-
tio Petri; ubi infimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλους, καὶ ὡνὸν
καὶ ὡνὸν, colentes Angelos, mensem, & Lunam. Locus existat, apud
Origenem Tom. XIV. in Joannem.*

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse
intelligimus, est & alia ratio; quod, nimirum, sol diceretur apud
eosdem populos ἡδὲ ebhadad, hoc est, unus, quo credibilis sit Lu-
nam ἡδὲ ebhath dictam fuisse, hoc est, unam. Macrobius Satur-
nalia

Ζῷς Κρονίδης τίμησθ'. πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτιο θαλάσσης.
 Ἡ' ὃ καὶ ἀπερόεντ' ὑπὸ Οὐρανῷ ἔμμορε πρῆς,
 Ἀθανάτοισ τε Θεοῖσι πεπρωμένη ἐστὶ μάστις.
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε περ πρὸς Ὀπικθονίων ἀνθρώπων
 Ἐρδῶν ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἱλάσσηται,
 Κυκλήσκει Ἐκάτῳ· πολλὴ γέ οἱ ἔσπετο πρῆς
 Ρῆα μάλ', ὣς πρὸ φρον γε θεὰ ὑποδέχεται δόχας.
 Καὶ οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δυνάμεις γε πάρεσιν.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξερχόμενοι,
 Καὶ πρὶν ἔλαχον, τῶν ἔχθ' αἴσαν ἀπάντων.
 Οὐδέ π' μιν Κρονίδης ἐβίησεν, ἔδ' ἔ' ἀπῆύρε
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μὲν προτέροισι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχθ' ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔσπετο δασμός.
 Οὐδ' ὅπ' μνησθῆναι, ἥσων θεὰ ἔμμορε πρῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔρανῳ, ἥ δ' ἔ' θαλάσῃ.
 Ἀλλ' ἔπ' καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζῷς τίεται αὐτῷ.
 Ὡς δ' ἐθέλει μεγάλως παραγίνεται, ἥ δ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὃν κ' ἐθέλησιν.
 Ἡ' δ' ὅπ' ἐς πόλεμον φθισιῶρεθ' θωρήσσονται
 Ἄνθρωποι, ἐνθα θεὰ παραγίνεται οἷς κ' ἐθέλησι,
 Νίκῃ προφρονέας ὀπάσσει, καὶ κῦβ' ὀρέξαι.
 Ἐν τε δίκη βασιλεύσει παρ' αἰδοίοισι καθίζει.

415

420

425

430

nalium. Lib. I. c. 23. *Affyrîi Deo, quem summum, maximūque venerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat UNUS. Nihil esse corruptum puto, in loco Macrobiî, neque audivisse eum Adad pro Achad; nihil enim vetat, quin Dialecto quapiam Orientis 𐤀𐤁𐤁 dixerint, quod Chaldæi solent ܐܕܕܐ. Sed ad Hesiodum redeundum est. Clericus.*

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε] Hoc est, sortem. Maris & terræ potentem Lunam esse innuit. *Guietus.*

417. Κατὰ νόμον ἱλάσσηται] Placat. subintellige divos. *Guietus.*

417. Ἐρδῶν ἱερὰ καλὰ] Hoc est *καμνιστῶν*, sive *litans*, seu victimas macians fausta portendentes, & rectâ dispositione viscerum Deam placatam ostendentes. Res est notissima. Itaque malè vertunt *sacra honesta*. *Clericus.*

422. Αἴσαν

Jupiter Saturnius honoravit: dedit verò ei splendida dona,
 Potestatem ut habeat terraque & inexhausti maris,
 Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
 Immortalibusque Diis honorata est maximè.
 Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
 Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
 Invocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
 Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
 Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
 Quotquot enim Terra Cælòque prognati sunt,
 Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.
 Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
 Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
 Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
 Et potestatem tam in terra ac cælo, quàm in mari:
 Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
 Cui verò vult, magnificè præsto est, atque juvat.
 Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
 Atque quando ad bellum perdens viros armantur
 Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
 Victoriæ promptè ut præbeat, & laudem porrigat.
 Inque iudicio reges apud venerandes sedet.

422. Αἶσος αἰπύων] Hoc est, sortem, potestatem, μεῖζον, ut sup. Guicetus.

422. Καὶ πρὶν ἔλαχον] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cùm ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo favisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequenti bus hoc aperit docet Hesiodus. Clericus.

Ibidem. Τέτιν ἔχῃ αἶσος αἰπύων.] Aliorum Deorum alii cœlestes, alii terrestres, alii marini erant; aut partim dumtaxat cœli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide yss. 413. & 427. Clericus.

426. Ἡσίοι θὰ ἔμμεγε πρὶν] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. καὶ μεῖζον subintellige Ἡσίοι. Guicetus.

426. Μεῖζον] Vide dicta ad x. 411. Clericus.

Ἐσθλή δ' αὖθ' ὅπότε ἄνδρες αἰγῶνι ἀεθλεύουσιν.

435

Ἐνθα θεὰ καὶ πῶς παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησι.

Ναήσας ᾗ βίῃ καὶ κάρτει, καλὸν αἰεθλον

ῥεῖα φέρει, χαίρων τε πελάσιν κυδῶσι ὀπάζει.

Ἐσθλή δ' ἱππῆεσσι παρηγάμην οἷς κ' ἐθέλῃσι,

440

καὶ πῶς οἱ γλαυκῶν δυσσέμφελον ἐργάζονται,

εὖχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρακτύπῃ ἔννοσιγαίῃ.

ῥῆιδίως δ' ἀγέλω κυδρὴ θεὸς ὥπασε πολλῶν,

ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομήλων, ἐθέλῃσά γε θυμῶν.

Ἐσθλή δ' ἐν παθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' αἵξιν,

445

Βυκαλίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πηλατὲ αἰγῶν,

Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' οἴων, θυμῶν γε θέλῃσιν,

Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ πολλῶν μέγιστα θῆκεν.

Οὕτω καὶ καυνοχρῆς ἐκ μητρὸς ἔσσε,

Πᾶσι μετ' αἰθανάτοισι τετίμηται χερσέεσσι.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ

450

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάσιν πολυδερκέσιν Ἡῆς.

Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτρόφον αἰδέεσθαι περ.

ῥεῖα δ' αὖ δμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,

Ἐσίῳ, Δήμητρα, καὶ Ἡῆῳ χερσὺν πέδιλον,

440. Δυσσέμφελον] Id est, δυστυχ. δυστυχον] *Guictus*.

Ibid. Ἐργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus*.

443. Ἐθέλῃσά γε θυμῶν] Ἀθέλῃσιν scribo. ἀθέλω, ἀθέλω, ut ἀπείρω. ἀθρησκίω, & similia. Nota vocem Græciæ redditam. *Guictus*.

447. Βελάει] Ὀφθαλμῶν augeat. *Guictus*.

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτρόφον] Alios etiam Deos κροτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Joye, cetera omnia obtinebat μὲν πατρίῳσι θεοῖσι, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus*.

454. Ἐσίῳ] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ Ἑσθῆς *esch* ignis, aut, Syriacâ inflectione, ἡσθῆ *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Iust. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus*.

Δήμητ:

*Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;
Ibi Dea & illis praesto est, atque iuvat.
Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum praeonium
Facile fert, laetisque parentibus gloriam dat.
Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
Et his qui caeruleum (mare) trajectu difficile exercent,
Votisque faciunt Hecata, & valde sonanti Neptuno.
Facile etiam praedam incluta Dea dedit copiosam,
Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.
Bona praeterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentaue bouum, gregesque, & greges magnos caprarum,
Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,
Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.
Adeo sanè etiam unigenita ex matre cum sit,
Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
Fecit autem jam Saturnius alumnam juvenum, qui post jam
Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Aurorae.
Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.
Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,
Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem;*

Δεζα] *Δεζα* dicitur per contractionem, plenius verò *Δεζα*
μα. Si scribamus Phoeniciè *דַּזַּ*, derivanda vox erit à radice *דַּזַּ*,
quæ significat *sufficientiam, copiam*; nomen convenientissimum huic
Deæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fru-
ctuum; quorum proventum augere, aut minuere credebatur, prout
propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum,
in honorem hujus Deæ:

Φέρε δ' ἀγρόθι νόσσην πίνην,
Φέρε βίαν, Φέρε μέλα, Φέρε τείχυν, οἷον θεῶν.
Φέρε κ' ἐργάων, ἵ' ὅς ἀργεῖ, καὶ ἀμείνη.
Ἰλαδί μοι τέλεισσι, μέγα πρῖνον θάσσον.

*Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer
messes. Fove pacem, ut qui aravit ille & mitat. Propitia mihi sis,
ter optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis pro-
sequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.*

Ἡζὺ] Phoeniciè *הַזַּ* *hira*, aut *הַזַּ* *harab*, inter alia significa-
ta, *emulam, seu zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla
aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga vi-
rum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat *Ζηλόγος, zelo-*
typam.

Ἰφθιμόν τ' Αἴδῳ, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
 Νηλεὲς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐρέκτυπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ πάτερ μηδ' ἄνδρῶν,

tyram, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T. I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἴδῳ, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulae Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἴδης, aut αἴδης deducendum ex voce Phoenicia 𐤀𐤓 ed, aut *ajid*, quā significatur mors, aut exitium; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcat. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α privativo & εἶδω *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αἴδην, in qua subintelligitur οἶκος, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thefei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cū Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verū hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aīdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cū Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cū regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particularim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aīdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plantum*, in Captivis Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens è lapacidinis rediens:

*Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verū enim verò nulla adequè est Acheruns,*

Atque

*Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immitte cor habens, & valdè sonantem Neptunum,
Jovetaque sapientem, Deorum patrem atque hominum,*

Atque ubi ego fui, in lapacidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis:
καὶ ἱερίοις ὡς ἀληθῶς τὸ ὑποχθόνιον τόπον, οὗ οἱ Ἄδης, αἰμ' ὁ Πλὺτων
ἐπικαλεῖται: certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton be-
batur. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vo-
cabant Jovis & Neptuni fratrem *Aidem*, aut *Hadem*; quando de di-
viniis, *Plutonem*. *Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terræ,*
& in sede Manium opes querimus. Paullò pòst de metallis: *illa nos*
premunt, illa nos ad inferos agunt. 5. Potuit etiam Aïdes rex mor-
tuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat,
illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere,
quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad
metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet *Diodorus*
Siculus, de fodinis Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313.
Posteriora tantum, brevitatìs causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit,
ὡς τοῖς ἐργασίαις, καὶ κατὰ ἡμέραν καὶ νύκτα κατεχόμενοι τὰ σώματα, παλ-
λαὶ καὶ ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπραΐας (ἀνέστις γὰρ ἡ παύ-
λα τῆς ἰσχύος οὗτοι εἰσι αὐτοῖς. ἀλλὰ τοῖς τῆς ἐπιστητῶν πλεοναξίαις, ἀνακαταζόντων
ὑπερβολῇ τὴν δυνάμιν τῆς κακῆς, ἀτυχῶς φερόντων τὸ ζῆν.) πρὸς δὲ τοῖς δυν-
άμεισι τῆς σωματικῆς καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς κακοπραΐας ὑπερβολαῖς, πολλὴν χρεῖαν
ἔχουσι τῆς πλεοναξίας. αἰρετικώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐκ τῆς ζῆς, ἢ τὸ
μὲν τῆς πλεοναξίας: dum sub terra, in fodinis, horum corpora atte-
nuantur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim re-
missio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem
malorum ferro coquantur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Non-
nulli qui robore corporum, animarumque patientiâ, laborem sustinere pos-
sunt, longum in tempus arummas illas habent. Optabilior enim illis
mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui im-
perant eiusmodi hominibus usque ad eò miseris, & solis lucem num-
quam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

καίτοι κατεχθονίοισιν ἀνάσσειν,
regnare in mortuis, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἱερίοποι Εἰσοσθαῖος] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præ-
esse creditur est, quòd clatibus vivus id obtinuerit, atque insulas oc-
cupavit. Dicitur est ποσειδῶν posidon, ejus ætatis linguâ, hoc est, fra-
tor navium. Εἰσοσθαῖος est epitheton quo designatur Neptunus, seu
maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam ter-
ram concurrere. Clericus.

457. Ζεὺς π] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς,
cuique apprimè convenit, cùm Phœniciâ Linguâ ʒi zanni significet
scorta-

Τῇ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται δ' ῥα χθών.
 Καὶ τὰς μὲν κατέπνευε Κρόνῳ μέγας, ὅστις ἕκαστον
 Νηδύῳ ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεσθ' ἵκητο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἑρانيῶνων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα πμῶ.
 Πάθετο γὰρ Γαίης τε κ' Οὐρανὸν ἀπερόεντ',
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἐφ' ὑπὸ παιδὶ δαμῶναι,

468

fortitorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

16. Θεῶν πατὴρ ἡδὲ κ' ἀνδρῶν] Hic πατὴρ nomen est dignitatis, non naturæ; significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεὺς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ regem significasse, quod patres essent veluti reges familiæ suæ; cùm homines nondum in societates majores coïvisissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque Pater vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. γ. 150. ubi postquàm Achilles duo à Jovē petisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειν μὲν ἶδμεν πατὴρ, ἔπειν δ' ἀνιδεύειν.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius Georg.* Lib. I. γ. 121.

———— Pater ipse colendi
 Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατὴρ ἐὶ τῷ τοῦ λέγει αὖς ὑπάρχοντων. τὰς γὰρ ἐὶ ἀνθρώπων πατὴρ ἀφιδρύμεται ὁ τοῦτο πατὴρ Διὸς φασιν οἱ πάλαιοι: absolute Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cælus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat pater esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quaeratur, derivandam crediderim à prisca radice 𐤀𐤓𐤐 patar, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat condidit, creavit, unde 𐤀𐤓𐤐 patir est creator. *Clericus.*

458. Τῇ κ' ὑπὸ βροτῆς κ' πᾶσι ἐξῆς] Postquàm Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cùm & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

* Jup.

Cæcus & à tonitru concutitur lata terra.

*Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad genua venerat:*

Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cæli

Alium inter Immortales haberet regionum decus.

Audierat enim ex Terra, & Cælo stellis micante,

Quòd sibi fatale esset suo à filio domari,

* *Juppiter, an venti discussâ nube tonarent,*
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Cle-
ricus.*

459. Καὶ τὰς μὲν κούρην Κρόνον μίαν] Scimus quibus allegoriis
Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum re-
digere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque
suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Satur-
ni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne
à liberis suis solio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos
in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfece-
runt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præ-
ter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglu-
tit* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque oc-
cisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua,
quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בָּלָה *balah*, quæ
utrumque significatum obtinet; & quam cum hic κρόνον vertere de-
buisent Græci, transfulerunt κούρην. Quod autem dicimus *Sa-
turnum* abdidiſſe liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui le-
gerint simile quid à Cælo factum esse; qua de re, vide dicta ad *ψ*.
156 & 158. *Clericus.*

464. Οὐρανὸς αἰπεινός] Veteres Poëtæ Τόχλον ignorabant, nove-
rant παρρησίαν, seu μωΐαν, hoc est, fatum; sed nec immutabile
putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gerentes in-
ducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct.
Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis tem-
poribus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis
Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant;
quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ sub-
jecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in
modum in crustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici in-
terpretantur παρρησίαν, quasi παρρησιόφρων, hoc est, *παρρησιόφρων*,
præfinitam, nam παρρησία est finis, ὁ δὲ παρρησία finis. Subintelligi-
tur βουλὴ, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*.
Clericus.

F

465. Ἀδὴ

Quarentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Metam.* XV.

Καὶ καρτερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλα δῖα βυλαῖς. 465

Τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπιῶν ἔχεν, ἀλλὰ δοκδύων

Παῖδας ἐς κατέπινε· Ρ'έλω δ' ἔχε πένθ' αἶλαστον.

Αἴ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν

Τέξεσθαι, τότε ἔπειθε φίλῃς λιτάνδρε τοκῆας

Τὸς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα, 470

Μῆπιν συμφραόσασθαι ὅπως λελαίθοιτο τεκῆσθαι

Παῖδα φίλον, τίσαστο δ' ἐριννῦς πατρὸς ἑοῖο

Παίδων, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.

Οἱ ᾗ θυγατρὶ Φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίθοντο,

Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γυνέσθαι 475

Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ ἡεὶ καρτεροθύμῳ.

Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πῖονα δῆμον,

Ὅππότε ἄρ' ὁπλότεστον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,

Ζεῦα μέγαν ἢ μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη

Κρήτη [ἐν] οὐρείῃ τρυφόμενῳ ἀπὸ πατέρων αἰετῶν. 480

Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρουσα θοῦν δῖα νύκτα μέλαιναν,

Πρώτῳ ἐς Λύκτον, κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῆσαι

Ἄντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κούρεσι γαίης,

465. Διὸς μεγάλα δῖα βυλαῖς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poëtae non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus*.

466. Καὶ καρτερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλα δῖα βυλαῖς.] Hic versus notus videtur. *Guicetus*.

471. Μῆπιν συμφραόσασθαι.] Consilium ut conferrent. *Guicetus*.

472. Πατρὸς ἑοῖο] An ἀνδρὸς ἑοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequi. παίδων subintellige ἑαυτοῦ. *Guicetus*.

475. Καὶ οἱ πεφραδέτιν] Et ei declararunt. *Guicetus*.

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *Is. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen *Casaubonus* perperam abit à *Strabone*. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. *Rhea* enim *latibulum* quærebat, hoc est Phœniciè *lytton*, aut *lytton*, à radice *lyt* quæ significat *occultavit*, ut & *lyt*, apud *Hebræos*. Huc accedunt nummi antiqui *Lyttonum*, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum vi-
rum

Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infidias struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraque, & Cælo stellato,
 Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
 Filium carum, possétque ulcisci furias patris sui
 Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.
 Illi verò filiae dilectæ auscultarunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quæcumque fatis constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,
 Cum minimum natus filiorum esset paritura,
 Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
 Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-
 Antro in excelso, divinæ sub latebris terra, (hensum

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33.
 Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse. Lyttum verò
 à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed Genev. Is. Casauboni. Cle-
 ricus.

Ibidem: Δῆλον] Tractum vertimus non populum, propter adjun-
 ctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Δῆ-
 λον tractus dictus est ab Ἀδάμ adamo, terra; deinde tractus incolæ
 ei voce significati. Clericus.

477. Πᾶσι δὲ Λύκτοις] Scilicet αὐτοῖς. Guierus.

481. Ἐνθὺν μὲν ἴκτο] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi. Guie-
 rus.

482. Πᾶσι δὲ Λύκτοις] Cum Rheia Lyttum, mediterraneam urbem,
 itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque
 ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam
 terra sunt incolæ terra) deinde translatus in montem Ægæum, pro-
 cul situm à Lytto. Hoc indicat vox πᾶσι, quæ ridiculè abunda-
 ret nisi δῶκεν, secundùm, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc ob-
 servamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Cle-
 ricus.

Ægeō in monte denso sylvoſo.

*Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cæli filio, præpotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, suam condidit in ævum

Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Pro lapide suus filius invictus & securus

Superesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum

Ex honore expulsurus, ipsèque immortalibus esset imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Crescebant illius regis: revolutō dein anno,

Terra consilio astuto circumventus,

Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,

Victus artibus ac vi filii sui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

lum; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.

486. Εὐὲ ἐγχεῖσθαι τῆδον] Cum vetustissimi Græci verbum, quod *deglutire* & *occultare* sonat, priori sensu cepissent; consequens erat, ut dicerent *Abaddirem* in ventrem Saturni descendisse. *Clericus.*

486. Μάγ' ἀνάκτῃ] Hoc est, μεγάλην ἀνάκτῃ. *Guietus.*

487. Εὐὲ ἐγχεῖσθαι τῆδον] Scribendum videtur εἰσκαίτθαι, an divi-
sim scribendum? εἰς εἰς καίτθαι. *Guietus.*

490. Ὅ μιν πῆχ' ἔμελλε] Hoc est, ὅς μιν. *Guietus.*

491. Ὅ δ' ἐὼ ἀθανάτοις ἀνάξει] Nota phrasin. scribi poterat, ἐὼ ἀθ. ἀνάξ. an scribendum? ἢ δ' ἀθανάτοις ἀνάξει. placet. *Guietus.*

492. Καρπαλάμῃ δ' αἶψ' ἵσταται] Hic cum sequentibus novem ver-
bis sunt subditiui. *Guietus.*

493. Ἐπιπλομένη δ' εἰσαυτῇ] Nisi sit hîc immanis περπτολογία
Poetica, legendum ἐπιπλομένην εἰσαυτῇ, revolutis annis, nam Jupi-
ter non est tantus factus, vertente anno, ut Patri insidiari posset. *Cleric.*

493. Ἐπιπλομένη δ' εἰσαυτῇ] Alii ἐπιπλομένην εἰσαυτῇ. *Guietus.*

494. Γαίης ἐκείνης] ἔω, ἔμω, σμῖναι, σμῖσις, εἰώ, ἔνσις, ἐν-
εί, & geminato, ἐκείνη. Sic ab ἔω, ἰός, ἰότης, ἰότης. idem. *Guietus.*

495. Ὅν γένος αἶψ' αἶψα] Postea est ἐξήμνητε, evomuit. Hoc est,
carcere emittit. Quemadmodum verbum quod significat *deglutire*, &
quod antea diximus perperam intellectum, sonat etiam *abdere*: ita
verbum κίρκο, quod est *vomere*, tralatitio significatu est *ejicere*,
emittere. Sic terra Chanaan dicitur evomuisse, hoc est, ejecisse in-
colas suos, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur evomuisse
filios, quos deglutierat; hoc est, emisisse carcere, in quem eos
abdiderat. *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς ἤραξε, καὶ χθονὸς ἄρυοδείης
 Πυθαῖ ἐν ἡγαθέῃ, μάλοισι ὑπὸ Παρηγοσίῳ,
 Σῆμ' ἔμην ἐξοπίσω, θωῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δὲ πατρυκασιγνήτους ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ὅς δ' ἦσε πατὴρ ἀεσιφροσύνησιν.
 Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν δειρεγισιάων,
 Δῶκαν δὲ βροντῇ, ἥδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ στροπύον τὸ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκώθει.
 Τοῖς πίσυνον, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
 Κέρει δ' Ἰάπετος κακίσφυρον ὤκεανίνην
 Ἠγάγετο Κλυμῆνιν, καὶ ὁμὸν λέχον· εἰσπνέβαινε.
 Ἡ δὲ αἱ Ἀτλαντα κραιπερόφρονα γείνατο παῖδα.

500

505

498. Τὸν μὲν Ζεὺς ἤραξε, καὶ τὴν ἐξῆς.] Malè intellecto historiarum initio, cetera Poëtæ ei errori consentanea finxerunt. *Clericus.*

501. Πατρυκασιγνήτους.] Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi metuebatur Saturnus. *Clericus.*

Δῶκαν δὲ βροντῇ καὶ τὴν ἐξῆς.] Non propriè hoc intelligendum, nam Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicuntur Titanes fulmine Jovem donasse, quòd ei regnum detulerint; quod cum postea cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mittere, idcò qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hinc dicuntur. *Clericus.*

502. Οὐρανίδας.] Τὴν κόκλωπας, ut suprà. *Guietus.*

Ibid. Ἀεσιφροσύνησιν.] Ab αἶω, αἶωμα, αἶτη, αἶμα, αἶσις. Hesych. αἶσις, πόντος, βλάστη. idem αἶσιφροσύνησιν, αἰνοῖαις, αἰσιφρων, hoc est, φρενοδραστής, ἄνθρωπος. *Guietus.*

505. Τὸ πρὶν δὲ πελώρη.] An scribendum? τὴν πρὶν γὰρ πελώρη. *Guietus.*

506. Τοῖς πίσυνος θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.] Cum Deus post fata factus crederetur, eadem operâ fulmen tractare existimatus est. *Clericus.*

507. Κέρει δ' Ἰάπετος.] Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhethum Noachi filium, cujus posterì Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ postea interpolatæ sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso mista secum non satis consentiat. Sed & veri fortè vestigium in eo est quòd ab aliis Prometheus, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollodorum Biblioth. Lib. 1. c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. *Clericus.*

509. Ἡ δὲ

*Ilum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfractu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos noxiis à vinculis
 Cæligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confusus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulcram Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η' δὲ οἱ Ἀτλαντὶς περὶ πύργου γένετο παῖδα] Hic postea dicitur cælum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cælum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, qua in parte existimabant cælum terris incumbere. Dictus autem est ἠθλη *hathla*, aut simili nomine, à radice ἠλη *thalah*, hoc est, *pendere*, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustinere censebatur cælum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantis* dictos Lib. IV. c. 184. Τοῖσι, inquit, ὄνομα ἐστὶ Ἀτλαντῆς, οἱ ἀντιστοιχοῦντες ἡμῶν ἀρκτῶν τῶν ἡμεῖς ἰδοῦμεν: hisce nomen est *Atlantibus*, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus. Ideò fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exusta*, inquit, *insula opposita sunt*, quas *Hesperidas tenuisse memoratur*. In arenis mons est *Atlas densè consurgens*, verùm incisus undique rupibus *præceps*, *invis*. & quo magis surgit *exilior*; qui quòd altius quàm conspici potest, *usque in nubila erigitur*, cælum & sidera non tangere modò *vertice*, sed *sustinere quoque dictus est*. Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. Ἰπὶ σινὲν κὲ κυκλωτικὸς πάντα ὑψηλὸν δὲ ὕψος διὰ τὴν ἀντιστοιχίαν ὡς ταῖς κρηναῖς αὐτῷ ὑπὸ οὐρανῷ πρὸς τὴν εἰς τὴν ἰδέαν. ὑδὸν πρὸς αὐτῶν ἀπὸ λείαν ἡφῆς ἐπὶ τῆς, ἐπὶ χερσὶν. τὸ KIONA ἔστιν ὡς λέγουσι οἱ ἱππύατοι εἶναι: est *angustus & undique rotundus*. & ut fertur adeò *excelsus*, ut ejus *summa juga nequeant cerni*, numquam enim iis *desunt nubes*, neque *astate*, neque *hyeme*. Hunc *COLUMNAM* cæli esse dicunt incolæ. Clericus.

Τίκπε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον, ἡδὲ Προμηθεῖα
 Ποικίλον, αἰολόμηπιν· αἰμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθεῖα,
 ὅς κ' ἀκὸν ἐξ ἀρχῆς ᾔδειτ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτ' ὃ γάρ ῥα Διὸς πλάσιν ὑπέδεκτο γυναικάς
 Παρθένον. ὑβραίνω δ' Μενόιπον δ' ῥύοπα Ζῷς
 Εἰς ἔρεβ' ὃ κατέπεμψε, βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' αἰταοθαλῆς τε καὶ ἡνορέης ὑπερόπλου.
 Ἀτλας δ' ἔργον δ' ἑρῶν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείθεσιν ἐν γαίης, πρὸς παρ' Ἐσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.

510

515

510. Ταπεινὸν δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον] Hic Menœtius postea dicitur ὑβραίνης, flagitiosus, contumeliosus, quod non abit à significatione radicis מנא menath, quæ, apud Chaldaeos, significat terruit. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεῖα] Προμηθεὺς & Ἐπιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cum longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεὺς dictus est ἀπὸ τῆς προμνηθάνειν, pradiſcere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς verò ἀπὸ τῆς ἐπιμνηθάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Si audimus Sam. Bochartum, * nomen verum Promethei fuit Magog, quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è coelo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effusis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo Æschyli, ubi sic loquens inducitur:

Καλὸν, σιδερον, ἀργυρον, χρυσόν τε πε
 Φήσιν ἂν πείρεσθαι ἐξ Ἀρεῖν ἱμῶ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse? 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erofum contabescit, videtur niti nomine Magog; est enim ab Hebræo מגוג magog, vel מגאג magag, quod est liqueſcere, contabescere. Hæc Bochartus, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit Gog; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui Magogi vicinus erat, hoc est, non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus Gog, à radice גג quæ apud Arabas significat arſit, flagra-

* In Phalegi Lib. I, c. 2.

*Peperit præterea gloriâ præsignem Menæcium, atque Prometheus
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis sceleratam suscepit mulierem
Virginem, flagitiosum verò Menæcium latè videns Jupiter
In Erebum detruxit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atas verò cælum latum sustinet, dura ex necessitate,
Fimibus in terra, è regione Hesperidum argutarum
Seans, capiteque & indefessis manibus.*

ut, eò quòd exarserit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuuntur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, qui Jovi coævi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosâica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. Clericus.

510. Παιδείαν, αἰολόγησιν] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet Æschylus, qui in *Prometheo vinculo*, omnium fermè artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita cum loquentem inducit:

Βραχὺ δὲ μύθῳ, πάντα συλαΐδην μέγας·

Πᾶσι πίχται βροτῶν ἐν Προμηθεῖ.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheus profecta sunt. Clericus.

511. Ἀμαρτία τ' Ἐπιμηθεῖς] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quòd Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versû docet Hesiodus, & pluribus in sequentibus à γ. 570. & in Operibus & Diebus, γ. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex coelo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. Clericus.

518. Πύργον ἐν γαίῃ καὶ πρὸ ἰχθῆς] Vide not. ad γ. 215. Clericus.

518. Πύργον ἰσχυροῦ] Ex αὐτῷ & ὠψὲς compositum, cui πρὸ πύργου, & πύργου, σύνταξις. Guistius.

519. Ἐστὶν κορυφὴ πρὸς ἀστυμένους χεῖρας] Hic versus addiditius videtur. Guistius.

Ταῦτ' ἴω γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετ' Ζεὺς.
 Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεῖα πικιλόβυλον,
 Δειμοῖς ἀργαλέοισι μέσον Διὶ κίον' ἐλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὄρεσσι τανύπτερον. αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ
 Ἡΐδιον ἀθάνατον· τὸ δ' αἰέξετο ἶσον ἀπάντη
 Νυκτὸς, ὅσων πρὸ πάντων ἡμᾶς ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις.
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρας ἄλκιμος υἱὸς
 Ἡρακλῆος ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσον ἀλαλκεν
 Ἰαπεγονίδῃ, καὶ ἐλύσκετο δυσφροσυνάων·
 Οὐκ αἴκητι Ζηνὸς ὀλυμπίᾳ ὑψιμέδοντος,
 Ὅφρ' Ἡρακλῆος Θηβαῖός τε κλέος εἴη.
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπαύροισιν ὅππῃ χθόνα πικλυδότηραν.
 Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα ἀειδείκετον υἱόν·
 Καί περ χωόμενος, παύθῃ χόλος, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
 Οὐνεκ' ἐρίζετο βυλάς ὑπερμυεῖ Κρονίωνι.

520

525

530

§ 20. Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεῖα πικιλόβυλον.] Omnes Poëtae in monte Caucasus factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheus in Caucasus, eò quòd illuc compulsus, non passus fuerit in Græciam redire, non aliter ac in catenis vinctum illic tenuisset. *Clericus.*

§ 22. Δειμοῖς ἀργαλέοισι Διὶ κίον' ἐλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poëta, prout voluerunt, indulserunt. *Clericus.*

§ 22. Διὰ κίον' ἐλάσας.] Τρωῆσις, δῖλκισις. *Gruetius.*

§ 23. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὄρεσσι τανύπτερον.] Alii vultures dicunt, quia Poëta, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

Idem. — αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ Ἡΐδιον ἀθάνατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omittis omnibus περιέργει. Si autem Phoeniciâ Linguâ *fecur* dicere velimus, utemur voce חָבֵד *chabed*, quæ efferri, eisdem servatis consonantibus, potest *chabod*; quæ vox non rariò divitiarum significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *fecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas umquam exhaurire posse videretur; vulgò ferebant quod interdum è fodinis hauriebatur, id noctu

Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.

*Ligavit verò firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.*

*Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hæc hepar
Comedebat æternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.*

Hunc quidem Alcmena formosæ fortis filius

Hercules occidit, malam verò pestem profligavit

Ab Japetionida, & liberavit ab agritudine:

Non invito Jove Olympio in alto imperante,

Quò Herculis Thebis geniti gloria esset

Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.

Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.

Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,

Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.

noctu iterum crescere, ut significarent exhauriri non magis posse fo-
dinas, quàm si tantumdem metallorum enatum fuisset lingulis nocti-
bus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamen-
tis poeticis aduècta paulatim nimium quantum ab origine recessit.
Clericus.

523. Εἰς αἰὲν ὄρετ'] ἐπῶρετ. Guicetus.

524. Τὸ δ' αἰετοῖσιν ἰσὺν ἀπείρητ'] An? τῶσιν ἀπείρητ, undique. Guic-
tus.

527. Ἡγεμὼν Ἰκτῶν] Non Thebanus, sed alius multò anti-
quior, Tyrius Ἰκτὴν *harochel*, hoc est, mercator, qui navibus Col-
chidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit.
Plures fuisse Hercules ostendimus, in Diss. de Hercule. Sed
Bærotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. Cle-
ricus.

532. Ταῦτ' ἄρα αἰετοῖσιν ἰσὺν ἀπείρητ'] Est versus supposi-
titijs. Guicetus.

534. Εἰετο βυλῆς] Subintellige κατὰ, certavit, nimirum,
artibus cum Jove; quem etiam fefellit in convivio, ut in se-
quentibus docet Hesiodus. Itaque βυλῆς sunt hic τέχναι, ar-
tes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poeta. Cle-
ricus.

534. Οὐκ' εἰετο βυλῆς ὑπερβόρῳ Κεγρίαν] Hic quoque est sup-
posititijs. Guicetus.

535. Οἷο'

Καὶ ᾧ ὅτ' ἐκρίναντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι
Μηκύνῃ, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
Δαυσάμην πᾶσθ' ἡκέ, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.

535

Τῷ μὲν ᾧ σάρκας τε καὶ ἔσκατα πίονι θυμῷ
Εὐρίνῳ κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὅσ' αὖ λυκαὶ βοὸς δολίῃ ὄπι τέχνῃ
Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας δ' ὄρεπ' ἀνθρώπων.

540

Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Γαίης ποινίδη, πάντων ἀελοδείκετ' ἀνάκτων,
ὣς πέπνυ, ὡς ἐπεροζήλως διεδάσασαο μοίρας.

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύδ' αἰδώς·
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
ἥ κ' ὄπι μειδήσας (δολίης δ' ἔλ' ἤθετο τέχνης)
Ζεὺς κύνεισε, μέγιστε θεῶν αἰεττομετάων,

545

Τῶν δ' ἔλ' ὅπως ὅπως ἐπὶ σὲ ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτ' ἀμύδ' αἰδώς
Πῶ ῥ' ἔδ' ἠγνοίησε δόλον. κακὰ δ' ὅσ' αὖτε θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ ἣ τέλεεσθ' ἔμελλεν.
Σεραὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λυκὸν ἄλειφαρ.

550

535. Οἱ ἐκρίναντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alique eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur. Peloponnesi, quos fortè sibi subdicere volebat Jupiter. Hujus conventionis nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis. hoc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. *Clericus.*

535. Καὶ ᾧ ὅτ' ἐκρίναντο θεοὶ] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. Vide Scholiast. *Guierus.*

536. Μηκύνῃ] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi; cujus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè *Eusebius* *Ægiæ* *Regum*, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. *Strabo* autem docet Sicyonem prius Meconem dictam. Τῇ Σικυνίᾳ πρὸς πρὸν Μηκύνῃ ἐκάλεσαν, Sicyonem prius vocabant Meconem. Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevensis. Hinc emendandus Scholiastes, cujus verba sunt hic corruptissima. Urbs est Achiæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perpetuam habet. *Clericus.*

537. Δαυσάμην πᾶσθ' ἡκέ) Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut

Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisionem proposuit, Jovis mentem fallens.

Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:

In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
Rite disponens recondidit tegens candida arvinâ.

Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
Japetionida omnium illustrissime regum,

O amice, quàm iniquè partitus es portiones!

Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.

Hinc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,

Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis)

Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,

Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem aeterna consilia sciens

Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat animo

Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.

Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
directo certamine, cum victor esset Jupiter. Clericus.

537. Διὸς τὸν ἱεραρχίαν] Scribendum videtur ἱεραρχίαν. Guistius.

538. Τὸ μὲν γὰρ σῆμα] Scribendum videtur τὴν μὲν γὰρ σῆμα, ut
& versu 540. pro τὴν δὲ αὐτὴν ἔστιν, τὴν δὲ αὐτὴν ἔστιν. in quo & pro ἐπὶ
ἡμέρῃ, ἀντὶ τῆς πύξης. ut & γ. 555. Guistius.

543. Πάντες δὲ δεικνύει αἰνέειν] Reges hic sunt Dii, ut alibi sæpè.
Prometheus hic dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, ar-
tium variarum peritiâ. Clericus.

551. Γὰρ ὅτι σῆμα] Scivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scripto-
res. Vide quæ notavimus ad Gen. XI, 30. Ceterum Hesiodus au-
sus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
nulla ratio erat. cur usque adeò indignaretur Prometheus, & quidem
tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Pro-
metheo, five Caucaſo. Clericus.

Ibidem. Καὶ δὲ ἵσταντο θυμῷ θανάτου αἰσθάνονται.] Quia, nimirum,
hominibus apponebatur altera pars bovis. Clericus.

Χάσασσι ἢ φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
Ὡς ἴδεν ὅσ' αὖ λούκα βούς, δολίῃ θπὶ τέχνῃ.

555

Ἐκ δ' αἰθανάτοισιν θπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
καίεσ' ὅσ' αὖ λούκα θυέντων θπὶ βωμῶν.

Τὸν ἢ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

Γαπεπονίδη, πάντων ὦλ' μῆδεα εἰδώς,

Ὡ πέπον, σὺκ ἄρ' αὖ πω δολίης θπληήθεο τέχνης.

560

Ὡς φάτο χαόμην· Ζεὺς ἄφθιτ' αὖ μῆδεα εἰδώς·

Ἐκ τέτ' αὖ ἤπειτ', δόλῳ μεμνημένῳ αἰεὶ,

Οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὲν αἰκαμάτοιο,

Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ θπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.

Ἀλλ' αὖ μιν ἐξαπάτησεν ἐὺς παῖς Ἰαπετοῖο,

565

Κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν

Ἐν κρήνῳ νάρθηκι. θάκεν δ' ἄρ' αὖ νεόθι θυμὸν

Ζεῦν ὑψιβρεμέτῳ, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,

Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τῷ ξεν κακὸν ἀνθρώποισι.

570

556. Ἐκ δ' αἰθανάτοισιν ἰπὶ χθονὶ, καὶ πρὸς ἐξῆς.] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰπολογία. Clericus.

563. Οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὲν αἰκαμάτοιο.] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflagabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliáque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. Clericus.

566. Κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud Chalybes; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab Æschylo dicantur σιδηροτέκτονες, in Prometheo victo, γ. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖᾶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκτονες

Οἰκῶσι Χαλύβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Pontum

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

*Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.*

*Hunc autem valdè indignatus allocutus est nubicogus Jupiter:
Japetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sanè dolosa oblitus es artis.*

*Sic dixit irâ percitus Jupiter aeterna consilia sciens.
Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
Non dabat miseris ignem insatiabilem
Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.*

*Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminùs apparentem splendorem
In concava ferula. momordit verò in animo
Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
Protinùs autem pro igne struxit malum hominibus.*

Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἴθι' ἔχιστε πλὴν τ' Τραπεζῶντι.
Οὔτοι λέγονται σίδερον ἰφιδερκίαια πρῶτοι.
Καὶ τ' χαλκὸν δὲ χαλύβιν, χαλκὸν τι λέγουσι μῆτι.
Οἷα καὶ τῶντι ἑνὲς μὲν πλὴν τ' χαλύβιν.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & as, quasi hoc quoque sis inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabai,
At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

570. Τῶν τε καὶ ἀνδράποισι] Hoc est, formosis meretricibus im-
missis, populos ceteroque fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydo-
rum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Croesi. Cùm enim
victi sæpiùs rebellassent, Croesus sententiam rogatus de ratione quâ
Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respon-
dit: τὸ γινῆαι αὐτοῖσι κινεσθῆναι τι καὶ ψάλλειν, καὶ καπηλαύειν παιδιόεντας
παιδας, καὶ ταχίως σφίαις, ὃ βασιλεῦ, γυναιῶνας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψαι γεγυό-
τας: * edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari
doceant; & brevi eos, ὃ Rex, videbis mulieres pro viris factos. Hæ ar-
tes olim ferè perinde habebantur, quasi lenocinium exercere, ideo-
que

* Herodotus Lib I. c. 155.

Γαίης γ' σύμπλασσε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἄρ' βυλάς.
 Ζῶσε ἣ καὶ νόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Ἀργυφὴν ἰοδῆπ'· ἣ κρήθεν ἣ καλύπτετο
 Δαιδαλέῳ χείρεσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ'.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλὲς ἄνδρες πίνης
 Ἰμερτὸς παρέθηκε καρήαπ Πάλλαϊς Ἀθηνῇ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνῳ χρυσέῳ κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τῷ αὐτὸς ποίησε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χαλεζόμην· Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐν δαίδαλα πολλὰ τέλ' ἔδ' ἔχαστο, θαῦμα ἰδέσθ',
 Κνώδ' αὖ ὅσ' ἤπειρε· πολλὰ τέφρ' ἠδὲ θάλασσα.
 Τῶν ὅγε πόλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἰοικέτα φωνήεσσιν.
 Αὐτὰρ ἐπειδὴ τόσ' ἔξε καλὸν κακὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ ἄλλοι ἔσσι θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαθομύλει γλαυκῶπις ὄβριμοπάτρης.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 Ὡς εἶδον δόλον αἰπιῷ, αἰμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τ' γ' ἦν γ' ἐς γυναικῶν θηλυπεράων.
 Τῆς γ' ὀλαΐον ἐστὶ γ' ἦν, ἣ Φῦλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
 Οὐλομένης πενίης ἢ σύμφορα, ἀλλὰ νόροιο.
 Ὡς δ' ὅπ' ἐν σμήνεασι κατηρεφέεσσιν μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκουσιν, κακῶν ξυνήονας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρόπαν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον κατὰδυνάτα
 Ἡμάται ἀπ' ὀδύσιν, πρῆϊσί τε κηρία λούκα,
 Οἱ δ' ἐν ποτὶ μύοντες ἐπηρεφέας ἣ σίμβλους,

575

580

585

590

595

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore. Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi adempti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effeminata mollitiā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut alibi docet Herodotus, * Ἡ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες ἐπορεύοντο πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνὰς, Lydorum populi filiae omnes prostabant, sibi dotem colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse.

ex

* Lib. I. c. 93.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit verò & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candidâ veste: capiti verò calyptram
 Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circùm verò eiserta recens florentis è floribus herbæ
 Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circūque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa calata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magna,
 Mirabilis, animantibus enim similes erant vîvis.
 Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognata.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum.
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxûs.
 Ac veluti cùm in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illa quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurna laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex 9. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. Clericus.

571. Γαίης δ' οὐρανὸς ἀστερόεντος] h. e. οὐ γαίης. Sic in ἑρμῆς. Guierus.

595. Εὐχόμενος ἔρπον] Hoc est, ἐπικαλῶν ἔρπον καὶ ἔρπον. καὶ ἔρπον καὶ ἔρπον. Guierus.

596. Αἱ μὲν γὰρ] Scribendum videtur αἱ μὲν γὰρ. Guierus.

597. Κεῖται λούρα] Hoc est, λαμπρὰ καὶ γλῶσσος. Hesych. Guierus.

Ἀλλότριον κάματον σφετέρῃν ἐς γαστέρ' ἀμύνεται.
 Ὡς δ' αὖτως ἀνδρεῖσι κακὸν θνητοῖσι γυναικας
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων
 Ἀργαλέων. ἔπερον δ' ἵκρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο
 Ὃς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμα ἐθέλη, ὀλοὸν δ' ὀπί γῆρας ἵκηται,
 Χήτ' ἡροκόμοιο, ὃδ' ἔβιοτε θηιδόης
 Ζῶς, ἀποφθιμύς δ' ἀφ' κτῆσιν δατίονται
 Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμος μὲ μοῖρα γήνηται,
 Κεδνὺ δ' ἔχεν ἀκρίην, δρακῆα περὶ πόδας,
 Τῷ δ' ἀπ' αἰῶν' ὦ κακὸν ἐδλῶ ἀντιφείζ' ἔ
 Ἐμμεναι. ὃς δέ κε τέτμη ἀταρτηροῖο γυνέθλης,
 Ζῶς ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίσσεν ἀνίλῃ
 Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακὸν ἐστίν.
 Ὡς ὅτε ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.
 Οὐδὲ γὰρ Ἰαπεπονίδης ἀκάκητ' Προμηθεὺς
 Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνσίχης
 Καὶ πολυίδειν ἐόντ' ἀμέγας κτ' δεσμὸς ἐρύκει.
 Βελέρεω δ' ὡς πρῶτος πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
 Κότῃ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
 Ἦνορέλῃ ὑπέρσπλον ἀγῶμ' ἠδὲ καὶ εἶδ',
 Καὶ μέγ' ἔκ' ἀπάντασ' ὧς ὑπὸ χθονὸς ὄρουσθ' ἔ
 Ἐνθ' οἷ' ἄλλ' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
 Εἶατ' ἐπ' ἐξαπῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης.
 Δητὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μύζα πένθ' ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὓς τέκεν ἠΰνομ' Ῥεῖη Κρόνος ἐν Φιλότῃ,
 Γαίης φραδμοσμήσιν ἀνήγαγον ἐς Φάτ' αὐτῆς.

600

605

610

615

620

625

602. Ἐπερον δ' ἵκρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia sortitus est. subintellige τέτμη ὅσπερ γάμον &c. οἱ qui nuptias &c. ordo: ἔπερον δ' κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἵκρεν τέτμη ὅς μὴ γυναικῶν εἰς γῆρας ἔλθῃ χήτ' ἡροκόμος. Guilelmus.

605. Οὐ βίοντες ἱπιδόης] Peruri, per penuriam. Guilelmus.

607. Μετὰ μοῖρα γήνηται] Τμησὶς μεταγλήνηται, h. e. μετῇ. Guilelmus.

609. Κακὸν ἐδλῶ ἀντιφείζ' ἔ] Hoc est, malum pro bono obstat. Guilelmus.

610. Ἀπ' αἰ-

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò praeiuit malum pro bono
 Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret quae senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessario,
 Quamvis multisocius sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater iratus est animo,
 Cotique atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terra,
 Usque valdè mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.*

610. Α'περηγοῖο ῥήϊθλῆς] Subintellige γυναικός. γ. seq. α'λίαν, hoc est, ἀφύκτον, ἀχώριστον. *Guictus.*

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Οὐρανός. *Guictus*

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendant. *Clericus.*

620. Ὑπὸ χθονὸς ἐρυσσάνης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διωκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκῃω τε καὶ ἀγλαὸν ὄχλῳ δρέσσει.
 Δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγὴ ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεγμόντο, 630
 Ἀντίον ἀλλήλοισι δ' ἄρ' κρατερὰς ὑσμίνας.
 Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύου Τιτῆνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
 Οὓς τέκεν ἠΰθε μὲν Ρείη Κρόνῳ δ' ἄνηθεῖσα.
 Οἳ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχῃω θυμαλγὴ ἔχοντες, 635
 Σωεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτῶς.
 Οὐδέ τις ἦν ἔριδ' ἢ χαλεπῆς λύσις, ἔδ' ἐπελάτῃ
 Οὐδετέροισι, ἴσον γὰρ πέλ' ἢ τέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄρμυρα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίῳ τε, τότε περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδυσαν, 640

630. Τιτῆνες π θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεγμόντο] Dii quidem prioris ætatis, *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter *Dii*. Clericus.

632. Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύου Τιτῆνες ἀγαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam *ἡνὺν βασίλειον* est *cinxit*. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thessaliæ tractus, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c. 11. Inst. Divinarum, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiâque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèque in fano Jovis Triphylîi, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat *Ennius*, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Eâ tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat; & eò ad eum in jus veniebant si quæ res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum i. lis victoriàmque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
Titanèsque Dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulcricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alierutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosiámque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus
passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.

635. Οἱ γὰρ τὴν ἀμβροσίαν καὶ τὴν νέκταρ ἔχουσιν.] Hinc manifestò
liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Græ-
ciæ. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. Jo-
vum aduultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus)
custodis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cre-
tensium multitudine, Titanumque ac filios ejus pugnando vicisse; paren-
tes vinculis exemisse, patri re. num reddidisse, atque in Cretam remeasse.
Post hac deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno
expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratiâ, insidia-
tum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis insidiis, regnum sibi denudò
vindictasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Eube-
mum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus ejus
defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli in-
ter Deos, & præmium victoris. Clericus.

640. Περὶ γὰρ τοῦ] Subintellige Κρηίδης è superioribus. Guie-
rus.

640. Νέκταρ τ' ἀμβροσίαν π, τὴν γὰρ τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου] Si hic urgere-
mus verbum ἰδίου, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum;
nam plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectar po-
tum. At est locus Homeri planè huic contrarius, ex quo colligere
eandem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat Odys. I. v. 359.
ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulysses:

Ἀλλὰ τὸ δ' ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ἰδίου.

Idem hoc ambrosia & nectar est vinum. Ad quem locum Euse-
bius:

Πάντων ἐν σήθεσιν αἰέζετο θυμὸς ἀγνῶτος.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπαύσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἐρατεινῷ,

Δὴ τότε τοῖς μετέπειτα πατρὶς ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τὰ με θυμὸς ἐνὶ σήθεσσι κελύει.

645

Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀπλήλοισι,

Νίκης καὶ κρατέειπ' ὦλ' μαρνάμεθ' ἡμᾶτα πάντα,

Τιτῶές τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκχρυσόμεσθα.

Ἰμεῖς ὅ μεγάλῳ τε βίῳ καὶ χεῖρας αἰάπης

Φαίνετε Τιτῶεσσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ,

650

Μνησάμενοι φιλότῃτ' ἐνέειπ', ὅσα παθόντες

Ἔς φάει' αἶψ' αἰφίκεσθε δυσηλεγέει' ἀπὸ δεσμῶ.

Ἦμετέρους δ' αἶψ' βυλάς, ἀπὸ ζόφου ἡρόεντες.

Ὡς φάει' ἃ δ' ἐξαυτὶς ἀμείβετο Κότῃ' ἀμύμων

Δαιμόνι, σὺν αἰδάνῃσι πεισάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Ἰδμεν ὅπ' ὦλ' μὴ πρᾶπίδες, ὦλ' δ' ἔστι νόημα,

Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ὄφρ' ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ'.

thius: σημείωσεν, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶξ ἰμφοῖνι ὁ ποιητὴς ὡς ἐν ἀπᾶ-
 δον ἰσχυρῶς καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὴν πᾶσι καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶξ
 τοῖς ὑγροῖς ὡς ἐστὶν ὡς ἐστὶν. δηλοῖ γὰρ ἀπὸρῶξ. ἔτι γὰρ καὶ ἰσχυρῶς πᾶσι
 καὶ τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὴν θείαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συνε-
 δεικνύει ὡς ἐστὶν τὸ νέκταρ καὶ τὸ ἀπὸρῶξ, ὡς χρῆμα ἀλλό πᾶσι ἐν
 τῇ ἀμβροσίᾳ τοῖς: *observa voce. ἀπὸρῶξ ostendere Poetam non absolum
 esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quomodo modum ne-
 ctar; nam ἀπὸρῶξ liquidis convenit, significat enim effluviū. Sic et
 fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum ali-
 mentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum
 ἀπὸρῶξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refer-
 ratur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
 minùs accuratè loquutos; neque ex ἀκρολογία ullum conlectarium
 esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
 fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit *Eus-
 tathius*, in sequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* & *Saphone*:
 Sic parum sibi constant Poète, in meris figmentis.*

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici
 * θεῶν πόμα, οἷοι τὸ συνέχον τὴν πίνοισιν αὐτὴ ἐν πόσῃ, πρὸς τὸ νέκ καὶ
 τὸ ἔχον, ποίεσιν, καὶ κατὰ συνηγορίαν νέκταρ. διὸ καὶ Ἡβὴ αὐτὴ κερᾶ, ἱλιάδ.

Δ.

*Omniū in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi verò nect̃ar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominūque Deorūque:*

*Audite me, Terraque & Caeli inchyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet,
Jam enim admodum diu adversi nobis mutuò,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanēsque Dii, & quotquot è Saturno sati sumus.
Vos verò magnāque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitia placida, & quæ perpeſſi
Ad lucem redieritis molesto à vinculo,
Nostra per consilia, à caligne obscura.*

*Sic dixit. illum verò rursum excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentiā & intellectu,
Depulsor immortalibus damni fuisti horrendi.*

A. Alii verò deducunt *παρὰ τὸ πεινῶν καὶ πτωχὸν φονεῖν*. Dicare debuissent *πείρω*, unde *πείρω*. *justa facio & πείρω mortui*. Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox *ἀμβροσία*, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox *τροφή*, *cibus*. *Ἀμβροσίῳ* passim, apud Poëtas, *divinum* significat, non secus ac *πείρω*. Quod si verum sit, videbitur *Hesiodus* hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiā, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius videtur *νεκτάρ* *niktar* aut *nektar* vocem esse Phœniciam, quæ *suffitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Clericus*.

644. *Ὡς γὰρ εἰς ἐπὶ πύκνῳ καὶ ἀμβροσίῳ ἰερῶν*] Hic versus est insititus. *Guicetus*.

652. *Δυσχερὲς δ' ἐπὶ δεσμῷ*] A vinculis molestæ quietis, vel à quiete molesta vinculorum. *Guicetus*.

656. *Περὶ μὲν περὶ πύκνῳ*] Scribendum videtur: *περὶ σι περὶ πύκνῳ*, *περὶ σι ἰσὶ νόμῳ*. *Guicetus*.

657. *Ἀπὸς γὰρ πρὸς κρυπτῷ*] Nota *κρυπτῷ* pro *κρυπτῷ* positum. *Guicetus*.

Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἠερόεντ'
 ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὶς ἀμειλίχτων ἀπὸ δεσμῶν
 Ἡλύθαμν, Κρόνους ἢ ἄναξ, ἀνάελπτα πεθύντες.
 Τῷ καὶ νυῦ ἀπνεῖτε νόῳ καὶ ὀπίφρονι βυλῇ
 Ῥυσόμεθα κρεῖτ' ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῇτι,
 Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρεττερὰς ὑσμίνας.

660

Ὡς φάτ'. ἐπήνησαν ἣ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
 Μῦθον ἀκέσσαντες. πολέμῳ δ' ἐλilαιέτο θυμὸς
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρουθε μάχῃ δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
 Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἥματι κείνῳ,
 Τιτλῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνους ἐξεχύνοντο,
 Οὗς τε Ζεὺς ἐρέβουσφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίῃ ὑπέρωπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο
 Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλὰὶ ἣ ἐκάσῳ πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπί σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἱ τότε Τιτλῶεσσι κατέσασθεν ἐν δαὶ λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάτῃς σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτλῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυώαντο Φάλαγγας
 Προφρονέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέροι. δεινὸν ἣ πείραχε πόντῳ ἀπείρων.
 Γῇ ἣ μέγ' ἐσμαρσάμηνον ἐπέσενε δ' ἔρανός δ' ἑρὺς
 Σειόμενθ', πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλύμπῳ
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοσίς δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωὴ
 Ἀσπέτῃ ἰωχμοῖο, βολάων τε κρεττερῶν.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' αἰπλήλοισι ἴεσαν βέλεα σπυρόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανόν αἰερόεντα
 Κεκλομύων. οἱ ἣ ξυνίσταν μεζάλῳ ἀλαλητῷ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὸν μῦθῳ, αἰπὰ νυτὲ γε
 Εἶθαρ μὲν μῆεθ' ὀπλιῶτο φρένες, ἐν δέ τε πᾶσαν

665

670

675

680

685

658. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνησιν. Hesych. ἐπιφραδμοσύνησιν. ὑπονοῶσαι, ἢ ἐπινοῶσαι, ἐπιφραδμοσύνησιν, σκαψάμεθα. Guizotus.

659. ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὶς] τὸ δ' delendum videtur. Guizotus.

666. Ἀμέγαρτον ἔγειραν] Hoc est, μοιζάλλω. Guizotus.

669. Ζεὺς ἐρέβουσφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guizotus.

678. Δεινοὶ δ' ὀπλιῶτο] Scribendum videtur ὑπερίσχυε, supra modum

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca

Retrò iterum acerbis à vinculis

Venimus, Saturni filii rex, quæ nollemus passi.

Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,

Vindicabimus vestrum imperium in gravi conspectu,

Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,

Sermone audito. bellum verò cupiebat animus

Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebant

Omnes, fœminæque & mares, die illo,

Titanesque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,

Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,

Acres robustique, vires immensas habentes.

Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omniibus simul. capita verò unicuique quinquaginta

Ex humeris enata erant in robustis artibus.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,

Rupes magnas validis in manibus gestantes.

Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges

Alacriter, manuûmque viriûmque simul opus ostentabant

Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.

Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cælum

Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus

Impetu à Deorum. concussio verò venit gravis.

Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor

Immodici tumultûs, iectûmque fortium.

Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cælum stellatum

Adhortantium. at illi congrediebantur magno cum clamore.

Neque sanè ampliùs Jupiter cohibebat suum robur, sed ipsius

Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Gaietus.*

680. Πῶς δὲ] *E fundo, hoc est, penitus. Gaietus.*

683. Ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ] *Hoc est, diuinus. Gaietus.*

688. Εἰς τὴν γῆν] *Εἰς τὴν, τὴν γῆν, τὴν γῆν, τὴν γῆν & τὴν γῆν cognata,*
 quibus adde τὴν γῆν. Ib. οἱ δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς βίβω] *Εἰς τὴν γῆν. Gaietus.*

689. Ἀπὸ

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρανῤ ἡδ' ἀπ' Οὐλύμπῃ
 Ἀστράπλων ἔσειχε σπυαχαδόν· οἳ ᾗ κεραυνοὶ
 Ἰκτάρ ἄμα βροντῇ τε καὶ ἀεροφοῖν ποτέοντο
 Χειρὸς ἀπὸ σιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα δ' εἰλυφρόαντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ ᾗ γαῖα φερέσβι· ἐσμαρσάγιζεν
 Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετ· ὕλη.
 Ἔζεε ᾗ χθονὶ πᾶσα, καὶ ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντῳ τ' ἀτρεύετ·, τῆς δ' ἀμφεπε θερμὸς αὐτμῇ
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἤερε δῖαν ἱκανεν
 Ἀσπετ·. ὅσπερ δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
 Λύγῃ μαρμαίρεσκα κεραυνῷ τε στροπῆς τε.
 Καῦμα ᾗ θεσπέσιον κάπεχεν χά· εἶπατο δ' ἄντα
 Οὐφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἡδ' ἔασιν ὄσσαν ἀκῆσαι,
 Λύτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανὸς δῖος ὕπερθεν
 Πίλνατο· τοῖ· γάρ κε μέγισ· δῶπ· ὀρώρε,
 Τῆς μὲν ἐρειπομένης, ἧ δ' ὑψόθεν ἐξεραπόντ·.
 Τόσ· δῶπ· ἔλκτο θεῶν ἐριδι ξυσιόντων.
 Σὺν δ' ἀνεμοὶ ἐνοσίν τε κόνιν δ' ἄμα ἐσφαρσάγιζον,
 Βροντῶν τε, Σπεροπῶν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. Φέρον δ' ἰαχῶν τ' ἐνοπῶν τε

690

695

700

705

689. Ἀμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρανῤ, ἡδ' ἀπ' Οὐλύμπῃ. Ἀστράπλων ἔσει-
 χε] Hic verè Hesiodus, quod aiunt, cœlum terræ miscet; primum
 enim cùm accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugna-
 se, quemadmodum Saturnum ex Othry, cœlum credidit perinde esse
 ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Dein-
 de cùm Jovem hominem Cretensem miscuisset cum summo Numi-
 ne, cujus telum fulmen esse creditur, hic nobis Jovem suum fulmi-
 na, pro telis, mittentem, atque è cœlo pugnantem inducit. Ce-
 tera descriptio pugne tota ornamentis Poëticis constat. Clericus.

690. Ἔσειχε σπυαχαδόν] Continuatè. ἀ σπυήχρ, σπυήχρ, σπυαχάω,
 σπυαχαδόν, & σπυαχαδόν. Guictus.

691. Ἰκτάρ] ἰσγύς, de prés. Guictus.

694. Μεγάλ' ἄσπετ·] Μεγάλας. Guictus.

696. Θερμὸς αὐτμῇ] Sic suprâ δρῆς κρυγῆς. Guictus.

697. Τιτῆνας χθονίης] Id est, terræ filios. Guictus.

700. Χά·] Hoc est, cœlum. vide Scal. in Varr. Ib. εἶπατο δ' ἄντα
 αἶ·] Subintellige πς. Guictus.

700. Θεσπέσιον κάπεχεν Χά·] Χά· hic signat sine dubio ingentem,
 aëris

Exseruit vim. simul etiam à cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè undè cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolvèntia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sylvæ.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: similèque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & cælum latum supernè
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantis fragor erat Diis pugna confligentibus. (bant.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, flammam ad aërem pervenisse, cum quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καὶ ὁμοῦ διατίσσειν ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic καὶ usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τι δὲτ' ἢ νομίζεις εἶναι Θεὸν ὁδύνα, πλὴν ἅπρ ἡμεῖς,

Τὸ καὶ τὴν καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν, τέλα παντί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: καὶ λέγει τὸ αἶθερ, παρὰ τὸ κατέσθαι, imò verò παρὰ τὸ χαίρειν, hinc. Vide dicta ad γ. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi. Clorius.

703. Πάλατ'] Ἐπιτάξις. Guierus.

706. Κοῖν' ἰσφαρχίζον'] Hefych. ἰσφαρχίζον ἰδόντι μὲν ψόφον, αἰετῶν. vulgò ἔχει τὸ αἰετῶν. Ib. κῆρυ'] Κορίλλω. Guierus.

717. Κα]

Ἔς μέσον ἀμφοτέρων· ὅποθεν δὲ ἀπλητὸν ὀρώρεθ
 Σμερδαλέης ἐρεδὸν· κάρτεν δὲ ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Ἐκλίνθη δὲ μάχη· πρὶν δὲ ἀπλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμελῶς ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
 Οἳ δὲ αἶψ' ἐνὶ πρώτοις μάχῃν δριμύτην ἐγείραν,
 Κόπτε· τε, Βερέρεος τε, Γύγης τ' αἶσθε πολέμοιο.
 Οἳ ῥα τεληεσίας πέτρας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπασυτέρως· καὶ δὲ ἐσκίασαν βελέεσσι
 Τιτῶας· καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς οὐρουδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δρυγαλέοισιν ἔδησαν,
 Νικήσκοντες χερσὶν, ὑπερβύμεν περ ἑόντας,
 Τόσον ἐνεργ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρποντος ἔς' ἀπὸ γαίης.
 Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐνθάδε νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον αἶκμων
 Οὐρανόθεν καλῶν, δεκάτη ἐς γαῖαν ἵκητο·
 Ἐνθάδε δὲ αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον αἶκμων
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτη ἐς Τάρταρον ἵκησι.
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρποντο ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τελσιχὴ κέχυται περὶ δριμύ· αὐτὰρ ὑπερθεῖν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
 Κεκρύφαται, βυλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο,
 Χώρῳ ἐν ὠρώεντι, πελώρης ἔχρατα γαίης.
 Τοῖς σὺν ἐξίτον ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχον περικείται δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κόπτε· τε, καὶ ὁ Βερέρεος μέγιστος
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ἐνθάδε γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
 Πόντος τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἔρποντος ἀστερόεντος,

710

715

720

725

730

735

717. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς οὐρουδείης Πέμψαν] Hoc est, in carcere
 rem caliginosum, ut sequentia docent, quamvis ὑπερβολῇ nimiam ve-
 ritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727. Τελσιχὴ κέχυται περὶ δριμύ] An τὸ πῦμα intelligit gulam.
 ἀ δριμύ δριμυτωμέν. Guilemus.

728. Αὐτὰρ ὑπερθεῖν Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non in-
 tra terram esse putabant, sed interiora, in tenebrosissimis spatiis, quæ
 terre

*In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupenda pugna: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuò imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti praelio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licèt essent,
 Tantùm infrà sub terram, quantum cælum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Cælitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsam nox
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed superne
 Terra radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terra.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cæli stelligeri,*

terræ subjecta esse existimabant; cùm nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

731. Χάρα ἐν ὑπέραικῃ, πλάγῃ ἰχθῶ γαίης] Hic versus addititius videtur. Gnietus.

733. Τῇχῷ ἀείκεται δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τῇχῷ π' ἀεί κετ' ἀμφοτέρωθεν. Gnietus.

Εξείης πάντων πηγαί η̄ πείρατ' ἔασιν ,
 Ἀργαλέ' ὠρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοί περ·
 Χάσμεα μέγ'· ἔδ' ἐ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὔδας ἴκητ' , εἰ πρῶτα πυλίων ἐντοδὲ γήοιο.
 Ἀλλὰ κεν ἐνθα η̄ ἐνθα φέροι πρὸ θύελλα θύελλη
 Ἀργαλέη· δεινὸν τε η̄ ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τῷτο πέρας· η̄ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένηα κυανέησι.
 Τῶν πρὸθ' Ἰαπετῷο παῖς ἔχετ' ἔργον ὄνδ' ἄρ' ἔω
 Ἔσηώς, κεφαλῇ τε η̄ ἀπαμάρτησι χέρεσσιν
 Ἀσμεφείως, ὅθι Νύξ τε η̄ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴστα
 Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν ἔδον
 Χάλκεον. ἢ μὲν ἴσω καταβήσεται, ἢ ᾗ θύεσζεν
 Ἔρχεται, ἔδ' ἐ ποτ' ἀμφοτέρως δόμοθ' ἐντὸς ἔεργ'·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμον ἐκποδεν ἔστα,
 Γαῖαν ὀπισρέφεται· ἢ δ' αὖ δόμω ἐντὸς ἔστα,
 Μίμν' ἔ' αὐτῆς ὥριον ὁδῶ, ἔς' ἂν ἴκηται.
 ἢ μὲν ὀπιχθονίοισι φάθ' πολυδερκὲς ἔχουσα·
 ἢ δ' ἴπνον μῆ χειρὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοή, νεφέλη κεκαλυμμένη ἠεροειδέϊ.
 Ἐνθα ᾗ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

740

745

750

755

738. Πάντων πηγαί] Hoc est, ὄρχαί. *Guietus.*

738. Πηγαί η̄ πείρατα] Videtur addidisse πείρατα, *fines*, ad explicandam vocem πηγαί, *fontes*, quā initium terrae, maris & coeli significat. Illinc, nimirum, omnia haec incipere existimabant, qui terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hinc s. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quàm sciunt. *Clevis.*

741. Οὔδας ἴκητ' , εἰ πρῶτα πυλίων ἐντοδὲ γήοιο] An scribendum? ἔδ' ἐ κε εἰς εἰ πρῶτα πυλίων ἐντοδὲ γήοιο. Sic in ἔργῳ, ἰπλὸν δ' εἰς ἀκρον ἴκηται scribendum, pro quo vulgò scriptum ἴκηται. *Guietus.*

742. Πρὸ θύελλα θύελλη] Scribo φέροι πρὸ θύελλα θύελλη Ἀργαλέη. φέροι πρὸ pro προσφίροι, una voce. *Homer. Od. Y. ἴππῳ μὲν ἀναρπάξασα θύελλα οἰκίῳ πρὸ φέροσα. Guietus.*

743. Δεινὸν τε η̄ ἀθανάτοισι] Scribo δεινὸν δ' ἢ ἀθ. *Guietus.*

744. Τῷτο πέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia:

η̄

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc ferret impetuosà procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis
 Hoc monstrum: & noctis obscura domus horrenda.
 Stans, nubibus oblecta nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnam limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foras
 Egreditur, neque unquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cum sit,
 Expectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hac quidem terrestribus multa caruens lumen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atrâ.
 Ibi autem Noctis obscura filii domus habent,

ἡ νυκτὶς ἱερῶν οἰκίᾳ δαυαῖ
 ἔστηκε, κεφαλὴς κεκαλυμμένης κυανέῃσι.
 Τῶν ποταμῶν ἱερῶν πύλιν ἔχει ὑψιστὸν εὐρεῖον.
 Ἐπὶ αὐτῇ κεφαλῇ περὶ αὐτῆς μέγιστοι χεῖρες
 ἀσπασίαι.

Hæc supposititia sunt. *Guietus.*

750. Ἡ μὲν ἴστω κεκαλυμένη] Scribendum videtur κεκαλυμένη.
Guietus.

753. Γαῖαν ἐπιστρέφεται] Si intellexisset *Hesiodus* quod hic habet,
 scivisset terram non minùs in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Criticæ P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus.*

754. Μίαν πύλιν αὐτῆς] Scribo: πύλιν. Ibid. ἔσ' αὖ ἱερῶν] Subin-
 tellige ἡ ὕψις, & seq. Ἡ μὲν ἱερῶν] Subintellige ὑψιστῆς. *Guietus.*

Ἴπν' ἢ Θάνατ', δεινοὶ θεοί· ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπνίων, ἔδ' ἔρυνόθεν καταβαίνων.
 Τῶν ἔπερ' μὲν γλυῦ τε ἢ δρέα νῶτα θαλάσσης
 Ἡσυχ' ἀντρέφεται ἢ μείλιχ' ἀνθρώποισι.
 Τῷ δ' σιδηρῇ μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
 Νηλεὲς ἐν σήθεσσιν· ἔχ' δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δ' ἢ ἢ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἔνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμ' τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἔσσιν. δεινὸς δ' κύων προπάροιθε φυλάσσει,
 Νηλεὺς· τέχνῳ δ' ἢ κακῷ ἔχ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίν' ὁμῶς ἔρῃ τε ἢ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' ὅκ' αὖτις ἔα πάλιν, ἀλλὰ δ' οὐκ ἔστιν
 Ἐδί' ὃν κε λάβησι πυλέων ἐκποδὲν ἰόντα
 Ἰφθίμ' τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
 Ἔνθα δὲ ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψορρόα Ὠκεανοῖο

760

765

770

775

759. ————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οὐρανὸν εἰσπνίων, ἔδ' ἔρυνόθεν καταβαίνων.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmerius Odyss. A

————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οἱ δ' ἐπὶ αὐτῶν τείχεσσι πρὸς ἔρυνόν αἰσχροῦται

Οὐδ' ὅταν αὐτῶν ἐπὶ γαίαν ἀπ' ἔρυνόν αἰσχροῦται.

Neque umquam eos Sol lucidus adspicit radiis, neque cum it ad caelum stellatum, neque cum iterum ad terram e caelo convertitur. Clericus.

764. Χάλκεον δέ οἱ ἦτορ] Τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκεον δέ π' ἦτορ. Guilielmus.

766. Ἔνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι] Scribendum videtur θεῶν χθονίαν. Guilielmus.

770. Τέχνῳ δέ κακῷ ἔχ'] Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν ἰόντας, τρῶας, ἰσπνίοντες, εἰσπνίοντες. Guilielmus.

774. Ἰφθίμ' τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμ', ubi de Deo sermo est, verti debet ἰχυρ', potens, non fortis, praesertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephactha, quod si scribamus Phoenicio caractere κηδ-τηδ pherphethe.

Somnus & Mors, graves Dii: neque umquam eos
 Sol lucidus intuetur radiis,
 Cælum scandens, nec cælitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius verò ferreum quidem cor, æreum verò ei pectus
 Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.
 Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina,
 Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
 Sevens. artem autem malam habet. introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
 Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina.
 Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

perthe, significat fructum copiosum; noménque hoc terribile habebatur, quia sacrum. *Plato* in *Cratylō*, p. 265. eo prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τὸν Φερθεῖαν τὸ ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. *Περσεφιδά* viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, *περὶ σαφούς* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aprissimum est filiz *Δῆς*, hoc est, *Dea copia*. *Ceres* Regina fuit *Siciliæ*, cujus filiam rapuit *Pluto*, aut raptam uxorem duxit; quod in *Enarratione* * *Gallica* *Mysteriorum* *Cereris* multis ostendimus. *Cle-*
ticus.

776. Δὲν Στυγὲ θυγάτηρ αἰψόρριος Ὀκεανοῦ] Non difficile est intellectu cur *Stygem* vocet *Hesiodus* filiam *Oceani*, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus *Oceani*, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio *Stygis*, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in *Arcadicis*, seu *Lib. VIII. p. 483.* ubi postquam meminit rudera *Oppidi Arcadici*, cui *Nonacri* nomen erat: Τῶν δὲ ἱερῶν, inquit, ἡ πύλη κρηνὴς ἐστὶν ὑψηλὴ καὶ ἰσχυρὴ ἐκ τοῦτον αἰνιγμένη ὕψος αἰδοῦ. καὶ ὕδωρ κατὰ τὴν κρηνὴν τὰς εἰ καλῶσι δὲ Ἐλπίας αὐτὸ ὕδωρ Στυγί. Εἶναι δὲ τὴν Στυγὰν Ἡσιόδῳ μὲν ἐν *Θεογονίᾳ*
 H

Πρεσβυτάτη. νόσφιν ᾗ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ'. ἀμφὶ δ' παντὶ
 Κίονιν ἀργυρείοισι πρὸς ἔσχατον ἐσθλὴν αἶψα.
 Παῦρα δ' ὠκύμαντα θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἴρις
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' ὀρέα νῶτα θαλάσσης,
 ὅσπ' ἔρις κ' νεῖκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καί ῥ' ὅσις ψάλλεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζῶς δέ τε Ἴριν ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρεον ἐρεῖκαι
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ περὶ χόφ' παλυννύμενον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτοιο
 Ὑψηλῆς· πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης
 Ἐξ ἱερᾶ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν

780

785

νῆα ἐποίησαν· (Ἡσίοδου γὰρ δὴ ἔπη τῶν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένην
 εἶναι ἐπὶ ἐνταῦθα Ὡκεανῶν θυγατρὶ τῇ Στόρᾳ, γυναικὰ δὲ αὐτῇ εἶναι Πάλλαν-
 τος· non procul à rud-ribus, est alta montis crepido; non aliam vidi,
 quæ in tantam altitudinem attollatur; aqua verò secundum præruptam
 rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
 Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
 Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceanii filiam, & ux-
 orem Pallantis. Hoc fictum quidem est, ut pleaque alia, sed ex ver-
 bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι Πέτρῃσι κατηρεφέ', ἀμφὶ δὲ παντὶ
 Κίονιν ἀργυρείοισι πρὸς ἔσχατον ἐσθλὴν αἶψα.

Incoly: as ades incolit ingentibus saxis supernè tectas, circumquaque ve-
 rò columnis argenteis ad cælum firmatae sunt.

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poë-
 tæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa
 lethalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατον
 δὲ τὸ ὕδωρ φέρεται τῷ τε καὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἄλλῃ ζωῇ παντί: lethalis est hac aqua
 & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet miros
 effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam;
 sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis
 collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis
 dicta sit πῖσις ἢ me sthouk, hoc est, aqua silentii, quod ad regna
 silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
 quentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κείνοισι ἀναῶδον,
 jacere sine voce.

Testiò observandum aquam huius fontis fuisse iurijurando conse-
 cratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò que-
 rant

*Maxima natu. seorsum verò à Diis inclytas ædes incolit
Ingentibus saxis supernè tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cælum firmatae sunt.*

Rarò verò Thaumantis filia pedibus velox Iris.

*Nuncii causâ versatur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.*

*Et sanè quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium, (rat
Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum jusjurandum ut fe-*

E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam

Frigidam, quæ è petra destillat alta

Excelsa. multum verò subtus terram spatiosam

E sacro flumine fuit per noctem nigram,

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐὺ χρυσῇ ἀρχαίᾳ al-
latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, cum qui accusa-
batur cujuspiam sceleris, cuius reus non erat, potuisse sine noxa eam
aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
bius de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ θάμνασθ'] Hoc est, παυράκις ὀλιγάκις. ἀ παυ-
ρακι παυράξ, παῦρος, ut ἀ σφοδράκις σφοδράξ σφόδρα, &c. Guetus.

781. Ἀσφαλὶς πωλεῖται] Scribe ἀσφαλὶς, subintellige τὸ σὺν, hoc
est, σὺν ἀσφαλὶς πωλεῖται Guetus.

783. Καὶ ῥ' ὅςτις ψεύδεται ὀλύμπια δώματ' ἔχοντι] Hic versus spu-
ritus videtur. Guetus.

784. Ζεὺς δὲ π' ἔειπεν ἱπποψ'] Scribo: Ζεὺς δὲ π' ἔειπεν. ordo: ἱππο-
ψ' εἰρήκας πολυάντρον ὕδωρ μέγαν ὄρεον. ἀεὶ συγὰς vide Pausaniam in Ar-
cadicis. Guetus.

784. Μέγαν ὄρεον] Hoc est, per quem magnum jusjurandum con-
cipitur. Sic Homerus vocat ὄρεα πιστὰ agnos qui adhibebantur ad so-
lenniùs jurandum. Iliad. Γ. γ. 245. Clericus.

786. Τυχρὸν, δ, τ' εἰς πύργῳ] Hic versus & sex sequentes sunt
nothi. Guetus.

786. Ο', τ' εἰς πύργῳ καταλείβεται ἡλιόδατος] Respicit ad id quod
ex Pausania proutimus, qua de causa etiam Homerus * vocat καται-
βάδρον Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτα μὲν δὲ ἱπποψ',
inquit Pausanias, ὡς αὖ ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τ' Στυγὸς εὐζών: hac cecidit,
quod videris aquam Stygis stillantem. Clericus.

H 2

793. Oq

* Iliad. O. γ. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Ωκεανοῖο κέρως. δεκάτη δ' ἔπ' ἰμοῖρα δέδασαι.
 Ἐννέα μὲν πρὶν γλῶττι καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης δρυγρέης εἰλιγμύθη εἰς ἄλλα πίπῃ.
 Ἡ δ' ἔμ' ἐκ πέτρης περρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Ὅσπερ τὴν Ἰπέρην ἀπολείψας ἐπομόσθη
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντα Ὀλύμπου,
 Κεῖται νηῦτμος τελεσμήνιον εἰς ἐνιαυτὸν.
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον
 Βρώσιν, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνους καὶ ἀναυδὸς
 Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἔπ' ἰκῶμα καλύπτει.
 Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσθαι μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἄλλοι δ' ἐξ ἄλλων δέχεται χαλεπώτατα ἄθλα.
 Ἐννέετες δ' ἰθὺς ἀπομείρεται αἰὲν ἑόντων,
 Οὐδέ ποτ' ἐς βελὴν Ἰπιμίσγεται, ἔδ' ἔπ' ἰδαῖτας,
 Ἐννέα πάντ' ἔπειτα δεκάτῳ δ' Ἰπιμίσγεται αὖτις
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
 Τοῖον ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφθιπὸν ὕδωρ,
 Ὠγύγον, τὸ δ' ἴησι κατασυφέλα δαΐχ' ἡρώεσ.
 Ἐνθα δ' ἰθὺς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντα,
 Πόντος τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανὸς ἀστερόεντα,
 Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέε, ὀρώοντα, τὰ τε συνεχέουσι θεοὶ περ.
 Ἐνθάδε μαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεα ἔδωκ'

790

795

800

805

810

793. Ὅς κεν τὴν Ἰπέρην ἀπολείψας] Scribo Ἰπέρην. τὴν, hoc est, πύλιν τὴν σύνα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείβω. Guilemus.

795. Κεῖται νηῦτμος καὶ τὰ ἔξῃς] Hæc poeticè ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, exnoxia Stygiæ aquæ natura. Clericus.

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. Guilemus.

798. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει] Τμησι, ἐπιχαλύπτει, subintellige αὐτὴν. Guilemus.

804. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρέας. sed hic versus videtur delendus & spurius esse. Guilemus.

806. Τὸ δ' ἴησι κατασυφέλα δαΐχ' ἡρώεσ] Scribe, τὸ δῖαισι, hoc est, ὁ δῖαισι δαΐχ' ἡρώεσ. Thucyd. καὶ δαΐχ' μύσων αὐτῶν διήγεσθαι lib. 3. κατασυφέλα, hoc est, asperum, durum. Guilemus.

806. Ὠγύγον] Græci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge, ἀντι-

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorso maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,
 Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum;
 Neque ambrosia & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
 Novennio autem à Diis separatur æternis, (adepulus,
 Neque unquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque
 Novem totis annis; decimo tandem versatur iterum
 In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt. (aquam,
 Tale itaque jusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quæ tranat valdè asperum locum.
 Ibi autem terra caliginosa, & Tartari obscuri,
 Pontique inexhausti, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaque porta, & æreum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua *am* agere significavit, ut apud Arabas, *amaram* reddidit aquam. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Εἴη δὲ γῆς διόφρῆς] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guierus.

807. Εἴη δὲ γῆς διόφρῆς καὶ πῆ ἐξῆς] Hæ sunt περὶ ποταμῶν poëticiæ, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάριον πηγαὶ καὶ πείρητ' ἰασι] Πηγαὶ hic videtur initium significare, nam solius πείρητ' posset dici fons, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀσμφής, ῥίζησι διλωκέεσσιν ὄρηώς,
 Αὐτοφυής. πρὸθεν γ', θεῶν ἔκποθεν ἀπάντων,
 Τιτλίῳες ναίεσι, πέρην χάεθ' Ἰοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρυσμαρσίῳ Διὸς κλειπὸν ἑπὶ κρητοῖς
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότιθ' τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεάν γε μὲν ἔνν' ἐόνθ',
 Γαμβρόν ἐόν ποίησε βαρύκτυπ' ἑννοσίγαι'·
 Δῶκε γ' Κυμοπόλειαν ὀπύειν, θυγατέρα ἰῶ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτλίῳας ἀπ' ἔργων ἐξέλασσε Ζεὺς,
 Ὀπλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη,
 Ταρτάρῃ ἐν Φιλότῃ, Διὸς χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.
 Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰχθυῖ ἔργματ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀλάματοι κρατερῶ θεῶν· ἐκ δέ οἱ ὄμων
 ἦν ἑκατὸν κεφαλὰ ὄφιθ', δεινοῖο δρῶντων,
 Γλώσσησι θνοφερῇσι λελεγχμότες· ἐκ δέ οἱ ὄσων
 Θεασείης κεφαλῇσιν ὥς ὄφρυσι πῦρ ἀμάρυνσε.
 Πασέων δ' ἐν κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομήτοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῳ ὅπ' ἰείσῃ ἀθέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
 Φθέγγοντο, ὥς θεοῖσι σπινθήριον· ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρῃ ἐριβρύχεω μὲν αἰχέτε' ὅσων ἀγανρῶ·

815

820

825

830

821. Τυφώα] De hoc egimus ad x. 397. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

823. Ἐργματ' ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀκούσαι mirabile auditu. placet. *Guietus.*

823. Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰχθυῖ ἔργματ' ἔχουσαι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occupata, aut operibus apta, quasi ἔργμα idem sit hic ac ἔργον.* Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre Fr. *Guietus*, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκούσαι, *mirabile auditu.* Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minùs Græcum: *cujus manus sunt in robore.* Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facile potuit efferris non ac u, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant; & pedes for-*

*Immotum, radicibus longis compactum,
 Suâ sponte natum, ante illud verò extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterùm valdè tonantis Jovis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cùm esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanes è Cœlo expulit Jupiter,
 Minimum natus peperit filium Typhœum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris verò ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valdè mugientis robore indomiti vocem ferocis:*

tis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hîc deducimus ab εἶργω, coërceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quòd particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. Clericus.

825. Ἡ ἰκετὶν κεφαλῇ] Hoc est, ἦσαν. Dein delenda interpunctio ὅφι⊕ δειπῶν δειπῶν⊕. ὅφι⊕ δειπῶν⊕, appositio. s. sequ. λελεχημῶν⊕ scribendum pro λελεχημῶν. Guilielmus.

827. Θεωρεῖς κεφαλῇ] Hoc est, θαυμασίακ. Guilielmus.

827. Πῦρ ἀμυγρῶν] ignis hîc vocatur: oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περτολογία. Clericus.

830. Αἰείφατον] Mirabilem. Guilielmus.

831. Φθίσθηθ', ὡς πειθοῖσι σωτήρ] Hic versus est subditivus & delendus. Guilielmus.

832. Ὅσων ἀγῶν] Scribe ὅσων ἴστω vocem emittebant. Guilielmus.

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκότες, θαύματ' ἀκῆσαι
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζαχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν ἔρτα μακρὰ. 833
 Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡματι κείνῳ,
 Καὶ κεν ὄγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δ' γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς ἄρ' ὕπερθε, 840
 Πόντος τ' ὠκεανὸς τε ῥοαὶ καὶ τάρταρος γαίης.
 Πρὸς δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος
 Ὀρνυμύοιο ἀνακτος ἐπεσφάχιζε δ' γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς δ' ὑπὸ τοῖο πελώρου. 845
 Πρησῆρων ἀνέμων τε, κερκυνὸς τε φλεγέθοντος.
 Ἔζεε δ' χθονὶ πᾶσι, καὶ ἔρανος, ἡδὲ θάλασσα
 Θῦε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκταῖς, πᾶσι τ' ἀμφὶ τε κύματ' μακρὰ
 Ῥίπῃ ὑπ' ἀθανάτων ἔνοσις δ' ἄσβεστον ὄρωρε.
 Τρέας Ἀΐδης δ' ἐνέροισι κατὰ φθιμύοισιν ἀνάστων, 850
 Τιτῶές θ' ὑπὸ τάρταροι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέστη κελεύθοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτήτος.
 Ζῶς δ' ἐπεὶ οὐκ ἔκρηυεν ἐὼν μύθος, εἶλετο δ' ὄπλα,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμπιο ἐπάλμῳ. ἀμφὶ δ' πάσης 855

833. Ἀναιδία,] Hoc est, θρασυῶ. Gaietius.

837. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicebant inferioris Jordanis accolæ bellum Deo et hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè Lucretius describens Epicuri dogmata de Numine, quod verbo posuit, re iustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

*Quare Relligio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cælo.* Clericus.

839. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diss. nostram

Interdum rursus leonis sævum animum habentis:
 Interdum rursus catulis familia, mira auditu:
 Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque & Deorum.
 Graviter autem insonuit atque fortiter. circum verò terra
 Horrendè edidit fragorem, & cælum latum supernè,
 Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege; ingemiscebat autem tellus.
 Ardor verò ab utrisque occupabat cœruleum pontum
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Ferrebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni,
 Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Tūanēsque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
 Ob inextinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
 Jupiter verò postquàm incitavit suam robur, sumsitque arma,
 Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
 Percussit ab Olympo insiliens. circum verò omnia

nostram. Clericus.

841. Τὰς μακρὰς γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *ταρταρος*. Vide not ad. γ. 119. Clericus.

844. Γενεθία πόντου] Hic intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. Clericus.

845. Πυρὸς ὑπὸ τοῦ πλάγος] Scribo & distinguo *πυρὸς τ' ὑπὸ τ. π.* Gnietus.

847. Ἐγγὺ δὲ χθονὶ πᾶσι] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis, qua de re vide memoratam Dissertationem. Clericus.

852. Ἀσπίς καλὰ δίο] Subintellige ὑπὸ. Gnietus.

853. Κέρθωνος ἰόντος] Hoc est, *ἐκ γένου* auxit. Gnietus.

855. Πλάξεν ἀπ' Οὐλύμπου] Ἀπὸ? βῆσι. ἰπλάξεν. Subintellige τὸ Τεφνέει. Gnietus.

856. Ἐπε-

Ἐπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πηληγῆσιν ἰμάσας,
 Ἦρπε γυναικὶς, σενάχιζε ἧ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ ἧ κεραυνωθέντ' ἀπέστυτο τοῖο ἀνακτ'·
 Οὔρε' ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγνύτ'· πολλή ἧ πελώρη καίετο γαῖα
 Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτίκετο καοσίπερ' ὤς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ὑπὸ τ' εὐτρήτη χροάνοιο
 Θαλφθεῖς, ἥ ἐ σίδηρ', ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
 Οὔρε' ἐν βήσῃσι δαμαζόμεν' περὶ κηλέω,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἠφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων εἰς Τάρταρον Ὀρυμνί.
 Ἐκ ἧ τυφώε' ἔς' ἀνέμων μῦθ' ὕγρον αἰέντων,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε, καὶ Ἀργέσειω Ζεφύροιο.
 Οἳ γε μὴν ἐκ θεόφιν γυνεῇ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλα μαψαῦραι θηπνείεσι θάλασσαν,

860

865

870

856. Ἐπρεσε θεσπεσίας] Α σπείω, πημπείω, πημπέμαι, σπείω, σπείω &c. φάω, βράζω, βράσσω, βράττω, ἀναβράττω. *Guietus*.

859. Τοῖο ἀνακτ'] Ἀνάξ, nimirum, ut jam diximus, vox est honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Clavicus*.

860. Παιπαλοέσσης] Hoc est, τροχίαις, alias παιπαλοέσσης pro αἰπαλοέσσης. Hom. ἔση δὲ σκοπιῶν εἰς παιπαλοέσσαν ἀνάλων, hoc est, αἰπῆσαν, ὑψηλὴν. *Guietus*.

860. Οὔρε' ἐν βήσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chananæ situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Clavicus*.

863. Εὐτρήτη χροάνοιο] Interpres videtur legisse εὐτρήτης, quod magis placet. v. sequ. ὅπερ, hoc est, ὄπαιρ. *Guietus*.

865. Οὔρε' ἐν βήσῃσι] In fabricis ferrariis, quæ in vallibus sylvestris ædificari solent propter lignorum copiam. *Guietus*.

868. Ρίψε] Subintell. Ζεὺς, tum pro ἀκάχων an ἀκαχών scribendum? *Guietus*.

870. Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε καὶ Ἀργεσίῳ Ζεφύροιο] Hæc mirum est fieri dumtaxat mentionem trium ventorum, omisso Euro, qui tamen μαψαῦραι non potest vocari. Quod cum non concoquerent nonnulli, legerunt καὶ Ἀργεῖα, Ζεφύρεα τε, quemadmodum habet in Allegoriis Joannes Diaconus; quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memoratis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit Ἀργεῖος ὁ Ἀπριλίτης,

Combussit ingentia capita sævi portentii.

Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,

Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.

Flamma verò fulmine icta profiliebat à rege,

Montis in salibus opacis asperis

Percusso. multa que ac vasta ardebat terra

Vapore ingenti, & liquefcebat stanni instar,

Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino

Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,

Montis in cavitatibus victum igne urente,

Liquescit in terra divina, sub Vulcani manibus.

Sic sanè liquefcebat terra fulgore ignis ardentis.

Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.

Ex Typhoëo autem est ventorum vis humidè flantium,

Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.

Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.

Ast alii sine usu venti inspirant mare,

ἄνεμος. ὁ λέγεται Ὁμῆρος Εὐρῆς: Subsolanus quem vocat Homerus Eurum.

Recta sine dubio esset lectio, si constaret εὐρύς τις uspiam dici Eurum,

cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur.

Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab

oriens æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apo-

lucen hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auster, & ab occasu

brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu Æquinoctiali Fa-

unius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vo-

cant. Præterea eisdem ventos tres commemorat §. 379. ubi ἀργέ-

ς est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hic ex vulgata lectio-

ne. Crediderim hanc omissionem esse negligentie tribuendam; nam

non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullo antea: Veteres quatuor omnino servavere, per

eandem mundi partes (ided nec Homerus plures nominat) hebeti ut max

judicatum est ratione. Vide Homerum Odysl. E. §. 295. Hesiodus au-

tem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis

liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem

εὐρύς nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur;

cum jungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo signifi-

cetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Ἀλλὰ μὲν αὖτις } Μαψαῦτος scribo. Hesych. μαψαῦτος.

μαψαῦτος, ἡχῶσα πρὸς. vulgò scriptum αἶμα pro αῦτος. ex αἶ-

μαψαῦτος, in cassum. Sic ex ὀνός, μαρός, μωξ, αἶμα, Guetus.

Αἰ δὴ τοι πίπτεσαι ἐς ἡεροιδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύξιν αἰέλη·
 Ἄλλοτε δὲ ἄλλαι αἴεσι, Διφσκιδναῖσί τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρῃσι, κακῶ δὲ ἔ γίνεται αἰλή,
 Ἀνδράσιν οἳ κείνοισι σιωπῶσιν καὶ πόντον.
 Αἱ δὲ αὖ καὶ καὶ γαῖαν ἀπείρατον ἀνθεμόεσσαν
 Ἐργ' ἐρατὰ φθείρῃσι χαματηγνέων ἀνθρώπων,
 Πιμπλῶσαι κύνιος τε καὶ ἀργαλὲς κολοσυρτῶ.

875

880

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τιτλώεσι δὲ πριάων κείναντο βίηφι,
 Δὴ ῥα τότε ὤτρυνον βασιλεύμεν ἡδὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης φραδμοσιύησιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζεῦ,
 Ἀθανάτων. ὃ δὲ ποῖσιν εὖ διεδάσαστο πριάς.
 Ζῶς δὲ θεῶν βασιλῆς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μῆτην,
 Πλείστα θεῶν εἰδῶν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

885

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθηνῆν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἐλὼ ἐγκατέθετο νηδυν

890

Γαίης φραδμοσιύησι, καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντι.
 Τῶς γάρ οἱ ἐφρασαίνην, ἵνα μὴ βασιληίδα πριά
 Ἄλλῃ ἔχη, Διὸς ἀντι, θεῶν αἰετλητάων.
 Ἐκ γὰρ τ' εἶμαρτο πείφρονα τέκνα γυνεῶς.
 Πρῶτῳ γὰρ κέρῳ γλαυκῶπιδά Τετογμένην,

895

875. Ἄλλοτε δὲ ἄλλαι αἴεσι] Ἀλλὰ scribendum. *Guietus*.

880. Κολοσυρτῶ] Α πόλῳ verso, πόλις ἢ πόλεις, pulvis, πόλῳ, πόλῳ, unde κολοσυρτίς. *Guietus*.

882. Τιμῶν] Subintell. ἔνθα. *Guietus*.

884. Εὐρύοπα Ζεὺς] Ab εὐρύοπης, seu εὐρύοπας, εὐρύοψ. *Guietus*.

885. Εὖ διεδάσαστο] Scribo εὖ. *Guietus*.

885. Διεδάσαστο πριάς] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse posita credita sunt. *Clericus*.

886. Ἀλοχον θέτο Μῆτην] Clarum est huc allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius nihil esse debeat quam prudentia. *Clericus*.

888. Ἀθηνῆν] Deam disciplinarum & fortitudinis merito Prudentiae filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudi-

Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdant. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.

Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulveréque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terra consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.
Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metim,
Phorimùm ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.
Sed cum jam esset Deam cæstis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto..
Blandis sermonibus in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Cæli stellati.
Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
Primam quidem virginem cæstis oculis apud Tritonem genitam,

eruditio. Ceterum Α'άνα est, Phœniciâ linguâ, אנהא *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus*.

890. Δέλω φείνας εξαπατήσας] Subintellige τ' μήποθ. *Grietus*.

891. Ε'λω ἰσαίδις τοῦω] An ἐς καίθις divisim scribendum? Sic γ. 899. pro ἐγχεῖθις τοῦω scribendum ut hîc ἐς καίθις, aut ἐς καίθις. *Grietus*.

895. Τετρυγίνας] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris אנתר *thrisho*, intelligemus deducendam vocem à תר *resh*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac שר *resh*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετρυ, Νίγνυθ' ὁ Καλοφάνθ' φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Α'άνα. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eschylus* in *Iliad. Δ.* Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstan-

tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μῦϑ' καὶ Ἐπίφρονα βαλλῶ.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα ἢ ἀνδρῶν
 Ἡμελλεν τέξεσθ', ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς προῖθεν ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδυνί,
 ὧς δὴ οἱ φράσσαιο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Δόπερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρεας,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, ἢ Εἰρήνην τε θαλῆαν.
 Αἵτ' ἔργ' ὠρεαίσι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Μοίρας δ', ἥς πλείω πρὶν πόρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθῶν τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπὸν· αἱ τε διδῶσι
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμῃ Χάριτας τέκε καλλιπαρήγας,
 Ὡκεανῶ κέρη, πολυήρατον εἶδ' ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην ἢ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἔρατεινὴν.
 Πῶν ἢ ὑπὸ βλεφάρων ἔρ' εἶβeto δερκομήλαιαν
 Λυσιμελῆς· καλὸν γ' ὑπὸ ὀφρύσι δερκιδόωνται.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφόρβης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 Ἡ τέκε Περσεφόνειν Λωκώλενον, ὣν Ἀΐδωνός

900

905

910

tiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtae habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Præfecta è cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. *Τετρωμένη* verterant Romani veteres *Capitam*. *Ovidius* sub finem Lib. III. *Fastorum*:

*Parva licet videas Capita delubra Minerva,
 Qua Dea natali coepit habere suo.
 Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium follers; ingeniosa Dea est.
 An quia de capitis fertur, sine matre, paterni
 Vertice, cum clypeo profuissæ suo? Clericus.*

896. *Τετρωμένη*] Audacem, terribilem. *Gruetius*.

899. *Ἐν ἐγκάτθετο νηδύν*] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus*.

900. *ὧς δὴ οἱ φράσσαιο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε*] *Bonum & malum* omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebræico etiam sermone. Vide not. ad Genes. III, 5. *Clericus*.

901. *Θέμιν*] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia

ar habentem patri robur, & prudens consilium:
Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
Eunomiámque, Dicénque, & Irenen florentem:
Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcásque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothóque, Lachesínque, & Atropon: quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres verò ei Eurynome Gratiæ peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaíam & Euphrosynen, Thaliámque amabilem:
Quarum è palpebris amor destillat contuentium
Solvens membra: jucundum verò sub supercilis adspiciunt.
Porrò hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto

dentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris $\eta\theta\eta$, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à $\eta\theta\eta$ *integer, probus*, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. *Clericus.*

Ibid. Η ὥρα ὤρα] *Hora* est ab Hebræica voce אור , *or*, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu *cognitionem*, quæ in Rege unâ cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio *Urim & Thummim*, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas *Horarum* harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus *Εὐνομία*, *Δίκη* & *Ειρήνη*, quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. *Clericus.*

903. *Αἴτ' ἔργ' ἀρεταίαι*] Fortè ἀρεταίαι ab ἀρεταίαι. *Quietus.*

904. *Μοίρας θ' ἧς πλείων πάλω πορὶ μητίᾳ Ζεύς.*] Quamvis affinitas sit inter Justitiā & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse *Hesiodi*, cū alios parentes *Parcis* tribuerit antea y. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat *Hesiodo*, sed deesse putabat, hos de *Parcis* versus adfuit, & fortasse plures. *Clericus.*

909. *Ἀγλαίῳ κ' Εὐφροσύνῳ*] Scrib. *Ἀγλαίῳ π κ' Εὐφροσύνῳ*. π hic deesse videtur. *Quietus.*

912. *Δήμονες*] De *Cerere* & *Proserpina*, egimus antea ad versus 450. & 774. *Clericus.*

914. *Εὐδωκῆ*

Ἡρπασεν ἥς πατρὶς μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητιέτα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δὲ ἐξαῦτις ἐργάσατο καλλιθέμοιο, 915
 Ἐξ ἥς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγρόντο
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρψας ἀοιδῆς
 Λητὰ δὲ Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Γμερύνετ' ἄνθρον ὧς πάντων ἐργαίωνων,
 Γεῖνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃ μιγῆσαι. 920
 Λοιοδοτάτῃ δὲ Ἡρίῳ θαλερίῳ ποιήσατ' ἀγκυλῇ.
 Ἡ δ' Ἡρίῳ, καὶ Ἀρηῳ, καὶ Εἰλείθυαν ἔπκε,

914. Ἐδωκε δὲ μητιέτα [Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Gnietus.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad. γ. 52. *Clericus.*

918. Λητὰ δὲ Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad γ. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab *Homero*, quasi *Apollo* sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: *לפלה בן-הפ* *phe-bo hapollon*, Linguae Hebraicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phæbe*, ad γ. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν] Phoenicio caractere *ἰοχέαιρα bathemi*, significat, *mons admiratio mea*, ab *τι* *har*, *mons* & *ποη* *thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρη αἰεῖντα, καὶ ἀκραις ἡμετέρας

Ἀρεῇ τερομένη πυγχεύουσα τίξαι πικίνη.

Quæ per montes umbrosos & promuntoria ventosa, venatione oblectata totum ætherem ætherem tendit. Sic ipsa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, γ. 19.

— ἀπαρὶν γὰρ ὅτ' Ἀρτεμις ἄνυ κῆταισι,

Οὐρεσσιν αἰκίηται.

Rarò Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in *Dialogis Deorum*, p. 212. T. I. dicitur ὄρη, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam *φύγουσα αἰεὶ διὰ τ' ὄρων*, *fugientem semper per montes*. Talia innumera possent proferri.

Observandum hîc & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui γ. 371. dicuntur Hyperione & Thê nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod idè factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præfesset, dicebant antiquissimi Ποῆται; Dianæ verò mentem Lunam insedisse, Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi

Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
 Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ nata sunt
 Novem, quibus placent convivæ, & oblectatio cantûs.
 Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Survivissimos liberos præ omnibus cælicolis,
 Peperit sanè, Ægiocho Jovi concubitu mista.
 Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.
 Hac autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,

rustissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum alia, tum etiam hæc inscripssent: * Εἰ μὲν εἶμι ἢ ἐὼς τοῦ ἀστὸς τοῦ Κυρίου ἐπιτίμασαι: Ego sum, quæ in Canis sidere exorior. Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & foeminarum; qua de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum cælestium Historiæ. Clericus.

919. Γένετ' ἀπ' αἰθέρος] Scrib. γένετ' ἐὼς αἰθέρος. placet. *Quietus.*

921. Λοιοδοπέτη δὲ Ἥρην βαλερῶν πεύσαι' ἀκρίων] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμος γαμοτὴν legitima conjux, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovι συμβασιλεύον, p. 213. *Clericus.*

922. Ἥρα] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce מֶלֶךְ eb, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenus* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius* *Æneid.* V. 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juvenâ.

Idem Lib. VI. 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. *Agæus.*] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est Ἥρι *hari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, Ἥρι est *mons*, ἄρε. Cum autem ex bello & latrociniis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Stadium* Lib. VII. Thebaidos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium:

Hic sterile delubra notat Mauvertia sylvæ.

Horrescitque tuens, ubi mille furoribus illi

Cingitur adverso domus immansueta sub Æmo:

I

qui,

• *Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.*

Μιχθεῖς' ἐν φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τετοχίειαν,
 Δεινὴν, ἐρεκνύδομον, ἀγέεραπιν, ἀτρυγέην,
 Πότνιαν ἢ κέλαδοί τε ἄδον, πάλεμοί τε, μάχαι τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impen-
 sè cultus. Herodotus Lib. V. c. 7. Θεοὶ δὲ αἰδοῦνται μάλιστα τὰς δὲ, Ἀρεμ,
 καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρεμῆν: Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dia-
 nam. Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione confoniebant.
 Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ὁρῶν δὲ καὶ κείνην
 γῆς δὲ ἐργάτῳ ἀπρόσβουτον τὸ ζῆν δὲ πολέμῳ καὶ λίσυθῳ κείνην: otio-
 sum esse honestissimum, agricolam verò contemnitissimum. E bello atque
 rapto vivere pulcerrimum. Clericus.

Ibidem. Εἰλείθυα] Vox ἑπὶ τῇ ἡιλιδία aliunde non potest deduci
 quàm ab τῇ ἡιλιδ, hoc est, fecit parere: sic enim formari potest
 Hiphil in verbo τῇ ἡιλιδ peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem for-
 mæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præfidi
 nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Dia-
 na, cùm ab Hesiodo, tum à Scriptore antiquissimo Hymni in Apolli-
 nem, qui Homero tribui solet, narrat enim primùm Eileithyiam nesci-
 visse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, &
 partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μῆνι δ' ὅτ' ἐπὶ πύρῳ μερῶν Εἰλείθυα

Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea v. 15.

ἔστ' ἐπὶ Δῶλῳ ἰδοῦν μερῶν Εἰλείθυα

Τὴν τότε δὴ τόχῳ εἶλε μῆροισιν δὲ πικρῶν.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus co-
 pit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Nu-
 mine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi πῶς
 πικρῶν μερῶν παρεῖν ἔσται, ut utar verbis Junonis apud * Lucianum?
 Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit
 mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur;
 cùmque eo Numine miscebant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam
 virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem com-
 miniscitur Callimachus, Hymno in Dianam v. 20. & seqq. ubi sic
 Dea loquitur:

Πόλεσιν δ' ἐπιμύθεσσι ἀνδρῶν

Μῆνοι ὅτ' ὀξείαισιν ὑπ' αἰδῶσι γυναῖκες

Τετράμηναι καλέουσι βουβόον ἥσι με μῆροισιν

* Tom. I. p. 213. in Dial. Junonis & Latona.

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipsè verò ex capite, caesis oculis pradiam Tritogeniam,
Aerem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
Venerandam: cui clamorésque placuerunt, bellâque pugnaque.*

Γενεοδρίῳ πατρὶτι ἐπικλήμενο ἀρήγειν
Ὅτ' ἔκ με καὶ πένθος, καὶ σὺν ἡλγος φέρουσιν
Μήτηρ.

Urbibus verò admiscebor hominum, tantùm cùm acutis pariendi doloribus mulieres oppressa vocarint me opitulatricem; quibus me *Parca*, ultimum nata sum, sortem assignarunt opem ferendi; quoniam & cùm me pareret, & cùm me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cùm non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum *θεογενεσίης* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribuuntur, quòd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensit Græci. Imò verò periculosissimùm fuisset *θεογενεσίῃ* de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, ad probationéque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quòd non semel facit in hisce Hymnis *Callimachus*, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur 7. 91.

Ἀπὸ δ' ἐνὶ κόλῳ περ καὶ Ἰωάνῃ ἰόντος αἰλῶτος
Ὡδὺναι πέπυρτο.

Latona novem diebus & novem noctibus incredilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna partum præfide. Is est Cicero de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. Dianam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cùm — Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pariendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quòd ii maturescunt aut sortem nonnumquam, aut plerumque novem Luna cursibus; qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

914. Ἀὐτὸς δ' ἐκ κορυφῆς] Hoc est, solus. Adoptavit fortè filiam, quam ipse educare atque erudire voluit. Clericus.

916. Ἑλάδαι περ ἄδου] Bellici clamores. Gualterus.

Ἡρῇ δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆσαι
 Γείνατο, (καὶ ζαμῆησε, καὶ ἤελπεν ὧ παρακρίτῃ)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμῆτον ἔργον αἰνῶν.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπῃς Ἐννοσιγαίῃς
 Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας· ὅς τε θαλάσσης
 Πυθμῆν ἔχων· πατρὶς μὲν Φίλη καὶ πατρὶς Ἄνακτι
 Ναΐφ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός· αὐτὰρ Ἀρῇ
 Ῥινοπόρῳ Κυθήρεια φόβον καὶ Δαῖμον ἐπικτεν
 Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πικρινὰς κλονέσσι Φάλαγγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόεντι σὺν Ἀρῇ Πτολιπόρῳ,
 Ἀρμονίῳ δ'· ὃν Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θεί' ἀκούειν.
 Ζῆνι δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κυδῖμον Ἑρμῆν,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσκαθάσαι.

930

935

927. Ἐν φιλότῃ μιγῆσαι] Legendum ἢ φιλότῃ μιγῆσαι, nam quem-
 admodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζα-
 μῆησε καὶ ἤελπεν ὧ παρακρίτῃ, intendit vires, & contendit cum suo mari-
 to, genuitque sola & peperit Vulcanum. Si quoque legit Scholia-
 stes, qui habet: ἔτῳ τ' Ἡφαιστον ἐν μόνῃς Ἡρῇ εἰσάγει, hic (Hesio-
 dus) ex sola Junone Vulcanum inducit, ὃ δὲ Ὀμηροῦ ἐκ Διὸς καὶ Ἡρῇς,
 Homerus verò ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
 no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἡφαιστος, Phœnicis litte-
 ris ΚΛΩΝΩΝ *epheschio*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
 talla; nam πῶν est coxit, & κλῶν ignis, unde Græcè *ήννα*, focus.
 Sic legit hunc locum Hesiodi Lilius Gyraldus, ostenditque olim ita le-
 ctum. Clericus.

928. Καὶ ζαμῆησε] A ζαμῆης, ζαμῆω, ἐργάζομαι. Guie-
 rus.

931. Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας] Nomen ἰωνικὸν deduxerim à
 ὠστῇ *retet*, timor, aut à ὠστῇ *retat*, Chaldaïcè *tremuit* & Arabicè,
tumultum excitavit, *clamorem edidit*. Nomen non malè convenit
 Deo cui tribuitur

Buccina, qua, medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet sub utroque jacentia Phæbo.

Quæ verba sunt Ovidii, Metam. I. Clericus.

934. φόβον καὶ Δαῖμον ἐπικτεν] Hæ sunt manifestò poëticae personæ,
 quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
 tus, sive inferantur aliis, sive iis agitemur. Clericus.

937. Ἀρμονίῳ δ' ὃν Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θεί' ἀκούειν.] Ingeniosè Sam.
 Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare
 ejus

*Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista;
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.*

*Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton latè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas aedes, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, unà cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonæis de quibus Moses Gen. XV, 19. Harmoniam verò dictam ex monte Hermone, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. Clericus.

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾳ τῆς κούρης Ἐρμῆν] Primum, hic animadvertendum Maiam, quæ fuit una Pleiadum, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde Pleïas hæc dicitur Maia, hoc est, מַיַּי sive aquosa, nam מַיַּי majim aquæ dicuntur, à veteri singulari מַי mai aqua. Aquosa autem nomen optimè convenit nobilissimæ Pleiadum, quandoquidem Pleiades passim imbrifera, madida & aquosa dicuntur à Poëtis; quod iis, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collectam hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus Pleiadis dictus est Ἐρμῆς, hoc est, מרמרי herma, quod à Radice מרמרי, haram. calliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in Mercurium, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, γ. 13. & seqq.

Καὶ τὸτ' ἔγενετο παῖδ' ἀνδρότατον, ἀπαυλομήτην,
Ληϊστῆρ'. ἱλατῆρος βῶν ἡγήτορ' οἰείων,
Νηυτὸς ἐπαπητῆρος, καὶ πᾶσι ἐξῆς.

Tunc peperit filium vultum & blandiloquum, præconem, abactorem bonum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. Clericus.

940. Καδμείη δ' ἄρ' οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Henodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cælo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis nati atque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui Imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant Διογενῆς & Διοτρεφῆς, à Jove geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. γ. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐπὶ Διοτρεφίῳ βασιλῆϊ.

Τυμὴ δ' ἐκ Διὸς ἐπὶ Φιλεῖ δὲ ἰ μνηστὴ Ζεύς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) a-iat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφρωνιὸς δὲ πὶ διογενῆς καὶ διοτρεφῆς τὰς βασιλῆας λέγει. ἔχ' ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἔλασσι, ἀλλ' ὅτι ἐξ αὐτῶν αὐτοῖς ἡ τιμή: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. Callimachus Hymno in Jovem γ. 76. & seqq.

Αὐτὰρ χαλκῆας μὲν ὑδαίομεν Ἡφαιστῖο,

Τάχιστα δ' Ἀργεῖοι, ἱππατέρης τε Χιτῶνος

Ἀργεῖοιο, Φοῖβος δὲ Λύρας εὖ οἰδότες οἶμυς.

Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες ἐπὶ Διὸς ἔδην ἀνάκτων

Θεόπρεπτοι.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores verò Chitones Diana, & Phœbi qui lyra probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi pater artificum dicitur

Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur pater discipulorum suorum, 1. Sam. X, 12 & discipuli ejus filii, 2. Reg. II, 3 IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam Dei filii dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consuleretur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statux Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumorémque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia, multi

NOMINE Divorum thalamos inire pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non faciliè creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnassensem, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cùm ergo narrasset artibus Amulii Iliam, vel Rheam, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestæ: πᾶντα, inquit, ὑπερὶ τῇ τῶν ἱλίων ἐλθόντων εἰς ἱερὸν ἄλλοι. Ἀρεῖ, ὕδατο ἀγνὸν καμίδης ἐνεκα. ἢ πρὸς τὰς θυσίας ἔμελλεν ἔχειν. Βιάζονται τις ἐν τῷ πινόντι τῷτοι δὲ πρὶς μὲρ ἀποφαίνουσι τὸ μνηστῆρον εἶναι γυναικὸς τὸ κέρει. ἐξῶνται τὸ παιδίσκου· οἱ δὲ, αὐτὸν τὸ Ἀμύλιον, οὐκ ἐπιθυμίας μάλλον, ἢ ἐπιθυλῆς ἐνεκα, φροξάμενοι πὶ ὅσσοις οἱς ἐκπληκτικώτατο ὀφθαλμοῖς ἔμελλεν καὶ τὸ τὸ ὄψιν γινώσκοντες εἰς ἀσφαλεῖς αἰς μεγίστους ἐδύναντο κινδυνεύειν· αἱ δὲ πλεῖστες μυθολογοῦσι τῷ δαίμονι εἶδωλον, οὗ τὸ χωρεῖν ἦν, πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ πινόντι δαιμόνια ἔργα, ἢ λίαν τι ἀφανισμὸν, καὶ ζόφον ἐοικέναι κινδυνώτατο· ὄψιν δὲ λίαν καὶ τὸ εἶδωλον εἶχε. θαυμασιωτέρον μακρὸν ἢ κατὰ μέγεθος καὶ κράτος ἀνθρώπων. φασὶ πὶ εἰπεῖν τῇ κέρει παρεργεῖναι τῶν λυγρῶν τὸ βιασάμενον ἐξ ἧς γυναικὸς δαίμονι ὅτι θεὸς ἦν μηδὲν ἀχθεῖν τῷ πινόντι, τὸ δὲ κινεῖν ἡμᾶς τὸ γάμον αὐτῇ γοργύναι πρὸς τὸ ἐμπατεύεσθαι τῷ χωρεῖν δαίμονα· τελεῖται δὲ αὐτῶν οἱ τὸ βιασάμενος δύο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῶν κρατίστες ἀρετῶν κατὰ τὰ πολέμια. πάντες δὲ εἰπὸντες ἰεφὶ περιεκαλυφθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρτίως φέρονται δι' αἰέρος αἶω· Quarto post anno Iliam, quæ iuvenat in lucum Maris, ut afferret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in lucu vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum è precis ejus, amore puellæ captum; alii verò ipsum Amulium, non libidinis magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui ter-

rorem incussurus erat, & faciem notam, quantum poterat, in ignotam mutantem. Plerique verò fabulantur speciem ipsius uminis, cuius is locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, & tenebras in coelo praeuisset. Species verò, qua fuit illi spectro, augustiorem multò magnitudine & pulcritudine, quam homines fuisse. Quin & eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solatam (unde liquebat Deum esse) & vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; commotionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Parituram autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longè praestantissimos virtute bellicâ. Quae cum dixisset, nube circumtectum fuisse, & à terra sublatum, superiora versùs auctum fuisse. Satis liquet hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis, ut honori vitiaæ Vestalis consulerent, & poenas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem verò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse à posteris, rem, ut fit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulae mulieres re verâ falli, ut liquet ex Historia Paulinae, quæ exstat apud Josephum Ant. Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quædam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Isidis cultui summoperè esset dedita, pecuniâ Deæ Sacerdotes corripit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratque sine arbitris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris formâ, & jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, εὐκτὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ τοῖς πὶ φίλαις ἐνλαμπρύνετο τῇ ἐπὶ τέτοις ἀξιώσει τῷ Ἀνύβιδῳ, καὶ φερόμεν ὅτι ὡς τὸ ἄνδρα δειπνῶν τι αὐτῇ. καὶ ἰόντῳ τῷ Ἀνύβιδῳ ἐπιστῆναι συνεχόμεναι δὲ αὐτῇ τὴν τοφροσύνην τὴν γυναικὸς ἐξαισχυμένην. χωρὶς ἔν ἐν τὴν τέλει, καὶ δειπνῆσαι. ὡς ἰππὶς κριτὸς ἦν, κληθεὶς ὡς τὸ θυρεὸν ὑπὸ τῷ Γερίῳ, ἔνδοι ἐν τῷ νεῷ, καὶ τὰ λυχνὰ ἐκπεδῶν ἦν. καὶ ὁ Μῦθος. ἀποκρύπτειτο ὅτι τῇδε. ἔχ ἡμέρην ἐν οἰκίῳ τῷ ὡς αὐτῷ. πανύχιον πὶ αὐτῷ διακονήσαντο ὑπερλήφει Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπαλθόντῳ ὡς πρὸς ἡ κίνησιν ἀρχαῶν τῶν ἱερῶν, οἱ τὴν ἐπιβολὴν ἤδιστα. Παυλῖνα πρὸς ὡς τὸ ἄνδρα ἐλθόντα, τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδηλῶσαι τῷ Ἀνύβιδῳ, καὶ ὡς τοῖς φίλαις ἐνλαμπρύνετο λόγῳ τοῖς ἐπὶ αὐτῇ. οἱ δὲ τὰ μὲν ἠπίσαν ἐν τῇ φύσει τῶν πράξεων ὁρῶντες, πῶς ἐν θαυμάτι κενόεσαντο, ὥς ἔχοντες ὡς ἡγεῖσθαι αὐτὰ κενόν, ὅπου τὴν τοφροσύνην καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπιδίδει αὐτῇ. Oratio verò mulieri placuit, jactabatque se apud amicas, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Marito quoque indicat condita sibi cœnam, & cubile Anubidis. Concessit verò ille, qui probè norat pudicitiam uxoris. Itaque it mulier in templum, & cum coenavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam ergo noctem illi inserviit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam moverentur sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda negatio

tio cōante Ἰδίου) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, & propterea etiam apud amicos gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna judicare, quando ejus pudicitiam & nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcasūque secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, & spectatz ceteroqui pudicitiz mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo gravida facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinz, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quæ fraudem non patebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potiente, cum Roma plena esset viris eruditis & callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri nasum rhinocerotie habebant, ejusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus & simplicioribus sæculis, atque in locis in quibus fraus accuratissimè tecta est? Certè non uno in loco insana illa opinio invaluit Numina capi amore mulierum, & cum iis congregi; qua de causa in eorum Templis jubebantur mulieres cubare, quasi divinum amasium expectaturæ; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturæ. Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Jovis Beli, quod erat Babylo- ne: Ἀγαλμα δὲ οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ εὐδρυμῆρον, ἐδὲ νύκτι ἐδὲς κο- μιλίζονται ἀνδράπων. ὅτι μὲν γυνὴ μύθη τῷ ἐπιχωρίῳ, πλὴν ἂν θεὸς ἔλθῃ ἐκ πύλων, ὡς λέγουσιν οἱ Χαλδαῖοι, ἰόντις ἱερεῖς τότε τῷ θεῷ. Φα- σὶ δὲ αἱ αὐτοὶ ὕτοι (ἰμοὶ μὲν ἔπειτ' ἀλέγοντες) τῷ θεῷ αὐτὸν φοιτᾶν πρὸς τὸν, καὶ ἀμφοτέρω ἐπὶ τῷ κλίβαν, κατὰπερ ἐν Θήῃσι τῇσι Αἰγυπ- τίσσι, κατὰ τὸ αὐτὸν τρόπον. ὡς λέγουσιν οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ὅτι ἐν αὐ- τῇ κομιζομένη ἐν τῷ τῷ Διὸς τῷ Θεβαΐας γυνὴ ἀμφοτέρω δὲ αὐτῷ λέγον- ται ἀνδρῶν ὑδαμῶν ἐς ὁμιλίῳ φοιτᾶν, καὶ κατὰπερ ἐν τῇσι Πατάρῃσι τῇ Λουίῃ ἢ Ὠθριαῖσι τῷ Θεῷ ἐπὶ αὐτῷ ἔσονται: Statua in hoc sacello nulla est, neque hic noctu cubat hominum quisquam, præter mulierem unam ex indigenis, quam ex omnibus Deus delegerit, uti narrant Chaldaei hujus Dei Sacerdotes. Narrant enim illi (tamen si parum credibilia mibi dicere videntur) Deum ipsum ingredi templum & in hoc cubili conque- scere; perinde atque Thebæ Ægyptiacis, ut ferunt Ægyptii. Ibi enim in Thebani Jovis fano mulier quoque cubat. Quarum mulierum utra- que cum viris non putatur habere consuetudinem; sicuti etiam nec Dei assisita Patavis Lycia urbe, quando mulier eo munere ornatur. Si hæc sæpius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim rudiori ævo, non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Hi- storia occurrere. Clericus.

Ibidem. Συμελάη] Phœnicium nomen forè fuit Ἰσμελάη, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœ- nices ortum cujuspiam ab alio hisce verbis exprimere יתן מי יצא jat- sa mijerecho, egressus est ex ejus femore, ut liquet ex Genes. XLVI.

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διώνυσον πολυζητέα,
 Ἀθάνατον θνητὴν νύμφη δὲ ἀμφοτέροισι θεοῖσι εἰσιν.
 Ἀλκμήῃ δὲ ἄρ' ἔπικτε βίῳ Ἡρακλεΐῳ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐῳ δὲ Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυῖεις, 945
 Ὀπλοτάτῳ Χαρίτων, θαλερῶν ποιήσας ἀκροῖν.
 Χρυσυκήμες δὲ Διώνυσῷ ξανθῶν Ἀριάδῳ,
 Κέρῳ Μίνῳ, θαλερῶν ποιήσας ἀκροῖν.
 Τὴν δὲ οἱ ἀθάνατον καὶ ἄγῃρω θῆκε Κρονίων.
 Ἡΐῳ δὲ Ἀλκμήῃς κακισφύρης ἄλκιμῷ υἱὸς, 950
 Ἦς Ἡρακλῆῳ, τελέσας σπυρόεντας αἰέθλας,
 Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἡρῆς χρυσοπέδιλος,
 Αἰδοίῳ θέτ' ἀκροῖν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι.
 Ὀλβιῷ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 Ναΐφ' ἀπήμαντ' καὶ ἀγέρε' ἡμάτ' πάντ'· 955
 Ἡελίῳ δὲ ἀκάμαντι τέκε κλυτὴν Ὀκεανίνην
 Περσηῖς Κίρκῳ τε, καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα.
 Αἰήτης δὲ υἱὸς Φαεσιμβρότης Ἡελίοιο,
 Κέρῳ Ὀκεανοῖο τελέεντ' ὅτ' ἔσται ποταμοῖο
 Γῆμι θεῶν βελήσιν Ἰδῆαν κακισπάρηον. 960

26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διώνυσον πολυζητέα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܒܢܝ-ܚܝܢ *ban-choufch*, hoc est, *filius Chusi*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διώνυσον dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit יְהוֹנָתָן *jebona nissi*. Quasi Tyrîi, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܒܢܝܢ ܝܕ, dein quærere quid *Dionis*, Linguâ Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam יד est qui & ܒܢܝܢ *ones*, vi imperans, ab Radice ܒܢ *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortem Herculem,
 Mista in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaiam verò Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalē expertēque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenæ pulcros talos habentis fortis filius
 Hercules, peractis lætuoſis certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illæſus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefeſſo peperit inclyta Oceanis
 Perſeis Circēnque, & Ætētem regem.
 Æetes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, Deorum ex conſiliis, Idyiam pulcris genis præditam.

crediderunt Διώνην dictum ex Genitivo Διὸς Jovis, & Νύκτι urbe
 Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνῃ δ' ἂν Ἰππὶ βίῳ Ἡρακλῆϊ] Hoc est, Herculem,
 de quo in singulari Diff. in qua ostendemus Herculem Thebanum,
 nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui Hercules dicti sunt.
 Clericus.

945. Ἀγλαίῃ δ' Ἡφαιστῷ &c.] Dignum est notatu Vulcano da-
 ri uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri om-
 nes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διώνῃ δ' ἑσθλῇ Ἀ' αἰδέῳ] Fortè uxor fuit Bacchi, eo mo-
 do quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡ' ἑῷ δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam
 Herculi, quòd, cùm unum hominem fuisse crederent, nec intellige-
 rent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas,
 quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus
 rei vestigium cernere est in γ. 955. quamvis dicatur de Hercule in
 Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juve-
 nes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δὲ οἱ Μήδειαν εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ

Γείναθ' ὑποδμηθεῖσαι Διὶ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.

Ἵμεῖς μὲν νῦν χαίρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἡπείροί τε, καὶ αἰγυρὸς ἐνδοθι πόντος.

Νῦν ᾗ θεάων Φῦλον αἰείσατε ἡδυνέπειαι

965

Μῦσιν Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο,

Ὅσας δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθείσαι

Ἀθάναται, γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα.

Δημήτρης μὲν Πλῆτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,

Γασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃ

970

Νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,

Ἐσθλὸν ὅς εἰς ὀπὶ γῆν τε καὶ ἄρ' ἑα νῶτα θαλάσσης,

Πᾶσιν· τῷ ᾗ τυχόνῃ, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,

Τὸν δ' αἰφνιδίον ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.

Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσεῆς Ἀφροδίτης,

975

Ἰνώ καὶ Σεμέλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρηον,

Αὐτονόῳ δ', ἣν γῆμιν Ἀετὰϊος βαθυχαΐτης,

Γείνατο καὶ Παλῦδωρον εὖσεφάνω ἐνὶ Θήβῃ.

Κῆρη δ' Ὠκεανῷ Χρυσάορι καρπεροθύμῳ

Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,

980

Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρῃσιν ἀπάντων,

Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,

Βαῶν ἕνεκ' εἰλιπέδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθεΐῃ.

961. Ἡ δὲ οἱ Μήδειαν] Ἡ δὲ scribe. *Guietus*.

962. Διὶ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] Hoc est, κατὰ per. *Guietus*.

967. Ὅσας δὲ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθείσαι Ἀθάναται γίναντο θεοῖς ἐπείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Deorum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Aeneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antifilii, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præfidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amplexi, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Cicero*.

969. Δημήτρης μὲν Πλῆτον ἐγείνατο.] Partus hic est metaphoricus, quo

*Hac autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulaque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.*

Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ

Musæ Olympiades, filia Jovis Ægiuchi,

Quæcumque mortales apud viros cubantes

Immortales pepererunt Diis similem prolem.

Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,

Iusto heroi mista jucundo amore

Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,

Bonum: qui vadit super terram, & lat. dorsa maris,

Omnem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,

Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.

Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,

Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,

Autonoënque, quam duxit Aristæus densa casarie præditus,

Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.

Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo

Mista in concubitu aureæ Veneris

Caliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium

Geryonem, quem interfecit Hercules,

Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus.*

975. Ἀρμονίη.] De hac diximus, ad v. 935. Cùm esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus.*

976. Σαυόλῳ.] Vide notata ad versum 941. *Clericus.*

979. Ὀΰανος Χρυσίονα.] Scribe Ὀΰανῷ. *Grietus.*

979. Κίρη δ' Ὀΰανῷ, καὶ πρὸς ἑξῆς.] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra v. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chryso rem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus.*

981. Γερωνῆς τ' ἡλῆος.] Γερωνίῳ. *Grietus.*

983. Βοῶν ἰσχυρὸν οἰσπεδῶν.] Βῶν. *Grietus.*

Τιθωνῷ δ' Ἡὸς τέκε Μέμνονα χαλκισθενῶ,
 Αἰθίοπων βασιλῆα, ἢ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 985
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ φυτήσας Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ὀπείκελον ἄνδρα.
 Τόν ῥα νέον, πέρην ἀνθ' ἔχοντ' ἐρυκδέ' ἤβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδῆς Ἀφροδίτῃ
 990
 ὧρτ' ἀνερεψαμύην, καὶ μιν ζαθέοις ἐν νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσας, δαίμονα δῖον.
 Κέρει δ' Αἰήταο διοτρεφέ' βασιλῆ'
 Αἰσονίδης, βελῆσι θεῶν αἰειχμεταίων,
 Ἡγε παρ' Αἰήτῃ, τελέσας σπύοντας αἰέθλης,
 995
 Τὴς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑπερήνης,
 Ἰβριδῆς Περίης, ἢ αἰτιάδαλ', ὀδερμοεργός.
 Τὴς τελέσας ἐς Ἰωλὴν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
 ὧκείης ὀπί νηὸς αἰών. ἐλικώπιδ' αὖ κέρει,
 Αἰσονίδης, καὶ μιν θαλερῶν ποιήσας ἀνδρῶν.
 1000
 Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖς ὡς Ἰήσωνι ποιμήνι λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρυσιν ἔτρεφε Χείρων
 Φιδυρείδης· μεγάλη ἦ Διὸς νό' ἔξετελείω.
 Αὐτὰρ Νηρῆ' κῆραι ὀλίοιο γέροντ',
 Ἡτοὶ μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε δῖα θεῶν,
 Αἰακῆ ἐν φιλότῃ Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.
 1005
 Πηλεῖ ἦ δμηθεῖσαι θεὰ θέτις δρυμόπεζα
 Γείνατ' Ἀχιλλῆα ρήξινύορα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐπικτὲν εὐσέφαν' Κυθήρεια,

984. Τιθωνῷ δ' Ἡὸς τέκε Μέμνονα &c.] Crediderim Memnonem & Hemathionem ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo noto, *Aurore filios*, quod essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam *ܡܪܢ ܠܗܡܬܝܢ*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ Promissæ. *Clericus*.

987. Ἰφθιμον Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatum descripsit Ovidius *Metamorph. Lib. II.* *Clericus*.

989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλόφρων. *Clericus*.

990. Ἀν-

Tribono verò Auxora peperit Memnona areâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verùm Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phæthontem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriosa pubertatis,
 Puerum juveniliu sapientem amans genitalia Venus
 Incitavit, abripiens & ipsum in templis
 Æditum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Ætæ à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum æternorum,
 Abduxit ab Ætæ, peractis suspiriosis certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpessus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Pyliprides: magni verò Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Dearum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo pradtum.
 Æneam porrò peperit pulcrè coronata Cytherea

990. Αἰγερψάρης] Hesych. αἰγερψαρτε, αἰγερψαυτε. Idem αἰγερψάρης, αἰγερψαυτε. Guietus.

991. Νόχου] Aliàs νόχου. Guietus.

992. Αἰσωνίδης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cùm Hesiodus eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. Clericus.

1004. Φῶκος Παμφίτης τίς δὲν ἑστίν] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum sustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereidum, aut ex ipso litore maris. Idem dixerim de Achille. Clericus.

Ἀΐχισι ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ,
 Ἰδης ἐν κερυφῇσι πολυπλύχῃς ὕληέσσης.
 Κίρκη δὲ Ἡελίῃ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο
 Γείνατ' Ὀδυσσῇ & ταλασίφρονι & ἐν Φιλότῃπ
 Ἀγχιον, ἡδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κροταλέον τε,
 Οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀναασον.
 Ναυσίθοον δὲ Ὀδυσσῇ Καλυψὼ δῖα θεάων
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ.
 Αὐτὰρ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι βῆθηθεα
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς Ὀπείκελα τέκνα.
 Νηῦν δὲ γυναικῶν Φῦλον αἰείσατε, ἡδυέπειαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγόχοιο.

1010

1015

1020

Τέλει & Ἡσιόδῳ Θεογονίας.

1013. Ἀγχιον ἡδὲ Λατῖνον] Latinum Hyginus Fab. cxxvii. Circes
 & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnassicus, ex ve-
 teri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖ-
 νον ἐκ πρὸ ὑπερβορείδου κόρης, Latinum ex quadam septentrionali puel-
 la, eamque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo
 factum ut plerique Latinum hujus putarent filium, non Herculis,
 Hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. v. 45.

——— Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat.
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricā
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164. Solem avum ejus vocat,
 quasi fuisset filius Circes solis filiæ; ad quem locum ita Servius: La-
 tinus secundum Hesiodum in ἀσπίδοποιῖα (imò Θεογονίᾳ) Ulyssis & Cir-
 ces filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc
 dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum
 Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Ἀγχιον libenter legerim Ἀδριον, propter Adriaticum pelagus.
 Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regio-
 num, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium.

Certè

*Anchisa heroi mista jucundo concubitu ,
 Ida in verticibus habentis multa juga , sylvoſæ.
 Circe verò, Solis filia , filii Hyperionis ,
 Peperit Ulyſſis ærumnoſi in amore
 Agrion , atque Latinum inculpatumque , forte'mque.
 Qui ſanè valde procul in reſſu inſularum ſacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
 Nauſitroum verò Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
 Peperit , Nauſitroumque , miſta amabili concubitu.
 Hæ quidem , mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc verò ſæminarum genus cantate ſuaviloqua
 Muſa Olympiades , filia Jovis Ægiocli.*

Finis Theogoniæ Heſiodi.

Cenè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis Γ
 Δ deleta ſit , aut fugiat oculos. Ceterum dicit *Heſiodus Agrion* &
Latinum procul à reſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis ;
 quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris , non in Inſu-
 la *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, &que ſacra. *Clericus.*

1014. Τῶν μυχῶν τοῦ ἀγρίου] *Μυχῶν* ſcribendum. In Fragmentis.
 Γαλαξοπύλων εἰς αἶαν ἀπὸ τοῦ οἴου ἐχόρτων] *Quorum planſtra va-
 gas riſe trahunt domos.*

Αἶαν μὲν χεῖρ , κρύψαν δὲ ἀδύκῳ μυχαίοντι. An? ἀδύκῳ.
Guisius.

1016. *Ναυσίτρον* & *Ναυσίτρον* vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nym-
 pha , quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere* , cùm eſſet apud
 Calypſonem , hoc eſt , vehementer optabat habere navem quæ redi-
 ret. Vide *Odyſſ. E. v. 219. & ſeqq. Clericus.*

F I N I S.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

ΤΟΤΑΣΚΡΑΙΟΤ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

H E S I O D I

A S C R Æ I

SCUTUM HERCULIS.

THE A. J. L.

THE A. J. L.

THE A. J. L.

THE A. J. L.

THE A. J. L.

THE A. J. L.

N O T U L Æ

IN SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀκίφαλον, quomodo-
documque primam voculam legamus; sed quam de-
finit, & quam multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
ipse, duobus ultimis *Theogoniæ* versibus, se scripsisse de alte-
ro illo Heroum genere, qui à Diis ex mulieribus geniti cre-
debantur, ejusque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cum longè
præstantissimus esset Hercules, non absurdè fortè quis con-
jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
Herculis, esse majoris illius ἀσπασματόν; quod tamen frag-
mentum cum solum supersit, singulari inscriptione orna-
tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
morari, inter quæ Heroogonia recensetur, non Scutum.
Maximus Tyrus Dissertatione XVI. Ο' Ἡσίοδ' ὁ χωρὶς μὲν
τῶν Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγων τὰ γένη, ὅσους ἐξ ἧς
ἴφ' χωρὶς δὲ αὐτῶν πεποιλωται οἱ θεῶν λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεο-
γονίᾳ· χωρὶς δ' αὖτ' ἀφελῆ τὰ εἰς τὸ βίον, ἔργα τε ἀδραστεῖον, καὶ ἡμέ-
ραι ἐν αἷς δραστεῖον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, à mulieri-
bus initio facto, recensuit genera, & ex quam quisque natus
fuerit. Seorsim verò poemate descripta ab illo est Theologia, una
cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera quæ facien-
da, & dies quibus faciendæ. Nos cum Theogoniam, & ob argu-
menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
mittendam censuissemus; ei subjecimus fragmentum He-
roogoniæ, propter ultimos Theogoniæ versus, quibus hoc
Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀπὸς Ἡρακλέους.

Η ὅη περ λιπύσσι δόμος ἢ πατρίδα γαῖαν
 ἤλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρυγίας
 Ἀλκμήνῃ, θυγάτηρ Λαοσάου Ἡλεκτρυόνης.
 Ἡ ῥα γυναῖκα φῦλον ἐπαίνυντο θηλυπεργίων
 εἶδει περ μεγάλῃ πε. νόον γε μὴν ἔης ἔειπε
 Τάων δὲ θνητῶν θνητοῖς τέκον ἀνηθεῖσαι.
 Τῆς καὶ δ' ἀπὸ κρήθεν, βλεφαίρων τ' ἀπὸ κυανταίῃ
 τοῖον αἶψ', οἷον περ πλυγρῦσιν Ἀφροδίτης.
 Ἡ ῥ' ἢ δὲ δὲ θυμὸν ἰὸν πέσκειν ἀνδρίῳ,
 ὡς ἔπει πῆς ἔπει γυναῖκα θηλυπεργίαν,
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἰσθλὸν ἀπέπλυνεν, ἴφι δαμάσσει,
 Κασσίμην δ' ἐλ βουσί. λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
 Ἔς Θήβας ἐκτόλυσεν Φερεστανείας Καδμείας.
 Ἐνθ' ὅγε δάμαρ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ περγέκῃ,
 Νέσφιν δ' ἐπερ φιλόπῃτ' ἐφίμερε. ἢ γὰρ οἱ ἦεν
 Πλεῖν λεχίων ὀπιβέλωσιν εὐσφύρεσσι Ἡλεκτρυόνης,

Vers. 1. Ἡ ὅη] Scribendum omnino videtur ἡῶ. Matutina
 Alcmena. Guineus.

1. Ἡ ὅη] Hæc est, ut quidem videtur, ἀνέκδοτος comparationis,
 cujus ἀνέκδοτος, cum initio Poëmatis, periit. Cum ergo antecessisset
 τοῖο μὲν, qualem quidem &c. crediderim sequutum τοῖον, talis &c.
 ut in hoc Homericō versu. Iliad. Z. 146.

Ὅμοιός τε φύλλον ἄνθρωποι καὶ αἰσθητῶν.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & v. 9. Fortasse cum
 Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud Homeros Odyss. Z
 101. Nauficaa, ubi comparatio incipit à vocibus, οἷον μὲν. Quam
 hisce expressit Virgilius, Aeneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Eurota ripis, aut per iuga Cynthi
 Exercet Diana choros &c.

HESIODI ASCRAEI SCUTUM HERCULIS.

AUx qualis, relictâ domo ac patriâ tellure,
Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Qua mulierum genus superabat mollium
Formâque & proceritate: prudentia atque nulla cum ea certabat
Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam cohit mulierum mollium,
Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Irá commotus propter boves. relictâ autem ille patriâ tellure,
Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
Ubi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Scorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
Antè lectum conscendere formosæ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talens se lata ferebat
Per medios &c. Clericus.

3. Αποκρίν] Τὸς λαοὺς παραγγέλλει ἐς πόλεμον. Guistius.

7. Βλεφαίρειν ὃ δὲ κοινοῦ] Κοινοῦ ex Eustathio scribendum.
An βλεφαίρειν à βλεφαίρειν ἢ ἐν βλεφαίρειν. Unde Latinum palpebra? βλε-
φαίρειν, βλεφαίρειν, παλπαίρειν palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
nebris, &c. Guistius.

11. Ἢ μὲν] Hoc est, αἰὲν ἔν, αἰὲν ἄνω. esch. ἵπ. δὲ μὲν] Hoc est, vi, violentè. Guistius.

12. Ἰσχυρῶς αὖτις αὖτις] Ergo volens occidit, contra quàm Scho-
lastæ dicunt. Guistius.

14. Παράγειν] Παράγειν. Guistius.

15. Ὅς γὰρ αἶψα] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γε Φόνον τίποιτο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς ἀλόχευ, μαλερῶ ᾗ καὶ φλέξαι πυρὶ κώμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίαν ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' Ἐπιμάρτυροι ἦσαν. 20
 Τῶν δ' ὅππρ' ἐπε μιν, ἐπείγετο δ' ὅτι τάχιστα
 Ἐκτελέσκει μέγα ἔργον, ὃ οἱ δίοθεν θέμις ἦεν.
 Τῷ δ' αἶμα, ἱέμνοι πολέμοιό τε Φυλόπιδός τε,
 Βοιωτοὶ πηλείπποι, ὑπὲρ σακίων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάρυμοι, 25
 Ἔσσοντ'. ἦρχε ᾗ τοῖσιν εὖς πάϊς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδιόων λαοῖσι. πατήρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μὲν φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇ πινδρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ὄρτο δ' αἶψ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασοδομῶν, 30
 Ἰμείρων φιλότιτ' εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχι'· τάχα δ' ἴξε Τυφάονιον, πῶθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον περσεβήσατο μητιέτα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμεν', φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρα Ἡλεκτρουῶνις 35
 Εὐνῇ καὶ φιλότιλῃ μίγῃ, πέλεσιν δ' αἶε ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτεύων λαοαστό', ἀγλαὸς ἥρας,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὅγ' ἔπι δμῶας καὶ πιμλῆας ἀγχοιῶτας

20. Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musæus, ἐπιμάρτυροι λόγχοι ἱεράται.
 Anscribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κατὰ τμήσιν, pro θεοὶ δ' ἐπι-
 στω μάρτυροι. Sic Joannes Diaconus legit. placet postremum. Guicetus.

22. Ὅ οἱ δίοθεν θέμις ἦεν] Subintellige ἐπιτέλειται. θέμις ἦεν fas erat,
 hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est ἀδυνάειν, quicquid corri-
 gere est nefas. Guicetus.

24. Ὑπὲρ σακίων πνέοντες] Hoc est, sub scutis caput non occul-
 tantes, intrepidi, audaces. Guicetus.

26. Πάϊς Ἀλκαῖοιο] Ἀμφιτεύων, scilicet. Guicetus.

29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα] Hoc est, βλάβης, mali, damni. Guicetus.

32. Ἰξε] Scrib. ἴξε. Guicetus.

32. Τυφάονιον] Cū n Typhaonii montis in Boeotia nusquam alibi
 occurrat, mentio, contra verò celebris fuerit Τελφάσιον ἔρε, mons
 Telphosius, sub quo erat fons Telphosius, fortasse pro Τυφάονιον legen-
 dum

Quam eadem ultus esset fratrum magnanimorum
Sua conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.

Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.

Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbebat.

Hunc autem undè, cupidi bellique praelique,

Bæotii equitando insignes, sub chypeis spirantes (sc. robur,)

Loerique cominus pugnantes, & Phocenses magnanimi

Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,

Glorians populis. At pater hominûmque Deorûmque

Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter (raret.

Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gens-

Profectus autem ab Olympo est dolum aliâ mente volvens,

Desiderans concubitus elegantis mulieris

Per noctem: celeritèrque venit in Typhaonium, unde rursus

Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.

Ubi residens mente versabat divina opera.

Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide

Leto & concubitu mistus est, perfectique desiderium:

Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,

Perfecto magno opere, rediit domum suam.

Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic Τυφώνιον. Vid. Strabonem Lib. IX, in descriptione Bœotiz. Phici, in quo fuerat Ithix. ut loquebantur Bœotii, seu Sphinx. non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίσιον ἀνδρομέδου] Αἰὲς ὁ Φίσιος, ἡ γυνὴ τοῦ Φίσιου, Φίσιος seu Φίσιον. Sic mons dictus. Guetius.

35. Αἰὲς ὁ Φίσιος] Vide quæ scripsimus de hujusmodi fraudibus, ad Theogoniæ versum 940. Clericus.

37. Αἰὲς ὁ Φίσιος] Agitator populi, hoc est, dux populi. Αἰὲς ὁ Φίσιος ut infra ἀνδρομέδου. ἀείω, agito, quatio, concutio. Guetius.

39. Οὐδ' ὅτι ἐπὶ δούλῳ] Hoc est, ne villam quidem ingressus est, antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset. Clericus.

ὦρτ' ἔναι, πρὶν γ' ὅς αἰλόχῃ ὀπιδήμῃσι δῖτῃς.
 Τοῖ' αὖ πρῶτον πῶς αἴνυτο πομπήναι λαῶν.
 ὣς δ' ὅτ' αἰνῆς ἀσπασὸν ὑπακπροφύγῃ κακότητι
 Νέσσει ὑπὸ δρυαλίας, ἢ καὶ κρατερῷ ὑπὸ δεσμῷ.
 ὣς ῥα τότε Ἀμφιτρυῶν χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπείσας,
 Ἀσπασίως τε φίλως τε ἰὸν δόμον εἰσαφίεσαν.
 Πανύχιον δ' αἶψ' ἔλακτο σὺν αἰδοίῃ παρθένῳ,
 Τερπόμενον δάροισι πολυχρῆσιν Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔθ' ἱερῷ δμῳεῖσσι, καὶ αἰνέει πολλὸν αἰεῖται,
 Θήβῃ ἐν ἐκπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδα,
 Οὐκ ἔθ' ὅμῃ φρονέοντε, (κασιγνήτω γε μὴ ἦσαν.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' αἰμείνονα Φαίτη,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ἡρακλῆϊον.
 Τὸν μὲν ὑποδμῳεῖσσι καλαίνεφει Κρονίωνι,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆϊ γε δορυασὶν Ἀμφιτρυῶνι.
 Κεκεμμένον γὰρ ἔμην, ἢ μὲν, βροτῶ ἀνδρῶν μεγίστῃ
 Τὸν δ' αὖ Κρονίωνι, θεῶν σιμάντορ πάντων.
 Ὅς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρηϊαδῆϊ μεγάρυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνίῃ ἐκαστιβόλῃ Ἀπόλλωνος
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἄρῃ, ἄπον πολέμοιο,
 Τόλχεσι λαμπομένους, σέλας ὡς πυρὸς αἰθρῆς,
 Ἐσκότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἐκπυπὸν αἰέεες ἵπποι,
 Νύσοντες χηλῇσι· κύνες δέ σφ' ἀμφιδεδήφ,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὕφ' ἄρμασι καὶ ποσσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' ἀπείηται καὶ ἀντιγὰς ἀμφαράβιζον,

40

45

50

55

60

42. Ἀσπασίως] Ἀσπασίως, libenter. *Guizotus.*

42. Ἀσπασίως] Hæc vox est etiam, apud *Homerum* *Odyss.* E. 7. 398. quem locum imitatur hic *Hesiodus.* *Clericus.*

46. Πανύχιον] Est αἴθερος, nam aliquam noctis partem cum *Alcmena* consumserat *Jupiter.* *Clericus.*

Ibidem. Παρθένῳ γαίῳ] *Mycenas*, quarum Rex fuerat *Electryon* ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum *Hesiodo.* Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. *Clericus.*

50. Κασιγνήτω γε μὴ ἦσαν] Hæc est *versus futura ruentis*, nam superiora verba rem satis docent. *Clericus.*

55. Κεκεμμένον γαίῳ] Hoc est, diversam generationem, appositio.

*Est, anteq̃am sua conjugis conscendisset lectum.
Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnòque desiderio, lubentique animo, domum suam reversus est.
Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,
Obletando se muneribus aurea Veneris.
Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longè optimo,
Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,
Aterum siquidem deteriorem, alterum autem longè prastantiorem
Magnum ac validum, Herculem.
Hunc quidem compressa à pluvia auctore Jove,
Iphicleum autem bastarum à concussore Amphitryone,
Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.
Aterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (virum:
Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis
Ipsam, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,
Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.
Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,*

tio. Guistius.

55. Κρυπτός γένος] Hoc est, sobolem ἀνακρυπτόν d. secretam, seu quæ facile secerni poterat. Clericus

57. Κούριον] Heroem ex muliere à Marte genitum, de qualibus Heroibus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. Clericus.

58. Εἰς πεδίον Ἀργεῖον] Quod erat in Pagasæo agro, ad Septentrionem Pelasgici sinûs. Vide γ. 70. Clericus.

59. Αὐτὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ Ἀργεῖον] An? Αὐτὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ Ἀργεῖον. Guistius.

61. Κούριον δὲ σφοδρῶς ἀντιπαρῶν] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat πύριον. Guistius.

63. Πλατύνειν ὅφ' ἄγαντα] An? πλεονάζειν. placet. Guistius.

Ἰππων ἱερῶν. κεχάρητο δὲ Κύκνῳ ἀμύμων,
 Ἐλπόμην Διὸς υἱόν, δρῆιον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δῶσεν, ἣ δ' οὖν κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ ὄχωλέων σὺν ἔκλυε φοῖβῳ Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρε βίῳ Ἡρακλεΐῳ.

Πᾶν δὲ ἄλσθ' ἢ βαμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίῃ
 Λάμπεν ὑπὸ δεινοῖο θεῷ τεύχεων τε ἢ αὐτοῦ
 Πῦρ δὲ ὥς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὀρμηθιῶν,
 Πλὴν Ἡρακλῆος ἢ κυδαλίμης Ἰολάης;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη ἢ χεῖρες ἀαπτοί
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυγον ὅττι σιβαροῖσι μέλεισιν.

Ὅς ῥα πῶθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαιον

Ἦρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ π' μετ' ἀθανάτας μάκαρας, πῶ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Ἦ λίτεν Ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσέφανον ποτὶ Θήβην
 Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθον εὐκέρμενον πολίεθρον,
 Κτείνας Ἠλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' Ὀρυμετώπων.
 Ἦκετο δὲ εἰς Κρείαντ' ἢ Ἠνιόχῳ πανύπεπλον.
 Οἳ ῥά μιν ἡσπάζοντο, ἢ ἄρμα πάντ' ἀπαρῆχον,
 Ἦ δίκη ἔσθ' ἰκέτησι, πῶν δὲ ἄρ' ἀκρόθι μάλλον.
 Ζῶε δὲ ἀγαθόμην σὺν εὐσφύρῳ Ἠλεκτρυόνῃ
 Ἦ ἀλόχῳ· τάχα δὲ ἄμμες ὀπιπλομήων ἐνιαυτῶν
 Γεινόμεθ', ἔτε Φυλὴν ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σᾶς τε πατὴρ ἢ ἐγὼ· ἔ μιν Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

71. Δεινοῖο θεῷ τεύχεων] Ἀρίως. *Guietus*.

76. Ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεισιν] *supra robusta membra; pendentes, scilicet. Guietus.*

79. Ἦ π' μετ' ἀθανάτας] *Certè apud immortales. Guietus.*

80. Ἦ λίτεν Ἀμφιτρυῶν] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint socerum occidendum; quo facinore admissio, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritò castigavit Plato Lib. II. de Republica. Clericus.*

85. Ἰκέτησι] *Vide Æschyli Supplices. Clericus.*

87. Ἀμμες ὀπιπλομήων] *Adulteris annis. An? ἀμμες ἀδελφότη-
 ρον placet. τὸ ὀπιπλομήων agnoscit Hesychius. ὀπιπλομήων, κυκλω-
 μέων, πλεγμαμένων, ἐπιπλομένων. Guietus.*

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
 Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
 Ferro interenturum esse, & inclytis armis exuturum.
 Sed ejus vota non exaudivit Phæbus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus verò lucus & ara Apollinis Pagasæi
 Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris nata erant, unâ cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
 O heros Ioliæ, mortalium longè carissime omnium,
 Utiq; in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam benè munitas ad Thebas
 Abiit, relictâ Tymbæ urbe benè conditâ, (frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Croontem, & Hæpiochen longis ornatam vestibas.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia præbuerunt,
 Ut æquum est supplicibus, cosueruntque ex animo magis.
 Vivebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide
 Coniuge sua: moxque nos revoluta anno
 Nati sumus, neque staturâ similes corporis, neque ingenio.
 Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ μὲν φέρειν αἴτιον Ζεὺς] Sic & Æschylus, cujus hæc verba
 habet memoratus Plato.

Θεὸς μὲν αἴτιον οὐκ ἔστιν

ὅταν κακῶς δῶκεν παμπόδην θέλη.

Deus causam præbet mortalibus; cum prorsus perdere domum vult.

Incertus alius Tragedus, in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν δὲ Δαίμων αἰδέσθαι πορεύει κακῶς,

Τὸν οὖν ἔλαψεν πρῶτον ὃ βυλεύεται.

Quoties alicui desinat clades Deus,

Vim ladit illam in mente, qua deliberas.

Alia multa similia imp.è dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dii
 non multò meliores hominibus. Clericus.

Ὅς περιπλῶν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρης τε πυλῆας,
φ' ἔχετο πμήσαν ἀλιτήμῃον Εὐρυδῆα,

90

Σχέτλιθ' ἢ πε πολλὰ μετ' ὀφθαλμοῖς ὀπίσσω,

Ἦν ἄτλω ἀχέων· ἢ δ' εἰ παλαιόχρεός ἐστιν.

Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετίλειτ' ἀθάλας.

ὦ φίλθ', ἀλλὰ σὺ θῆσον ἔχ' ἥϊα Φοινικέων,

95

Ἴππων ἀκυπόδων· μέγα γ' ὀφρὶσι θέρσθ' αἰέξων,

Ἰθὺς ἔχειν θοὸν ἄρμα, καὶ ἀκυπόδων θένθ' ἵππων,

Μηδὲν ὑποδδείσας κλύπον Ἀρεῶ ἀνδροφόνου,

Ὅς νῦν κεκληγὼς φεραίνεται ἱερὸν ἄλσθ'.

Φοίβη Ἀπόλλωνθ' ἐκαστὴ βελέτω ἀναιτθ'.

100

Ἦ μὲν καὶ κρατερὸς περ ἐὼν ὄσσην πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητ' Ἰόλαθ'.

Ἦ θεί', ἢ μάλα δὴ π πωτὴς ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὺν κεφαλῇ, καὶ ταύρεθ' ἔννοσίγαιθ',

Ὅς Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόληα·

105

Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερὸν τε μέγαν τε

Σπὸς ἐς χεῖρας ἄχουσιν, ἵνα κλέθ' ἐσθλὸν ἄρμα.

Ἀλλ' ὅ γε, δύσσο τόλχ' ἀφ' ἡἷα, ὄφρα τέχηται

Δίφραξ ἐρεπλώσαντες, Ἀρηός δ' ἡμέτερόν τε,

Μαρναμένο· ἐπεὶ ἔπ' ἀπάρχεται Διὸς υἱόν,

110

Οὐδ' Ἰφικλείδην δευδίζετα· ἀλλ' αἰ μὲν οἷον

Φόβξεοθ' δύο παῖδας ἀμώμονθ' Ἀλκείδω,

Οἳ δὴ σφι σχεδὸν εἴσι, λιλασιόμηναι πολέμοιο

91. Ἀλιτήμῃον Εὐρυδῆα] *Abertivum illum Eurydhemum.* An scribendum ἀλιτήμῃον? placet. ἀλιτήμῃον, hoc est. ἢ διαμαρτηγὸς ἢ ἡμέτερος, ἢ ἢ ἡμερῶν ἢ τοιαῦτα. eadem ratione ἡλιτήμῃον dicitur, Hesych. ἡλιτήμῃον, ἀπὸ τοῦ, ὅτι οἱ τῷ Διὶ μὲν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ διαμαρτηγὸς ἢ μὲν οἱ ἐν τῇ πόλει, δε. *Guicetus.*

93. Ἦν ἄτλω ἀχέων] *Noxam suam dolens.* *Guicetus.*

94. Ἐμοὶ δαίμων] Hoc est, fortuna, sors, fatum. sequente versu ἔχ' ἥϊα Φοινικέων. *Care habenas rutilantes.* *Guicetus.*

101. Ἀσσην πολέμοιο] *Præfens pro futuro, hoc est, κρηδίζετα, hoc est, vincetur à me.* An scribendum? Ἦ μὲν καὶ κρατερὸς περ ἀσσην πολέμοιο ἀσσηνέτα pro ἀσσηνέτα, ut πωτὴτα pro πωτῆτα, ἀ πωτῆτα. *Guicetus.*

103. Ἦ θεί' ἢ μάλα] *À θεῷ, θεῶν, σφῶν, σφῶνται, θῆθ' est, pleonasmus*

Qui relicta domoque sua, & suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
 Infelix. certè multum ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
 Mibi verò Deus difficilis imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habonas rustilantes
 Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
 Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum.
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
 Phœbi Apollinis longè jaculantis Regis.
 Enimverò, validus licet sis, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contra allocutus est egregius Iolaiis:
 O venerande, quàm multum verò pater hominum atque Deorum
 Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
 Quemadmodum & hunc mortalem validumque magnumque
 Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Marvortia, ut quàm celerrimè
 Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
 Decertemus. Quoniam neque intrepidum Jovis filium,
 Neque Iphicidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugituum duos filios inculpati Alcida,
 Qui propè adsum, cupientes bello

παιδοῖδω, σπάρδς, αἰσῆς, αἰσῆρας. Ἡδῆν, hoc est, αἰσῆρας.
 Guietus.

104. Ταύρος Ἐνδοχαις] Vide Joannem Tzetzem ad hunc locum.
 Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρος, quæ, ut docet Hesychius,
 fuit ἱερὰ πρὸς ἀγρῶν Ποσειδῶν. Clericus.

105. Πότις πὶ πόλῃ] Α πόλις, genit. πόλις, πόλις, πόλις,
 ut βασιλῆς, βασιλῆς. Guietus.

111. Α'λκιδῆς] Α'μφιτρύων. Guietus.

112. Δὲ πῶς] Hic πῶς pro quolibet è posteris sumitur, nam
 Hercules quidem filius erat, Iolus verò nepos Amphitruonis. Cle-
 ricus.

113. Ὅτ' ἂν σφὶ γῆδ' ὦν] Τὸ σφὶ numeri singularis videtur, nisi
 forte ad Martem & Cynum referendum. Guietus.

118. Α'λκῆς

Φυλόπιδά σῆσιν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερόν γ' οἶνός.

Ὡς φάτο· μείδησεν ᾧ βίη Ἡρακλεΐη,

115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμυρα εἶπεν.

Καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἡρως ὦ Γόλαε, διοτρεφές, σέκ' ἐπὶ πηλῷ
Τσμήνῃ τρηχέα· σὺ δ' ὡς πάρος ἦθα δαΐφρων,

120

Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτῳ

Πάντῃ ἀναστροφᾷν, ἢ δρηγέμεν ὥς κε δυνήσῃ.

Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκιοι φαινῶ,

Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δώτερον αὖ θώρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδωκε

Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε

125

Παλαιὰς Ἀθηναίης κέρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε

Τὰ πρῶτον σονόεντας ἐφορμήσκειν ἀέθλης.

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρήϊα ἀλκτῆρος σίδηρον

Δεινὸς ἀνὴρ· κροίλιον ᾧ πρὶ στήθεσσι φαρέτριον

Καεβαίλει· ἐξόπιθεν. πολλοὶ δ' ἐντοσθεν οἴσονται

130

Ῥιγῆλοι, θανάτῳ λαδιφθόγῳιο δατῆρες.

Πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, ἢ δάκρυσι μῦρον·

Μέσσοι ᾧ ξεστοί, πειμήκεες· αὐτὰρ ὅππότε

Μορφοῖα φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερυγίοισιν

Ἦσαν· ὁ δ' ὄβριμον ἔχον ἀκαχμήϊον εἴλετο χαλκῷ.

135

Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέλιον εὐτυχτόν ἔθηκε,

Δαιδαλέλιον, ἀδάμαντος, ᾧ κροτάφοις ἀσπερῆαν,

128. Ἀρήϊα ἀλκτῆρος σίδηρον] Hoc est, ens cum baltheo. *Guietus.*

130. Καεβαίλει· ἐξόπιθεν] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra à pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. *Guietus.*

131. Θανάτῳ λαδιφθόγῳιο] Hoc est, ἐπιλαθία πρὸς τὸ θνήσκειν. *Guietus.*

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à corde, hoc est, inuncti erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. *Guietus.*

133. Ξεστοί] Hoc est, ἀίχμη δὲ θανάτοφονοι. *Guietus.*

134. Μορφοῖα] Μάλας. *Guietus.*

137. Ἀδάμαντες] Hoc est, ferri durissimi. subintellige τὴν ἀδάμαντα.

Pralium conferere: quæ res ipsis multò gratior quàm epula.

Sic ait. arripit autem fortis Hercules,

Assensu oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Aequæ eum, respondens; verbis volucris allocutus est:

*O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus;
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obfitum
Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.*

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclita dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsores ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multa erant sagittæ

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (crynitis madebant:

He ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-

Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquila contextæ alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

probs. Gnetus.

137. *Ἀδάμαντος*] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus *ἀδάμαντος* sit dictus, quasi *ἀδάμαντος*, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita viæ Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum; eadem de causa *ἀδάμαντος* dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis; & reliqua omnia, quæ cùm conflare possent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur *adamantina*. Clericus.

Ἦτ' ἄρυστα κάρη Ἡέσκλη' ἔθαιο.

ΧΕΡΣΙ' γε μὴ σῖκ' εἶλε παλαιόλον· ἔδ' ἐπε αὐτὸ
Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασεν, θαῦμα ἰδέσθαι.

140

Πᾶν μὴ γὰρ κύκλῳ πτάνῳ, λάκκῳ τ' ἐλέφαντι,

Ἡλέκτρῳ δ' ὑπολαμπές ἐστιν, χρυσοῦ τε φαινέω

λαμπόμομον· κυάνη δ' ἀπὸ πλύχης ἠλήλαιντο.

Ἐν μέσῳ δ' ὁρθήκει' εἷα φόβῳ, ἔπ' ἀφαιεῖται,

Ἐμπαλιν δόσοισιν περὶ λαμπόμομοισι δεδορκώς.

145

Τῷ καὶ ὁδόνων μὴ πλῆτο σῶμα λάκκα θεόνων,

Δαινῶν, ἀπλήτων. ὅππ' ἢ βλασυροῖο μετώπῳ

Δεινῇ ἔρις πεπόνητο, κορύσσεσσι κλόνον ἀνδρῶν,

Σχετλίῃ, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἵλετο φυλῶν

Οἱ πνες ἀντιβίβω πόλεμον Διὸς ἥϊ φέροισιν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰι μὴ χθόνα διώκας' αἰδ' εἶσω

Αὐτῶν· ἄστρα δέ σφι περὶ ῥινοῖο σκεπείους

Σειρεῖς ἀζαλέοισι κελαυνῇ πάθεται αἶψα.

Ἐν δ' ἀπρωτῶν τε παλίων τε τέτυκτο.

Ἐν δ' ὁμαδὸς τε, φόβῳ τ', ἀνδρεκτωσὶν τ' ἰδεδήθη.

155

138. Εἴς τ' ἄρυστα κάρη] *Muniebat caput. Guietus.*

141. Τριπύκῃ] *D'émail blanc. Guietus.*

142. Ἐρρηξε] *Perrupit, hoc est, percurrere potuisset. Guietus.*

143. Διὰ πλύχης ἠλήλαιντο] *Cærulei ductus trajecti erant. Est τριπύκῃ pro διήλυντο. Guietus.*

147. Λάκκα θεόνων] *An? ῥόνων λαυγαλιών, ut supra βλεφάρων ἀπὸ κυανείων? ἰπέχαι. τὸ λάκκα θεόνων ineptum est & corruptum videtur. An? λαυγαλιόνων, α λαυγαλιόεις, λαυγαλιόντες, α λαύγω, λίγω, λαυγαῖα, λαυγαῖα, λαυγαλός, λαυγαλός, & λαυγαλίῳ. Guietus.*

147. Ἀπλήτων] *Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admovisset. Quæ est propria significatio vocis ἀπλήτων hoc est, qui tu- τὸ τανγί πεποιτ. Vide ss. 230. & 268. Clericus.*

148. Κορύσσεσσι κλόνον ἀνδρῶν] *Extollens, augens, vel agitans, ciens. Guietus.*

148. Δεινῇ ἔρις πεπόνητο] *Non modò intoleranda est licentia Poë- tæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; sed quòd eum impleret ἀντιμύκῃς, qualia multa postea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma Hesiodo; sed iidem deleant etiam oportet quod habet Homerus de anciliis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quæ est Iliados*

S.

Qua munebat caput Hercules divini.

(quam

AT manibus clypeum accepit valdè variū, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminasset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido

Splendens: caruleæ verò lamina erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
Retrò oculis igne lucentibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
Sevis, inaccessis. supra terribilem autem frontem

Seva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & anima quidem sub terram eunt ad Orcum intrò

Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versâ persecutio facta erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

X. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse πάντα ἥρπαι περὶ θεῶν Ἡφαίστιο, ut fictionum audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡϊ] Ab ὕψ, ὠ, ὕ, ὕ, & συναρτίῳ ἡϊ, ἡ, ὕ, &c. Guetus.

151. Περὶ μὲν οὖν σφαίρας] Περὶ σφαίρας μὲν οὖν ἡ μὲν, ἡ μὲν. Guetus.

153. Σφαίρας] Hoc est, ἡλίου. subintellige τὸν. Sed scribendum videtur Σφαίρας τὸν ἀγαλίου π. σ. αἶψ? placet. Suidas: Σφαίρας, σφαίρας, ὁ ἡλίου, καὶ σφαίρας. Suprà σφαίρας ἀστὴρ, hoc est, ὁ ἡλίου. Guetus.

153. Σφαίρας] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σφαίρας vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cum omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σφαίρας quasi principes, nam τῷ σφαίρας Phœniciâ Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur præesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

155. Ἀΐσθηται τὸ ἰδίῳ] Ardebat, fervebat. γ. seq. ἐλὼν καὶ] &c. Guetus.

Ἐν δ' ἔρις, ἐν ᾗ κυδοιμὸς ἐθιῶεν· ἐν δ' ὅλῃ κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσι νεύτατον, ἄλλον ἄκτον,
 Ἄλλον πεθνεῖν ὄτα, καὶ μῶθον ἔλκε ποδοῖν.
 Εἴμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι θαφοῖνεον αἵματι Φωλῶν,
 Δεινὸν δερκομήνη, καναχῆσί τε βεβελθῆα. 160
 Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔπι φαλκῶν
 Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ὑπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἳ πνές ἀνελβίλω πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροισιν.
 Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὥτε μάχοισιν
 Ἀμφιτρωνιάδης· ταὶ δ' αἰετο θωπὴν ἔργα. 165
 Σπύγματ' αὖ δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δαινοῖσι δρογίκοι
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελάνθησαν δ' ἡρώεα.
 Ἐν δ' οὐδ' ἀγέλας χλάνων ἔσαν, ἠδὲ λεόντων
 Ἐς σφέας δερκομήνων, κατέοντων τ' ἱερμῶν τε,
 Τῶν καὶ ὀμιληδὸν σίχες ἦσαν· ἐδὲ νυ τῶγε 170
 Οὐδέτεροι τερέτλω· φείσονται γὰρ μὲν αὐχένας ἀμφω,
 Ἥδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δ' αἰετοὶ
 Δοιοί, ἀπερσέμενοι ψυχὰς, καὶ δὲ σφι κελαυνὸν
 Αἶμα ἀπελείβει· ἔρχετο δ' αὐχένας ἐξελεπόντες,
 Κεῖατο πεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι. 175
 Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέσθω, κατέοντε μάχεσθαι,
 Ἀμφοτέροι, χλῆναι τε σύες, χαροποι τελέοντες.
 Ἐν δ' ὡς ὕσμινη Λαπιθαίων αἰχμητῶν,
 Καίνεα τ' ἀμφὶ ἀνακτῶ, Δρύαντά τε, Περὶφθόν τε,
 Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε, 180
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδω, Τιτάρησιον, ὄζον Ἀρηθῶ,

160. Καναχῆσί τε βεβελθῆα] Scribo βεβελθῆα, strepitu gravis, hoc est, graviter immine s. incumbens. Hesych. βέβελθῆα ἔχουσι, ἀβελθῶ, βέλθω, βέλθῃα βέλθῃως, βέλθῃα. Guicetus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τὸ ἐν hic supplendum. A quibus sc. serpentibus. Guicetus.

165. Δαίετο θωπὴν ἔργα] Hesych. δαίετα, καίετα ἐκ δαίετρον, καίετρον, fulgebant. θωμάτα ἔργα legit Diaconus. θωπὴ, hoc est, θωμάτα, ἀ θάω, θάω. θωμά. θωπὴ Ionicè. θωμά, θωπὴ, θωπὴ ἔργα Ionicè. θωμάτα. Si δὲ θωμάτα pro θωμάτω, τὸ θωπὴ ἀ θάω sit oportet, pro quo θωπὴ habet Hesych. θωπῶν, βελθῶν, μέλπον, καὶ ὀδόντων.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo perniciosa Parca,
Virum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaesus,
Alium mortuum, per pugnam trahabat pedibus. (cum

Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine viro-
Sæuum videps, clamoribusque vehementer strepens. Effabilem,
In eo autem & serpentum capita sævorum erant, haudquaquam
Duodecim; quæ per terrefaciebant super terram homines,
Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.

Quorum & dentiū quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hac autem distincta erant miranda opera.
Porro veluti puncta quadam apparebant sævis draconibus,
Cerulea per terga, denigrataque erant illis maxilla.

In eo autem & suum greges agrestium erant, atque leonum
Mutuò sese adspicientium, irascientiumque & vuentium,
Quorum etiam tumultu ordines incedebant; neque verò hi,
Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.

Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, spoliati vita, deorsumque illis niger
Cruor destillabat in terram: ipsi autem, cervicibus dejectis,
Jacebant mortui sub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,
Utrique, agrestesque sues, trucesque leones.

In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Caneus Rex, Dryasque, Pirithoüsque,
Hoplæusque, Exadiusque, Phalerusque, Prolochusque,
Mopsusque Ampycides, Titareus, filius Martis,

ῥάων, &c. vel sic ῥάων. ῥάων, ut ῥάων, ῥάων. ῥάων, ῥάων,
ῥάων, ῥάων. Guetus.

166. ὅς, ἐπιφασί] Nota pleonasmum ἐπιφασί ὅς. Guetus.

168. Χλῆναι] Α χλῆναι, non ἡ χλῆναι Nominativo, π χλῆναι ge-
nitivus pluralis. Guetus.

171. Ἀδχῆναι ἀμφῶ] Utrosumque, leonum, scilicet, & aprorum.
Guetus.

173. Καπὶ δὲ ἀπὶ] Τὸ καπὶ hic pro καπῶ, vel καπῶν. com-
positè. Guetus.

181. Ὁζὺς Ἀρεως] Ramum Martis, non nerthum. Guetus.

Θησίοι' Αιγείδην, Θηπίκελον αἰθανάτοιον,
 Ἀργύρεαι, χρύσεια πρὸς χροὶ τείχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐπέρωθεν ἐναυτοὶ ἠγερέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγα Πητραῖον, ἰδ' Ἀσβολον οἰαμιστῶν, 185
 Ἀρπυιῶν δ', Οὐρίον τε, μελαγχαιτῶν τε Μίριαντα,
 Καὶ δύο Πάριδάκ, Περίμηδά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεαι, χρύσεια ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε στυαίκτην, αἰσὶ ζωὴ περ ἔοντες,
 Ἐΐχεσσι ἠδ' ἐλάτης αὐτοχρῆδον ἀρμυγῶντα. 190
 Ἐν δ' Ἀρεῶν βλασυροῖο παῖδες ἔπασαν ἵπποι
 Χρύσειαι ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρῳ ἔλειτο Ἀρεῶν
 Αἰχμῶν ἐν χερσὶν ἔχων, πευλίεσσι καὶ δάκτυλῳ,
 Αἶμα δὲ Φοινίκαις, αἰσὶ ζωὴς ἐναείζων,
 Δίφρω ἐμβεβαῖος, πρὸς δ' ἀντιόχῳ τε φάτο 195
 Ἐπασκν, ἰεμῆναι πόλεμον κατὰ δῶμῳ ἀνδρῶν.
 Ἐν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀχελείη Τελυγῶνεια,
 Τῇ ἱκέτη, αἰσὶ τε μάχῃ, ἰθάλῃ τε κρυμμένη,
 Ἐΐχτο ἔχον ἐν χερσὶ, χρυσῶν τε τρυφάλεσσιν,
 Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις, ὅπλ' δ' αἰχμῇ φνύλομιν αἰνῶν. 200
 Ἐν δ' ὡς αἰθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρ' ἀρεῇ μέσση
 Ἰμερόεν κητέεζεν Ἀητῆς καὶ Διὸς υἱὸς

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtae hos fuisse Ixionis filios, ex Ne-
 phele, hoc est ut putant, nubi, quam pro Iunone amplexus est, &
 compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centauro-
 rum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regu-
 lus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse,
 deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est eis αἰδὲ detrusus.
 Duxerat ille uxorem mulierem Νηληϊὰ Νηπιλίη, hoc est, stirpe Nephili-
 laorum, vel ἢ Nephilim; quo nomine Phœnices vocabant equites li-
 trocinia exercentes, à verbo ἔλιν naphal, irruit. Vide notata à no-
 bis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ anti-
 quæ, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quan-
 tum mutata erat, interpretati sunt Νηπιλίη Νηπιλίη. Ex hoc connubio
 nati dicuntur Centaurs, seu כנותרים chnoterim, hoc est, quasi obser-
 vantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi,
 propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina om-
 nia, & subitis incursionibus infesta habebant. Clericus.

Theseusque Ægides, similis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petraeus, atque Asobus augur,
Arctusque, Hicriusque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucida, Perimedes, Dryalusque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,
Lancelusque atque abietibus cominus certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alpedes stabant equi
Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,
Curru insitens. juxta autem Pavorque Metusque
Stabant, gesticientes bellum subire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei similis, quasi qua pugnam vellet incendere,
Hæstam habens in manibus, aureamque galeam, (cum.
Ægidemque circum humeros: gradiebatur autem in prælium sa-
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce quiddam personabat Latona & Jovis filius

185. Οἰκεῖν π] Οἰκεῖν scribendum videtur. ab οἰκός, οἰκός. γ. seq. πόνειδος ἰ πόνη, πόνος, πόνειδος. Guistius.

189. Συναίχθη] Legendum videtur συναίχθη. hoc est, συναγμαινῶς Guistius.

191. Ἔσπετο] Ἔσπετο. Guistius.

192. Εἰσεφύετο] Pro εἰσεφύετο. Guistius.

195. Αἰμός πόνος π] Auriga Martis, ut docet Hesiodus, hujus Poëmatis γ. 463. Clericus.

197. Εἰ δὲ Αἰός] Sub. εἰός. Guistius.

198. Μαίχθη ἰδέσθαι κρύσσειν] Angere, accendere, ciere pugnam. κρύσσειν est agitare, tollere. Guistius.

199. Χρυσῆν πρυφάλειαν] Scribe χρυσῆν. γ. sequ. ἐπὶ δὲ ἔχον φύλοππ] Εἰσέχον. Guistius.

200. Αἰδῶ δὲ ἀπὸ ἄμου] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum rejectum etiamnum habebat. Clericus.

Χρυσείῃ φόρμιγγι θεῶν δ' ἔδ' ἄγνυτ' Ὀλυμπῳ.
 Ἐν δ' αἶγρῃ, πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρειτο ἐσφάνωτο,
 Ἀθανάτων. Ἐν αἰγῶνι θεῶν δ' ἐξῆρχον αἰοιδῆς.

205

Μῦσας Πιερίδες, λιγὺ μελπομένης εἰκῆαι.
 Ἐν ᾗ λιμνῷ ὄρεμ' ἀμαιμακίῳιο θαλάσσης
 Κυκλοτερὲς ἐτέτυκτο πανέφθον καὶ σντέροιο,
 Κλυζομένην ἵκελ' πολλοὶ γέ μιν ἀμμέσων αὐτῶ
 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἰθιώεν ἰχθυάοντες,
 Νηχομήτοισι ἵκελοι. θοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες
 Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθόινων ἔλδοπας ἰχθῦς.
 Τῶν ὑπὸ χάλκαιοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' αἰκταῖς
 Ἦτο ἀνὴρ αἰλιθὺς δεδοκημένην· εἶχε δ' ἡ χερσὶν
 Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀπορρίψοντα ἑοικώς.

210

215

Ἐν δ' ἡνὶ ἠυκόμεν Δανάης τέκ' ἱππότην Περσέας,
 Οὐτ' ἄρ' Ὀπιφάων σέκε' ποσὶν, ἔθ' ἐκάς αὐτῶ.
 Θαῦμα μέγα φράσασθ'· ἐπεὶ ὕδαμῃ ἐσήμετο.
 Τῶς γάρ μιν παλάμαις τῶξε κλυτὰς Ἀμφιγυῆας
 Χρῦσεον· ἀμφὶ δ' ποσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.
 Ὡμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

220

203. Ἄγνυτ' Ὀλυμπῳ.] Scribe ἄγνυτ' Ὀλυμπῳ. pandebatur Olym-
 pus. ab εἶω, εἰγνύω, εἰγνύωμαι, ἄγνυθ. Homer. πῶσαι δ' αἰγνυθ πύλας.
 olim legebatur αἰγνός purus. Reposuit Heinſius ἄγνυτ', h. e. resona-
 bat, ἢ καὶ ἀπείλει. vide Heinſii notas. sed ἄγνυτο hic locum non habet.
 Guictus.

203. Ἄγνυτ' Ὀλυμπῳ.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resona-
 bat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. Clericus.

204. Ἐν δ' αἶγρῃ] Ibi ὁ cætus. ἐσφάνωτο] Circumposita erat.
 Guictus.

204. Πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείρειτο.] Si qui faverent Codices, multò
 mallet legere ὄλβῳ, hoc sensu: Erat in cælo cætus, ὅς τις κυκλω-
 μεν stabat turba immensa Immortalium instar corona; audientium, nempe,
 certamen musicum Apollinis & Musarum. ὄλβῳ quid sit hoc in lo-
 co, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non
 intelligo. At in αἶγρῃ vel concione Deorum ὄλβῳ sit necesse est, pro-
 pter innumerabilem Deorum turbam. Clericus.

205. Ἐν αἰγῶνι] In ludis. Guictus.

207. Ἀμαιμακίῳιο θαλάσσης] Homer. ἰσὺν ἀμαιμακίῳιο. ἀμαιμα-
 κίῳιο, μακρῶς, vastus, ingens, immensus. Guictus.

210. Ἐθ'.

Aureâ citharâ. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cœtus, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum: Musa Pierides, suave quiddam canentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Intundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inbiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant mutos pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longè separatus Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἰς τὸν] Hoc est, ὄρμον. ἐχθυσίαν] Piscantes. Guietus.

211. Αἰσφυσίαν] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plineus Lib. IX. c. 8. Cùm fame concisi fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptâque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰς τὸν ἐχθυσίαν] Hoc est, ἵκεν τὴν οἰον ἐκ τῆς ἰσχυρίας. Guietus.

216. Εἰς τὸν ἐχθυσίαν] Hoc est, ἐχθυσίαν. Guietus.

218. Εἰς τὸν ἐχθυσίαν] Τὸ σίκαλον scilicet. Guietus.

221. Μαλαίνδιον αἶος] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μαλαίνδιον, τὸ μάλαντος ἔχει λαβὴν. idem: μαλαίνδιον, μαλαίνος ἔχει λαβάν. Guietus.

221. Αἶος.] Aliàs dicitur ἄρπι ἀδάμαντιν, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia ἁρπη harbo, aut ἁρπη hharpho, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

Χάλκεον ἐν πλάμῃσι· ὃ δὲ ὥς τε νόημι' ἐπιπῆτα.
 Πᾶν δὲ μετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελάγῃ
 Γοργῶς· αἰμφι δέ μιν κίβισις θύε, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἀργυρέῃ θύσανοι ᾗ κατηαρδύντο φαεινὰι.
 Χρῦσειοι δεινὴ ᾗ πρὸς προτάφοισιν ἀνακτῶ.
 Κεῖτ' Ἀΐδῳ κινέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
 Αὐτὸς ᾗ σπύδοντι καὶ ἐρρίγαντι ἰοικαῖς
 Περσίδος Δαναΐδης ἐπιταίνετο. πᾶν ᾗ μετ' αὐτὴν
 Γοργόνες ἀπλητοί τε καὶ ἑ φαταὶ ἐρρίγαντο,
 Ἰέμεναι μαπέειν. Ἦπὶ ᾗ χλωρὴ ἀδάμαντῶ
 Βαινυστέων ἰάχεσκε σάκῳ μεγάλῳ οὐρυμαγδῶ.
 Οὔξια καὶ λιγέως· Ἦπὶ ᾗ ζώνησι δρεχέοντο
 Δοιοὶ ἀπηαρδύντ', Ἦπικυρτάωντε κάρκισα.
 Δίχμαζον δὲ ἄρα τῶγε· μέγ' δὲ ἐχάρεσσαν ὀδόντας,
 Ἀγέλα δερμητῶν. Ἦπὶ ᾗ δεινοῖσι καρλίκοις.

222. Ὡς τε νόημι' ἐπιπῆτα] Deos cogitationis celeritatem motu æquante non raro dicunt Poætæ, quæ celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Εἴθ' ἂν δὲ πρὸς Ὀλύμπῳ, δὲ πρὸς χθονὶ, ὥς τε νόημι,
 Εἴσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῳ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρη Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guicetus.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad μετάφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελάγῃ. δὲ πρὸς κίβισιν ἐπὶ μὲν θύσανοι, la frange, la crespine. Guicetus.

224. Κίβισις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ Kabatz, quæ colligere, & adstringere significat; quod sit ope sacci, aut mantice, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciz fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem propemodum in hi persuadent. Clericus.

228. Ερρίγαντι] Φοβερῶς. Guicetus.

229. Επ-

*Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaque dependebant lucida
Aurea. sæva autem circum tempora Regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem fugienti & formidanti similis
Perseus Danaides currebat. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iræque acuebant dentes,
Crudele tuentes. supra sæva autem capita*

229. Ἐνθάτῃ] Il bandoit. Guierus.

230. Γόργων] Medusæ sorores. Guierus.

230. Γόργων ἀπλῆται] Hoc est. Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπλῆται dicuntur, non quasi magnæ, aut terribiles, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque inaccessas reposuimus, quod nulla aliæ vox commediis Græcæ potestatem exprimere posse videretur. Clericus.

231. Γίμμαι μαρπίων] Α μαρπίων, quod idem est τῆ ἀπῶ, unde ἀπῶ, ἀπῶμαι. alii pro μαρπίων ἀ μαρπίων. unde μαρμαρπίων γ. 245. quod est ἀ ἀπῶ ἀρπίων. Sic inferius γ. 252. μαρμαρπίων pro μαρμαρπίων. Guierus.

231. Ἐπὶ δὲ χλαρῇ ἀδάμαντος βαρυσσάν] Βαρυσσάντων. τρυφῆς. ἐπὶ clypeo adamantino. ἀν χειρουργίᾳ ἀδάμαντος ferro. ut supra: Κρητὶ δὲ ἐν ἰσθμῷ κυνέῳ ὑπὸντι ὄρνις δαυδαλέα ἀδάμαντος. Guierus.

231. Χλαρῇ ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis matris dura non potest dici pallida. Clericus.

232. Ὅξια καὶ λυγρὰ] Ἀν ὅξια κελευθὸς? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃ δρυγῶν. ἢ γρηγῶν δρυγῶν intellige. Guierus.

235. Λίχμαζον δὲ ἄσπερ πύξ] Τῶς ἀν eas? Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τῶ γρηγῶν Ἀττικῇ, ut τῶ χλαρῇ. τῶ πύξ. Guierus.

235. Βαρυσσάν ὀδόντας] Acuebant dentes. supra: χειρουργοῖσι σιδῆρε. ἀ χλαρῇ χειρῶν, unde & χλαρῶς reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut χειρῶν. Guierus.

237. Ἐδ.

Γοργείοις ἰδοναῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτίκῃ
Ἄνδρες ἐμαρνάθην, πλημῆϊα τ' ἔχοντες.

Τοὶ μὲν δ' αὖτ' ἐπὶ σφετέρῃσι πόλιν σφετέρων τε τοκῆων
Δαιγὸν ἀμυμώντες· τοὶ δ' ἔπειθ' ἔμελλαν μεμαῶτες.

240

Πολλοὶ μὲν κέατο, πλείονες δ' ἐπὶ θῆραν ἔχοντες,
Μάρνανθ'· αἱ δ' ἔτι γυναῖκες εὐδμήτων ὅππ' ἰσχυρὰν
Χαλκρον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύπλοντο παρειαί,
Ζωῆσιν ἱκέλαι, ἔργα κλυτὰ ἠΨαίσι.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον,

245

Ἀθροοὶ ἐκπρόθεν πυλέων ἔσαν, αἱ δ' ἔτι θεοῖσι

Χεῖρας ἔχον μακάρεσσιν, πρὸς σφετέροισι τέκεσσιν

Δειφίστες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' ἔτι μετ' αὐτὰς

Κῆρες κυάνεαι, λακκὰς ἀρσενέσσιν ὀδόντας,

Δεινωτοί, βλοσυροὶ τε, δαφουνοί τε, ἀπλητοὶ τε

250

Θῆραν ἔχον πρὸς πίπτοντων. πᾶσαι δ' αἶψ' ἔεκτο

Αἷμα μέλαν πέειν· ὃν δ' ἔπειθ' ἔμελλαν μεμάποιεν

Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεῦντατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ

Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. Ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ καλεῖεν

Τάρταρον ἐς κρυόενθ'· αἱ δ' ἔτι φρένας αὖτ' ἀρέσαντο

255

Αἵματι δ' ἀνδρομέεσσι, καὶ μὲν ῥίπτασθον ὀπίσσω,

ἈΨ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθύνον αὐτὰς ἰῶσαι.

Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσσαν· ἡ μὲν ὑφῆσσαν,

ἈΨ δ' ἔπειθ' ἐπὶ πέλεν μεγάλη θεός, ἀλλὰ καὶ ἔμπης

Τῶν γε μὲν ἀπῆλθον πρὸς φερῆς τ' ἰὼν πρεσβυτάτη τε.

260

Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ Φωπὶ μάχην δειμῖαν ἔθεντο.

Δεινὰ δ' ἐς ἀπῆλθον δρεκὸν ὀμμασι θεμήνασαι,

Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θρασείας ἰσάσαντο.

237. Ἐδινεῖτο μέγας φόβος] *Vagabatur magnus terror.* Guicetus.

239. Ὑπὸ σφετέρῃσι πόλιν] *Tò ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legendum δ' αὖτ' placet. v. sequ. παραδίεν]* Πέρδω. Guicetus.

243. Κατὰ δ' ἐδρύπλοντο παρειαί] *Κατεδρύποντο.* Guicetus.

245. Πρεσβῆες] *Hoc est, πρεσβύται.* Guicetus.

246. Ἀν δ' ἐπὶ θεοῖσι χεῖρας ἔχον] *Ἀν, hoc est, αἰσῶν.* Guicetus.

254. Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας] *Unaquaeque scilicet. an βάλλω pro βάλλω?*

*Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.*

*Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.*

*Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
Vebementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis similes, opera inclyti Vulcani.*

*Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
Manus tendebant beatis, pro suis liberis
Metuentes. illi verò contrà pugnam conserebant, post ipsos autem
Parcæ nigra candidis crepantes dentibus,*

*Torvæ terribilisque, cruentaque, & inaccessæ
Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant
Facientem vel cadentem recens saucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,
Tartarum in frigidum. illa autem præcordia postquam exsatiassent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
Retrò autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.*

*Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor
Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen
Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.*

*Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Sævòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.
Inter se ungues manisque audaces conserebant.*

Ἰσχυοῦ? singulare pro plurali. *Guietus.*

256. Αἴματι δὲ ἀπορούμεν] Subintellige ἀἵματι. *Guietus.*

257. Ἀψ δὲ ὁμοῦ] Subintellige ἐκ. τὸν μὲρ ῥίπτουσιν] Ἀνθρώπων
Subintellige. ἰσχυρὸν hominem scilicet. *Guietus.*

258. Κλωτὴ καὶ Λάχαις σφιν ἰφίσταται] Ταῖς κήρυται, scilicet. hoc
est, aliis Parcæ innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
An αἵματι illæ differunt à Parcæ Clotho, Lachesis & Atropo? An hæ
principes, seu præsides illarum? *Guietus.*

264. Ἀχλὺς

Παῖρ δ' Ἀχλὺς εἰσήκη Ὀπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
 Χλωρὴ, αὐπαλή, λιμῶ καὶ πεπτηῆα, 265
 Γυνοπαχής. μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆσαν.
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ὀφθαλμῶν
 Δάμ' ἀπελείβεται ἔρσζι. ἣ δ' ἄπλητων σισαρήα,
 Εἰσήκη· πολλὴ δ' ἄνους κατενένοθεν ὄμους,
 Δάκρυσι μυδαλέη. ὧν δ' ὀπίρρυτο πόλις ἀνδρῶν 270
 Χρῦσαι δέ μιν εἶχον ὑπερβυρίοις ἀεραῖαι
 Ἐπὶ αὖ πύλαι· τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
 Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτερος ἐπ' ἀπλώης
 ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα. πολὺς δ' ὑμῶναι ὄραϊ.
 Τῆλε δ' ἀπ' αἰθαυμένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταὶ δ' ἀγλαΐη πεθαλῖαι
 Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἔπαντο.
 Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιχερῶν σφείγγων ἴσαν ἀνδρῶν
 Ἐξ ἀπαλῶν σωμαίων, πρὸ δέ σφισιν ἄγνωτον ἦχα.
 Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἀναγον χορὸν ἱμεράεντα. 280
 Ἐνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέαι κώμαζον ὑπ' αὐλῶ,
 Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοίγε μὲν αὖ γελῶντες. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος

264. Ἀχλὺς εἰσήκη] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκέτωσις. Ὀπισμυγερή.] Ἐπί-
 ποντο, ἀνιάρη, χαλεπή. *Guietus.*

265. Κατεπτηῆα] - *Concidens.* *Hesych.* πεπτηῆς, δὲ ἀδύνητος καὶ
 δειλὴν πεπτηῆας. πτήσων, πεπτηκῶς, πεπτηῆς. *Vel à πτώ, pro quo*
πτῶν πεπτηῶς, πεπτηῆς. placet. Guietus.

268. Ἀπλητων] Ἀπλάτως. *suprà. Guietus.*

268. Ἀπλητὸν σισαρήα] Hoc est, ita stringens dentes, ut nemo
 ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem ver-
 tere non debuerunt recentiores Interpretes nunc *παρρηκτῆ*, nunc
terribilem, nunc *τορρυκτῆ*; fictis significationibus, quas neque res,
 neque origo vocis postulabant; sed cum servare significatum, quod
 origini vocis consentaneus est, cum ubique rebus ipsis apprimè con-
 veniat. *Clericus.*

269. Πολλὴ δὲ ἄνους κατενένοθεν ὄμους] Scribendum videtur ἐπὶ ἡνέ-
 ρου ὄμους. τὸ κατενένοθεν supposititium est propter ἁρμονίαν. Home-
 rus: ψαδὴ δὲ ἐπὶ ἡνέροιο λάχνη. ἐπὶ ἡνέροιο, ἐπὶ πάλαιον, ἐπὶ αὐτῷ. *Eustath.*
 Thema est ἀνέρω ab ἀνέρω. *Guietus.*

273. Εὐσώτερος] *Al. εὐσώτερος. Guietus.*

Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hac verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (re non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrata urbs hominum.
 Aureæ autem eam tenebant superliminaribus adaptatæ
 Septem porta. hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curra
 Ducebant viro uxorem, multisque hymenaus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Praebant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citbaram ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò videntes. sub tibicine autem singuli

274. Ὑ ῥῥαυθῶ ἱράρι] An ἱράριθῶ. *Quietus.*

275. Εἰλύφαζι] Volvebat, agitabat, versabat τὸ σῆλας εἰ χερσὶ
 ῥαυθῶ. *Quietus.*

276. Χερσὶν εἰς ῥαυθῶν] Scribo ῥαυθῶν à ῥαυθῶ. Ib. πῆλαζαι scilicet
 ῥαυθῶ. *Quietus.*

279. Ἀγρυτο ἱζῶ] Resonabat, ut suprà ἄγρυτ' ἑλύμαθῶ. *Quietus.*

280. Αἱ δ' ὑπὸ φορμαίζαν] Scribendum videtur αἱ δ' ὑπὸ, subin-
 tellige χοροί. *Quietus.*

281. Καμαζον ὑπ' αὐλῶ] Hic καμαζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæ significaciones
 sunt vocis primitivæ καμῶ, ut docet Hesychius. Καμῶι, ἀσπλῆ ἄσπμα-
 πῶ πορμῶ, συμπασίῃ, ὠδῶ. Καμῶ εἰδῶ ἐρχίσται πορμῶ πῶ,
 ἡ ῥῶ (lege, ῥίλη) πῶς. Unde sic verbum ipsum interpretatur:
 Καμαζῶ. καμῶι ἄδῶ. Καμαδῶ, ἐρχοῖαδῶ. Sic apud Pindarum Olymp.
 Od XI, 16. συγκαμαζον, significat unà saltare & canere. Cle-
 ricus.

Πρόθ' ἔκιδον· παῖσιν ᾗ πόλιν θυλίσαι τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ περπαροῖθε πόλησσι
 Νῶθ' ἵππων ὀπιθέαντες ἐθώεον. οἱ δ' ἄροτῆρες
 ἤρεικον χθονὰ δῖαν, ὀπιτολάδην ᾗ χιτῶνας
 Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἔλω βαθὺ λήϊον· οἷγε μὴ ἡμῶν
 Αἰχμησιόξεισι κερυνιόωντα πέτηλα,
 Βελτόμηναι σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐπεδανοῖσι δέον. ἢ ἐπιπλον ἀλωίω·
 Οἱ δ' ἐτρυγών οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λαχεὺς ἢ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχαν,
 Βελτομῶν φύλλοισι ἢ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρβον. πρὸ δέ σφισιν ὄρχεσσι
 Χρῦσεσσι λῶ, (κλυτὰ ἔργα πείφροντο Ἡφαίστιο)
 Σειόμην φύλλοισι ἢ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὴ οὐκ παίζονται ὑπὸ αὐλητῆρι ἕκαστος]
 Βελτόμηναι σαφυλῆσι· μελάνθησάν γε μὴ αἶδε.
 Οἷγε μὴ ἐτρεπίπον, τοὶ δ' ἤρουν· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε ἢ ἑλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤρβον
 Ἄνδρες θηρόταί, ἢ καρχαρόδοντες κυῖε περὶ,
 Γέμμοι μαπέειν, οἱ δ' ἱέμμοι ὑπαλύξαι·
 Πὰρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι
 Ἀῆλιν ἔχον ἢ μόχθον, εὐπλεκέων δ' ὑπὲρ δίφρων

285

290

299

300

305

286. Εἰθύνον] Bacchantur. Guietus.

287. ἤρεικον] Εἰρίκω. ἐπιτολάδην ἐσάλατ'] Ἀνιζωτομῆροι ἦσαν. Guietus.

289. Κερυνιόωντες πέτηλα] Scribo κερυνιόωντες πέτηλα. à κερυνιάω, κερυνιῶ, quod idem est τῷ κερυνύω, κερυνιῶ, κερυνιῶσι, κερυνιόωντες, hoc est, κεφαλῶντι, ῥοπαλοειδῆ. In clavae modum capitata. κερυνή βλαστὶς cacuminum articulatio in germinatione arborum, à clavae similitudine. Nicander: Δεινὴν βρωμήνιθι ἀνιελήσονται κερυνίω. ubi τὸ υ̅ productum vides ut in κερυνιόωντες. τὸ κερυνιόωντα πέτηλα, παρὰ φρασὶς ἐστὶ τ' σαχύων. πέτηλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, κελάμους. Guietus.

290. Βελτόμηναι σαχύων] Subintellige ὑπὸ. Guietus.

Ibid. ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν] Tamquam revera essent Ceteristmunera, metere videbantur. & Guietus.

291. Ἐπιπλον ἀλωίω] Ἐπιπλωλον. malim, à πίμπλω, unde πίμπλω, Guietus.

293. Εἰφ-

*Procedebant, totâque urbem latitia, choreaque,
Voluptatésque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
Tergis equorum consensu currebant. aratores vero
Proscindebant terram bonam, ornatéque tunicas
Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem metebant
Gravidis spicis, tamquam Cereris donum.*

*Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
Alii verò in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis.*

*Alii rursus in calathis portabant, juxtâque illos ordo vitium
Aureus erat (inclutum opus prudentis Vulcani)*

Agitatus foliis, & argenteis perticis,

[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]

Oneratus urvis, quæ ipsæ nigrae erant. (micabant

Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-

Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur

Vari venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,

Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.

Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis

Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

293. Ε'φ' ἑδον ὑπὸ πρυγνῆρας] Α'πὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. Guicetus.

296. Οἱ δ' αὖτ' &c. & γ. 297. 298, 299, & γ. 300, spurii videntur. γ. 299. Τὰ γὰρ ῥῆ'] Videntur legendum τὰ γὰρ ῥῆμ. & pro παίζωνται malim παίζουσαν. Guicetus.

302. Λαγῶς ἔδον] Nota Dorismum merum, λαγῶς pro λαίγυς. Guicetus.

302. Πῶς π' εἰς ἱλαρὸν] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cedere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affligere ac sibi subicere, ut confessionem victoriæ sic ab eo exprimerent. Vide Lucianum, in Dialogo de Gymnasiis. Clericus.

304. Γάμοις ῥυτίων αἱ δ' ἱέρειαι ὑπαλῶσαι] Mallem: Γάμοις ῥυτίων τὰς ἱερίας ὑπαλῶσαι. Guicetus.

305. Ε'χ'ον πῶτον] Ε'πῶτον, ἡγορίζον. Guicetus.

Ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
 ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δὲ ἔπικρατέοντα πέπνυτο
 Ἄρματα κελύεντ', ὅππῃ ᾗ πηλὴναι μέγ' αὐτῶν.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδῶν ἔχον πόνον· εὐδὲ πατέσφιν
 310 Νίκη ἐπικλύσθη, αἰδῶν ἄκρατον ἔχον ἀεθλον.
 Τοῖσι δὲ καὶ περὶ κρητὸν μέγας τρέπεται· ἐντὸς ἀγῶντος,
 Κρύσειον, κλυτὰ ἔργα Πείφρονος Ἡφαιστῖο.
 Ἀμφὶ δὲ ἵτιυ ῥέεν Ὠκεανὸς πηλὴν ἰσοικῶς.
 Πᾶν δὲ συνείχε σάκον πολυδαίδαλλον· οἱ δὲ κατ' αὐτῶν
 315 Κύκνοι ἀερισπότης μεγάλ' ἤπυνον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδαρ. παρὲς δὲ ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν ἢ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὃ δὲ βελὰς
 Ἡφαιστῖον ποίησε σάκον μέγα τε σιβαρόν τε,
 Ἀρσάμην παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμον υἱόν
 320 Πάλλεν ἔπικρατέως· ὅππῃ δὲ ἵππειός θ' ἔρε δίφρα,
 Εἵκελ' αἰετοπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβὰς· τῷ δὲ Ἡνίοχον κρατερὸς Ἰόλαον
 Δίφρα ἐπεμβεβαὼς ἰδυέτο καμπύλον ἄρμα.
 Ἀγχίμαλον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
 325 Καὶ σφεας θαρσύνουσα· ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆον γυνεὴ τηλεκλειπῖο.
 Νῦν δὲ Ζεὺς κρατὶ ὕμμι διδοί, μακάρεσσιν εἰνάσσειν,
 Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν ἢ ἄπο κλυτὰ τέλ' ἔχειν.
 Ἀλλ' οὐδέ σοι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φέρεσθε λαῶν.
 330 Εὖτ' ἂν δὲ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτῷ λιπέειν ἢ τέλ' ἔχειν τοῖο·
 Αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἀρίων ὀπιόντα δοκῶσαις,

308. ῥυτὰ χαλαίνοντες] Hoc est, ῥυτῶν χαλαίνοντες. Pro ἐπικρατέοντα & lege ἐπικρατέοντα, super solo plaudentia. *Guietus*.

311. Ἄκρατον ἔχον ἀεθλον] In sculptura clypei, scilicet, quæ semper in eodem statu manet. *Guietus*.

312. Ἐντὸς ἀγῶντος] Intra circum, campum. *Guietus*.

314. Ἀμφὶ δὲ ἵτιυ ῥέεν Ὠκεανόν] Hoc est, τὸ αἰσώδ' ἀμφιέχον. *Guietus*.

317. Παρὲς δὲ ἰχθύες ἐκλονέοντο] Adfliebant. *Guietus*.

327. Λυγῆον γυνεὴ] Vide Tzetzem. *Guietus*.

327. Λυγῆον γυνεὴ] Lyngeus pater fuit Abantis, Abas Acrifil, Acrifus

*Auriga stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Carrus compacti, rotarumque modioli valdè resonabant. (iis
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.*

*Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
Aureus, inclita opera prudentis Vulcani.*

Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis.

*Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
Cygni alitrivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lasciviebant,
Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnūque & validum,*

*Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Factabat facilè: equestrem autem infiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis; agida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curvum currum.*

*Propè autem illis, advenit Dea castis oculis Minerva,
Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:*

*Salvete Lyngei progenies longè inclyti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclita arma ejus despoliare.*

Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,

Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,

Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:

Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans;

Acrisius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus
Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius
Iolaus. Clericus.

331. Γλαυκῆς αἰῶνι] Solet alioquin αἰῶνι esse masculini generis.
Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεὶ semper, quia semper id
esse dicitur quod est δι' αἰῶνα, per totam vitam. Posset tamen deriva-
ri nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיָּה bhajah, vita.
nisi Phœnices etiam חַיָּה bhajon dixerint. Clericus.

333. Εὐχόμενος δαδόμενος] Εὐχόμενος. Guithus.

Ἐνθά κε γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐπ' αἶμαρ ὀξείῃ χαλκῷ·
 Ἀψ δὲ ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστιν
 Οὐθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.

335

ὣς εἰπὼς ἐς δίφρον ἐβήσκητο δῖα θεάων,
 Νίκη αἶσανάτης χερσὶν καὶ κῦδ' ἔχουσα
 Ἐσσυμένως· τότε δὴ ῥα δίογν' ἰόλα·
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλήῃς
 Ρίμφ' ἔφερον θῶν ἄρμα, κενύοντες πεδίοιο.

340

Ἐν γάρ σφιν μῦθ' ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασσι· φεισσάχζε δὲ γαῖα.

Τοὶ δ' ἄμυδις περιγύοντ' ἱκελοι πυρὶ ἢ θυέλλῃ,
 Κύκν' θ' ἱππόδαμ' καὶ Ἀρης ἀνδρῶν αὐτῆς.

345

Τῶν θ' ἵπποι μὴ ἐπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
 ὀξεία χρέμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγρυπο ἦχόν.

Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεείη·

Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν θπίζαχτον ὠκέας ἵππας.

350

Ἀνδρῶσιν, οἳ τε πόνος καὶ οἷζύ· ἴδμεες εἰμὲν;

Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἠδὲ κελάρθρα.

Εἵκε παρέξ ἰέναι. Τρηχίνα δέ τοι παρελαύνω

Εἰς Κήῦκα ἀνακταὶ ὃ γῶ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ

334. Γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur λάτ.
 hoc est, λάτρυμνωθέντας σάκους. Guietus.

335. Ἐνθ' ἐπ' αἶμαρ] Ibi. Guietus.

337. Κλυτὰ τεύχεα τοῖο] Cycni. Guietus.

340. Δίογν' ἰόλα] Διόγνης. Guietus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. π. enim
 superfluum hic & ineptum. τριτήμυροι. verſ. ſequ. Κοίοντες πεδίοιο]
 Subintellige ἀλφ. Guietus.

345. Τοὶ δ' ἄμυδις περιγύοντ'] Hoc est, περιγύοντο proceſſerunt.
 Homer. οἱ δὲ πύξα περιγύοντο. Guietus.

347. Τῶν δ' ἵπποι μὴ ἐπειθ'] Delendum videtur τὸ θ. ῥ] Cyc-
 ni, Martis, Herculis & Iolai. Guietus.

348. ὀξεία χρέμισαν] Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχρέμισαν αἶψ'
 π. σφίσι ἀγρυπο ἦχον. placet. ἀγρυπο resonabat, ut ſuprà. Guietus.

350. Ἐπίζαχτον αἰέας ἵππας] Ἐπίζαχτε. dirigitis, adneſtitis. Guie-
 tus.

353. Εἰ

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retròque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inchyta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit. illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea casus oculis Minerva,

Ægide concussâ. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, frue procella,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuò facti

Acutum hinnire, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & arumnam experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede pratergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἰς πῖπλιν ἵνα] Cede viâ, ut eas extrâ. *Quietus.*

353. Τερχῖον] Urbem Thessaliæ non procul à finu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμὶς καὶ αἰδῶ] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & maiestate.* At *δυναμὶς* potius copias ac opes, virésque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἰξυσία*, seu jus quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶ* est *reverentia* quâ nos quispian percipit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in qua Græca totidem verbis Latinis verti solent. *Clericus.*

Τρηχὺν ὦρεβέθηκε, σὺ δ' ὦ μάλα οἶδ' αὐτός. 355
 Τῷ γὰρ ὁπύεις παῖδα Θεμιστοκλῆα κυανῶπιν.
 ὧ πέπον, ἔ μιν γάρ τοι Ἀρης θανάτοιο τελευτῶ
 Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σωοισόμεθ' αὖτε πολεμίζειν.
 Ἦδη μὲν τε ἔ φημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 ἔρχεσθ' ἡμετέρῃ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαρθόντ' 360
 Ἀντίθ' ἔση ἐμῷ, μάχης ἄμοτον μνησκύνων.
 Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δρεὶ τυπεῖς ἡρείσαστο γαίῃ,
 Οὐταμὺν σάκεσθ' πὸ τῷ τέτρατον, ἤλασα μηρὸν,
 Παντὶ μὲν ἀπώδων, Διὶ δὲ μέγα σάκεσθ' ἄρσεν.
 Πρὶν δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔρχεσθ' ὄρμη. 365
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρθε βροτόντα.
 Ὡς ἔφατ'· ἔδ' ἄρ' αὖ Κύνθ' εὐμμελὴς ἐμμοίνα
 Τῷ ἔπι πειθόμεν' ἐχέμεν ἐρυσαρμάτας ἵππους.
 Δὴ τότε ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ἔπι γαῖαν 370
 Πᾶς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακτὶ.
 Ἦνίοχοι δ' ἐμπλήν' ἔλασαν καλλιτέλῃας ἵππους·
 Τῶν δ' ὑποσδομήων κανάχιζε ποσ' ὀρεῖα χθονὶ
 Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κρυφῆς ὄρεσθ' μεγάλῳ
 Πέτραι δ' οὐδ' ὄρεσιν, ἐπ' ἀπλήλαις τὸ πέσσει, 375
 Πολλὰ δὲ δρυὸς ὑψίστομοι, πολλὰ δὲ τε πῶκαι,
 Αἰχμεροὶ τε πανύρριζοι ῥήγωνται ὑπὸ αὐτῶν
 Ῥίμφοι κυλινδομήων, εἰς πεδίον δ' ἀφίκωνται.
 Ὡς οἱ ἐπ' ἀπλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτὴ τ' Ἰαωλὴς, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπύεις παῖδα] Hoc est, inis filiam. honestum vocabulum. Guicetus.

362. Ἠρείσαστο γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. ἔδ' ἱρήθη. Homerus. Guicetus.

364. Παντὶ μὲν ἀπώδων, Διὶ δὲ μέγα σάκεσθ' ἄρσεν] Est versus suppositivus. Guicetus.

367. Λιπὼν ἔναρθε βροτόντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sepe constant, quam somnia. Ὅπρι, ut utar verbis Platonis ex Lib. II. de Republica, καὶ καὶ πᾶσι καὶ μάλιστα μίμφοις, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδεται. Quod oportet ante omnia et maxime vituperare, cum aliis, cum si quis non recte mentiatur. Quo in loco, invehitur Philosophus

*Teachinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (bentem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hasta nostra, quando pro Pyle arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo: quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnâque illius clypeum perforavi.
Promus autem in puberibus humi prostratus cecidit hasta impetu.
Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compacto curru defilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Auriga autem propius egerunt pulchricos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra,
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliae super alias cadentes:
Multaeque quercus alticoma, multae item piceae,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Inolcus,*

losophus in *Homerum & Hesiodum.* Clericus.

369. Ἐρυστέρματα ἴππυς.] Nominativus pluralis ἔρυστέρματα. à genit. sing. ἔρυστέρματος. ab ἔρυστέρματος, ἔρυστέρματος, metaplasmò. unde ἔρυστέρματος in accusativo. *Grietus.*

372. Ἡΐλοχου δὲ Ἰππῶν.] Ἐμπεδῶν. *Grietus.*

373. Τῶν δὲ ὑποδαμῶν.] Scribo divisim ὑπὸ ὑδαμῶν. *Grietus.*

380. Μυρμιδῶναι πάλαι.] Phthia Achillis, Myrmidonum postea ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinae urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poetica hæc sunt περιπλοκαί, quæ non ferimus tantùm, sed & miramur, elegantia & ὑπερβολῇ versuum veluti fascinati. *Clericus.*

Ἄρνη τ', ὅδ' Ἑλίκη, Ἀνθείά τε πιήεσσαι,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεωπεσίῳ σύνισυν. μέγα δ' ἐκτυπε μηπίετα Ζῶς,
 Καὶ δ' αἶψ' αἶψ' ἐφ' ἑνὸς ψαῖδας βάλεν αἵματόεσσαι,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἱὼ μεγαθυροῖ παιδί. 385
 Οἷον δ' ἐν βήσσης ὄρεον χαλεπὸς περιδέσθαι
 Κάπεον χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρώτῃς, θήγδ' ἐπὶ λακκὸν ὀδόντας
 Δοχμαθεῖς, ἀφρὸς δ' ὅτε σῶμα μασιχόωντι
 Λείβεται, ὅσας δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἱκτῖναι,
 Ὀρθὰς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσῃ τείχας ἀμφὶ τε διερῶν.
 Τῷ ἱκελὸν Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱπποῖς θόρε δίφρου,
 Ἡμῶν δ' ἡ χλοερῶν κυανόπτερον ἡχέτα τέτλιξ
 Ὄζω ἐφεζόμενον θέρων ἀνθρώποισιν αἰεῖδειν
 Ἄρχεται, ὥς τε πόσις ἢ βροῦσις θῆλυς ἐέρση,
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡμέρας χεῖρ' αὐδῶν.
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅποτε χροῶς Σείριον ὤρσει
 Ἡμῶν δὴ κέχρησι πρὶ γλῶχας πελέθρας,
 Τὰς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὀμφακας αἰόκλονται,
 Οἷα Διώνυσον δῶκ' ἀνδράσι χάριμα ἢ ἄχθον.
 Τῷ ὤρῳ μάρναντο, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὄρεσσι.
 Ὡς δ' ἡ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφαι
 Ἀλλήλοισι κτερόντε, θηπὶ σφέας ἐρμήσωσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄρ' αὖθις θ' αἶμα γίνετ' ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, αἰκυλοχεῖλαι,
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
 Αἰγὸς ὄρεσινόμῃς ἢ ἀγροτέρῃς ἐλάφοιο
 Πίονον, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήνῃ ἀνὴρ

385

390

395

400

405

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον] Ordo : ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων. *Gruetius.*

384. Ψαῖδας βάλεν αἵματόεσσαι] *Imitatur Homerum, sed prave; nam Homerus Iliados Π, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo, hic verò Hesiodus easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, præfagia facit vi-
storix Herculis. Clericus.*

389. Μασιχόωντι] Α μασιχῶ, μασιχῶν. *Hesych. ἱμασιχῶν, μασι-
χῶν.*

Arnæque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à cælo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multùm confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus adspèctus
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acutæque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circæque collum;
 Talis similis Jovis filius ab equestri defilierat curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo infidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando & milio ariste nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum uva acerba colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiæ & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur;
 Ut verò leones duo, pro occiso ceruo
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciant,
 Sævisque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capra montivaga gratiâ, aut fera cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

396. *Gnietus.*

395. Ωἷ π μόνος] Τὸ αὖ pro φ. *Gnietus.*

397. Γὰρ ἐὼ ἀνιστρεφ] Ἰδὲ, μολυσ. Hesyeh, an idem cum ἰδὲ
 sudor? placet. *Gnietus.*

400. Οἷα Διόνυσος] Pro οἷα neutrum pro feminino. *Gnietus.*

401. Τὴν ἄφρον] Κατὰ τὴν ἄφρον. *Gnietus.*

407. Αἰγὼς ὁρεσίου] Subintellige ἵνα, ἀπὸ, αἰ. *Gnietus.*

409. Αἰ-

Ἰὼ ἀπαὶ νύρεῃς, αὐτὸς δὲ ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χώρε πῖδρας ἰών· οἱ δὲ ὄτρελέως ἐνόησαν,
 410 Ἐσσυμύως δὲ οἱ ἄμφι μάχην δερμεῖαν ἔθεντο·
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' αἰπήλοισιν ὄρυσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύνθῳ μὲν ὑπερμύθῳ Διὸς υἱὸν
 Κτενέμεναι μεμαῶς, σάκῃ ἐμβαλε χόλκεον ἔχχῳ·
 415 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν ἔρυτο δ' ὀδῶρε θεοῖο.
 Ἀμφιτρυωνιάδης δ' βίη Ἡρακλεΐη
 Μεσσηγὺς κέρυθός τε καὶ ἀσπίδῳ ἔχχει μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γλαίῳ
 420 Ἡ'λασ' ὀπιπροκτίως· ἀπὸ δὲ ἄμφω κέρτε τένοντε
 Ἀνδροφόνῳ μελίη· μέγα γὰρ φένῳ ἐμπυσε φωτός·
 Ἡ'επε δὲ, ὡς ὅτε τις δρυὺς ἤραπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ἡ'λίβατῳ, πηλεγείσῃ Διὸς ψολόεντι κεραιυνῷ·
 Ὡς ἔραπ'· ἀμφὶ δὲ οἱ βράχχε τούχεα πικίλα χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς παλαμάρεδι υἱὸς,
 425 Αὐτὸς δ' βροτολογὸν Ἄρην ὀπιόντῃ δοκύσας,
 Δεινὸν ὄρῳ ὅσοισι λείων ὡς σάματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν προπεροῖς ὀνύχεας
 Σχίσσας ὅττι τάχιε μελίφρονος θυμὸν ἀπνύρας·
 Ἐμμενέως δὲ ὄρεσθ' ἔγε κελαυνὸν πίμπλαται ἦτορ.
 430 Γλαυκίῳ δὲ ὅσοις δεινὸν, πλώρεος τε καὶ ὤμους
 Οὐρῇ μασιγῶν, πρᾶσι γλαυφῇ· ἐδὲ τις αὐτὸν
 ἔτλη ἐς αἶψα ἰδὼν χερδὸν ἐλθεῖν, ἐδὲ μάχεσθαι.
 Τοῖῳ δ' ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκέρηλ' αὐτῆς
 Ἀντίῳ ἔση Ἄρηῳ ἐνὶ φρεσὶ θάρσῳ αἰέξαν
 435 Ἐσσυμύως· ὁ δὲ οἱ χερδὸν ἔλυθεν ἀχνύμενος κῆρ.
 Ἀμφοτέροι δὲ ἰάχοντες ἐπ' αἰπήλοισιν ὄρυσαν.
 Ὡς δὲ ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρῃ πρηῶνος ὄρυσαν,

409. Ἀπαλήσεται] *Abettrabit. Guictus.*

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] *Ordo ἀμφὶ οἱ, hoc est, περὶ αὐτῆς. Guictus.*

416. Βίη Ἡρακλεΐη] *Βίη Ἡρακλεΐη legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Guictus.*

426. Σάματι κύρσας] *Hoc est, ζῶν. Guictus.*

426. Ὡς σάματι κύρσας] *Σῶμα pecudem, hic, & quidem vivam, prater*

Sagittâ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acritérque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt.
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo aream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrà autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Innixit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo
 Homicidâ lanceâ. magnâ verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
 Excelsa, iccta Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Seruum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mæsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,

præter morem, significat. Clericus.

431. Πόσι γλάφι] Scalpit terram unguis. Gnietus.

437. Πρῶτον ὁρῶσι] Οἷόν τι legisse videtur Diaconus. Sic autem
 hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πίττης πρῶτον ὁρῶσι.

Μακρὸν ἐπιθρόνιστον &c. πρὸ δὲ insititium videtur. πρὸ ὁρῶσι nul-
 lius pretii. Gnietus.

Μακρὰ δ' ὀπθρεάσκεα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἦχῃ
 ἔρχεται, ἑμμεμαῖα, πάρος ᾧ οἱ ἀντεβόλησεν
 Τ' ψηλός, τῷ δὲ συνενέικεται, ἔνθα μιν ἴαχ' 440
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βελσάρμαλ' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπύρσεν· ὁ δ' ἑμμαπέως ὑπέδεκτο.
 Αὐτὰρ Ἀθλιωαῖη κῆρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντήν ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 445
 Ἄρες, ὀπίσχε μὲν' κρηπερόν κ' χεῖρας ἀάπτεις.
 Οὐ γάρ τοι θεμὺς ἐστὶν ἄπο κλυτὰ τόλκεα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μὴδ' ἀντί' ἴσας ἐμῆο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρειος μεγαλήτορος θυμὸν. 450
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ αἰελα τόλκεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπύρσσε βίῃ Ἡρακληΐῃ,
 Κακτὰ μῆλαι μεμαώς· ἡ γὰρ ἔμβαλε χάλκεον ἔγχ' 455
 Σπερχνόν, ἔξ παιδὸς κούτεον περὶ πηναιῶτ',
 Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἄπ' ᾧ γλαυκῶπις Ἀθλιώη
 ἔρχετο ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἄπ' οὐδ' ἴφρα.
 Δριμὺ δ' Ἄρῳ ἄχ' εἶλεν· ἐρυσαμένη δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἐσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρηπερόφρονι. τ' δ' ὀπίοντα,
 Ἀμφιτρωνιάδης δεινῆς ἀνδρὸς ἀντήϊ,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκῳς ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
 Οὐτὰς' ὀπικροτέως· ἀλλὰ ᾧ μέγα σάκ' ἄραξε,

440. Τῷ δὲ συνενέικεται] ὅτι πρὸς πύγῃ συνεκρίσθηται ἡ πίπτει. *Gnietus.*

442. Ἑμμεμαῖα] Ἑσσαναμῖα. *Hesych.* an ἂν μάπτω, μάρπτω, μαπῶμαι μαπῆς, ἑμμαπῆς, ἑμμαπίως, raptim, rapidè, cupidè. &c. *Gnietus.*

445. Ὑπόδρα ἰδῶσ'] Τὸ ὑπόδρα pro ὑποδραξ ab ὑποδρακόμενῳ usurpatum videtur. *Gnietus.*

453. Κακτὰ μῆλαι] Κακτοκτῆμναι. *Gnietus.*

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθλιώη ἔρχετο ὀρμὴν ἔτραπ'] Pro ἀπίστροπῳ. *Gnietus.*

Ibid. Ὀρεξαμένη ἄπ' οὐδ' ἴφρα] Manum porrigens à curru. *Gnietus.*

456. Ἐρχετο ὀρμὴν ἔτραπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in se

*Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
Porro Minerva filia Jovis agida tenentis
Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem,
Sæva autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:*

*Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas est inclitis armis spoliare
Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,
Celeriter invasit Herculem,
Occidere festinans: & conjecit aratam hastam
Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cæsa Minerva
Hastæ impetum avertit, manu dessectens à curru.
Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
Femore nudatum clypeo sub variegato,
Vulneravit validè: magnamque trajecit clypeum,*

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit Homerus, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam vera, sed nequidem ἰσόμοιον ὁμοίᾳ, veris similia, ut loquitur nosse Hesiodus. Clericus.

457. Ἐστὺν ἰφ' Ἡρακλῆος κρηπίδες] An ἰφ' Ἡρακλῆος κρηπίδες? Sic Diaconus, placet. Guierus.

460. Μηδὲ γυναικὶ σέκος ἰσὶ δ' αὖθις] Hic versus additus & delendus videtur. pro ἰσὶ δ' αὖθις. Guierus.

461. Οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς ἀλλ' ἂν μὲν σέκος αἰετὶς,
Δύσκειν κρηπίδας, ἰσὶ δ' αὖθις κρηπίδας μίση]
Hæc: ἀλλ' ἂν μὲν σέκος αἰετὶς Δύσκειν κρηπίδας inititia videntur & delenda, scribendumque:

Οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς ἰσὶ δ' αὖθις κρηπίδας μίση. Guierus.

Δέροϊν νωμήσας, ὅππῃ ᾗ χθονὶ κἀββαλε μέσση.
 Τῷ ᾗ φόβῳ καὶ Δαΐμῳ εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους
 Ἡλᾶσαν αἰψ' ἐΐγυς, καὶ ἄπ' οὐρανὸς Ὀβρυοδείης
 Ἔς δ' ἴφρον θῆκαν πολυδαίδαλλον· αἰψὰ δ' ἐπειτὰ
 Ἰππας μασιέτιν, ἵκοντο ᾗ μακρὸν Ὀλύμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμειώης καὶ κυδάλιμῳ Ἰόλαῳ,
 Κύκνον σκυλίσσαντες ἀπ' ὤμων τόχρεα καλὰ
 Νίασόντ'· αἰψὰ δ' ἐπειτὰ πόλιν Τρηχῶν ἵκοντο
 Ἰπποῖς ὠκυπόδεσσιν· ἀπ' αὐτὰρ γλαυκῶπις Ἀθλιώη
 Ἐξίκετ' Οὐλύμπόν τε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κηϋξ θάπτεν, καὶ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἐΐγυς ναῖον πόλιν κλειτὴ βασιλῆϊ,
 Ἀνθίω, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰαωλὸν,
 Ἀργίω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
 Τιμῶντες Κηϋκά, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ ᾗ τάφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυρῳ,
 Ὀμβρῷ χειμερῷ πλήθων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
 Ληϊοῖδης ἦνωξ', ὅππῃ ῥα κλειτὰς ἱκατομβας
 Ὅσας ἄγροι Πυθιοῖδε, βίῃ σύλασσε δοκφύων.

465

470

475

480

Α' Σ Π, Ι' Δ Ο Σ Τ Ε Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ καὶ Δαΐμῳ] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile προσωποποιίας ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπον] In magnum Olympum: *Guietus.*

469. Πόλιν Τρηχῶν ἵκοντο] Mirum est quæ Hercules, occiso genero, ad socerum ausus sit ire, aut certè ivisse à Poëta fingatur: *Clericus.*

474. Α'.

*Hastâ perumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At caesis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthem, Myrmidonumque urbem, celebrémque Laolcum,
Arnenque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latona filius jussit, propterea quòd (Cygnum) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. Ἀΐδω] Quam Ἀΐδω ante vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ editiones habent Ἀΐδω. Clericus.

477. Τῷ δὲ πύφον] Κόρυς. Guietus.

480. Βῆν σὺλασσε δακτύλῳ] Excipiens. Guietus.

480. Ὅτις ἄλλοι καὶ πρὶς ἑξῆς] Ut initio multa defunt: ita nec finem Poëmatis hinc fuisse crediderim. Clericus.

F I N I S.

Η Ξ Ι Ο Δ Ο Υ

ΤΟΤΑΣΚΡΑΙΟΤ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

H E S I O D I

A S C R Æ I

OPERA ET DIES

N

NOTU

W O A O I K H

TOIAPXZT TOT

A A P E H H A H E

I C O I C H H

MAEACA

A H I C E T A H H O

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Εργα & Ημέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris
 Emei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus
 erat Genevæ, multas depromsi notulas, & sequentem
 ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum &*
economicum vidit *Joan. Tzetzes*, ejus hæc sunt verba,
 in præfatione: *ἔγραψε δὲ τὸ πρῶτον βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Περσὴν τὸ ἀδελφόν, παραίνεσιν ἠθικὴν & οἰκονομικὴν ἀείχων παντὶ ἄνθρωπῳ: Scripsit (Hesiodus) præsentem librum ad Persen fratrem, exhortationem moralem & economicam omnis generis continentem.* Vidit hoc etiam
Jul. Cas. Scaliger Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesiodum* inter Poëtas, qui moralem Philosophiæ partem excoluerunt, eumque economicam potissimum tractasse ait. Non video ergo cur *Dan. Heinſius* rem, quasi omnibus ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinſio* reprehensos non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Έργα καὶ Ἡμέραι.

Μοῦσαι Πιερίηθεν αἰοιδῆσι κλείουσιν.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὕμνευσαν.
 Οὐ τε Διὸς βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε.
 Ῥήτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μέγαλοιο ἔκηκ.
 Ῥεῖα μὲν γὰρ βεραία, ῤεῖα δ' βεραίωντα χαλέπη.
 Ῥεῖα δ' αἰρίζηλον μινύθη, καὶ ἀδηλον αἰέξω.
 Ῥεῖα δέ τ' ἰδυῖα σκολιὸν, καὶ ἀγνώσθω κάρφω.
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὅς ἐπ' ἔρτα δώματα ναίω.
 Κλυθὶ ἰδὼν αἴων περ διὰ δ' ἰδυῖα θέμιστας

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eoque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Μῦθος] Vide *Heinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam τὸ πρῶτον ἔργον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Proœmium esse alicujus rhapsodi, vetustissimi tamen, nam ex suo exordia & epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* *Nemeorum* Od. II. cujus hoc initium.

Ὄθι καὶ Ὀμπεῖδαι
 Ῥαπτῶν ἰπῶν τὰ πολλὰ αἰεδοὶ ἄρχοντες
 Διὸς ἐκ προοιμίου.

Unde sanè & *Homericæ*, sutilium carminum ut plurimum Poëta, aspiciantur à Proœmio Jovis. Ubi vide *Scholiam*. Ex schedis *Patrui Clerici*.

4. Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito pun-

HESIODI ASCRÆI OPERA ET DIES.

Musa ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solita,
Adeste quaeso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate fiunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimat:
Facile praeclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit pravum, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas aedes incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicicia

Atto ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sacè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in Hesiodo. Vide γ. 71. Clericus.

5. Πῶς δὲ τὸ βεβαίον] Sic in Θεογ. γ. 44. Θεῶν ἡγεμονία αὐδῶν. E. Guicetus.

16. d. βεβαίον] βεβαίον in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. Καίτοι] Aretacit. Guicetus.

9. Κλῆσι δὲν αἶψα πρὸς Διὶ δὲ Ἰανὶ θύμῳ] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odysseæ secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ἐπιστῆταις τοῖς Δίῳ.

———. Ζητὸς ὁλοκαυτὶς ἢ δὲ Θέμῳ,
ἢ τ' αἰσθῶν ἀρετὴς ἢ ἀρετὴς ἀρετῆς, ἢ δὲ καὶ ἄλλῃ.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, τὴν Θέμιν τοῖς Δίῳ, unā cum Jove, ἐπιστῆταις, & omnem potestatem τὴν αἰσθῶν καὶ καλῶν τοῖς ἀρετῆς, penes illos esse. Ceterum Hesiodus τὴν πῆξιν τὴν βασιλικήν, id est, τὴν δι-

Τῷ. ἐγὼ δὲ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμεν.

Τὸ

Οὐκ ἄρα μῦθον ἔλω ἐρίδων χάριν, αἶψ' ἔπι γαῖαν
Εἰσὶ δ' ὅτε τὼ μὲν κεν ἐπαινέσεται νοήσας,

καταγὰς, τὰ δικαστήρια, πῶς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ αἰτισίᾳ ἢ προσήλῳ τῷ Διὶ, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φελάσσειν πῶς δίκας, concludit ἔχον αὐτὰς τῷ γένει βασιλείῳ. Quam postremam vocem non benè videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἶψα τε, δίκῃ δ' ἰδυῖν δέμους
Τῷ, ἐγὼ δὲ κε Πέρσῃ, ἐτήτυμα μυθησαίμεν.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀσφάλεια, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum ὑπερηγίας ἢ σαφηνίας χῆμα quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἶψα τε, nihil ampliùs designant, quàm quod infra:

ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τὰ ἐνικέτῃς θυμῷ.

Sequentia, δίκῃ δ' ἰδυῖν δέμους, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eò spectet, ut ὧς τῷ δικῶν Persen moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, & ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέχευε τῷ Ἡσίοδῳ. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μηδὲ σ' ἔως κενέχασι, ad eum usque, cujus initium est, Παιδίως γὰρ κεν. Præterea, τὸ ἰδυῖν non denotat πῶς aut potestatem in judicando; verùm cum Poëta passim hoc opere πῶς εὐθείας δίκας πῶς σχολιαῖς opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλεονάζοντος Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκῃ ἰδυῖν δέμους dixerit, pro δικαίως ἢ δικαίως: quamvis ἰδυῖν plerumque Poëtis sit non aliud quàm πείπειν. Dan. Heinsius.

10. Εἰ γὰρ δὲ κε Πέρσῃ] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit Hesiodus à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: Tu quidem jure dirigito judicia; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: ego verò Persæ vera dixero; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐτήτυμῳ & Latina verus utrumque significant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμετέρων. anteriora

Tu (quidem) : ego verò Persa vera dicere queam.

*Non sanè unum est contentiōnum genus, sed in terra
Sunt duo: alteram quidem probaveris prudens,*

teriora addititia sunt teste Plutarcho. *Guichen.*

11. Οὐκ ἀγρὺ μῦθον ἴδω.] Secuti Plutarchum & Pausaniam scorsim
haec olim edidimus, magnòque characterè distinximus: quorum al-
ter Sympos. VIII. Probl. 1. Eratonem cum Hesiodi Ἔργα princi-
pium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bocotos proce-
mium ad Musas omittisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς θεοὺς στα-
tuisse. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δ' αἱ αἰεὶ τ' ἑλικῶνα διέκυντε παρὰ
λαορῶρα δὲ γ' ἀγρὺν λέγουσι. αἱ δ' αὖτε Hesiodo μῦθον ἔδωκεν ἢ τὰ ἔργα, ἢ τὰς θε-
οὺς ἐς τὰς Μούσας ἀφαιρῶν ἀποδείκνυσι, ἀρχὴν γὰρ ποιήσαντες εἶναι τὸ ἐς τὰς θε-
οὺς λέγοντες. Illius: ὃ δὲ πρῶτον μὲρ οὐκ ἀδύνατον εἶναι τ' ἑρμηνεύειν ἀπὸ
τῆς λέξεως ἀποδοῦναι δὲ τὰς θεοὺς τ' ἔργων. Οὐκ ἀγρὺ μῦθον ἴδω θεοῖς
ἡρώδης, ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀποδείκνυσι ἀποδοτικῶς. Nunc leviter di-
stinximus. *Heinsius.*

12. Νόους.] *Moschopolus & Tzetzes* hic subintelligendum volunt
articulum πρὸς, ut series sit: ἐπαινίσαντος αὖ πρὸς νόους, vir intelligens lau-
daverit: Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, discernere
contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre
possint. Igitur νόους hic est ὁ νοῦχος, prudens, quā notione non
raro usurpatur verbum νόος. Quamobrem nullā ratione ab *Heinsio*
reprehendendi fuerunt Interpretes, cum praesertim totam suam obser-
vationem *H. Stephani* Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Pha-
cyli* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus
verba:

Οὐ χρεὶς μεγαλὴν διδασκὼν εἰσδιδόντων αἰνεῖν,
Οὐ γὰρ δὲ νόους αἱ μολύνουσιν ἰδὼν μολύνουσιν.

*Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe,
eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco
Hesiodi, νόους est prudens, seu qui rei naturam intellexerit. *Hes-
ychius* νόους interpretatur νοῦχος, & νόους αἰνεῖν. Ex *Patrie Schedis*.
Clericus.

12. Τὸν μὲν πρὸς ἐπαινίσαντος νόους.] Non perceperunt hoc, ut de-
bebant, *Graeci interpretes*: multò minùs verò qui secuti hos sunt *La-
tini*. Οἱ νόους sunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νοῦχος, ὁ νοῦχος. Sic *Phocyli-
des* eadem elegantia: Οὐδὲν γὰρ νόους αἱ μολύνουσιν ἰδὼν μολύνουσιν. Ubi
ὁ νόους, est ὁ σοφὸς εἶναι. Mens est, Duo sunt contentiōnum gene-
ra, quorum alterum laudavit sapiens, ὁ νοῦχος, ὁ νόους. Unde νόους
Poëtis toties ὁ σοφὸς. Hinc illud, ἢ πρὸς τὸν ἐπαινίσαντα ἢ πρὸς νόους.
Fallitur ergo *Proclus*, qui πρὸς subintelligi notat. Nihil familiarius
est Poëtis, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cum imi-

Η δ' ἔπρωμηνή. Ἀλλ' οὐκ ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
 Η' μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ θῆλον ὀφέλλει,
 Σχετλίη· ἔπειτα πάντες φιλεῖ βροτῆς, αἰὲν ὑπὸ ἀνάγκης
 Ἀνθρώπων βελήσιν ἔλνυμι πρῶσι βαρεῖαν.
 Τὴν δ' ἐτέρην, περτέρην μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβενή,
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρα γαίαν,
 Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείναι.
 Ἦν τε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὅμως θῆκε ἔργον ἐγείρει.
 Εἰς ἔπερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργαιό χαρίζων.
 Πλάσιον, ὅς σ' αὖδ' ἔμην δρόμῳ μῆλαι ἠδὲ φυλάειν,
 Οἷόν τ' αὖθις. Ζηλοῖ δέ τε γαίονα γαίαν,
 Εἰς ἄφρονον σπείδοντ' ἀγαθή δ' ἔλεος ἦδε βροτοῖσι.
 Καὶ κεραιμῶς κεραιμῶς κατέειπε, καὶ τέκτονι τέκτωνι,
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φρονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα περὶ ἐνικαίτθεο θυμῷ.

tantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius:

numero Deus impare gaudet.

Vult enim ὁ θεός quo designatur ille de quo agit: ὁ Ἄδης, nimirum. Ita hic καί τις, est ὁ σπείς, sicut in Theogonia καί τις est, ὁ μακρὸς, dissimulatione eadem. Νικῆσαι δὲ βίη καὶ καί τις καλὸν ἀέθλον ἔστι φέρει. Nihil elegantius. Heinricus.

15. Ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκης] Nempe, furis à Diis immisissis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud Homeros & Hesiodum, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad Theog. τ. 27. & Scut. 80. Clericus.

16. Περίτρεω μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβενή] Hoc est, statim post homines natos orta est. ἡ εὐφροσύνη παρὰ τὴν εὐφροσύνην, διδύκεω. Guiccius.

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης] Tres Graeci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ γαίᾳ constituebant, quam ἀγαθὴν Hesiodus dixit. Haec contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρετήν ὁ παρὶς dicebant, quam Hesiodus ἐν γαίῃ ῥίζῃσι constituit: altera quam Philosophus lib. Eth. VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δημοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ἀρετῇ πᾶσι φιλίαν constare, quosdam τῇ γαίᾳ. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Δημοφρονεῖ δὲ αὖτ' αὐτῆς ἐν ὁλίγοις οἱ μὲν δὲ ὁμοφρονεῖ πᾶσι πᾶσι αὐτῇ, καὶ δὲ ὁμοφρονεῖ φίλοις· ὅθεν τὸ ὁμοφρονεῖν φασὶν ὡς τὸ ὁμοφρονεῖν, καὶ ὁμοφρονεῖν πᾶσι καὶ ὁμοφρονεῖν, οἱ δὲ ἐξ ἐκείνης, κέρως

*Altera vituperanda; diversa autem sentientem animum habent.
 Nam hac bellum exitiosum, & discordiam concitat,
 Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
 Immortalium consiliis litem colunt molestam.
 Alteram verò priorem genuit nox obscura,
 Posuit verò eam Saturnius sublimis, in aethere habitans,
 Terra in radicibus & inter homines, longè meliorem.
 Hac quamvis inertem, tamen ad opus excitat.
 Alium enim quispiam intuens opere vacans
 Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
 Domumque rectè gubernare. amulatur enim vicinum vicinus,
 Ad divitias contendentem: bona ergo hac contentio hominibus.
 Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
 Et mendiculus mendico invidet, & poeta poeta.
 O Persa, tu verò hac tuo repone in animo;*

μοῖς πάντες τὰς ταύτας ἀλλήλους φασὶν εἶναι καὶ αὐτῶν τύπτει ἀντίπερὶ
 ἐπιδεῖσθαι καὶ φυσικώτερον. Εὐεπιδὲς μὲν φάσκουσιν, ἔρῃ μὲν ὁμοῖον γαίῳ
 ἐργαστοῖσιν, ἔρῃ δὲ σαρκενὴν ὑγρὴν πληροῦσθαι ὁμοῖον, πιστὴν εἰς γαίῳ καὶ
 Ἡράκλειδῳ, τὸ αἰτῆσαι συμφέρον, καὶ οὐ τῷ διαφερόντι καλλίστην ἀρμο-
 νίαν, καὶ πάντες κατ' ἴσον γίνεσθαι. ἔξ ἐκαστοῦ δὲ τύπτει, ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδο-
 κλῆς τὸ ὅτι ὁμοῖον ὁμοῖον ἰφιστάται. Interpretibus autem qui verba illa.
 Γαίῳς ἐὶ μίξῃσιν, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἴσιν, nescio quid
 in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. Heinsius.

19. Γαίῳς τ' ἐὶ μίξῃσιν] Alii γαίῳς ἐὶ μίξῃσι, quod placet. Guis-
 ius.

Ibid. Καὶ ἀνδράσι πολλοῖς ἀμεῖνον] Sic interpretes: & inter homines
 longè meliorem alteram. Scaliger.

21. Χαρίζων] Cui abs re otium est. Guisius.

22. Ἀ' ἐργαστοῖσιν ἰδὲ φυσικῶν] In ἐργαστοῖσιν sunt duo μ, ut producat
 ογ, nam aliter esset breve propter σ, sed si esset ω, non opus esset
 duobus μ. Scaliger.

23. Οἷον τ' εἰς θάλασσαν] Τὸ ζῆλον hic subauditur post τὸ εἰς θάλασσαν. εἰς γὰρ
 πλεονεξίαν πᾶσι πᾶσι καὶ ἰδὼν ζῆλον. Ζῆλον δὲ δεκ. Guisius.

24. Εἰς ἄφρονος ἀνείδοντος] Ο' ἄφρονος est commune, sed τὸ ἀφρονος
 est Atticismus. Scaliger.

25. Κορί] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Ita-
 que ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geome-
 tris, non est exigendus. Clericus.

27. Ὁ Πέρσης, αὐτὸ δὲ] Veteres post vocativum ponebant σὺ δὲ.
 Scaliger.

Μηδέ σ' ἔλεις πακὸς χαρίεσσιν ἔργε θορόν ἐρινος
 Νείκε' ὀπιπύοντ', αἰγοῦς ἐπακμὸν ἰάσθαι.
 Ὡς γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεκέων τ' αἰγαρέων τε,
 οἷ πνι μὴ βίῃ ἐνδον ἐπνεύσας κατακίπται.
 Ὠραῖε, τ' γαῖα φέρει, Δημήτερ' αἰκτλήν.
 Τῆ κεχρεοσάμεν νείκει καὶ δῆριν ὀφείλοισι τ'
 Κτήμασ' ἐπ' αἰποσίοις. σοὶ δ' αἰσέτι δ' ἄτερον ἔσται
 Ὡδ' ἔρδεν· αἰεὶ αὖτε λησσεμένω μετὰ νεῖκε.
 Ἰθύνῃσι δίκαις, αὐτ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄεσσαι.
 Ἡδὴ μὲν γὰρ κλῆρον ἰδαιοσάμεθ'. αἰεὶ τε πολλὰ
 ἄρπαζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγας, οἱ τέλει δὲ δίκην ἐφέλασι δικάσσαι.

30

35

29. Νείκε' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresse-
 runt vim partici-
 pii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπύειν νείκῳ non est simpliciter lites spectare,
 sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, fo-
 las lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτώσεις, π' δ' ὀπιπύεις πολί-
 των γυφόμε; Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicias?
 Rursus Iliad. Ε. Λάβρη ὀπιπύεις, clam attentè considerans. Ad
 quæ verba Eustathius docet ὀπιπύειν esse ὀπιπύειν καὶ ἰατρεῖν,
 introspicere, & observare. Denique Odyss. Τ. ὀπιπύεις γυναικῶν,
 interpretatur περιέρχας βλέπων, curiosè intueri. Vult autem factum
 esse ab ὀπτω, ex quo ὀπτύω & per reduplicationem ὀπατύω, unde
 παρθενόπτης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis.
 Clavicus.

30. Ὡς γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum
 & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim;
 tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerer, quæ
 ὥς, cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinsius, in minoris for-
 mæ editione, unâ cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sen-
 sus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi
 non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat.
 Sic loquitur Homerus, Odyss. Δ. Ὡς γὰρ πολλῶν μύθων, ὥς δ' ἔργου
 ἔργου, tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & ἔργου.
 Odyss. Ε. Νῦν δ' ὥς ἔργου, nunc tempus est cœnæ. Ex Schedis paternis.
 Clavicus.

22. Διοίπερ' αἰκτλή] Id est, ἀλφειῶν παρὰ τὸ ἀγνοῦν ἔργον αἰκ-
 τλή. Grammatici καρπὸν seu δῶρον exponunt. Tzetzes δ' αἰκτῆς ma-
 le. Guicetus.

34. Σοὶ δ' αἰεὶ διώπρον ἔσται Ὡδ' ἔρδεν] Non benè venustatem
 huius formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim
 Græci

*Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
Lites spectantem, concionum auditorem factum.
Cura enim parva esse debet litiumque & fori,
Cui non est victus domi in annum repositus,
Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.
Quo satiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit
Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.
Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa
Rapiebas, valdè demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse.*

Græci interpretes, illud *διώγων* per τὸ πάλιν, vel τὸ ἂν δώπῃς exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies secundò: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minùs cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷ διώγων ἔσται: id est, si primum non placet, licebit & secundum. • Διόπρῳ ἐκ, nihil aliud est quàm ἔξῃς, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἐκ per se, hìc, ἀντὶ τῷ ἔξῃς poni existimarunt: secundò τὸ διώγων, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, οὐκ ἐκείνῳ διώγων ἔσται ὃ δὲ ἔρδῃς, pro, οὐκ ἐκείνῳ ἔξῃς τῷ ἐκ τῷ πάλιν ποιεῖν τὸ διώγων. ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

35. ὃ δὲ ἔρδῃς] Id est, βίῃ κατόικαζ, parare divirias. Ibidem αὐδῇ, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἤδη μὲν γὰρ κληρὸν ἔδασσάμεθα. *Gnietus.*

37. Κληρὸν ἰδωσάμεθα] Patrimonium dividere, aliter hereiscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τί ποιεῖ] Lege: ἀλλὰ τί ποιεῖ. *Gnietus.*

39. Δωροφάγους] Quòd, cum, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigenter aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Ad quæ de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* Θ. ὑσσ. 40, & 41. ubi plures *Phæacum* Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* γ. 85. *Clericus.*

Νήπιος δ' ἴσασιν ὅσω πλεόν ἡμῖν πάντες,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνησας.

40. Ὅσω πλεόν ἡμῖν πάντες] *Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coerceret. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipites dederant: Αἴρ' ὅσα ἀγνοήσαντες τ' Ἡσιόδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῖν ἔπειτα πλεονέκῃ ἐπὶ πλεόν; ἐπύσαν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζῆλαιῶδες, τὸ δὲ ἡμῖν μόνον, τότε τὸ μέγιστον ἔαίματος πλεόν ἡγήσαντο, αἰμῶνι δὲ χείρονα: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius præjori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.*

Ibid. Ὅσω πλεόν ἡμῖν πάντες] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere à civibus; quam, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauca exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint secus agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimiam & subitam rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinâ III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dena meritaasset, excisis arboribus ac venditis, dentis tegulis, instrumento, pecore abalienato, domino xx millia nummum pro x miserit — primò dominus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quod tanto sibi plus mercedis ex fundorefectum sit; deinde cum audierit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, summo supplicio villicum afficiat, & secum malè actum putet: item Populus Romanus, cum audit pluris decumas vendidisse C. Verrem, quàm innocentissimum hominem cui ille successit, C. Sacerdotem; putat se bonum in arationibus, fructibusque suis, habuisse custodem ac villicum; cum senserit istum omne instrumentum aratorum, omnia subsidia vectigalium vendidisse, omnem spem posteritatis avaritiâ suâ sustulisse, arationes & agros vectigales vastasse, atque exinanisse — intelligit secum actum esse pessimè, istum autem summo supplicio dignum esse existimabit. Nemo non videt hic locum esse Hesiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] *Duos ῥῖμα ζῶντες constituit Homerus: τὸς θῆες, καὶ τὸς πθανέτους. Cur ἀσφοδέλας λαμβάνει mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quod apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ πρὸς τῷ*

*Stulti: neque sciunt quantum plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in malva & asphodelo bonum.*

ασφodelόν, ἰμυόφανον, & ασφodelon, dictum, quasi ασφδελον, διὰ τὸ ἔχειν ἰμυόν παρὸν ασφδελόν, quid est, nisi miserum Grammaticorum παραλογισμὸν delirium? Rectè Ἀσφodelὸν λαμβάνει illis tribuit, quod extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἢ ἀσφδελός est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ἐπιλέγουσιν, quam ποιῆται βίον βίον vocant, sequebantur. Quod Horatius his verbis respexit:

*Premant Galenâ falce quibus dedis
Fortuna mensem: dives & aureis
Mercator exsiccat tulullis
Vina Syrâ reparata merce
Diu carus ipsis: quippe ter & quater
Anno revivens aquor Atlanticum
Impræne: me pascunt olivæ,
Me cichorea, levésque malva.*

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: *Νότῳ μὲρ μαλάχῃ καὶ ἀσφδελῶν πολύχρον, Κόλπῳ δὲ τῷ δῖῳ ἔχῳ*, id est: *Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudio.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δῖος, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: *Τῇ αὖτ' ῥήϊσι βιοτὴ πάλαι ἀνθρώποις*, id est. *Ubi facillima vivendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poetæ τὸ βίον τῇ βίῳ vitæ regum & injustorum principum plerumque, & τῇ πολυτελείᾳ ἀδύνατον. Nam τὸ βίον ζῆναι & διαίεσθαι, pro simplicissima voluptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita maximè ad ἡμερονικόν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: *Οὐτὼ γὰρ βίῳσι διατ' ὁ Κόκλῳς ὁ παρ' ἡμῶν Ὠρεχιδῶ Παλιφαιῶ.* Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ βίον τῇ βίῳ scire; & per consequens μαλάχῃ & ἀσφδελῶν ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμερονικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

*o vita tuta facultas
Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis*

Ἐκρύψαντες δ' ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ῥηϊδίως γάρ κεν ἢ ἐπ' ἡμᾶς ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σε κ' εἰς ἐν αὐτὸν ἔχειν, ἢ αἰεργὸν εἶναι.
 Αἰφώκε πηδάλιον ῥῆ' ὑπὲρ κοπνῦ παταθεῖο,
 Ἐργα βρωῶν δ' ἀπόλοιτο ἢ ἡμιόνων παλαεργῶν.
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε χολωσάμενός φρεσὶν ἡσιν,

43

Aut potuit pauperis, nullo trepidare tumultu

Casarea pulsante manu? ———

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. i. in Ruffinum:

Hac mihi paupertas augustior, hac mihi castra
Culminibus majora tuis, tibi quarit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes, rapiunt Tyries tibi vellera succas,
Et picturata satiantur murice vestes,
Haec radiant flores, & prati virga valuptas.
Ingenio variata suo, fulgentibus illic
Surgunt strata toris: haec mollis panditur herba,
Callicitum curis non abruptura soporem.
Turba salutantum latus tibi perstrepat ades:
Haec avium cantus, labentis murmura rivus.
Vivitur exigua molis: natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti,
Hac si nota forent, frueremur simplice cultu.
Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret
Non ventus quateret puppes ———

Beatos vocat, quos Homerus μακάριος, & ῥῆμα ζῶντας, quorum ignorant esse vitam, sicut Hesiodus κατέφθιεν τ' βίαν. Quales nec ii sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, Mercatura; quibus omnibus poeta opponunt τὸ ῥῆμα ζῆν, & τὸ ἄσπελον, quod ex ἀσφodelῶ, & μαλάχῃ percipitur. Quae vita maximè ad illam, quae sub ἡμερομενῶ fuit, accedit. Fuit enim haec opinio eorum, πῶς τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πῶς δὲ τὸ ἐπίκτητον καλόν εἶναι. Heinsius.

41. Εἰς μαλάχην τι καὶ ἀσφodelῶν μίσγ' ὄνειαρ] Plutarchus in Convivio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχη βενθίναι, γλυκύς δὲ ὁ αἰσθητικὸς: bona est ad edendum malva & dulcis asphodelicus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, dicta, Hesiodique versum protulit, subjicit: αἶψ' ὅτ' ἢ Ἡσίοδος ἐνοήσῃ τι πᾶσι, σὺν ἐπαινήτῳ ὄντι φειδῶς αἰεὶ, καὶ σπῆς τὰ λιτότατα τ' ὅψων αἰεὶ ἡδίστα περὶ πλεῖστον ἡμῶν; Existimas verò tale quid Hesiodo in mentem venisse, ac

Occurrunt enim Diis victum hominibus.

Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,

Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus.

Sciatinque clavum quidem in fumo poneret,

Opera verò bonum cassarent mulorumque laborioforum.

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

non potius eum, ut est assiduus personaria laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata sub-
jicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, affert Heinſius, sunt *ἀσφodelοὶ*; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. Ex Schedis paternis. De Asphodelo egerat Hesiodus in alio Opere, in quo in Sylvis nasci dixerat, ut docet Plinius Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* male cum eo confundi ostendit; quæ de re vide & Claud. Salmasium Exercit. Plinian. Cap. XI. p. 122. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

41. *Ἀσφodelῶν μέγα ὄρεα*] Apparet ex hac veteres ex Asphodelo comedisse. Scaliger.

42. *Κράτῳ τοῦ θεοῦ ἔχουσιν βίον*] Vitam. id est, vitæ modum. Gaietius.

42. *Θεοῖς*] Tribuit hic Hesiodus omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non raro unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. Ex paternis schedis. Clericus.

43. *Πρώτους γάρ καὶ ἐπ' ἡμεῖς ἐργάζομεν, ὥστ' εἰ καὶ εἰς εἰαυτὸν ἔχον*] Venustissimo idiomate εἰ εἰς εἰαυτὸν ἔχοντες dicuntur εἰ πλεονεξοῖς, quibus opponebantur εἰ εἰς ἡμέτερον ἔχοντες. Herodotus Clione: *Ὁ δὲ γὰρ ἐν μέγα πλεονεξοῖς μέγαν δ' ἐπ' ἡμέτερον ἔχοντο ὀλεσάμενος ἐπ', εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπαινετο, πῶς καλὰ ἔχοντε τελευτήσουσιν τὸ βίον.* Heinſius.

44. *Πατάλιον*] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. Scaliger.

45. *Υπὲρ κρητὸς*] Ne corrumpatur, putrescat. *πατάλιον* est gubernaculum. Gaietius.

45. *Πατάλιον ὑπὲρ κρητὸς κρητὸς*] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide §. 629. De hisce in Theogonia, §. 440. Clericus.

47. *Ἀλλὰ ζῶς ἱερὸς*] Subintellige βίον ἐ superioribus. Gaietius.

47. *Ἀλλὰ Ζῶς ἱερὸς*] Ope Pandoræ, de qua in Introductione nostra. Quomodo à Fortuna coeperit *κακρόφθαλμος* εἰς βίον, etiam Philosophi ostendunt; ut meritò Antoninus, Imperator & Philosophus, *ὅτι τὴν τύχην*

Ὅτ' ἴδ' μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης·
 Τένεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' πῦρ· τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Ἰαπετιῶς,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρος μὴόοντο.
 Ἐν θοίλῃ κέρθηκε, λαθὼν Δία περπικέραντον.
 Τὸν δ' ὁλοσάμεντο παρσίφῃ νεφεληγερέτα Ζεὺς.

50

Ἰαπεθονίδῃ, πάντων πέρι μῆδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμαῖς φρένας ἡπεροπδύσκας;
 Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἰστομύμοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν αἰμφαραπῶντες.

55

Ὅς ἔφατ'· ἐπ' δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἦφαιστος δ' ἐκέλευσε πείκλυτον ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὑδὲ φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέρμῃ αὐδῶ
 Καὶ φέντο, ἀθανάταις δ' ἑσθλὴς εἰς ὥπα ἔθηκεν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπὶ ῥαυτὸν· αὐτὰρ Ἀθήνη,
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν.

60

τύχῃ in vita humana ἀτίμητον dixerit, rem impervestigabilem quæ
 veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis indu-
 xit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reli-
 quis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu.
 Τίς, dicunt Platonici, ἔπειτα πῶς καὶ ἀσφαλὲς οὐδὲ ποτε, ὡς μὴ ἐστυχεῖν βα-
 δίζαν χαράδρῃ ἀφανεῖ, ἢ χάρακι ἀδήλῳ, ἢ κρημῶν, ἢ πέτρῃ; τίς δὲ ὅτε κοινὴν ἡ-
 ἀρατὸς καὶ εὐτυχία, ὡς ἀπείρηστον διελθεῖν ἀνδρὶ κλύδωνος καὶ ζάλης, καὶ πόν-
 μόνων ἐμβολῆς, καὶ αἴρῃ τεταρσγμῶν; Itaque concludunt: virtutem
 quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari,
 causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est
 enim revera χεῖμα τοφλόν, καὶ ἀσάθμαστος, & πάλυρμα π καὶ κρήνη τ' ἰ-
 σπείας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui mini-
 ma speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græ-
 corum, τρίβων καὶ πόνων sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos
 nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur,
 per omnem vitam τῇ βελτίῃ πινία πρὸς φιλοῦσιν. *Heinsius.*

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam τ. 511. & seqq. &
 quæ illic notata. *Clericus.*

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φρονήδους curas. *Guierius.*

56. Πῆμα ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν] Multum sæpenumero errarunt viri
 magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epi-
 thetis

Quia eum detepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Suorripuit ad hominum usum Jove à consulo

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Hincque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maximè versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominumque Deorumque.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aqua miscere, hominisque indere vocem,

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίλαον ponuntur, ab iis quæ δῖοντις, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας αἰκνῶ fecit. Est enim illud περιστάζον, & quòd Achillem comitatur κατὰ περιλάον, non ἐκ δῖοντις. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παχίαν dixit ἐκ δῖοντις: in Odyssea Penelopes κατὰ περίλαον, & ut antiqui loquebantur, κατὰ αἰκνολαίαν. Eodem modo noster in Clypeo αἰδώς αἰφνης, κατὰ περιλάον. Ἄλλω μὴτις ἴσμεν μὲν φρεσίν, ἴφρη δῖοντις Αἰδώς τ' αἰφνης δῖοντις αἰκνής φρεσίν. Hoc loco ἐκ δῖοντις. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiae hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. *Heinsius.*

59. Εἰς δ' ἐχλῆσσι] Moschopulus interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumpturum. Tzetzes vult esse subridere. Sic sanè Virgilius Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. Ad quem subridens, mistà Mezentius irā. Utroque modo verbum ἐχλῆσι interpretatur Eustathius apud Homerum, τὸ ἐξ ἐπιπλῆς γαλῶν, ἢ τὸ σφοδρῶς γαλῶν. Ex schedis pater-
ni. Clericus.

62. Καὶ δῖοντις] Id est, ψυχῶν. Ibid. ἴσμεν μετὰ βαλκῶς. Gmieri.

63. Παρθενιαῖς] Leg. Παρθενικῆς. Gmieri.

Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πότον ὀρυζαλέον, καὶ γαυρόν μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέρμῳ κυνέον τε νόον καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἦδ' ὅ
 Ἐρμείῳ ἦνωγε Διάκτορον Ἀργειφόντῃ.
 Ὡς ἔφαθ'· αἱ δ' ἐπὶ θύοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον, Κρανίδεω δ' αὖ βυλάς.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμῳ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαὶ καὶ πότνια Παιδαὶ
 + Ὅρμυς χρυσείας ἔθεσαν· χροὶ ἀμφὶ δὲ τίωγε
 ὧραι καλλίνομοι ἑφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Πάντα δὲ οἱ χροὶ κόσμον ἐφέμευσε Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεας Διάκτορ' Ἀργειφόντης
 Ψάδεά θ' αἰμυλίης τε λόγους καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἦδ' ὅ
 Τόξε, Διὸς βυλῇσι βαρυκτύπε. ἐν δ' ἄρα φωνίῳ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ τίωδε γυναικί
 Πανδώραν. ὅπ' πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεασεν,
 Εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντῃ
 Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχυὴν ἄγχιον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
 Ἐφραδίῃσθ' ὥς οἱ ἔειπε Πραμηθεὺς, μήποτε δῶρον
 Δέξαοθ' παρὲς Ζηνὸς Ὀλυμπίης, αἶψ' ἄποιπέμπειν
 Ἐξοπίσω, μήπερ τι κακὸν θνητοῖσι γήηται.
 Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
 Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
 Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

65

70

75

80

85

90

66. Γαυρόν μελεδῶνας] Παρὰ τὸ κέρει πρὸ γῆς. Ἀπὸ γαυρόντος? *Gruetius*.

67. Κυνέον τε νόον] Hoc est, αἰαυδῆ. Homer. κυνὸς ὄμας ἔχει, κυνώπης, &c. *Gruetius*.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον] Subintellige πρῶμα, πλάσμα. ἱκελὸν πρῶμα, ἱδάλμα, ἱδρῶλον. *Ideus*.

71. Κρανίδεω δ' αὖ βυλάς] Cum prolatis Jovis mandatis, postea dixisset Deos πρῶμα Διὶ Κρονίωνι ἀνακτι, non opus erat hæc addere. Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quæ passim obvia, nisi commodè

*Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclitus Vulcanus.
 Virgini verecunda similem, Jovis consiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea cæcia Minerva.
 Circùm etiam Charitésque Deæ, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porrò
 Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes cælestium domorum incolæ
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquàm dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclitus Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
 Retrò, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verum ille recepto eo, cùm jam malum haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,*

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repeti-
 tio occurrit. v. 79 Confer & vss. 72. & 76. Clericus.

82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem. Guistius.

91 Νόσφι ἅπτε κακῶν] Hæc quidem falsa sunt, sed minimè ἱστο-
 ρικῶς ἄντικυτον, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne
 dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, quæ
 homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus
 Dii ipsi tot æumnas perpeSSI sunt? Notum est facinus Saturni erga
 Cælum. notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theo-
 goniz. Clericus.

Νέσων τ' ὄργαλέων, αἷτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Αἶψα γδ' ἐν κακότητι βροτοὶ κατὰ γῆρας κενύουσιν.

Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμι' ἀφελῶσαι
Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95

Μέννη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις
Ἐνδον ἐμιμνε πίθου ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἐθύραζε
Ἐξέπλη. πρὸθεν γδ' ἐπέμβαλε πῶμα πίθῳ,
[Αἰγίοχος βελήσιν Διὸς νεφεληγερέταο.]

Ἀλλὰ ἥ μύρτια λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται. 100

Πλείη μὲν γδ' ἰατὴ κακῶν, πλείη δ' ἡ θάλασσα.

Νέσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἡδ' ὕπνῳ νυκτὶ

Ἀυτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι

Σιγῇ· ἐπεὶ Φωνίῳ ἐξείλετο μηλέτα Ζεὺς.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμι' ἀφελῶσαι
Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ] Id est, λύπη,
πίθος. Ὑστέρῃ ὡς πρὸς. Ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδαστο δ' ἀφελῶσαι
μέγα πῶμι' πίθου. ἐσκέδαστο an excussit? subintellige operculum.
Gruetius.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem
suam allegoricam confirment, τὴν γυνή, συλλαβικῶς accipere videntur,
& ad universum mulierum genus referunt: cum simpliciter ἀνθρω-
ποεικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδῶρος in præceden-
tibus. Heinsius.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus lo-
quutionis rationem alibi quæsierunt, quàm in Lingua Phœni-
cia. Hoc voluit Hesiodus, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem,
sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea
posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, reman-
sisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμος, ut Phœ-
nices vocabant בית beth, seu domus, interiora cujuscunque vasis, unde
מִבֵּית mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bœoti
præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogo-
niam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. Cle-
ricus.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere Seleucus anti-
quus magister, qui à Proclo citatur, πῶμι' ab Hesiodo δόμος vocari: re-
scripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πίθῳ. Sed loquendi rationem non intel-
lexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent περι-
νύσσειν, δόμος & οἶκος Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus.
Homerus μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ
idem

*Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
 Statim enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,
 Disperfit, hominibus autem immisit curas graves.
 Sola verò illic spes in non fracta pyxide
 Intus mansit, dolii sub labris, neque foràs
 Evolavit. prius enim injecit operculum dolii,
 [Ægiocchi consilio Jovis nubes cogentis.]
 Alia verò innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, plenumque mare.
 Morbi autem hominibus tam interdiu, quàm noctu,
 Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes
 Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.*

idem enim illis est δῆμος & γαίαντος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Οὔτις αἰδοῖται ὡς εἰς ἱλιάδι, ἔπειτα καὶ ὡς λέγει τὴν ἐξοπία-
 τιν ἐν μαζαρίῳ ἐκείνῳ, τὴν αἰδοῖται μὴ τὴν αἰδοῖται αἰδοῖται τὸν ἐκδοπία-
 τιν, καὶ μαζὰν περὶ δῆμον. Hes. infra: Ἡ' τι δῆμον ἐνδοπία φιλῇ πε-
 ρὲς μαζὰς μίμνηται Οὐκ ἔστιν οἶδ' ἅπαντα πολυχρόνιαν Ἀφροδίτην, de virgine.
 Omnes autem virtutes & affectiones πᾶς μάλιστα καὶ μαζὰς Poëtz
 virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omni-
 bus malis ἐν vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καὶ μαζὰς,
 μίμνηται ἐν δῆμοις. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod se-
 quitur satis confirmatur, καὶ δῆμος ἐστὶν ἑστία. Heinsius.

97. Πίσυς ὑπὸ χείλει] Πίσυς ὑπὸ χείλει, & ἑστία, idem est: nam
 ὑπὸ χείλει minus est quàm ἐπὶ χείλει, quod tamen τὴν πτωχολογίαν op-
 ponitur, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπὶ χείλει mensura quædam
 erat non plena: quod alludit Comicus Γ. π. Οὐκ ἐπὶ χείλει τὴν πόλιν ἡμῶν
 περὶ τὴν ἐπὶ χείλει. Hesychius ἐπὶ χείλει, τὸ ἐκδοπία. Sicut autem illa
 quæ ἐν γαίαντος sunt, longissimè à foribus absunt; sic πᾶς ὑπὸ χείλει
 ὡς, longissimè à vasis orificio. Heinsius.

98. Ἐπὶ μύθῳ] Παροῦσα scilicet. Guetius.

99. Αἰχρόχην βυλῆσι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide
 ejus notas. Guetius.

99. Αἰχρόχην βυλῆσι] Mirum est quod hic nobis accidit. Liberè κα-
 τὰ τὸ Ἀ' ἐπὶ τὸν ὑμῶν hunc inducendum judicaveramus. Hanc sen-
 tentiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in
 consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum
 hunc versum præmittit, vel ut ἰσχυρόν, vel ut ignotum omnino
 tum temporis. Heinsius.

Οὕτως ἔπ' πρὸς Διὸς νόον ἐξαλέωδ'.

105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν ποί ἐγὼ λόγον ἐκκυρφώσω
 Εὖ καὶ ἑπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσσι.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
 Χρύσειον μὲν πρῶτα γλῶσσοι μερόπων ἀνθρώπων
 Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

110

Οἱ μὲν ἔπι Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἐοφνῶ ἰμβασίλειαν
 Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, αἰηδέας θυμὸν ἔχοντες.

Νόσφιν ἄτερ πόνην καὶ οἰζύνθ'. εἰ δέ τι δαλὸν

Γῆρας ἐπὶ κῶ· αἰεὶ ᾗ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκτοθέν ἀπάντων,

115

Ἀφνειοὶ μῆλοισι, φίλοι μακάρεσσιν θεοῖσι.

Θνησκόν δ' ὥς ὕπνω δεδιημένον· ἐσθλὰ δ' ᾗ πάντες

Τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ' ἄραρος

Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐθελήμοι

Ἡσυχοὶ ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.

120

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτο γλῶσσοι καὶ γαῖα κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλης Ἄφ' βυλῶς,

Ἐσθλοὶ, ἑπικρόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα φυλάσσειν τε δίκας καὶ χεῖτλια ἔργα,

105. Διὸς νόον] *L*¹ est, βυλῶ. *Gruetius*.

106. Ἐκκυρφώσω] Ἐκπλέτω. an σιωπῶντος ἐρῶ, λίσσω; *Gruetius*.

109. Χρύσειον μὲν] Vide quæ de hisce ætatebus diximus ad Theogoniam §. 211. *Leisius*.

109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. *Gruetius*.

113. Νόσφιν ἄτερ τι πόνην καὶ οἰζύνθ'] In quibusdam Siculi Diogeni exemplaribus utro versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τι πόνην, καὶ ἄτερ χαλεποῖς πόνοις,

Νύσων τ' ὀρμαλίων, καὶ ἀπήμονες· εἰ δὲ μέλλουσιν

Γῆρας ἐπὶ κῶ

Suprà,

Πρὶν μὲν ᾗ ζώσαντες ἐπὶ χροσὶ φῶλ' ἀνθρώπων,

Νόσφιν, ἄτερ τι καλῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖς πόνοις,

Νύσων τ' ὀρμαλίων. αἱτ' ἀνδράσι γῆρας ἰδύμεαν. *Heinsius*.

114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus καὶ ποδαραγῆντες, εἰ δὲ χειραραγῆντες. *Gruetius*.

115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenuerò totam τὴν ἀθανάτων
 voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

*Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam
Belle ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.*

*Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,
Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cælestium domorum incole.*

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Planè absque laboribus & arumna: neque molesta

Senecta aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviiis extra mala omnia,

Abundantes pomis cari beatissimis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum.

Sponte suâ multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

Li quidem demones facti sunt Jovis, magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & justa & prava opera,

voce θαλάσ designant, quod Latini Divium epulas dicunt. Theocritus, Ἐνθα συν ἄλλοισιν θαλάσ ἀγὰ ὑγυιάσιν. Quod cum exprimit Maro, epulis divium accumbere, dicit, sicut Theocritus θαλάσ ἀγὰν. Τα δαι ἐπύλῃσιν accumbere Divium. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. Heinsius.

119. Ἡσυχὴ ἱερὰ νύκτις] Τὴν συνδυαζὴν τῆ αὐτομύτου καὶ ἐπῆν. Ibid. συν ἰσθλοῖσι, hoc est, ἀγαθοῖς, ἐλήμεσι. Guistius.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι] Vide quæ scripsimus ad Theogoniam 9. 215. Clericus.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αἰνὰς ἐπὶ τῇ τῆς γῆς κατὰ μὲν δαίμονας,

Οἱ μὲν δαίμονες ἀγνοοῖ ἐπιχθόνια καὶ ὑπὸ γῆς.

Ἐπὶ τοῖς αἰετῶν, φάλαγγας δὲ τῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Heinsius.

124. Σχίσματα ἱερὰ] Ἀδύνα. Guistius.

Ἡέρεος ἰοσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδόται. καὶ τὸτο γέρεος βασιλῆϊον ἔχον.

125

Δούτερον αὐτε γῆϑ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῳ ἔτε φυλῇ ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἐκαστὸν μὲν παῖς ἔτεα πῶρ' ἀμνητέρι κεδνῇ //

130

125. Ἡέρεος ἰοσάμενοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cum hunc locum omnes ὅτε Ἡέρεος adducerent, qui ab Hesiodo πῶρ' Ἀαίμενοι usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἡέρεος δὲ φασὶ κληδῶν, ἀπὸ τ' ὀρετῆς· ἢ ἀπὸ τ' αἰέρεος, ὡς φησὶν Ἡσίωδός ἐν τοῖς Ἑρμῶσι καὶ τοῖς Ἡμίονοις, Ἡέρεος ἰοσάμενοι, πάντα φοιτῶσι ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et E. Statius, postquam probavit ἀπὸ τ' ὀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τ' Ἡέρεος. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τ' αἰέρεος, ὡς δηλῶται καὶ ἐν τοῖς τ' παρὰ Πορφύριον ἐπιχειρηματίων (erant autem epigrammata ea, quae ex Aristotelis Peplo delumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται. πνεῦμα δ' αἶερ ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται τὸδε, πνεῦμα ἔχει αἶερα.) φησὶ δὲ καὶ Ἡσίωδός, Ἡέρεος ἰοσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necesse esset igitur eisdem esse Heroas & Ααίμενας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui κατὰρως καὶ διωρεσμένας, ut notant veteres, omnium primus τ' λογικῶν τίσεσθαι γῆν ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. ——— πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλατοδόται] Postquam Jupiter reliquique Dii desierunt esse αἶαν δωτῆρες, & πλατοδόται, vicem eorum subierunt οἱ Ααίμενες. Postquam Jupiter in terris τοῖς δίκαις ἐπιστοπῶν desit, id munus ad ejus vicarios rediit τοῖς Ααίμενες, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλῆϊον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Ααίμενες. Quia circa duo hæc totius ferè operis subjectum vertitur. Ceterum πλατοδόται dicuntur οἱ τ' γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Est enim propriè πλῆθος ἢ ἐπιπλεπία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλῆθος, ἢ ὅτε τ' ἀπὸ γεωργίας ἐπιπλεπία, καὶ ἢ πανσπερμία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀπαρῆς, & οἱ ἀπὸρροι. Hinc πλατοδόται dicti sunt Dii, qui τῶν ἐπιπλεπίων promoverent, & quocumque modo terræ præsenserent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λαονίκοις, ubi ὁ θεὸς δῶχ' gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant.

*Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.*

*Secundum inde genus multò deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΒΜΕΛΗΓ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλούτων enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur: & τὸ κρησσω, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλῆτον vocabant. Hesych. εὐπλῆτον κρησσω, ὃ ἔχει πλοῦτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum ita dicebant, ἂν τις, inquit, ἐπ' αὐτῷ ἐλάς. πλοῦτον γὰρ ἔλασσι τὸ ἐν τῷ κρησσω καὶ τῷ πυρὶ πλεονείας. *Heinsius.*

130. Α'Α' ἐφ' ὅτι μὴ παῖς] Α'Α' eleganter hoc loco pro α'Α' ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, α'Α' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ὡς ἐκείνοι ἐδουλοῦντο, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstererent omni, εἰς τὴν γυναικωνίτην cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò simplices magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui proveciores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίτην ablegat. Πάρεθι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίνομα, καὶ συνδύνει μετ' ἡμῶν, ὅς τῃ γυναικωνίτῃ. τὸ γὰρ ἐν τῇ καλύπτῃ μὴ τῷ πατρὶ ἐπαθῆναι, ὡς σὺ χίρην ἔχεις. Quod igitur diutius ibi versabantur, eò simplices erant. Hesiodus, ut ævi illius ἀνέκδοκον notet & ἀρχαίον, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰς αἶψα autem est ἐν τῷ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poætæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, περιβάνει ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ νύμφῃ ὀρπονί, ut ad illum notamus. Οἶον dixit Poëta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his locis introitus constituuntur οὐκ μεγάλοι, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum οὐκούς invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Περιβάνειν ἐν γυναικῶν πύλαις καὶ αὐτὰς παυδελύσσας αὐτὰς τοὺς αἰῶνες. Hesiodus: περίφραξ' παρὰ μητέρας dixit, ut Lucianus μὴ τῷ πατρὶ ἐπαθῆναι. *Heinsius.*

Ἐρέφετ' αἰτιάων μέγα νήπιον ὃ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἡβήσεις, καὶ ἡβης μέτρον ἴκηται,
 Παιδείδην ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἀλγέ' ἔχοντες
 Ἀφροδίτας. Ἦβην γὰρ αἰτιάδαλον οὐκ ἐδιδάκνυτο
 Ἀπλήλων ἀπέχειν, εἰδ' ἀθανάτους θρασυπῶν
 Ἡθέλων, εἰδ' ἐρθεῖν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
 Ἡ Θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὲς μὲν ἔπειτα,
 Ζῶς Κρονίδης ἐκρυψε, χολέμενόν τε ἔνεκα πρῆναι
 Οὐκ ἐδίδδεν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τέτο γένοντο καὶ γαῖα κάλυψε,
 Τοὶ μὲν ἑπὶ χθονὶοὶ μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δαίτεροι, αἱ δ' ἐμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπήδει.
 Ζῶς ἡ πατὴρ τέλειον αἶμα γένοντο μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρῷ εἰδέν ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιῶν, δεινόν τε καὶ ὀμβρῆμον· οἷσιν Ἄρη
 Ἐργ' ἐμελε σπινόεντα καὶ ὕβριες· εἰδὲ τι σῖτον
 Ἡΐδιον, αἱ δ' ἀδάμαντον ἔχον κροταρόφρονα θυμὸν
 Ἀπλοῦσι· μεγάλη ἡ βίη καὶ χεῖρες ἀαπίοι
 Ἐξ ὀμῶν ἐπέφυγον ἐπὶ σιβαροῖς μελέεσσιν,
 Τοῖς δ' ἰὼν χάλκεα μὲν τόλχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκoi,
 Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρον.
 Καὶ τι μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφειτέρῃσι δαμνόμεναι

140

145

150

131. Αἰτιάων] Αἰτιάδαρον. Guistus.

136. Ἰεργῆς ἐπὶ βωμοῖς] An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ βωμοῖς, hoc est, ἱερῶν. Homerus tamen ἀλλ' οἱ ἀλλὰ ἱερεῖς θιῶν, hoc est, fecit, sacrificavit. ἱερεῖν facere. Virg. Cum faciam vitulā. Idem.

137. Κατ' ἡθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non ex more, ut vulgò exponitur. Idem.

138. Κρονίδης ἐκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὴς ἐπὶ καὶ τῇ γῇ κατέκαψε γαῖα κάλυψε. Idem.

141. Τοὶ μὲν ὑπὸ χθονίῳ] Tzetzes legit ἐπὶ χθονίῳ. Idem.

145. Ἐκ μελιῶν] Scribendum οἷα τι μελὶς δινόν τι, pro ἱκαντὶς τι δινόν τι. Hesych. ἐκροτῆς, ἀνέκροτος, ἀπικλῆς, ἀρρυθμῆς. ἐκροτῆς ἀπὸ ἑὸς καὶ μέλου, sonus quasi dissonus, absonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hec nem-ra indigena Fauni Nymphaque tenebant,
 Gensque virum truncis & duro robore nata. Idem.

148. Αἰ

Nutriebatur crescens valdè rudis domi suæ:

Cum verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,
 Patroillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant
 A se mutuò abstinere, neque Deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
 Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde
 Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
 Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,
 Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
 Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur. (num
 Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-
 Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis
 Opera cura erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
 Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
 Inaccessi: magna autem vis & manus irrevocata,
 Ex hameris, nascebantur in validis membris.
 His erant aenea arma, aeneaque domus:
 Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
 Et hi quidem manibus suis interfecti,

148. Ἀπλανῆ] Idem ac ἀπλανῆς, vel ἀπῶν, qui inimicâ manû non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine periculo. Aliquoties in Herculis Scoto idem observavimus. Clericus.

151. Μίλας δ' Ἴονος οἰδμεῖο] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, antè tempora Promethei; qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu, dicitur. Verùm non tantopere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut monachii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χάρων] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀγῶνας quas Poëta ponit inter λίξας diversarum ætatum. Quas sine λίξῃ interiüsse dicit, eas ait vel δαμόναγ, vel θανάτω καλύπτειν. Quas autem significare vult λίξας constituisse ex se, nec interiüsse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύπτειν: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrà, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χάρων ὑπὸ σφύρῃσι θανάτου, ἔβαντο ἐς αἰρώμεντο δόμοι κρυπτοῖ Αἰδῶο Νάτομοι. Tales ἀγῶνας

Βῆσαν ἐς ἑρμείνῃ δόμον κρυερῷ Αἴδαο,
Νώνυμοι θάνατῳ ἧ καὶ ἐκπύγλης περ ἐόντας
Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δὲ ἔλιπον Φαίῳ ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆϋ καὶ γαῖα κάλυψεν,
Αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὅππῃ χθονὶ πελυβοπέτρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γῆϋ, οἱ καλέονται

Ἡμίθεοι περτέρῃ γῆϋ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.

160

Καὶ τὰς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
Τὰς μὲν ἐφ' ἐπιαπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,

Ἀγῆστοι Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὅππότερ' οὐδὲ ἔργα
μετ' ἀμφοτέρωσιν ἴηκε Τὸν δὲ ἀποφθίμενον δύνει δῆμον Ἀΐδῳ εἶπον.
Ubi manifesta fit Ἀγῆστος, non placet tamen frigida illa Grammati-
corum. Eustath. τί δὲ ἀποφθίμενον δύνει εἰς αἶδῳ, ὡς διασπλῶ ἱρητῇ
τὴν λῆξιν φθόρεως μυθολογίαν δύνει εἰς αἶδῳ, ὅππῃ οὐ Περσίδες, καὶ ὁ Θηοτός,
καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρόκλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
δύνει εἰς αἶδῳ dixit, ὡς Ἀγῆστος: ita Hesiodus homines ætatis ter-
τιæ βῆσαι εἰς αἶδῳ, sed διαμνησθέντες ὑπὸ σφαιρίων χρεσὶ: secundò γανύ-
μοι. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξιν, sicut tertiam: po-
steriores partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque cō μνησθέντες
ἵσταται. Divisio quam malè perceperunt interpretes, ibi est:

Εἴθ' ἔτι τὰς μὲν θανάτῳ τέλῳ ἀμφοτέρωσιν,

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὰς μὲν & τὰς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt,
ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
rum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δὲ εἰ θεοφάθῳ ἐπὶ διοτρεφίς, ὦ Μενέλαε,

Ἀρχὴ εἰς ἱπποδάμῳ θανάτῳ, καὶ πότμῳ ἱππαστῶν,

Ἀλλὰ σ' εἰς Ἡλύσιον πεδίον, καὶ πύργῳ γαίης

Ἀθάνατοι πέμψουσιν

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξιν, suo sce-
lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiis-
se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; qui-
bus opponuntur οἱ γανύμοις θνητοὶ. Ex iis maximè excipiebantur
illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
cum quidem in sua γανύμῳ concessit Homerus, quòd funditus interiis-
se existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εἰμὶ δὲ εἰς τὰς δυνεῖς,
οἰκιστὴς

*Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Irvasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursus aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore aetate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (ram,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam ter-*

ἄνθρωποι σοὶ θεοὶ οἱ φιλοσοφίας προσέτιοι, τὸ Ὀμηρικὸν ἔθροισιν ἐαύτοις, καὶ
ἀλλὰ αἰσθητὴς εἴη, ἥ καὶ ὑδαῖσι θάνατον, ἐλευθερίαν εἶναι καὶ αὐτῶς τὸ ψυχρὸν
λόγῳ καὶ ἐπὶ ὅτι τὸ ἐπὶ, Αἴας δὲ ἐξαπαλῶσαι ἐπὶ πῶς αἰσθητὸν ὑδαῖς, ἥ
ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκρίβειαν αἰσθητὸν εἶναι πάλιν. ὑδαῖς γὰρ αἰσθητὸν
ἐξαπαλῶσαι φησὶν, ἀλλὰ ἔκαστον ἀποδείκναι, αἰσθητὸν δὲ ἐκείνη. ταῦτ' ἄρα
καὶ ἐν δύοιν νεκυῖαν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδαῖς ὁ δὲ Ὀμήρῳ εἰσενήκεν, καὶ τὸ ψυ-
χρὸν οὐκ οὐκ ἐν αἰσθητῷ. *Heinsius.*

158. Δικαιοπρεπὲς] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissi-
mam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac
non narrantur? Quàm confclerata fuit Oedipi familia? Quàm malī
homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque aded laudat
eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripse-
rat, quamquam meros latrones, si rem introspiciamus; ut *Hesiodus*
deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ
priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vitupe-
raremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus,
quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. *Cle-
ticus.*

162. Τὸς μὲν ἐφ' ἐπαύλῳ] Intelligit non tantum τὸς ἐπὶ ἐπὶ
Θήβαις dictos, sed etiam eos qui Εὔπλοισι dicebantur, id est, τὸς ἐπὶ
τὸς ἐπὶ Θήβαις filios. Utrique Thebas adorti sunt. *Diodorus Siculus*
libro III. Οἱ δὲ τῶν παίδων Εὔπλοισι ὀνομαζόμενοι, τὸ τὸ πατέρα θάνα-
τον ἐπιζήσαντες, ἔγνωσαν ἐργασίαν καὶ ἐπὶ τῶν Θήβαις. *Æschylus* quoque
non tantum Εὔπλοισι ἐπὶ Θήβαις tragediam, sed etiam Εὔπλοισι scripsit.
Ex ea interpretes *Pindari* versus ἐπὶ κρείσσων adferunt: καὶ ὁ Αἰχρό-
λος ἐν Εὔπλοισι.

Λοιδά Διὸς μὲν πρῶτον αἰσθητὸν γαίον

Ἡρώς π, πῶ π ὁδοίον καὶ σὺν ἱέρει.

Τελίω Διὸς σὺν τῷ ὀνόματι λίβα.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et *Androgonus* ab *Athenæo* narra-
tur ἀναμάρτητον τὸς Εὔπλοισι. *Heinsius.*

ὧλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
 Τὸς δ' καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγὼν, Ἐλένης ἕνεκ' ἠυχόμοιο·
 Ἐνθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ τέλει ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς δ' ὅχ' ἀνδράπων βίοντι καὶ ἦθε' ὀπάσας
 Ζῶς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς παῖσ' αἰῶνι
 Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων ποῖσι Κρόνῳ ἑμβασιλῆε.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήεσσι περ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην

165

170

163. Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο] *Κτημάτων. hoc est, rerum, regni. Gnuetius.*

163. Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μῆλα hîc dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque adeò adstricta; cùm nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis Hesiodi verbis. Hebræi מִקְנֶה *mikneh* promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiæ antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. *Clericus.*

165. ἦθεα] *Lucretius quietes vocat. Scaliger.*

171. Ἐν μακάρων νήεσσι] Etiamfi *Homerus* insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex *Odyss. Δ.* ubi describuntur campi *Elysi*. Quibus subjungit: καὶ αἱ τὴν μακάρων δὲ νῆσιν ὡς τὴν μαυρωσίας οἶσι τὴν ἰχθυήσαν ὡς δύναι: *beatorum verò insulae sunt è regione ultima Mauritania ad occasum.* Attamen *Elysi* campos quærit etiam in continente *Hispania*; addit enim: καὶ δὲ μὲν αὐτῆς τὴν τὴν Ἰβηρίας τὴν πύτην πύργον: *eodémque Hispania occidui fines pertinent.* Verùm hoc posterius copiosius prosequitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cùm sciret multas expeditiones in extremam usque *Hispaniam* susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à *Phœnicibus* aliquid rescivisset, ibi priorem sedes sitas & *Elysi* campum finxisse. Adsentitur ei *Eustathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatore *Hesiodum* hîc esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ *Sertorii*. *Hac ex schedis paternis.* Ceterùm quod habet *Strabo* de *Phœnicibus* qui fertilitatem *Bæticæ Homero* descripserant, vim ostendit *Sam. Bocharto* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, *Phœnicia*, *ἑλίζιμ halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi *Chanaanis* Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo

*Perdidit pugnantes propter oves Oedipi;
 Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Trojam ducens, Helena gratiâ pulchricoma:
 Ubi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens
 Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.
 Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In læatorum insulis, juxta Oceanum profundum,*

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cùm dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Παρ' Ὠκεανὸν βαθυδύνῳ] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῷ αἰέει: postea vocem Ὠκεανὸς ita sumserunt, quasi quæ per se τὸ αἰέει designaret. Hesych. Ὠκεανὸς αἰέει, θάλασσα. Item, Ὠκεανὸς πῆγος, τὸ αἰέει οἱ δὲ αἱ ψυχὰς τὸ πλάττειν ἀπὸ χαρῆς. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὠκεανὸν constituuntur, *Aërie in latu campis* constituit Maro. At Græci interpretes magno se ἀντιπῆσαν traduxerunt, cùm, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ὠκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

*Verùm ultra Oceanum sacre contermina fonti,
 Lethæos latices & sacra oblivina potat.*

Quod Græcè esset πῆγος τὸ Ὠκεανὸς. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuiebant τὸ αἰέει διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὴ διγυμνότης, è terra petebatur prius: postea cùm Oceanum πῆγος εἶναι tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίαν ῥήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi αἰεὶ μακρὸν & eorum ῥήϊον agit, negat illis πῆγος ὕδατος αἰεὶ διαίτης εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὸς δὲ ἔξωθεν. χαλεπὴ δὲ ἀπὸ κοινοῦ θάλασσα. ἐκείνη τὴν ἐπιχώριον ἔργη πὶ καὶ ἕκαστον. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πῆγος ὕδατος κατὰ αἰεὶ διαίτης. Ubi legendum πῆγος αἰεὶ διαίτης ex ipso Pindaro. Opponit πῆγος θάλασσα Oceani, τῇ μὲν αὐτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίαν ῥήϊον describens Oceanum

Ο' ἄβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τεῖς ἔπειθ' ἰάλλοντο Φέρφ' ζείδωρ' ἄρουρα.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπλοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεὸν θανεῖν ἢ ἔπειθ' ἡμέδω.
Νυνὶ γὰρ δὴ γῆ' ἐστὶ σιδήρεον· ὅδε ποτ' ἤμαρ
Πάυσονται καμάτε καὶ οἰζύεσσι, ὅδε τι νύκτωρ
Φθειρόμενοι· χαλεπαῖς δ' ἐσσι δάσυσσι μερόμεναι.
Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθ' λαὸν κακῶσι.
Ζῶς δ' ὀλέσθ' καὶ τὲν γῆ' μερόπων ἀνθρώπων,

175

180

pum ab illis sejungit : Ἄνθρωποι δ' ἔσονται. χαλεπή δ' ἀπείκετο θάλασσα, καὶ βίον ἔπειθ' ἡμέδω λήπεται ἡγήνομεν, Ἀλλὰ βίος καὶ ἄρουρα. Sicut ante ἐπιθυμίας & τὸ ἐπιθυμητικόν, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita Heroum καὶ τὸ μακίρων animarum ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίας sint, qua qui carent βίῳ ζῶντες dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ φυσικῆς eleganter interpretatus est, justitiarum locum esse existimabant ἀδικημάτων γένους, κακῶν δὲ λήπεται ἀδικημάτων. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipuèque mentem hujus libri interpretemur) iniustitiarum poenam constituit τὸ Ὠκεανόν, tamquam necessarium, à quo etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασσαν δ' ἀγαθοῖσι διαμυρίαις, ὅδ' ἐπὶ τῶν Νείσσανται, καρπὸν δὲ Φέρφ' ζείδωρ' ἄρουρα. Ipse Poëta cur Heroas suos περὶ Ὠκεανόν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τεῖς ἔπειθ' ἰάλλοντο Φέρφ' ζείδωρ' ἄρουρα. Tercia enim fructum, quem βίον vocant, Oceano opponit, sicut Horatius paratis epulas, ut alibi ostendimus, τῶν ἐν τῷ πελάγει. Poterat præterea epithetum βαρυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissimè locutus erat, cum τῶν μακίρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰὲν Ζεφύροισι λιγυροῖσι αἴταις Ὠκεανὸς αἰήσῃ. Duo enim significarat Poëta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τὸν αἰῶνα, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνιφύλλει à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum πρὸς δόαν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπὶ πλάτος, ut magistri loquuntur, & frustra: vel, quod sæpè facit, ὡς τοῖσιν φιλοῖν ἀνέμους μέλιστα, sed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανόν, Ἡσιόδῳ βλάσφημον εἶναι. Ceteri Poëtarum cum Hesiodum

Felices heroës : his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesset

Hominum generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

(num,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

fiendum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ὀκείαν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τὴν Ὀκείαν τῷ Ἀχιλλεῖ simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τὴν εἰς αἶδον κρείττονι παρὰ τὴν Ὀκείαν γα-
 ῥήϊον τῷ Ὀδυσσεύ, ἢ κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. *Heinsius.*

174. Μὰ τίς ἴππερ' ἄφελος ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit *Valerius Cato:*

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor atas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quam facilis natura fuit: fors ô mea lenta

Nascendi, miserumque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὴν πέμπτην γῆρας, θεῶν καὶ ἡρώων. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. Facilem naturam dixit, τὴν ῥῆϊον βίον. Legendum autem versu secundo, *Sors ô mea lenta Nascendi.* Ita planè mentem Hesiodi dat. *Heinsius.*

175. Ἡ' ἵππερ' ἄφελος] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. *Gruetius.*

176. Νῦν γὰρ δὴ γῆρας ἐπὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus γῆρας, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. *Clericus.*

176. Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ summi ῥητορὶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

νῦν γὰρ καὶ ἔτι πάλιν ἐγρυπαίην.

Εὐτ' ἂν γινόμενοι πολιοκρόταφοι πλέθωσιν.

Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃ, ἔδ' ἔπαιδες,

Οὐδὲ ξεῖν ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρ ἑταίρῳ,

Οὐδὲ κασίγνητ' Φίλ' ἔσεται, ὥς τὸ παρ' πατρ'

Αἴψα ἣ μεθέσκοντες ἀπμήσασι τοκῆας.

185

Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν

Σχέτλιοι, ἔδ' ἔθεων ὅπιν εἰδότες· ἔδ' ἔμῃ οἱ γε

Γηγένεσσιν τοκῶσιν ὑπὸ θραπῆλαι δοῖεν,

Χειροδίκαι. ἑτέρ' δ' ἑτέρα πόλιν ἐξαλαπαξέει.

Οὐδέ τις δόρυς χάρις ἔσεται, ἔπε δικαίη,

190

Οὐτ' ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ κακῶν ῥεκτῆρος καὶ ὕβρις

Ἀνέρος πμήσασι. δίκη δ' ἐν χειρὶ καὶ αἰδώς

Οὐκ ἔσται. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ἀρεῖονα φῶτα,

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃ.] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contra inter præcipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Julix & Mallii Epithalamio:

Torquatus volo parvulus,

Matris è gremio sua,

Porrigenz teneras manus,

Dulce rideat ad patrem

Semibiante labello.

Sit suo SIMILIS patri

Mallio & facile insciis.

Noscitur ab omnibus,

Et PUDICITIAM sua

Matris indicet ore.

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

Ἀνέρος δὲ γυναικὸς ἐπ' ἀλλοτρίῳ νότῳ αἶψα,

Ῥηΐδιαι δὲ γοναί, τέκνα δ' οὐ ποτ' ἰοικόντα πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.

182. Οὐδὲ π παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλεῖστα συνήθως ponenda post παῖδες. *Quietus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντε pro βάζοντες, ut ἄσπον ἰοντι Homero. Sed iste versus ὑπονοούμενός. *Idem.*

187. Οὐδ'

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac :

Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti. neque hi sanè

Senibus parentibus educationis præmia reddent

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò maleficum & injurium

Virum colent. Justitia autem in manibus & pudor

Non erit. Ladètque malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θεῶν ἔπι εἰδότες] *Neque Deorum ultionem veriti. non, oculum. hoc est, poenam quæ à tergo sequitur. Tibull. Nesciat ultorem post caput esse Deum. Σχίτλι. à χίω, χιτῆς, ἀχί. item à χίτω, χίτλω, χιτλός. χίτλι, coërcendus, malus, miser. Idem.*

189. Χειροδίκην] Obiervarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Heliodo πάθ. quoddam in compositis quibusdam ἀντιπαίμερον : quod directè cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πάλῃ ἔχων. cum μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκαιος ἐν χερσὶν ἔχων est ὁ δίκαιος, χειροδίκης ὁ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam : Μέγας μὲν ἦν θυμὸς, τὸ πάλῃ ἔχων. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. ἔτι καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀφ' ἑστέος ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων πάλῃ δίκαιος. χειροδίκης μὲν ἦν συνεστατός ὁ βίαιος. καὶ οὕτως ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ τοῖς ἰαυτοῦ, κειμήριον ἔχων τὸ δίκαιον. δίκαιος δὲ ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ ὡς χερῶν οἷον φέρων τὸ δίκαιον. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinsius.

190. Οὐδέ τις ὄρεται] Subintellige ἀνδρὸς. *Guietus.*

191. Ὑβρεῖν pro ὑβρίζειν, quamvis possit excusari. *Scaliger.*

191. Ὑβρεῖν] Ὑβρεῖν ὁ ἀδίκος, ὑβρίζεις. *Guietus.*

192. Δίκην δὲ ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς Οὐκ ἔστι] Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μέλλων δὲ κακῶν βλαπτήρας καὶ ὕβρειν Ἀνίερα πμήσσει. δίκην δὲ ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς Οὐκ ἔστι. Illud autem δίκην δὲ ἐν χερσὶ, tum ea sem ratione dicetur, quâ χειροδίκην infra dicuntur αἱ ἀδίκαι. Sic nunc δίκην δὲ ἐν χερσὶν ἔστι, est, ἀδίκαι ἔστιν. Nam idem illud πάθ. significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χερῶν δίκην dixit πάλῃ βίαν, καὶ τὸ βίαιον. Καὶ πάλῃ μὲν αἱ ἐπὶ στήθεσιν, ὑψηλοὶ πόδες Μυκαρδῶν ἔχουσιν ἐν χερσὶ δίκην. Heinsius.

Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅππῃ δ' ὄρεον ὁμείταρ

Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν

195

+ Δυσκέλαδ' ἀκαρόχαρ' ὁμαρτύνει συζεράπης.

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,

Λόχῳσιν φάρεας καλυψαμένη χροά καλὸν,

Ἀθανάτων μὲ Φῦλ' ἴτω, περιλιπόντ' ἀνθρώπους,

Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ δ' αὖ λείπεται ἄλγεα λυγρὰ

200

Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὰ δ' οὐκ ἔσεται αἰκλή.

Νυνὶ δ' αἶνον βασιλεύσ' ἐρέω φρονέεσι καὶ αὐτοῖς.

Ὡδ' ἱρήξ πρὸς εἶπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,

Τῷ ψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεας μεμαρπώς.

Ἡδ' ἐλεὸν, γναμπλοῖσι πεπαρμένη αἰμὴν ὀνύχεας,

205

Μύρετο. τίω δ' ὅγ' ὅππῃ κρατέως πρὸς μῦθον εἶπε·

Δαιμονίη, τί λέλαικας; ἔχῃ νύ σε πολλὸν δρεῖων.

Τῇδ' εἰς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἐῷσαι.

Δείπνον δ' αἶκ' ἐθέλω ποιήσμαι, ἢ ἐμεθήσω.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονα ἀνὴρ φερίζεν·

210

Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχρῶσιν ἄλγεα πάσχει.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερος ὄρενις.

Ὡ Πέρση, σὺ δ' αἶκε δίκης, μηδ' ὕβριν ὀφειλῆς.

Τῷ βροτῷ γάρ τε κακὴ δειλὴ βροτῷ. ἔδ' ἐ μὲν ἐσθλὸς

Ῥηϊδίως φερέμεν διώαται, βαρύνει δ' εὖ τ' ἔω' αὐτῆς,

215

194. Εἰπὼν] Appellans, incessens, increpans, ἐνίπλων. ἐπὶ δ' ὄρεον ὁμείταρ, hoc est, ἐπὶ οὐρανῷ ὄρεον. τμήσις. *Guierius*.

196. Δυσκέλαδος] Κακὰς φήμας ἐγείρειν, malos rumores. alias rancus. male expro. *Idem*.

199. Ἰπὼν] Abibant, ut inferius, λέιπεται. *Idem*.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νέμεσις, justa vituperatio, quo sensu Ixpe, apud Homerum, occurrit, ut animadvertit Eustathius; cujus vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Idem cum Pudore conjungitur hic ab Hesiodo. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶν ὡς πρὸς τι λέγεται, Αἰδῶς τε γὰρ ἡ Αἰδὴ τὴν Νέμεσιν γινώσκει ἐπιστραφῆ, Νέμεσις δὲ ἡ μίμνρις ἐκ τοῦ ὅτι αἰδύμεθα γινώσκει: Nemesis esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesis, (seu Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quem reueremur profecta.

Verbis injustis alloquens, pejerabit verò.

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur in viso vultu.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tecta corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves

Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Sic accipiter affatus est Iusciniam canoram,

Alte in nubibus ferens unguibus correptam.

Illà verò miserè, curvis confixa unguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.

Hac vadis, quà te duco, licèt sis canatrix.

Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:

Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus contem-

Quippe victoria pruvatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove,

Injuria enim perniciofa est tenui homini. nam nec dives

Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,

profecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, Πενταπενταίμην Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit Ammianus Marcellinus Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Aët. XXVIII. 4. Clericus.

203. Παικίλιος] Collo variegatam. vulgò canoram, Guicetus.

205. Πενταπενταίμην ἀμφ' ἐνύχασιν] Ἀμφιπενταπενταίμην ἐνύχασιν. Idem.

207. Δαίμων ἢ δαίμων] Ἀ δαίμων, δαίμων ἢ τύχη, δαίμων, infortunatus, intelix. Interdum fortunatus, beatus, ut Il. β. π δαίμων,] quid strides? vers. seq. τῇ δ' εἴς] Hac ibis. Idem.

214. Ὑπερ γὰρ π κεν] Τὸ ὑπερ τῇ ὑβρί. vid. Tzetz. Guicetus.

216. Ἐτίγῃ] ὅτι adnexum est hîc recto casui, cùm proprium sit obliquorum. Scaliger.

Ἐγκύρσας ἄτησιν· ὁδὸς δ' ἑτέρῃφι παρελθῶν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς,
 Ἐς τέλος ἐξελεῖσθαι· παθῶν δὲ τε νήπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τέχῃ Ὄρεος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
 Τῆς γὰρ Δίκης ῥόθ' ἐλυσμένης ἢ κ' ἄνδρες ἀγνοῖ
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς γὰρ δίκαις κρίνουσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπεται κλαίεσσι πόλιν τε καὶ ἡθεα λαῶν,
 Ἡέρσας ἑοσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάσσωσι, καὶ σὺν ἰθὺς ἐνειμάν.
 Οἳ γὰρ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικάειν,
 Τοῖσι πέθῃλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθ' ὧσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' ἀνὰ γλῶττι κροτέοφ' ἔδ' ἐπὶ αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεχμαίρεται Ὀρύσσει Ζεὺς,

220

225

216. Ἐτέρῃφι παρελθῶν] Καθ' ἑτέραν μετέδωκε. ordo, ὁδὸς δὲ ἑπ' παρελθῶν εἰς τὰ δίκαια κρείσσων. Vel sic, ἑτέρῃφι δὲ ἢ ὁδὸς ἑπ. ἑτέρῃφι ex alia parte. Idem.

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς.] Ὑπέρχου. Idem.

219. Ὄρεος] Ἀν ἡ ἐπιτορκία, ut Heinsius? an ἡ τ' ἐπιτορκίας πρῶτος, ut Proclus? Idem.

219. Ὄρεος] Hic Ὄρεος est Numen, quod praeesse finxit Hesiodus religioni iurisjurandi, & de quo Theogoniae v. 231. Sed quare injusta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἐπιτορκία, qui populos & urbes de quibus poenas sumit, v. 222. Vide & Hecatae in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiae, quod exstat apud Herodotum Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ἔγωγε
 Ὄρεος νικῶμαι, καὶ χεῖματι ληίσσασθαι.
 Ὅμνυ ἐπὶ θάνατ' ἃ καὶ εὖορκον μὲν ἄνδρα.
 Ἀλλ' Ὄρεος πῶις ἐστὶν αἰώνιον, ἔδ' ἐπὶ χεῖρας
 Οὐδὲ ποδὶς. κροτέον δὲ μετέρχεται, εἰσὶναι πάντας
 Συμμετρεῖσας ὀλίγη γλαυκὴ, καὶ οἶον ἅπαντα.

Glaucus filii Epicydidis, in praesentia quidem satius sic jurejurando vincere, & pecunias praeolari. Jura, quandoquidem mors etiam in jurejurando religiosum virum manet. Sed jurejurandi filius est qui nomine caret, neque

*Quoties in damna incidit. Via verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitia verò fremitus tracta quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.
 Hac verò sequitur deslens urbemque & sedes populorum,
 Aëre induta, malum hominibus adferens,
 Quisque ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populi que florent in illa;
 Pax verò per terram alma, neque umquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam corruptam sobolem perdiderit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης πόθος] Supple γίνεται. Πόθος, hoc est, ἥχος, ὄρου-
 ῶ, turba. *Guietus.*

222. Ἡθια] Scribendum videtur: πόλις καὶ πᾶς, π' ἥθια λαῶν, infra:
 v. 281. Εἴ γάρ τις π' ἐθέλη πᾶς δίκην ἀγαγεῖν. *Idem.*

227. Τοῖσι τέθελι πόλις] Cum hisce temporibus immortalitas ani-
 mi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum,
 alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non
 uno loco, videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit,
 propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed
 celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrociniiis
 quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δ' ἀνὰ γλῶττι καθεστόρῃ.] Subintellige ἐστὶ. *Guietus.*

229. Τεκμαίρεται] Meditatur, molitur. Vett. glossæ in notis Hein-
 si: τεκμαίρομαι παρ' Ὀμήρῳ τὸ πλεῖν, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβαῖον. Sic
 vers. 237. τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται. hoc est, βεβαῖον meditatur
 ut sup. molitur. vulgò: parat. *Idem.*

229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται uti-
 tur de Diis, sicut Aristophanes voce ἐπιβεβαῖον. Pluto:

Ἀπὲρ ἄλ' ἐπὶ γὰρ πῶτα ἐπιβεβαῖον] ποιεῖν ἤμας;

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra
 non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκ-
 μαίρομαι παρ' Ὀμήρῳ τὸ πλεῖν, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβαῖον: quod Co-
 micus ἐπιβεβαῖον dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ

Οὐδέ ποτ' ἰδυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' αἴτη θαλῆς ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
 Τοῖσι φέρῃ μὴ γαῖα πολὺν βίον· ἔρεσι ἢ δρυς
 Ἄκρη μὴ τε φέρῃ βαλάνης, μέσση ἢ μελίσσης.
 Εἰροπύγῃ δ' ὅτιες μαλκοῖς κατὰ βεβρίθαισι.

239

Τίκτεσιν ἢ γυναικες ἰοικόντα τέκνα γονῶσιν.
 Θαύλασιν δ' ἀγαθοῖσι Διδυμπερές· ἔδ' ὅπῃ νηῶν
 Νείσσονται· καρπὸν ἢ φέρῃ ζείδωρ· ἄρκεα.

235

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηλε κακὴ, ἢ χέτλια ἔργα,
 Τοῖσδε δίκῃ Κρονίδης τεκμαίρεται δούρῳπα Ζεύς.

Πόλλακι καὶ ξύμπασα πόλεις κακῶ ἀνδρὸς ἀπήνερα
 Ὅσας ἀλιτρεύνει, καὶ ἀπαύδαλα μηχανάαται.

240

Τοῖσιν δ' ἐργασθέντες μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
 Λιμὸν ὁμῶς ἢ λοιμόν. Σποφθινύθουσι ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναικες τίκτεσιν· μινύθουσι ἢ οἴκῃ,
 Ζηνὸς φρεσμοσυώσιν Ὀλυμπίη. ἄλλοτε δ' αὖτε

245

Ἡ τῶν γε σφαγτὸν δούρῳ ἀπώλεσεν, ἢ τὸ γε τεῖχος·

Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης σποπίννυται αὐτῶν.

Ὡς βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ κατὰ φρεσίζετε ἢ αὐτοὶ
 Τὴν δὲ δίκην· εἰς γὰρ ὃ ἐν ἀνθρώποισιν ἰόντες

Ἀθάνατοι λείσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι

250

Ἀλλήλους τείβουσι, θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Τεῖς γὰρ μύελοι εἰσὶν ὅπῃ χθονὶ πελυβοτείρῃ

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ πλεῖν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu erat. Philoſophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πείρα τινὸς ἐστὶ κατὰ τὴν δοξαίαν γλῶτταν. Heinsius.

231. Θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] An μεμηλότις? Sic placet Heinsio, & mihi. θαλῆς μεμηλότις, οἱ πλεῖστοι μεμηλότις, πολέμων μεμηλότις, hoc est, πόλεμοι, πολέμιοι. Guilelmus.

240. Πόλλακι καὶ ξύμπασα πόλεις] Si dicerent Poëtæ urbem dare poenas, eo quod viri unius scelera aut pravos mores probet, vel certe ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de Numinis iustitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facile patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam

*Nec unquam justos infestat homines fames,
 Neque noxa: convivium autem celebrant.
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus
 Summa quidem fert glandes, media verò apes:
 Lanigera autem oves velleribus onusta sunt:
 Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:
 Floréntque bonis perpetuò: neque navibus
 Iter faciunt: fructum verò profert sæcundus ager.
 Quibus autem injuria perniciofa cura est, praváque opera,
 Iis pœnam Saturnius parat latè cernens Jupiter.
 Sæpèque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem cœlitus magnam importare solet malum Saturnius,
 Famem simul & pestem; intereunt verò populi;
 Neque mulierès pariunt; intereunt familiae,
 Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
 Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.
 O reges, vos autem considerate etiam ipsi
 Pœnam hanc. propè enim inter homines versantes
 Dii vident, quotquot pravis judiciis
 Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.
 Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,
 Dii Jovis custodes mortalium hominum;*

injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò
 damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum
 revocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναῖκες τέκουσιν] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi &
 Callimachum Hymno in Dianam γ. 127. & notata ab Illustriss. Viro
 Ezech. spanhemio. Clericus.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non ut interpp. Hanc ju-
 stitiam. Sic supra v. 29 οἱ τῆς δὲ δίκης ἰσχυροὶ διγίγασται. Sic Tzetzes.
 Et inferius 269: Τὴν δὲ δίκην πάλης. meam litem. Guetus.

252. Τεῖς γὰρ μέγας] Vide not. ad Theogon. γσσ. 187. & 215.
 Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad
 Gentes; sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non
 fuisse. Clericus.

Οἳ ῥα φυλάσσειν τε δίκας ἢ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρεε ἐσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
 Ἡ' δέ τε παρεγέν' ἐς Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν.

255

Καὶ ῥ' ὅπ' ἄν τις μιν βλάπῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κροναίῳι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὄφρ' ἀποτίσῃ
 Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγρὰ νοδῶντες
 Ἄλῃ παρεκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

260

Ταῦτα φυλασόμενοι, βασιλῆες, ἰθυώετε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάσχει λάθεσθε.

Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλ' ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τέλ' ἔχων·

265

Ἡ' ὅ κακὴ βελὴ τῷ βελούσαντι κακίῃ.

Πάντ' ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, ἢ πάντ' νοήσας,

254. Οἳ ῥα φυλάσσειν] Sup. γ. 124. *Grietus.*

258. Ὀνοτάζων] Ab ὀνέω ὀνοτῶ & ὀνοτῶ, apud Apoll. Rhod. ὀνοτῶ, ὀνοτῶ, vitupero, contemno. *Grietus.*

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Grietus.*

260. Ὄφρ' ἀποτίσῃ Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων] Vide ad γ. 240. Si ipsa Justitiæ Dea præses efficit ut quidquid delirant Reges plebentur Achivi, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus.*

264. Ἐπιπάσχει λάθεσθε] Ἐπὶ πάσχει λάθεσθε. Τμῆσις pro ἐπιλάθεσθε πάσχει. *Grietus.*

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλ' ἀνὴρ] Hos duos versus coherere rectè observavit *Heinsius*; sed in eo peccat quòd βελὴ pro ἐπιβελῇ, infidiis, accipi debere contendit, quamvis nullà id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: malum consilium consultori pessimum est, vocem consultor esse eum qui consilium dat, nemo non videt, ut in hisce Marii verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: ego met in agmine, in pralio, consultor idem & socius periculi adero. Ex Patris schedis. *Clericus.*

266. Ἡ' δὲ κακὴ βελὴ] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, teste *Proclo*, *Plutarchus* rejiciebat, cui facilè assentior. *Grietus.*

266. Ἡ' δὲ κακὴ βελὴ] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad.* A.

Εἰ δὲ σὺ κατεπράς εἴσσι θεὰ δὲ σε γέννατο μήτηρ.

Qui judicia observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Justitia, Jove pregnata,
 Augusta & veneranda Diis qui cælum habent.
 Et certè, cùm quis illam ladet impiè contumelià afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Al'ò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hac caventes, ô reges, corrigne ea quæ dicitis,
 Donivori, injustorumque judiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si præstantior es, téque peperit Dea mater; ubi posterius δὲ est pro κῆ.
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η' δὲ καὶ βελή] Malè hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quòd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istà interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ καὶ βελή, est, ἡ ἐπιβελή. ὁ βελεύσας, est, ὁ ἐπιβελεύσας, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ καὶ πύχων. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus. Nam nec τὸ consultor, nec τὸ consulens, quod alii, vocem βελεύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidæ insidiatori pessimæ;* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντες ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμούς] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus πῶν δίκων significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δίκης τηρη-
 τῶν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν τὸ αἶψα interpretatus est. Η'σίωδες, inquit, Πάντες ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμούς. τὸ αἶψα ὑπὸ καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Καί νυ τάδ', αἶψ' ἐθέλῃς, Ἠιδέρεται· ἔδ' ἐ λήθῃ
Οἴλω δὴ καὶ τιυδέ δίκλω πόλις ἐντὸς ἐέρχῃ.

Νῦν ᾗ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

270

Εἴλω, μήτ' ἐμὸς υἱός. ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον

Ἐμμεναι, εἰ μείζω γε δίκλω αἰδικώτερ' ἔξῃ.

Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω ἑολπα πελεῖν Δια περπικέρανον.

ὦ Πέρση, σὺ ᾗ ταῦτα μὲν Φρεσὶ βάλῃς σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκχε, βίης δ' Ἠπιλήθεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων.

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἔδωκεν ἀδικήλας, ἐπεὶ ἔ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκλω, ἣ πολλὸν αἰεῖσιν

Γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

280

270. Νῦν δὲ ἰσὺ μήτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti huius sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautē faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauci consequuntur. *Clericus.*

273. Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guicinus.*

274. Ἰχθυσι μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est verius istos:

Naturâ hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpè minutos

Magnus comest, at aves enicat accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, eò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μὲν αὐτὸ τὸ νόμον πάλαι ἰσινώκετο περὶ τοῖς Ἑλλήσι καὶ μέγας Ὀμηροῖς ὑδάμῃ τ' ποιήσας αὐτῷ χρησιμὸν: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* defunt voces, quæ in ejusdem *Optimis* *Scriptoribus* sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* dicitur

Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque illi latet
 Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exerceat.
 Ego porrò nec ipse nunc inter homines justus
 Sim, nec meus filius: quando malum est justum
 Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
 Sed hæc nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
 Et justitia quidem obtempera, violentiæ verò obliviscere prorsus.
 Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius.
 Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
 Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitia carent.
 Hominibus autem dedit justitiam, quæ multò optima
 Est. Si quis enim velit vera in publico dicere

Atz videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud Sophoclem Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἢ ὁ κρότος τίδ' ἔστι,
 Οὐδ' ὁ ξυνέσις τ' ἥτις θεῶν Δίκη,
 Οἱ τεύχε' ἀνθρώπων ἄεστος νόμος.
 Οὐδὲ δίνω περὶ τὸν αἰμῶνα τί σὺ
 Κρότος μὲν, ὡς ἄγεσθαι κροτάλῃ θεῶν
 Νομῶν δύναις θνητὸν ὄντ' ὑπερδραμεῖν.
 Οὐ γάρ τι νῦν γε κροθὶς, ἀλλ' αἰεὶ περὶ
 Ζῇ πάντας, κροθὶς οἶδ' ἐξ ὅτε φάσιν.
 Τύττω ἰγὰρ σὺν ἱμελῶν ἀνδρῶν ὑδνὸς
 Φρόνιμος δίκης, εἰ θεοῖσι τίς δαίμων
 Δώσεν.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hæc leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tuæ edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & heri, sed semper vigens, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos poenas dare. Cleonicus.

278. Εἴ τι δίκη ἴσῃ ἢ αὐτοῖς] Superiùs ἔτιξεν νόμον. Guicciardini.

280. Εἰ γάρ τις κ' ἐβίλη τὴν δίκην ἀνθρώπων Γνώσκειν] Ordo εἰ γάρ τις γνώσκει τὴν δίκην ἐβίλη ἀνθρώπων. Anastrophe. Idem,

281. Οἶον

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ διρύοπα Ζεὺς·
 Ὅς δέ κε μαρτυρήσιν ἐκὼν ἵπτιορ' ὁμόσας
 Ψάσσεται, ἐν ᾗ δίκλῳ βλάβας, νήκετον αἰάσθῃ,
 Τῷ δέ τ' αἰμαυροπέρῃ γλυκὴ μετόπισθε λείλειπται·
 Ἄνδρὸς δ' ὁδὸν γλυκὴ μετόπισθεν αἰμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα κήπε Πόρσῃ
 Τίλῳ μὲν ποικιλήτῳ καὶ ἰλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθῃ
 Ρ' ἡιδίως. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγάθι ναός.
 Τῆς δ' ὄρετ' ἰδρώται θεοὶ παρὰ Πάριον ἔθνησαν
 Ἀθάνατοι. μακρὸς ᾗ καὶ ὄρεθι αἶμα ἐπ' αὐτῶν,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
 Ρ' ἡιδίῃ δ' ἠπασσά πελάς, χαλεπὴ περ ἐῴσα.
 Οὐτ' ἄρ' ἔμην πανάρεσσι ὅς αὐτὸς πᾶσι νοήσῃ,

285

290

281. Ὅλβον διδοῖ διρύοπα Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum ὄλβιοι fuerint, qui justiore ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cum promiscuè in quosvis effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

282. Μαρτυρήσιν ἐκὼν] An μαρτυρήσιν ἐκὼν, ut αἶψαν ἡμαρ, hoc est, cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicujus testimonium dicere: ἐκὼν ab εἶκα mutato spiritu, ut ab αἶσα, ἡγίωμαι, ἡγῶμαι. Pro ἵπτιορ' autem legendum videtur ἐπὶ ὄρεθον. *Guietus.*

283. Ἐν δὲ δίκλῳ βλάβας] Scribo: Ἐν δὲ δίκλῳ βλάβας. τὸ ἐμβλάπτειν Homero est impedio. *Idem.*

284. Τῷ δὲ τ' αἰμαυροπέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad γ. 219. Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterii infelices in hisce terris fuerunt, nec multò post planè exstincti? Quot contra scelera- ti homines & teterrimi etiam tyranni posteritatem in multa sæcula florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis petenda ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec puto exiguum fuisse peccandi irritamentum, iis qui alias rationes virtutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ de ejus præmiis, delictorumque poenis in hac vita jactabantur. *Clericus.*

291. Εἰς

Qua novit, ei opes largitur latè videns Jupiter :
 Qui verò testimoniis volens pejerans
 Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii læditur,
 Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur :
 Viri autem justī posteritas apud posteros illustrior.
 Ceterum tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.
 Malitiam quidem cumulatim etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
 Ante virtutem verò sudorem Dii posuerunt
 Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,
 Primumque aspera: ubi verò ad summum veneris,
 Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
 Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit;

291. Εἰς ἀκρον ἵκηται] ἵκηται legendum censet Heinsius. Sed malè. Nam τὸ ἀκρον supplendum. Guistius.

291. ἵκηται] Cum Veteres hunc locum laudantes habeant ἵκηται, nec dissentiant Codices, malletm hoc retinere; non enim video cur via dici nequeat εἰς ἀκρον ὁρᾷ ἰκνῆσθαι, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ὁδὸς ostendit sequens foemininum πῦθιν. Clericus.

291. ——— ἐπὶ δὲ εἰς ἀκρον ἵκηται] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἵκηται, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Scalliger, & doctissimus Meursius. Heinsius.

292. Πῦθιν δὲ ἵστημι πάλιν] Ne semper Grammatica sectari videar, lubet hic unum atque alterum locum Seneca, quibus hæc sententia egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. Rationale animal est homo; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hac exigit? Rem facillimam, secundum naturam suam v. vero. Sed hanc difficilem facit communis insania. Epistolâ verò CIV. Non quia, inquit, difficilia sunt non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt. Clericus.

293. Ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ] Quomodo νοῆν apud Hesiodum sumatur, ostendimus suprâ. ad locum illum, πᾶσι μὲν καὶ ἐπιεικέστερον νοήσας. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ καὶ ταῖς οἷς ποτὶ τ' αὐλίων αὐτὰν ἀπῆλθεν. Apud Virgil.

*Ipsa lacte domum referunt distenta capella
 Ubera ———*

[Φρεσασάμενται τὰ κ' ἐπειτὰ καὶ ἐς τέλος ἥσιν αἰμύνω.]
 Ἐθλὸς δὲ αὖ κακύνει, ὃς δ' εἰπόντι πίθηται.

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλος ἀκέων
 Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφείμης
 Ἐργάζεαι, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρα σε Λιμὸς
 Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ ᾗ εὐσεφάνῃ Δημήτῃ
 Λιδοίῃ, βιότῃ ᾗ τελὴν πύμωλῃσι καλῶ.

300

Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶν σύμφορος ἀνδρεί.
 Τῷ ᾗ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὃς κεν ἀεργὸς
 Ζῶη, κηφίνεαςι κηθέροισι ἵκελ' ὀρμύνῃ.
 Οἳ τε μελίσσων κάμαλον τρύχεσιν ἀεργῶ
 Ἐθόντες· σὺ δὲ ἔργα φίλ' ἔσω μέτελα κρσμεῖν;

305

Ipsa, id est, sponte sua. ὁ αὐτὸς τοῦ πέντε, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, ταῦτα κατ' αὐτὸν, σοφὸς αὖ, qui opponitur, τῷ ἄλλῳ ἐν τῷ πέντε κατὰ τὴν σοφίαν γινώσκει. Heinsius.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἑαυτοῦ. *Guietus.*

297. Ἐν θυμῷ βάλληται] In animum inducit. post, pro δ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνὴρ, malim' εἶναι αὐτὸς ἀχρήϊος ἀνὴρ. *Idem.*

299. Δῖον γένος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex Homero liquet, qui δῖον σιδάτιον, divinum subulcum vocat Odyss. φ. γ. 234. Sed & eo abutitur hic Hesiodus, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra vs. 633. & 634. *Clericus.*

300. — ὃφρα σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δέ] Parodiam hujus loci elegantem Cratinus fecerat:

Ἐθίει καὶ σῇ γαστρὶ δίδω χάριν, ὃφρα σε λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κοινῶς δὲ πολυεφάνῃ νικήσῃ.

Erat autem Connas ille tibiēen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cū victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κῆπον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. Aristophanes Ἰππ. Ὡσπερ Κοινῶς εἴφανσι μὲν ἔχω αὖτον, δὲ ψῆ δὲ ἀπὸ λολῆς. *Heinsius.*

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συναχόμενος. *Guietus.*

304. Κοτύρεσι ἵκελ' ὀρμύνῃ] Hoc est, πλὴν ἔργῳ βεβλαμμένον. Hesych. Κοτὴ βλάβη. ἀ κητὸς læsus, mutilus, κούρεος. it. κητὴ ἢ. five κούρεος pro κούρεος, παρὰ τὸ κηλὴν πλὴν ἔργῳ εἶναι, κηλὸς, κηλοῦς, κηλέω, &c. Hesych. *Guietus.*

305. — τρύχεσιν ἀεργῶ] Pro eo Stobæus, γίπουνος ἴδεσι. *Heinsius.*

306. Μί-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper praecepti memòr,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est viro.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus

Vròit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes: tibi verò opera decentia obire gratum fit,

306. Μίτρεα κρημῶν] Τὰ ἐν τῇ μέτρῳ ὄντα, ἥ γιναι τὰ μέτρεον ἔχοντα, hoc est, τὰ τ' ἀρετῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἀλκιμίας, ἔξοχα. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡ σοφὴ ἀνθρώποις μέτρεον ἔχον σοφίας, hominum praestantissimus, summam habens sapientiam. Μίτρεα sunt bona, convenientia. *Gnietus.*

306. Σοὶ δ' ἔρξα φίλ' ἔσω μίτρεα κρημῶν] Μίτρεα ἔρξα, ut dicat Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτρεα reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει: neque Tzetzes, qui σμικρὰ καὶ μὴ ἀπειρή. Multò minùs Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi saepè μίτρεον dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τὴν ἡμῶν ψυχὴν ὥς τὸ πρῶτον δὴλον εἶναι, ὅτι ἀλλὰ τὸ ἐοικέναι καὶ πίνειν. ἐπιιδὼν γὰρ οὐ τὸ σίπειν τοῖς μὲν σαρκὶ σάρκασι προσχρῶν, τοῖς δὲ ὁπίοις ὄντι, καὶ ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἀλλοῖς τὰ αὐτῶν οἰκεία ἐκείνοις προσχρῶν, τότε δὲ τὸ ἐλίσσει ὅσον ὄντα, ὑπερὶ πολὺν μετρίως, καὶ οὕτω γίνεται τὸ σμικρὸν ἀνθρώπων, μέγαν. οὕτω τότε ἡμῶν. ὡς δὲ καὶ σὺ μετρίως; Εἰ μὲν γὰρ ἴφθιμ' ὁ Κέρως. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim cibus caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis qua cum singulis maximè conveniunt, maximèque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex praeceidentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μετρίως. Ita μίτρεον paulò antè Dialogo eodem: πῶς αὐτῶν πάντων οἰμαὶ εἰς ἓν δέξασθαι αἰὲν ἐν ψυχῇ, ὥς σῶμα, καὶ πᾶς λέγων αὐτῶν

Ὡς κέ τοι ὠραίῃς βίότῃ πλήθωσι καλῆαι.

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί πε.

Καί τ' ἐργαζόμενῳ, πολὺ φίλτερον αἰθανάτοισιν

Ἔσσειαι ἡδὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συζέουσιν αἰεργῆς.

310

Ἔργον δ' εἰδὲν ὄνειδῳ, αἰεργίῃ δέ τ' ὄνειδῳ.

αὐτὰ πῦνται αὐτῶν μίτερά μοι φαίνεται λίγαν, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἴσῃ, τὸ δὲ σῶμα ἀδυνάτερον καὶ ὀλιγοχρόνιον περὶ : id est, Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur : animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus verò imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum Ἐκφύλων adduxit, αὐτὸς ἔργα μίτερον adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos : causam addit : Ὡς κέ τοι ὠραίῃς βίότῃ πλήθωσι καλῆαι. Porro τὸ πλήθει non nisi ex maximis quibuscumque contingit. τὸ μίτερον autem est τὸ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μίτερον γηρύναι ἐν πᾶσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac existimant Interpretes :

Δαμωτέλης ὁ χορηγός, ὁ τ' ἐξίποδ', αἶ Διόνυσσε,

Καί σε τ' ἡδίστην θεῶν μακάρων ἀναθεῖς,

Μίτερον γὰρ ἐν πᾶσι. χορὴ δ' ἐκτίσασθαι νίκην

Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ εὐσεβὲς ὁρᾶν.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μίτερον σοφίης habere dicitur, id est, multum sapientia, vel, in sapientia excellere. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium deflecteret, & τὸ εὐσεβὲς καὶ τὸ καλὸν transcenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτερον igitur est τὸ ἔξοχον in omni re præclara. μίτερον erat in omnibus Demoteles, id est, excellens : μίτερον ἔργα laudat Hesiodus, id est, πᾶσι ὡς μέγιστα σπουδῇ, πᾶσι πολλὰ. Quod Interpretes Græci minimè observarunt, multò minùs alii. Heinsius.

311. Ἐργον δ' εἰδὲν ὄνειδῳ] Nihil planius hujus versûs sententiâ, cum præsertim toto hoc opere Hesiodus fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum εἰδὲν, quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi hominem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohiberet. Quod videre est ex Lib. I. Xenophontis de Memorab. Socratis, ubi sic rem narrat : „ Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissimorum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis, hisque in „ testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle- „ re ; intèrque eas Hesiodicam illam sæpè usurpare, Opus nullum est „ probrium, inertia verò probrium est. Quibus Poëtam dicebat suadere „ à nulla actione, sive injusta, sive turpi, abstinendum esse, sed om- „ nia

Ut tibi aestate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

„nia lucri gratiâ facienda. Socrates verò, postquam fassus esset accu-
sator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum
„otio torpere, atque adeò opus bonum esse, otium pravam; eos
„qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat;
„eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosum
„facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud
Hesiodi. Haëtenus Artica Siren, quibus haud obscurè indicat Hesio-
dum & Socratem intellexisse quòdvis bonum & laudabile opus. Idem
Procli testimonio confirmatur, qui ait à Platone rectè hunc versum
explicatum, & nostrum Hesiodum cujusvis secundum naturam opus
ἔργον appellare; Homeri exemplo, qui optimum quodque opus ἔργον
simpliciter vocat. Similia habet Eustathius ad γ. 226. Odyss. P.

Αἷμα' ἐπεὶ δὲ δὴ ἔργα καὶ ἡμετέρας, εὖτε ἐθέλησθ
ἔργον ἐπιείχεται.

Ex schedis paternis haëtenus; unde colligere interdum à nobis, arte
& ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritio-
rum olim oculos fugerunt. Clericus.

311. Ἐργον δὲ εὐδὴν οἰκίδας] Delicatos certè oportet fuisse Veteres,
qui in hoc versu ἀδελφώματα scripssisse Hesiodum voluerint: ita ut hæc
verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. Eustathius: Σημείωσται ὅτι ὁ
Ἐργον δὲ εὐδὴν οἰκίδας, ὃ δὴ φησὶν Ἡσίοδος· ἐκείνο μὲν γὰρ ἀσυνφῶς γράφειν,
ἔλαττει τὸ σφῶν Σωκράτην, ὃς οἰκίδας λέγει συχνὰ τὸ, ἔργον δὲ εὐδὴν οἰ-
κίδας, ἢ γὰρ εὐδὴν πῶς οἰκίδας τὸ εὖ ἔργον, ἀγαθὸς ἡμετέρας, συκοφαντία πε-
λείπειν, οἷα δὲ μαρτυρεῖται, ὡς ἔργον εὐδὴν, ἢ γὰρ εὐδὴμία ἐργασία, καὶ πῶς
φαύλη, καὶ πῶς χρηστὴ, οἰκίδας ἐστὶ τὰ ἐργαζομένη καὶ πύθεν ἔλαττει ὡς ἀδελ-
φῶν πρὸς πᾶσι πρὸς ἑαυτοὺς. Sed Plutarcho accuratissimo Scriptore, & He-
siodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo
hunc versum Hesiodi usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσίοδος,
ἔργον εὐδὴν καὶ οἰκίδας, εὐδὴν τέχνη ἀδελφῶν ἔφασκεν. Cum tamen τὸ εὐδὴν,
non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ οἰκίδας referendum sit. Sed nihil est usita-
tius quàm elegantiz causâ ad usum alium Homeri & Hesiodi versus
transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumnia, singulis ver-
sibus peccavit Homerus, nisi ignoremus delicias τῶν παραδόντων. Hein-
sius.

313. Πλῆτορ καὶ δροίτη] Horat. Et genus & formam regina pecunia
donat. Scaliger.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει αἰεργὸς
Πλάτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιδεῖ.

Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον,

Εἰ κεν ἀπ' ἀποτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμόν

315

Εἰς ἔργον τρέψας, μελεῖας βίη, ὥς σε κελεύω.

Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.

Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.

Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον.

Χρήματα δὲ ἔχ' ἀρπακτὰ θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω.

320

Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔληται,

Ἡ δ' οὐ γὰρ γλώσσης λήϊσεται, (οἷά τε πολλὰ

Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδι νόον ἐξαπατήσῃ

Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάσῃ)

Ρῆσά τέ μιν μαυρῶσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἴκοι.

325

313. Πλάτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιδεῖ] Hoc loco ὀπιδεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quam causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus versus sententiam, eo quod ut plurimum divitiarum potius vitia, quam virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖστον κακίας, μῆλλον δὲ καλοκαγαθίας, ὑπερέτης εἰναι: divitiarum vitiorum potius, quam probitatis, ministra. Verum cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione hactenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est eum hic intelligere opes justè & labore partas, quæ numquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur, probatque sæpè divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθα] Hoc est, ὅμοιος. Scribo ἰοῖσθα. Hesych. ἰοί, εἰν, ἡμοίος, ὑπάρχει. Guilelmus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθα] Hoc est, οἷον Δαίμονι ἰσὶ, τοῖον ἔσθαι, qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultæ in Lingua Græca. Clericus.

315. Ἀεσίφρονα θυμόν] Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro ἀσίφρονα, iniquum, ἀδίκον. Τὸ ἀεσίφρον pro ἀασίφρον. Hesych. Ἀεσίφρονι, βλαψίφρονι, φρενοβλαπτεῖ. ἀάσων ἢ βλάψαι. Sed utrumque ἐκπλήσει & αὐτὸ ἀάσων, ἀεσίφρον, ἀασίφρον pro ἀσίφρον. Guilelmus.

317, & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. V. 317. Ἄνδρα κομίζεσθαι, regit, an legendum κομίζει? Guilelmus.

317. Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immu-

Quod si laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus
 Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
 Pudor qui hominibus valdè & obest & prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapiendæ: divinitus datæ multò meliores.
 Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
 Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quàm primùm lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
 Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familiæ

immutatos ex Homero sumsit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, ob-
 servarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati
 credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legi-
 tur:

Aιδῶς οὐκ αἶσα γὰρ καχευμένην ἀνδρὶ πειρίκτῃ.

Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi
 Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:

————— ἔδῃ οἱ αἰδῶς
Γίνεταί ἢ τ' αἰδῶς μᾶζα σίνεταί, ἢ δ' ὀνίνησι.

Neque ei pudor est, qui homines valdè ledit & juvat. Sed non est
 utriusque versùs sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesio-
 di est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si
 modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo
 victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.

319. *Aιδῶς τοι πρὸς αἰολβίῃ, γάρ σ' οὐδὲ πρὸς ὀλβῳ*] Scribendum vi-
 detur *πρὸς αἰολβίῳ, θερίσας δὲ πρὸς ὀλβῳ*. subintellige *ποιεῖ*. Guie-
 tus.

319. *Aιδῶς τοι πρὸς αἰολβίῳ*] Hoc est, si te puduerit laboris, ma-
 lisque otari quàm laborem viliorē suscipere, quamvis alius hone-
 stior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cer-
 vicem subjicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis.
 Clericus.

324. *Κατηπύξῃ*] Hesych. *κατηπύξων, δάκων*. quæ expositio huic lo-
 co omninò convenit. Rectè Interpres. Guietus.

Αἰνέει τῶ, παῦρον δέ τ' ὅππῃ χρόνον ὄλεσθ' ὀπιθεῖ,
Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέλευ ὅς τε ξεινον κακὸν ἐρξῇ.

Ὅς τε κασιγνήτοιο ἐξ αἰνὰ δέμνια βαίνοι

Κρυπταδῆς δυνῆς αἰλόχῃ, πασκαίρια ῥέζων·

Ὅς τέ τῳ ἀφραδῆς αἰλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα·

330

Ὅς τε γονῆα γέροντα, κακῶ ὅππῃ γήραθ' ἐδῶ,

Νεικείῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενθ' ἐπέεσσιν.

Τῶ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς ᾗ πελώριον

Ἔργαν ἀντ' αἰδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.

Ἀλλὰ σὺ ἤ μὲν πάμπαν ἔεργ' αἰεσίφρονα θυμόν,

335

Καδδωάμιν δ' ἔρδην ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγνῶς ἢ καθαῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·

Ἀλλοτε δὲ σπονδῆς θυέεσσι τε ἱλάσκεσθαι,

ἢ μὲν ὅτ' ἀνάζη, ἢ ὅταν φάθ' ἱερὸν ἔλθῃ·

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κρεδύλῳ ἢ θυμόν ἔχουσιν·

340

326. Αἰνὰ δέμνια βαίνοι] Αἰναβαίνοι. *Gnietus*.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέλευ] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu vixit, ut liquet ex vita *Themistoclis*, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo *Admeto*, *Molosorum Regi*, supplicarit, pag. 124. inviolabilisque suâ illa *ἱκισία* factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς δυνῆς] *Moschop.* & *Proclus* τὸ ἔνεκα, hic subintelligunt. *Tzetz.* τὸ ἀγρὰ supplet. Τὸ ἔνεκα placet. Sic in *Αἰσ.* v. 406. *μαχιδύλῳ Αἰγῆς ὀριστιόμῃ ἢ ἀγροτέρῃς ἐλάφοισι.* supple ἔνεκα. Sic & versu sequente *κρυπταδῆς δυνῆς* subintellige ἔνεκα. deinde lege: *πασκαίρια, ἀπειρή ἢ ἀνέμεστο.* *Moschop.* *Gnietus*.

330. Ὅς τέ τῳ] Hoc est, πῶς. forsan scribendum: ὅς τε ἢ. *Gnietus*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίει]] *Jupiter*, nimirum, *ἱκισίῃ*, ut loquitur *Homerus* *Odyss.* N. ubi *Ulysses*, qui se deceptum à *Phæacibus* putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφίσις τίματο ἱκισίῃ, ὅς τε ἢ ἄλλῃς

Ἀνθρώπους ἐφορεῖ ἢ πίνυ], ὅπως ἀμείρεται.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καδδωάμιν ἔρδην] *Socrates* frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit *Xenophon* Lib. I. memorabilium *Socratis*. „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta, „ nihilo

*Viri talis: exiguum ad tempus divitiæ adsunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
 Quique fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quique malâ cujuspîam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet talionem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolam erga te cor atque animum habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potius hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delatis, maximè gaudere. Ha-
 „ ænus *Xenophon*, cujus verba optimè declarant, quid sit κατὰ δυνά-
 „ μιν ἱερῶν, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 ternis. *Clericus.*

337. Ἀγνῶς & καθαρός] Græci *Hesiodi* Interpretes referunt vocem
 ἀγνῶς ad animum, & καθαρός ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primùm quidem ad animum, deinde etiam
 ad corpus. *M. Tullius* Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: *Ad Divos adeunto castè, Pietatem adhibento &c.*
 castè, inquit, *Lex* jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt
 omnia, non tollit casti noniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cum
 multùm animus corpori præstet, observeturque, ut casta corpora adhi-
 beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
 spersione aqua, vel dierum numero tollitur; animi labe nec diuturnita-
 te varescere, nec annibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recenti Venere pollutos
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. *Clericus.*

337. Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μνηστὴρ καίεν] Ἐπικρίειν. Τμήσις. *Quietus.*

Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τ' τεὸν ἄλλῳ.
 Τὸν Φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα καλεῖν, τ' δὲ ἐχθρὸν εἶσσι.
 Τὸν ᾗ μάλιστ' ἀλλοῖον καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖρ' ἐχέωριον ἄλλο γήνηται, †
 Γείτονες ἄζωσι ἐκίον, ζώσωντο ᾗ πηοί. † 345
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσων τ' ὠγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορέ τοι πρῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτον' ἐοδαῖ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι πρὸς γείτον' ὅς δὲ ἀποδύναι,
 Αὐτῷ τῷ μετρεῖ, καὶ λώϊον, αἷ κε θυήσῃ. 350
 Ὡς ἂν χρητίζων, καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον ὄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἄτησιν.
 Τὸν Φιλέοντ' ἀφίλειν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.

342. Τὸν Φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ἐγγύθιον] Legit hîc *Stephanus*, in voce Κώμη, ἐγγώμιον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγγώμιον idem est ac ἐγγύθιον,
 quia κώμη & γύθιον idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adjectiva
 hæc sonant incolarum vici, aut pertinentem ad vicum. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. vers. sequ. γείτονες ἄζωσι, vicini inermes. ζώσωντο δὲ πηοί. tar-
 dius veniunt ad suos. *Grietus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Rem non tantum inexpectatam, sed malam
 quæ alia dicitur κατ' εὐφημίαν, significari dudum ostendit *David Cle-
 ricus*, patruus meus, *Quæstionum sacrarum XVI.* quam adito. *Cle-
 ricus*.

344. Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖρ' ἐγγύθιον ἄλλο γήνηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scripto-
 res Attici τὸ ἄλλο. Sic apud *Lucianum* Venus in *Judicio Dearum*,
 cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam stu-
 diosè inquireret, respondet, ἄλλως ἡρώμην. Est igitur, χεῖρ' ἄλλο,
 ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἡ βλάβη, ἡ ἀπεισιότις περὶ τύχης λαοθάλη. de-
 trimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum. χεῖρ' ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant,

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verum

Eadem mensurâ, & amplius, si quidem possis:

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes: mala lacra equalia damnis.

Amantem te ama, & invisentem invise.

αἱ εἰρημαὶ ἀλλὰς ἔχοντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίαν eleganter ἀλλὰς esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

———— πᾶσι δὲ ἀλλοδαῖς ἀλλὰς φίλοις
Πνεύσι ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέμοι πολλὰκις ἰσθλῶ
Ἀμφοτέρω μίτρα πᾶσι λυγρῶ δὲ ἐπὶ καί τ' ἔπειτα ὀλβῶ
Οὐ π' ἐκείν. ἀλλὰ δὲ πάλι βίῳ ἀνθρώποισι. *Hesiodus.*

347. Ἐμμορὶ τοι πρεῖας] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
v. 351. ἄρκιον est sufficiens non promptum, ut vulgò. *Gisbertus.*

349. Εὖ μὲρ μετρήσῃ] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam cumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigì posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. *Clericus.*

351. Ἀρκιον] Præsens. *Scaliger.*

353. Τὸν φιλόστον φιλεῖν] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavi Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?
Quis

Καί δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δὲ ὅστις ἔδωκεν.

355

Δῶς ἀγαθὴν, ἄρπαξ ἢ κακὴν, θανάτιο δότερρα.

Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίῃ,

Χαίρῃ τῷ δάτῳ, καὶ τέρπεται ὃν καὶ θυμόν.

Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔλῃται, ἀναυδεΐηφι πιθήσκει,

Καὶ τε σμικρὸν ἔόν, τότε ἐπάχυνωσεν Φίλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ὅππῃ σμικρῷ κατὰθεῖο,

Καὶ θαμὰ τῷδ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα ἢ τὸ γήϊοτο.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φέρῃ, ὃδ' αἰλύζεται αἰθοπα λιμόν.

Οὐδὲ πόγ' εἰν οἴκῳ κατὰκείμενον ἀνέρεα κήδε.

Οἴκῳ βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρήφι.

365

Ἐθλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλεῶς· πῆμα ἢ θυμῷ.

Χρητίζειν ἀπεόντ' αἶσιν, ὅσ' σε φραζεῶς ἄνωγα.

Ἀρχομένης ἢ πίθου καὶ λήγοντ' ἡμέρας,

Μεσότη φείδεαι· δευλὴ δὲ ἐνὶ πυθμὶ φειδώ.

Quis cum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Προσιόντι προσεῖναι] Τὸν προσηγερῶντα προσηγεῖ. vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγεῖν. τ' προσηγερῶντα προσηγεῖ, τὴν ἀομιλῶν ἀομιλεῖ. *Guietus.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγή, ut v. 191. ὕδαρ pro ὕδαρσι. *Scaliger.*

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδῶκεν ἀνὴρ. & ὅγε καὶ μέγα δοίῃ. Anastrophe γὰρ καὶ ὅγε μέγα δοίῃ. *Guietus.*

358. Χαίρῃ τῷ δάτῳ] Hoc est, donatione factâ. *Idem.*

360. Καὶ τε σμικρὸν] Forsan, Καὶ τοι. ἐπάχυνωσεν φίλον κῆρ] ἢταρ placet. ἐπάχυνωσεν, hoc est, ἐλύπησεν, συνίσταται. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu constringo, congelo propriè. Sic Metaphoricè pro tristi mœrore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ αὖ φρεσὶν ἄλκιμον ἦταρ παχύνεται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendum videtur φίλον ἦταρ, pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homero suprà citato expressus foret. Scribendum τὸ γ' ἐπάχυνωσεν φίλον ἦταρ. *Guietus.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὴν ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à vetula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἰθοπα λιμόν] Atram, deformem, turpem. & malefuada fames

Es da ei qui dederit, neque da qui non dederit.

Datori quidem est qui dat, non danti verò nemo dare solet.

Donatio bona, rapina verò mala atque lethifera.

Quicumque etenim vir libens dat, etsi multum dederit,

Gaudet donando, & delectatur suo in animo.

Qui verò libens rapuerit, impudentiâ fretus,

Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suam animam.

Siquidem enim parvum parvo addideris,

Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.

Qui verò partis adjicit, is vitabit atram famem.

Neque verò quod domi repositum est hominem sollicitum habet.

Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.

Bonum quidem, de præsenti capere: noxa verò, animo

Egere absente: id quod te cogitare jubeo.

Quam relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare.

Medio parce: sera verò in fundo parcimonia.

fames & turpis Statio. Initio hujus versûs, Οἷς δ' ἐπ' ἐὼν φέρει. δὲ δ' ἐξα-
φεί τῷ ὄντι, hoc est, τῇ εἰσίᾳ. *Gnietus.*

366. Οἷον βέλπεσθ'] Subintellige τ' βίον. victualia. *Gnietus.*

367. Παρίοι' &] De præsentibus, hoc est, de domi reconditis in
penu. *Gnietus.*

368. Ἀρχαῖον δ' ἐὼν πύθον] Constat quidem vinum cō πυθόνι minùs
generosum esse, cūm vappescere, aut acescere soleat; sed nescio an
quod primum, relito dolio, bibitur sit deterius, ac proinde an co-
piosius bibendum, eadem de causa ac quod ultimum superest. *Cle-
ticus.*

369. Διλή δ' ἐὼν πύθον φειδῶ] Alii διλή. versu sequente Μισθὸς
δ' αἰδοῖ φίλον σιγητόν &c. Μισθὸς ὁ πεχθεὶς ὑπ' αἰδοῦς φίλον ἔρ. α.
v. 371. ἐπὶ μετέτερον θείας. Τμήσις pro ἐπιθείας. *Gnietus.*

369. Διλή δ' ἐὼν πύθον φειδῶ] Scribo διλή. Sicut Poëtis διω λινόν,
μὲν πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est διω λινόν. Sic διω λινόν μὲν συνηπῆς, idem est quod
serum: quamobrem omnes quotquod hæc tangunt Scriptores serum
vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

*Et belluato sera patrimonio
In fratre parsimonia.*

Namque huc respicit ὁ γεγραμμένον. quod non fugit quoque ma-
gnum Scaligerum. Sera parsimonia, διλή φειδῶ, sicut διλή ἐψία. &c
similia. *Heinsius.*

370. Ἐπι-

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύθῃ ἄρκιθ' ἔσω. 370

Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἔπι μάρτυρα θέσθῃ.

Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλεσαν ἄνδρας.

Μηδὲ γυνή σε νόον πυρσολάθῃ ἐξαπεινάτω,

Αἰμύλα κωπίλῃσσι, τέλῳ διφῶσαι καλιῖν.

Ὅς ἢ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε Φιλήτησι. 375

Μυνοχρῆς ἢ παῖς σῶζοι πατρῷον οἶκον

Φερβέμην' ὥς γ' ὧ πλῆτθ' αἰέζεται ἐν μεγάροισι.

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur *Hesiodus*, amico indigenti, si ejus opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet *Plutarchus*, initio fermè vitæ *Thesei*, ubi sic de *Pittheo*, *Thesei* avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, αἷς ἀνὴρ λόγῳ, αὐτῷ τις τίτι καὶ σοφώτατος, ἔχεν. ὡς δὲ τὸ σφῆρας ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδία καὶ δύναμις, οἷα χρησιμότης Ἡσίοδῳ. Ἀδελφίμῳ μάλιστα πατρὶς ἐν τοῖς ἑξῆς γνωμολογίας, καὶ μίαν καὶ τέτων ἐκείνων λόγῳσι *Πιτθίως* εἶναι. Μισθὸς καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸτο μὲν ἐν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἰρηκεν: habuit præ omnibus illius ævæ famam eruditi et sapientis viri. Erat autem sapientia illius ea species et vis, quæ usus *Hesiodus* famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in *Operibus*. Unam harum illam ferunt *Pitthei* fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam *Aristoteles Philosophus* tradidit. *Clericus*.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθῃ] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat *Hesiodus*, apud *Græculos*, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de *Populo Romano* scripserat *Lucilius*, cujus verba existant, apud *Lactantium Inst. Divin. Lib. V. c. 9*.

Uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè;
Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,
Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. *Clericus*.

372. Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς. Interpres πίστις legit in singulari, vertit, credulitas. *Phædrus* imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3. Periculosum est credere et non credere. *Guietus*.

373. Πυρσολάθῃ] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna *Europæ* parte, sunt omnes mulieres πυρσολοί. *Clericus*.

375. Φιλήτησι] Est verbum purum putum *Æolicum*, quod in magna *Græcia* dicebant πηλητής. *Scaliger*.

375. Φιλήτησι] An φηλήτησιν. Α φηλήτης τὸ φηλῖν, ὡπατῶ. φηλήτης impostor.

*Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:
Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,
Blandè garriens, tuum inquirens finum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Unicus verò filius servarit paternam domum
Pascendo: ita enim opulentia crescet in adibus.*

impostor, ἀπαπαῖν. placet τὸ φιλήτης. habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. ἰπύχου. *Quietus.*

375. Φιλήτης] *Helladius* *Bezantinus* in *Chrestomathia*, quæ est apud *Photium*, in *Bibliotheca*: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀῆλιγι κλέπτειν φιλητῶ λέγουσι· οἷον ἐμισσηθῆναι ἢ καὶ φιλητῆς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Attici boni ominis causâ, furem φιλητῶ dicunt, quasi exesum (nempe κατ' ἀντίφρασιν) vel φιλητῆς fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in *Etymolog.* ad vocem *Pilo*. *Clericus.*

376. Πατρῴον οἶον] Sic distinguendum videtur. Τελεῖα σπυρὴ post τὸ οἶον. Φερβίμω ὡς γάρ π. *Pasce*; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud *Catonis* ex *Plutarcho*, pascere, benè pascere, malè pascere. *Quietus.*

377. Φερβίμω ὡς γὰρ πλεῖτον] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohereat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀχάλατον desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μυνηθῆναι δὲ παῖς σῶζοι πατρῴον οἶον,
Γηροῖς δὲ θάνοις ἔπρεον παῖδ' ἐγκαταλείπων
Φερβίμω ὡς γὰρ πλεῖτος αἰεὶ ἐν μετάρῃσι.

Ita rei causa sequitur, quæ interpe lata erat, absurdè interjecto illo versu: *Πῶς δὲ κεν*: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογικὸν esse, qui cum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκαταλείπων ἔπρεον παῖδα Φερβίμω, rectè dictum est. *Pueri φέρβονται* dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quâ crescunt nutriunturque, ut & βόσκειται. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δὲ, κυφοῖς πτύμασιν βόσκει, νῆα
Ψυχλὴν αἰτάλλων, μητρὶ τῇδ' ἐχάρμεναι.

Idem est βόσκειται, φέρβεται, αἰτάλλων. *Mens hæc erit:*

Unicus verò filius domum paternam servet,

Senex

Γηραιὸς ᾧ θάνοις ἔπερον παῖδ' ἐκαταλείπων.
 Ρεῖα δ' ἐκέν πλεόνας πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δ' ἔπιθῆκη·
 Σοὶ δ' εἰ πᾶντε θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
 ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πληϊάδων Ἀτλαγῆνέων ἑπιπελομυμῶν,
 Ἀρχεσθ' ἀμητῆ. ὄροισι δ', δυατομυμῶν.
 Αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας πεσσεύονται

385

Senex verò priusquam moriaris alium relinques

Crescentem: ita enim divitiæ in edibus crescunt.

Jupiter enim pluribus faciliè plures adjungit opes.

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Ἐπερον] MS ἀπαλὸν παῖδα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἔπερον παῖδα? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam proveciores patribus molesti esse solent. ex ἀπαλὸν ἀπαρον, ex quo ἔπερον. Hic versus Proclo ἀδιανόητος & rejiciendus, Heinsio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλεόνων, subintelliges, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιθῆκη. subintelliges curæ. *Gnietus.*

383. Ἐπιπελομυμῶν] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Ἐπιπελομυμῶν] Τῇ ἰώῃ ἐπιτολῇ v. sequ. δυατομυμῶν τῇ ἰώῃ δὲ σφ. *Gnietus.*

383. Πληϊάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii* Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolis scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀ' ὄροισι δ' δυατομυμῶν] „Matutinum ortum φαιόμυρον, seu „ἡλιακόν, significari, ac δύσιν ἰώων seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sicut Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magni- „tudinis tertię. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arie- „tis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, ver- „sus occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'. „Inter

Senex autem moriavis, alium filium relinquens.

Facile verò & pluribus prabuerit Jupiter ingentes opes.

Major autem plurium cura, major quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo suo,

Sic facito. operamque opera subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare verò, occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta.

„Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus
 „40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii
 „31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis
 „initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'.
 „Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-
 „cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii
 „16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem
 „matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.
 „Ideò circa initium Scorpii *ἐπιγεγαυρησὶς φαινομένη* accidit ineunte No-
 „vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit
 „in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-
 „petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„*Ante tibi Eoa Atlantides abscondantur*

„*Gnosîaque ardentis decedat stella Corona,*

„*Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliâque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasûs. Ortûs [tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscuriùs indicatur γ. 368. éstque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit γ. 384. eum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. *Τισαγγήνη*] Vide not. ad γ. antecedentem. *Clericus*.

386. Ks-

Κεκρύφαται· αὖτις ᾗ περιπλομένης ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρτασομήνοιο σιδήρεα.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔσθ' ἰθὺς ναιετάωσ', οἳ τ' αἶγκεα βηασήεντα
 Πόντε κυμαίνοντι· δ' ὑπὸ πρῶθι πίονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν ἀπείρειν, γυμνὸν ᾗ βοῶνται,
 Γυμνὸν δ' αἰμάειν, εἴ χ' ὄρεα πάντ' ἐθέληθαι
 Ἔρῃα κομίζεσθαι Δημήτερι· ὥς τοι ἕκασται
 ὧρε' αἰέξεται, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀλλοτρίης οἴκῃς, ἢ μηδὲν ἀνύσῃς.
 Ὡς ἢ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζεαι, νήπιε Πέρση,
 Ἔρῃα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
 Μὴ ποτε σαῦ παίδεαςι γυναικί τε θυμὸν ἀχάδιων,

390

395

386. Κεκρύφαται] Astrologi δύνειν ἡλιακῶς occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐξαυασμός, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακῶς. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυασμόν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse πλὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὴν ἐξαυασμόν. Scaliger.

386. Περιπλομένης ἐνιαυτῷ] Περιπλομένης à πῆλω, verto, verso, unde πῆλω, πῆλθι, πολίω, & πῆλομαι, ἀπεπῆλομαι, ἀπεπλάμηνθι, ἀπεπλομένης. Guetius.

386. Περιπλομένης ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodi anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jof. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur θερμαλιών, vere adulto. Scaliger.

387. χαρτασομήνοιο σιδήρεα] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Guetius.

389. Αἶ-

*Latent: rursum verò vertente anno
 Apparent, primum ut acuitur ferrum.
 Hac utique arvoram est lex, (cùm iis) qui mare
 Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
 Mari fluctuante procul, pinguem regionem
 Colunt. Nudus serito; nudusque arato,
 Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
 Opera ferre Cereris: ut tibi singula
 Matura crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
 Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non amplius donabo;
 Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
 Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
 Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens*

389. Α'ρεα] Α'ρεα βροχίοντι πικρα χύειν, appositio. *Guietus.*

391. Γυμνὸν ἀείρειν] Antequàm sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est coelum. *Clericus.*

391. Βασίτη] Βασίλην, hoc est, ὁδοῦ λαόν, ὁδόν, ἀγῶν. *Guietus.*

392. Ἔργα κρημίζουσαι] Συγκρημίζουσαι. hoc est, curare opera Cereris. *Idem.*

392. Εἴ χ' ὦλεα πάντα ἰβίληται] ὦλεα non est semper τὸ κρῖν ὄρεον, sed & τὸ ἐπιλήϊς in fructibus: dicebantur autem ἐπιλήϊς fructus & πλεσφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor. Ita ὦλεον εἰσαυτὸν dixit Theocritus τ' ὄλον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et πλεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus καρπὺς ὦλεας vocat, sicut οἷχ' πλεσφόρ' ille dicebatur, in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεσφόροι, ὄλον τ' εἰσαυτὸν, dicunt Poëtæ: unde illud, πλεσφόροι εἰς εἰσαυτὸν, quod Theocritus ἴης ὦλεον dixit. Hesiodus eleganter εἴ χ' ὦλεα πάντα ἰβίληται Ἔργα κρημίζουσαι Δημήτερος. id est, εἰ πλεσφόροι καὶ ἐπιλήϊς τὰς καρπὺς κρημίζουσαι ἰβίληται. *Heinsius.*

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες] Hinc liquet non magnas divitias retulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolenter admodum queritur vsf. 35. & seqq. *Clericus.*

396. Ἐπιδύσω] Ἐφ' οἷς ἰδὼκα δύνω; ut vers. sequ. ἐπιμύτρησά ἰφ' οἷς ἐμύτρησα, μύτρησα. *Guietus.*

398. Διηκμήσαντο] Ἐγνώσαν, περικμήσαντο ἰδὼκα, Moschopulus; hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, διὰ πεκμησίαν ἰδὼκα, ἐγνώσαν. *Guietus.*

Ζητῶνς βίοτον καὶ γείτονας, οἱ δὲ ἀμελῶσιν. 400
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τούξαι· ὡς δὲ ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν καὶ πηξέεις, σὺ δὲ ἐτώσια πόλιν ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεΐῳ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἀνίστα
 Φράζεομαι χρεῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεαρλίην.
 Οἶκόν μὲν πρῶπτα, γυναικὰ τε, βῆν τ' ἄροτῆρα, 405
 Κτητίῳ καὶ ζαμετίῳ, ἥ τις καὶ βυσὶν ἔποιτα.
 Χρήματα δὲ εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμύρα ποιήσαιο.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δὲ δύνῃται, σὺ γ' ἵτηται.
 Ἡ δ' ὥρη παρθεμύεται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μὴ δ' ἀναβάλλεομαι εἰς τ' αὖριον, εἰς τ' ἔννεφιν. 410
 Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πύμωλῃσι καλίῳ,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δὲ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

403. Ἀχρεΐῳ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός] Hoc est, νόμος, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δὲ ἐπέων νομός ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio. Moschopolus πῶλῳ vertit. *Guietus*.

405. Γυναικὰ] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles in *Oeconomicis* falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναικὰ putat esse ζαμετίῳ. *Scaliger*.

406. Κτητίῳ] Emam non famulam. ordo, γυναικὰ κτητίῳ καὶ ζαμετίῳ. Ibid. ἥ τις καὶ βυσὶν ἔποιτα. boves subintellige fœminas, hoc est, vaccas sequatur, curet. *Guietus*.

406. Κτητίῳ καὶ ζαμετίῳ] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in *Oeconomicis* etiam τίῳ κτητίῳ pro conjuge sumere. In jure certè Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΓΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, *Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo*. Qua occasione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat. χρυσὸν δώδεις Σμικύθῳ καὶ κύριον. Ἰππεῦσιν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτήματα & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καὶ ἡρώδῃ Heliogabalo, qui, maritos se habere jactabant, scelestæ principis sui libidinis affectæ. *Heinsius*.

407. Χρήματα] Ὅργανα γεωργικά. *Guietus*.

410. Ἐννεφιν] Harpocratio: Ἐννὸν δὲ καὶ εἰς ἔννῳ τὸ εἰς τρίτῳ λέγουσιν καὶ ἀπὸ τῶν τὸ ἔννῳ διασωμάτων τὸ ἀπὸ τῶν καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ. Mirum est ἔννῳ præteritum tempus dici, ἔννῳ verò futurum. *Hesychius* ἔννῳ καὶ ἔννῳ τὸ μὲν τίῳ αὖριον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἔννῳ καὶ ἔννῳ, quæ erat trigefi-

Quæras victum per vicinos, hi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te iubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, fæminamque bovemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recuset, tu verò careas,
 Tempus autem prætereat, minuatürque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam *ἴνα* simpliciter non dicebatur. Præterea accentus variatio rem dubiam facit. Crediderim potius *ἴνα* contractè dici pro *ἴνα*, unde additâ syllabâ poëtica *φω*, fit *ἴναφω*, ita ut subaudiamus *ἡμέρας*, aut si libet *ἴνα* annos, significetürque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. v. 388.

———— nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positus. Clericus.

413. Αἰνολυγγοῖς αἰνέ] Egregiè eum describit Persius Sat. V.

Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum,
 Nempe, diem donas; sed cum lux altera venis;
 Jam cras besternum consumpsimus, ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paululum eris ultra.

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irreparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipuè semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἰ δ' αἰνολυγγοῖς ——— Quare vulgare illud de arborum positione rusticis observatum, serere ne dubites, id villicus ad agri totum cultum referri judicet, credatque prætermittas non duodecim horas, sed annum perisse, nisi suâ quaque die quod instat effeceris; nam cum propriis panè momentis fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post iusta tempora, serius adhibentur, omisque turbatus operis ordo spatium totius anni frustatur. Clericus.

- Η̃μῶ δὴ λήγῃ μὲν ὀξέῃ ἡελίοιο
 Καύμαί ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντι
 Ζηνὸς ἐραθενέῃ, μὲν ᾧ τρέπεται βρότεῃ χροῶς
 Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείει αἴθερ
 Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηλιδρεφείων ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτι, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Η̃μῶ ἀδηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
 ὕλη, φύλλα δ' ἔσφαζε χεῖρ, πόρθοιό τε λήγῃ
 Τῇμ' ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένῃ ἄερον ἔργον.
 Ὀλμον μὲν τριπόδιον τάμνειν, ὑπερον δ' ἐπὶ πηχυν,
 Ἀξονά θ' ἐπὶ τεπόδιον· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμονον ἔσται.
 Εἰ δέ κεν ὀκτώποδιον ὑπὸ κ' σφύραν κε τήμοιο,
 Τριπίθαιμον δ' αἴψιν τάμνειν δεκαδῶρον αἰμάξῃ,
 Πολλὸν δ' ἐπὶ καμπύλῃ καλῇ φέρειν ἢ γύλῳ, ὅτ' ἂν ὄρεος,
 ἔς οἶκον, κατ' ὄρεον διζήμεν, ἢ κατ' ἄρρεον,
 Πρίνιον. ὅς γ' ὅτε βρῶσιν ἄρ' ὅχυρώτατός ἐστιν.
 Εὖτ' ἂν Ἀθιωαῖης δμῶς ἐν ἐλύματι πύξας

414. ὀξέῃ ἡελίοιο] Interpretes reddunt *perichus*, *extremum*, placet *acris*, *acuti*, ut *Interpres Latinus*. *Guierus*.

415. Καύμαί ἰδαλίμῃ] *A calore sudorifero æstivo*, ab ἰδῶ. *Idem*.

416. Σείει αἴθερ] *Solis astrum*. Σείει pro Sole. *Idem*.

418. Κηλιδρεφείων ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquatore, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere *Æthiopibus* illis, qui sunt trans æquatore. Vide infra v. 527. *Clericus*.

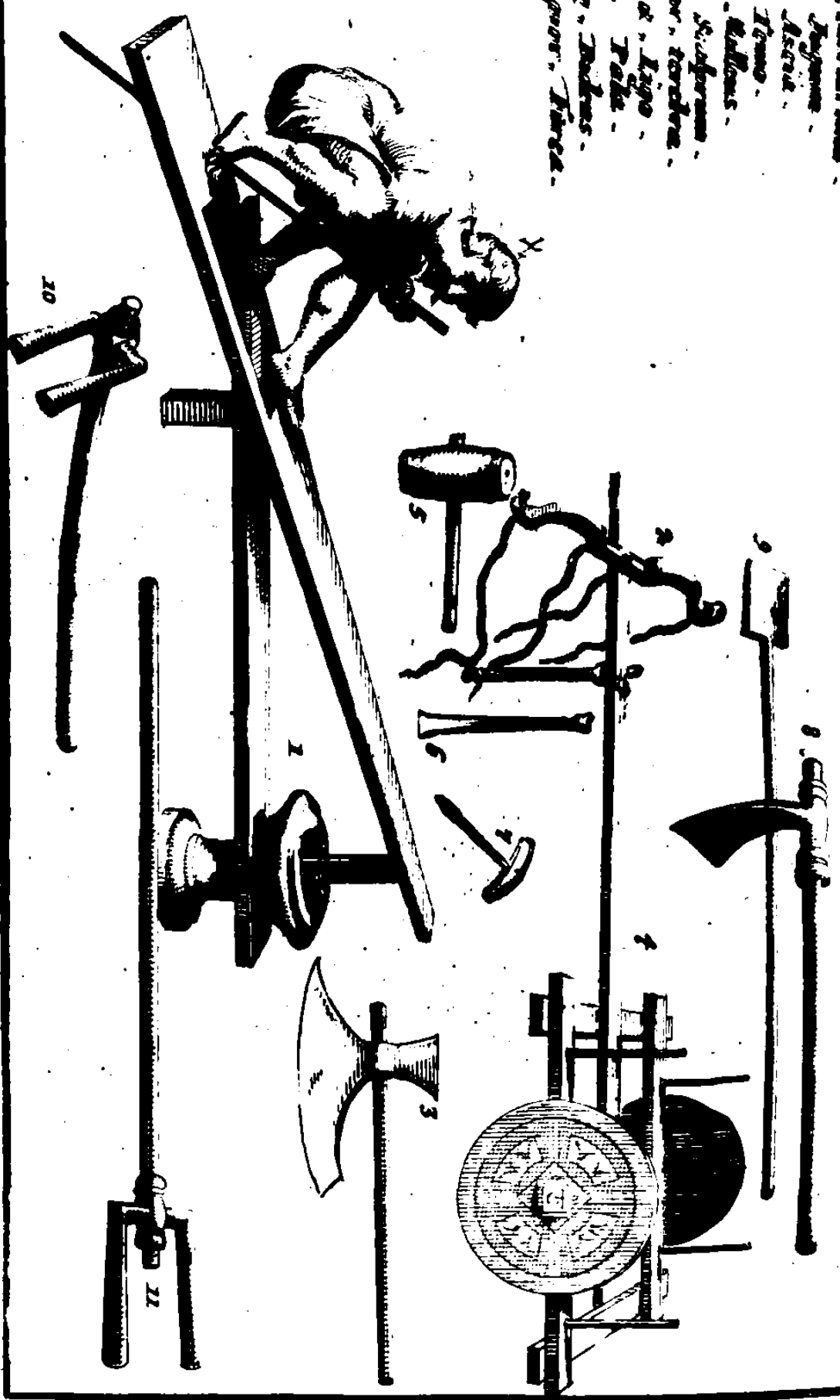
419. ἔρχεται ἡμάτι] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur ἀπαύρει. *Hesych.* ἀπαύρει, ὁδὸν, ἀπαύρει, ἀναχωρεῖ. idem ἀπαύρειται ἀπαύρειται. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quam dies. *Guierus*.

420. Η̃μῶς ἀδηκτοτάτῃ] Scribe τῇμῳ, tunc. *Idem*.

420. Ἀδηκτοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate caesa minus est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hierozoici* P. II. Lib. IV. c. 27. *Clericus*.

421. Πόρθοιό τε λήγῃ] Hoc est, ἢ βλαστῶν, ἢ βλαστήσας πύξας, ἢ κλωνοφυεῖν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Guierus*. *Succus*.

1. Οΰτος, Αστρινον
 2. Χυτός, Ιαγινον
 3. Χέντ, Αστρί
 4. Τυγός, Τενο
 5. Χυτός, Αστρινον
 6. Χυτός, Αστρινον
 7. Χυτός, Αστρινον
 8. Χυτός, Αστρινον
 9. Χυτός, Αστρινον
 10. Χυτός, Αστρινον
 11. Χυτός, Αστρινον
 12. Χυτός, Αστρινον
 13. Χυτός, Αστρινον
 14. Χυτός, Αστρινον
 15. Χυτός, Αστρινον
 16. Χυτός, Αστρινον
 17. Χυτός, Αστρινον
 18. Χυτός, Αστρινον
 19. Χυτός, Αστρινον
 20. Χυτός, Αστρινον
 21. Χυτός, Αστρινον
 22. Χυτός, Αστρινον

1. Tab

1. ΚΑΔΕΥΤΗΡΙΟΝ, Falx.
2. ΑΙΣΧΥΜΗΡΙΟΝ, Ventilabrum.
3. ΑΓΡΙΗ, Falx serrata.
4. ΑΥΤΟΡΥΟΝ ΑΓΡΟΤΟΝ, Aratrum nativum.
5. ΕΛΕΥΘΗ, Siva.
6. ΕΛΕΥΘΗ, Medium aratri.
7. ΠΕΡΙΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΝ, Aratrum compactum.

Quum itaque jam desinit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius. (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia caesa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cum inveneris,
 Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
 Iignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigans

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, &
 crassior sit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & com-
 pactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cæ-
 denda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus*.

423. Οἶλον] Pilam. *Guietus*.

426. Τετραπύλον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pe-
 dis, τετραπύλον verò dodrans. *Scaliger*.

426. Τετραπύλον] In longitudinem. Versu præcedente pro εφύ-
 γον καὶ πέριον, leg. εφύγον καὶ πέριον. *Guietus*.

Ib.d. Ἀψιν πέριον] Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds
 & demy de large. An scribendum & distinguendum; τετραπύλον δὲ
 ἄψιν πέριον διπλόρον ἀμείψον ποτὶ ἐπιγυμπίλα καὶ λα. Οὕτω πέριον δὲ
 ποτὶ καὶ λα ἐπιγυμπίλα ἄψιν τε. δ. α. appositivè. Placet τὸ ἐπιγυμπί-
 λα, seu potius ἐπιγυμπίλα, accentu in antepenultima, una vox com-
 posita. *Idem*.

427. Φέρον δὲ γόλον] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer
 illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem*.

430. Ἀθλωνίης δμῶν] Δμῶν metaplasma, declinatio pro de-
 clinatione. *Scaliger*.

430. Ἀθλωνίης δμῶν] Ο' πίκτων. *Guietus*. Sic dicitur faber li-
 gnarius, quia fabrili etiam arti præesse credebatur Minerva, quo sit
 ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur.

Γόμφοισιν πελάσας προσκρήρεται ἰσοβοῇ.

Δοιὰ δ' ἰθέως ἄροτρα, πονησάμεντο καὶ οἶκον,

Αὐτόμνον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.

Εἴχ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ὅππ' βροτὶ βάλοιο.

Δάφνης δ' ἢ Πελέης ἀκινώτατοι ἰσοβοῆες.

435

Δρυὸς ἔλυμα, πρίνθ γύλῳ. Βόε δ' ἐνναετήρῳ

Ἄρσενε κεκτῆσθ' (τῷ γὰρ θέντο σὺν αἰλαπαδνόν)

Ἡβης μέτρον ἔχοντε. τὼ ἐργάζεσθ' ὄψιν.

Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλαίῃ καμνὺν ἄροτρον

ἄξιαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.

440

Τοῖς δ' ἅμα πεσάρφον (αἰετὴς αἰζήδος ἕποιτο,

Ἄρπον δειπνήσας τετρατέρυφον, ὀκτάβλωμον·

Ὅς κ' ἐργα μελετῶν ἰθείαν ἀδλακ' ἐλαύνει,

Μηκέπ' παπταίνων μεθ' ὀμήλικας, αἶψ' ὅππ' ἐργῷ

Θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔπ' νεώτερο αἶψ' αἰμείναν

445

Σπέρματ' ἀλάσας, καὶ ὅππ' αὐτορὶν αἰλέας.

divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneïdos γ. 15. Isidorus Orig, Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multiplicatque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicant. Clericus.

431. Προσκήρεται ἰσοβοῇ.] Pro προσκρήρεται. προσκρήρηθ' scribendum videtur. *Gruetius.*

436. Βόε δ' ἐνναετήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove: ἀκμῶζι δὲ μέγιστε πιπταίτης ὢν· διὸ καὶ Ὀμηροῦ φασὶ πεποιημένας πρὸς ὀρθῶς, ποιήσονται ἄρσενε πιπταίτησιν — καὶ δὲ βόε ἐνναετήρῳ· δόναθ' αἰ γὰρ πέντεν: viget quinquennis maxime, quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hac enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon μάσταιν βοῦν πιπταίτησιν, ut & filii Autolyçi Odyss. T. At Odyss. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐνναετήρῳ, quo ventres includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeat, nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad novem annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus, βόε δ' ἐνναετήρῳ &c. Hæc habet Sam. Buchartus Hieroz. P. II. Lib. II, c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa novum. Clericus.*

442. Τετρατέρυφον, ὀκτάβλωμον] Hic τετράφυα ἄρτα quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pa-

ne

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stiva sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cùm juvenutis mensuram habent. hi ad laborandum optimi.

Non itaque hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

————— jamque subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem,

Et notat impressis, æquo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύρε, κλάσμος ἄρετι. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, *Quadra, τόπος;* imò τεύρε. *Βλωμός* verò, hoc in loco, minus frustum significat. *Hesychius: βλωμός, ἰχνηψωμός,* ubi legendum viderunt docti ἰχνὸς ψωμός, *buccella tenuis.* Quod tamen non est ita intelligendum apud *Hesiodum*, cùm, ut rectè *Isaac Casaubonus* ad *Athenæum* Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. *Athenæus* quidem: *βλωμιλίας τι ἄρετις ὀνομάζεσθαι λέγει (Philemon) τὰς ἰχνηψωμίας, ὥς Ῥωμαῖοι καθόλου λέγουσι: Blomilios vocari, dicit panes incisuræ divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras incisos. Clericus.*

442. *Ὀκτώβλωμος]* Hoc est, ὀκτὶ ψωμόν. *Gruetius.*

444. *Παπῶναι μετ' ὁμόλις]* Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. *Οὐδὲς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄρετιν, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.* *Hesychius: παπῶναι, περιβόλπω· πάντα παπῶναιτε, ὁρῶντε.* Sic quoque interpretatur *Eustathius: τὸ ὀπίω καὶ τὸ ἀγριππινύουσι τὴν θείαν, τὴν περιβόλπω.* *Clericus.*

Κρεότερον γὰρ ἀνὴρ μετ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φερίζεσθαι δὲ ὅτ' ἂν φωνῶν γεγὼς ἐπακύνῃς
 Τ' ὕψθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσιον κεκληγυῖης·
 Ἡ' τ' ἄροτοῖο τε σῆμα φέρει, καὶ χεῖματ' ὥρην 450
 Δεικνύει ὁμβρηρῶν κροδίλῳ δὲ ἔδωκεν ἄνδρὸς αἰδέεσθαι.
 Δὴ τότε χορταίνει ἑλικας βόας ἐνδον ἐόντας·
 Ρ' ἡτίδιον γὰρ ἐπὶ εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν·
 Ρ' ἡτίδιον δὲ ἀπανήνασθαι παρὰ δὲ ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δὲ ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἄμαξαν, 455
 Νήπιον ἔδ' ἐγὼ οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δέρεσθαι αἰμάξης.
 Τῶν πρὸθεν μελέτιν ἐχέμεν, οἰκίῃα θέσθαι.
 Εἴ τ' ἂν δὴ πρῶτις ἄροτος θνητοῖσι φανεῖη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὐτὸν καὶ διερῶν ἄροτων, ἄροτοιο κατ' ὥρην, 460
 Πρῶτ' μάλιστα παύσων ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρτρα.
 Εἴα μὲν πλεῖν θέρεσθαι ἢ νεωμῆναι ἢ σ' ἀπατήσθαι.

447. Εἰπόμεναι] Hoc est. æquales animo agitat, lasciviendi cupidine commoto. Nam πῆξιμα, unde. interposito ι, πῆξιμα, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri Hesychius: Πῆξιμα, πῆξιμα λέγεται τὸ παρορμηθῆναι πρὸς τὴν ἀφροσύνην. Exempla sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lætitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παρορμητῶν, ὡς δὲ καὶ τραπέζης ἐπιτελείας τὰς ἀγαθὰς, ἐπὶ τροφῆς καὶ παιδείας καὶ πολυτελείας ὅσα ἐτύχαιεν ἀπὸ τοῦ ὄντος. ὥστε τὰς πρὸ ταῦτα τοῦ ἐπὶ τοῦ πῆξιμα Πέρσης καὶ Σύρος καὶ τῶν Ἑλλήνων ἱταλιώτας καὶ Ἴωνας, μηδὲ ἰσχυρὰ ἐφικνέσθαι τῶν παρ' Ὀμήρῳ χρηγίας καὶ ἀδρότητος: hac autem dicit docens et admonens, bonos oportere et mensa curam gerere, quandoquidem cibi varietate pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ et Syri et Græci, Italique et Iones longè absint à sumtibus et deliciis quæ sunt apud Homerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γεγὼς φωνῶν ἐπακύνῃς] Multa ad hujus loci illustrationem congegit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hic sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἡ' τ' ἄροτοῖο τε σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi, inter alia, hæc habet: Tertiam arationem, quæ satis immaniter, Hesiodus

Junior enim vir aequalium desiderio flagrat.

Observa verò, cùm vocem gruis audieris

Altè in nubibus quotannis clangentis ;

Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus

Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.

Tunc sanè pasce camuros boves, domi manentes.

Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:

Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.

Constituit autem homo, qui opinione suâ dives est, fabricare plau-

Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustrum. (strum

Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.

Cùm primùm igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,

Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,

Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,

Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.

Vere vertito, æstate verò iterata non te fallat,

Hesiodus ἀργον propriè vocat. De prima dixit ἵνα πολῶν; de secunda, θίριον δὲ νωμῶν, quæ est ἵασις vel iteratio; de tertia, ἀργον, quæ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabantque tertio. Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἡ τ' ὄρνις πὶ σῆμα &c. & paullo post: αὐτὸν καὶ διὰ τὸν ὄρνιν. ὄρνις καὶ ὥρην, hoc est, ἐργὸν καὶ ὑγρὸν ἀπείραν κατὰ τὸν ἔσπερον ὥρην. Ita alibi, apud eundem, ὄρνιν est serere: εἰ δὲ καὶ ἡλιόιο τροπαίῃς ὄρνις χθόνα ᾗται. Vetat terram seri circa brumam. Nimirum, ὄρνιν est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hic & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλκες] Curvis cornibus, reflexi. Guicetus.

454. Πάρος δ' ἔργα] Hoc est, περί. μύησης. Idem.

455. Φρίνας ἀφροῖος] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πήξαλ ἀμαξάν] Fabricaturum. τὸ πήξαλ pro πήξαλ positum. Guicetus.

457. Οἰκίῃς θείῃς] Περὶ ποιῶν, hoc est, οἰκίῃς ἰαυτῶν ποιῶν. τὸ θείῃς αἰτὶ τῷ ποιῶν. Idem.

462. Εἴα πολῶν] Εἴα scribendum videtur, ut sit σπιρίζης. Sic interius. Idem.

462. Εἴα πολῶν, θίριον νωμῶν] Claud. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores καὶ ac νωμῶν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm pro-

iciu-

Νειὸν ᾗ ἀπείρην ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρκεσιν.

Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων δίκηλήτεια.

Εὐχεσθ' ᾗ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' αἰγῇ,

465

Ἐκπελέα βεΐθειν Δημήτερι ἱερὸν αἰκτιῷ.

Ἀρχόμεν' τὰ πρῶτ' αἰρόμεν, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Χειρὶ λαβὼν ὄρηκα βοῶν ὅππῃ νῶτον ἵκηαι

Ἐνδρυσον ἐλκόντων μεσάβαιν. ὃ ᾗ τοτῆος ὅπιθεν

Δμῶος, ἔχων μακέλιον, πόνον ὀρνίθεσσιν πείθει,

470

Σπέρματα κακκρύπλων. Ὀΐημοσύνη γὰρ αἰεὶ

Θνητοῖς ἀνθρώποις κακῶς ἱμοσύνη ᾗ κακίση.

Ὡδὲ κεν αἰδροσύνη σάχυνες νόοιεν ἔραζε,

Εἰ πέλ' αὐτὸς ὅπιθεν Ὀλύμπῳ ἐοδλὸν ὀπάζοι.

Ἐκ δ' αἰγέων ἐλάσειας δράχνια καὶ σε ἔαλπα

475

scinditur; sed vetustissimos vocasse νέαν secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod νέαν vocat Hesiodus, Latini iterare. Νειὸν similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi νέαν, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύουσιν γῆν καὶ ἡρόειον, καὶ ὁμαλιωσιν, ἀνακαταστάντων αὐτῆς αὐτὴν καὶ νέαν ποιήσαντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod offringere propriè dicebant; nam profcissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rampuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. Clericus.

463. Νειὸν δ' ἀπείρην] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, νειὸν dici non tantum agrum primum profcissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc Hesiodi loco. Sic & Odyss. E. 127. νειῶν εἰς τετραπόλιν, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. Xenophon: εἰ μέλλῃ ἀγροῦν ἢ πρὸς ἴστωρ, ὅλης τε δὲ καὶ περὶ αὐτὴν εἶναι, καὶ ὅπῃ ὅτι μέγιστα πρὸς τὸ ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quam maxime torreri à sole. Sed nec, quod Hesiodus νειρόντιον vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur νέαν propriè dici de iteratione. Nam & πολλήν γλῶν non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde δὴ πολλῶν & τετραπόλιν γῆν. Alia hanc in rem, apud ipsum Salmasium, lege. Clericus.

463. Κεφίζουσιν ἄρκεσιν] Adhuc suspensam, elevatam. Guetius.

464. Εὐ-

Novalē verò serito adhuc levem terram.

Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,

Ut matura grandescant sacra Cereris dona.

Incipiens arare, cū extremum strivæ

Manu capiens stimulum boum terga attigeris

Temonem trahentibus loris. juvenis autem pone

Servus, ligonem tenens, negotium arvis faceſſat,

Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus

Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.

Sic quidem ubertate spica nutabunt ad terram,

Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.

E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror

464. Εὐκαλίπτιος] In copia imprecationes non sunt, sed in inopia, vide Proclum. *Idem.* Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiz, quæ alioqui infensa sit patrifamilias. diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. *Clericus.*

465. Διὶ χθονίῳ] Cereris, aut Proserpinæ conjugī. Numina conplexa. *Guisius.*

466. Ἰσθὺν αὐτῷ] Αἴτιμας ἰσθὺν. vers. seq. leg. δρότυ pro δρότυς. *Idem.*

468. Ἐπὶ ταῖς ἰχθαῖς] Νῶτον ἐφίχθαῖς. τριῶσις. *Idem.*

469. Ἐνδρῶν] Τὸν ἰσθόα. à parte totum aratrum. τὸ ἔνδρῶν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide Hesych. in ἔνδρῶν. vers. sequ. πόνον] dolorem. *Idem.*

470. Ἐχὼν μακίλῳ] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. *Scaliger.* Imò verò ad invertendam in seminem terram; nam hæc est tertia aratio, non occasio, quæ secunda est. Vide ex *Salmasio* notata ad v. 462. *Clericus.*

471. Εὐπρεπεύει] Τὰ καλάς ἀγαπῶσθαι καὶ εὐκρομεῖν καὶ ἰαυτῷ. *Guisius.*

475. Ἀράχνης] Telas aranearum. (Quæ non amovetur sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic *Catullus*, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum.* *Clericus.*) Vers. sequ. ἐρεμῶν] an ἐρεμῶν, vel ἐρέμῶν, ut ἄλδρῶν. hoc est, vescentem. ab ἐρέω, vescor, unde ἐρέπῳ. ἄρεα ἐρέπῳ. Nonn. Hesych. ἐρεπῶν ἐσθίοντες. *Homer.* λατὴν ἐρεπῶν. *Idem.*

476. Ἐρεῖ-

Γηθήσειν, βιότοιο ἐρύμμεν ἐνδον ἐόνι^Θ.
 Εὐοχθέων δ' ἴξαι πολὺν ἔαρ. εἰδὲ πρὸς ἄλλας
 Αὐγάσαι· σέο δ' ἄλλ^Θ ἀνὴρ κεχρημύ^Θ ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δρόος χθάνα δῖαν,
 Ἡμῶ^Θ αἰμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἔργων,
 Ἀντία δεσμύων κεκονιμύ^Θ, ἢ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσουνται.
 Ἄλλοτε δ' αἰλλοῖ^Θ Ζηνὸς νό^Θ Αἰγίοχοιο·
 Ἀρκαλέ^Θ δ' ἀνδρασι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὅψ' ὄροσεις, πόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
 Ἡμῶ^Θ κούκνυξ κούκνυξ δρυὸς ἐν πετάλοισι,

480

485

476. Εἰρύμμεν] Malim legi ἐρύμμεν, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positis; ab ἐρύγμαι, eructo, & metaphorice redundo. Clericus.

477. Εὐοχέων] Εὐοχέων hîc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. Εὐοχέων δ' ἔχουσιν. εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχι δ' ἔτροφῇ. δαῖτες εὐοχάει opipare, læta convivia, παρὰ τὸ εὐ ἔχουσιν. Athen. εὐοχέων quasi εὐεκτήων. Sed εὐεκτήων magis placet. Guicetus.

Ibid. Πολιὸν] Floridum. Διὰ τὸ λυγρὸν τ' ἐν αὐτῷ ἀνθίων. Moschop. Heinſius περὶ εὐεκτηῶν exactum. Idem.

477. Εὐοχέων δ' ἔχουσιν] Malè εὐοχέων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχέων λέγει. τὸ ἐπὶ καλλοῖς τροπαῖν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθέσθαι. τὸ εἰς ὅψ^Θ ἐπαρεῖν τ' θυμὸν. Item, ὅποιον π καὶ τὸ ὅχι μὴ ὀχθέσθαι ἢ τροφῇ ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχέων κατὰ πινος παρ' Ἡσίοδον. Heinſius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ πινος τροπαῖς exponunt. Guicetus.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. Salmasii p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc Hesiodus, Theophrastus, Xenophon, & Plinius testantur. Et Xenophon quidem totum illud tempus ierendi εἰς ἀπέρμενον, καὶ μέσον καὶ ὄψιμον distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. Hesiodus ἐφαρόγαν vocat, qui eo tempore ferit, ut contrà ἀποπρόγαν qui circa Vergiliarum occasum, τ. 490. Columella Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Bruma tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidémque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem puerent. Fallitur tamen vir summus in eo quod hîc habet

ἐπὶ

Gavifurum, victu potitum intus reposito.

*Benè instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

Si verò brumâ araveris terram almam,

Sedens metes, pauxillum manu comprehendens, (dens.

Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-

Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.

Aliàs autem alia Jovis mens Ægiochi,

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

αὐτὸν ὁ ψαλμὸς, de quo vide ad τ. 486. Clericus.

480. Ἡ μὲν αἰνέσις] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum Caniculae, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cuius rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi absolvitur, etiam non festinantibus. Clericus.

480. Περὶ χιτῶνος] Scribe αὐτὸν χιτῶνος, les mettans bechevet, ob paucitatem. Guietus.

Ibid. Περὶ χιτῶνος ἰσχυρῶν] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀντὶ ἀντιστάσεως] Adverb. hoc est, ἀντὶ τῆς ἀντιστάσεως, les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæqualitatem. Guietus.

482. Παύροις δὲ οἱ θύοντες] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7. non dicent transeuntes. benedictio Jehova vobis. Clericus.

482. Θύοντες] Θαυμάσιος. Guietus.

483. Ἀλλὰ πῶς αἰνέσις Ζηνός] Aliàs aliter accidere solet ritè & scûs arantibus. Idem.

484. Κατὰ δύσκολον νοῦτον] Difficilis comprehensu. τμῆσις. Idem.

486. Ἡ μὲν κόκκυξ ἡ κόκκυξ] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde natam exprobrationem facdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, saltē ab illa volucre in vite deprehendi. Clericus.

Τὸ πρῶτον, τέρπιδ' τε βροτῶς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμ' ὃ Ζῶς υἱοὶ τρίτῳ ἡματι, μήδ' ὀσπλήγοι,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήν, μήτ' ὀσπλείπων.
 Οὕτω κ' ὀφάρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαιρίζῃ.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γινόμενον πολὺν, μήθ' ὥρε' ὄμβρε' ὄμβρε' ὄμβρε'.
 Πὰρ δ' ἴθι χάλκεον θῶκον, καὶ ἐπαλῆα λέγχην,
 ὧρῃ χειμερῇ, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον
 Ἰχθάνει· ἔνθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει.

495

Μὴ σε κακῇ χειμῶν' ἀμνηχανίῃ καταμαρψῇ
 Σιωὶ πενίῃ, λεπτῇ ᾗ παχυνὴ πόδα χειρὶ πέζοις.
 Πολλὰ δ' αἰεργὸς ἀνὴρ κενεὴν ἔλπίδα μίμων, ἔλπίδα
 Χρητίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ὅτ' αἰεργὸς ἀνὴρ κενεὴν ἔλπίδα μίμων, ἔλπίδα
 Ἦμνον ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρκει εἶη.
 Δείκνυε ᾗ δμῶεσσι, θέρους ἐπ' μέσση ἰόντ' ὄντ'
 Οὐκ αἰεὶ θέρ' ἐοσείται, ποιῆσθε καλίας.

500

487. Τέρπιδ' τε βροτῶς] Verni temporis amœnitate, quam denun-
 ciat. *Guicetus*.

488. Τρίτῳ ἡματι.] Toto tertio die, præter duos priores. v. sequi.
 ὀσπλήν] vestigium. *Idem*.

490. Ἰσοφαιρίζῃ] An scrib. ἰσοφαιρίζου. hoc est, ἵστω φέρει ψῆφον.
 huius pluviae triduanæ beneficio, sera aratio tempestivæ æqualis fue-
 rit. *Idem*. Ubi venit imber multorum dierum sementis uno die surgit.
Columella Lib. II. c. 8. Clericus.

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο] Hoc est, recordare. Est lo-
 quutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XX·XVII, 11. *Cle-
 ricus*.

493. Λέγχην] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum *Harro-
 crationis*: Λέγχα, Ἀντιφῶν ἐν τῇ πρὸς Νικοκλέα. Λέγχα ἑλκυστὶν δημοσίῃς
 πᾶσι τοῖς, ἐν οἷς πολλοὶ ἀγροῖς ἐκαστὸν πολλοί. Ὀμῆρ',

Οὐ δ' ἰθέλεις εὐδύν χαλκήϊον ἐς δῶμα ἰλθῶν,

Ἦέ περ ἐς λέγχην.

Κλειάνθης, ἐν τῇ πρὸς Θεῶν, ἀποκηρύττει τῇ Ἀπόλλωνι πᾶσι λέγχα φησὶν.
 ἐξέδραις δ' ὁμοίαις γινώσκω αὐτῶν, καὶ παρ' ἐνίοις τὸ Θεὸν Λεγκυόμενον ἐπικα-
 λῶσθαι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem*. Leschas publica vocabant
 loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. *Homerus*: non vis cubitum
 ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. *Cleantes*, li-
 bro

Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem benè omnia serva: neque tibi lateat
 Ver exoriens canum, neque tempestiva pluvia.
 Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentà verò crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem exspectans,
 Egens victus, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem servis, æstate adhuc mediâ,
 Non semper æstas erit, exstruite casas,

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris similes. Deumque cognomine Leschenoriam à quibusdam vocari. Adi & Is. Casaubonum in Characterem αἰδαχίας, apud Theophrastum. Clericus.

493. Ε'π' αἰῶς λίχλω] Ε'παλῆς ab ἱπαλῆς. ἱπαλῆς ab αἰλῶς, pro quo αἰλῶς calidus. *Guierus.*

494. Εἴργῃ ἰχάνῃ] Scribendum videtur εἴργῃ ἰχάνῃ, abstinere, abstinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora ærescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

497. Λεπτὴ δὲ παχὺν πόδα] Famelici indicium. *Guierus.*

498. Ε'πὶ ἐλπίδι μίμνον] Τμῆσις. *Idem.*

499. Προσιλέατο θυμῷ] Hoc est, εἰς θυμῷ ἐλίξατο, hoc est, ἐσκέφατο. ἐσκέφατο λόγῳ. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non est Deus. *Idem.*

500. Ε'λπὶς δὲ οὐκ ἀγαθή] Ε'λπὶς οὐκ ἀγαθή Hesiodo est νόμος κακῶν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

500. Καρτερίζει] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκναι] doce. *Guierus.*

504. Μῦθος

Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα, κακὰ ἡμέατα, βέδορα πάντα,
 Τῷτον ἀλδίαοθ· καὶ πηγάδας, αἵτ' ὅππὶ γαῖαν
 Πνύσαντ' ὁ βορέας, δυσηλεγέες πελέθουσιν·
 Ὅστε Δαὶ Θρήκης ἱπποτρόφος ἄρει πόντω
 Ἐμπνύσας ὄεινε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
 Πολλὰς δὲ δρυς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεσ' ἐν βήσσης πλυνᾷ, χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήρι' ὕλη.
 Θῆρες δὲ φείσασθ', ἔρως δὲ ὑπὸ μέζῃ ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον, αἰλιάων καὶ τῷ
 Ψυχρὸς ἐὼν Δαίησι, δαυσέρινων περ ἐόντων.
 Καὶ τε Δαὶ ῥινᾷ βοὸς ἔρχεται, ἔδὲ μιν ἴαχ'·
 Καὶ τε δὲ αἶγα αἶσι τανύτειχα· πάεα δὲ ἔπι
 Οὔνεκ' ἐπνεῖσθαι τείχες αὐτῶν, ἃ Δαίησιν
 Ἰς ἀνέμους βορέας· τροχαλὸν δὲ γέροντα πῆησι.
 Καὶ Δαὶ παρεθνικῆς ἀπαλόχερος ἃ Δαίησιν,
 Ἡ τε δόμων ἐντοσθε φίλη πατρὶς μητέραι μίμνῃς
 Οὐπω ἔργ' εἰδῆα πολυχρύσας Ἀφροδίτης·
 Εὖτε λοεσσαμένη τέρενα χροῖα, καὶ λίπ' ἐλαίῃ

504

510

515

520

504. Μῆνα Ληλαιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Πασιδῶνι, aut Γαμελιῶνι Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα] Κατὰ τὸ μῆνα, subintellige, sunt. Menses in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα (κακὰ ἡμέατα, βέδορα πάντα) τῷτον ἀλδίαοθ. & placet. hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vitas pro, hunc, inquam, vita. Vel appositivè μῆνα δὲ Ληλαιῶνα κακὰ ἡμέατα, βέδορα. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. *Gruetius.*

504. Ληλαιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βουκόπιον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: τὸν ἰόντα κελύουσιν ἐν τῇ πρώτῃ μῆνι παροδύναι τὴν Βουκοπάρχίαν ἐπέροισι, ὃν Βουκόπιον ὀνομάζουσιν: cum lege sancitum esset ab iis dari Bucotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληλαιῶνα vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληλαιῶν· Οὐδὲνα μὲν τῶν μῆνῶν Βουκοπὶ ὅτι καλεῖται, εἰσὶ δὲ Πλὴταρχος Βουκόπιον, καὶ τὸ Ψυχρὸς ἐστίν. Secundus mensis erat Ἐρμαῖον. Sequitur apud Hesychium: ἱστοί δὲ τῶν Ἐρμαίων, ὅς μιν τῶν Βουκοπίων ἐστίν· καὶ τὸ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Ληλαιῶν ἱστορίαν ἐν αὐτῇ ἀγνοοῦσι. Hæc ex *Jos. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.*

*Mensem verò Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, qua quidem super terram,
Flante Boreâ, molesta sunt,
Qui per Thraciam equorum altricem latè mari
Inspirans illud movet: constringitur autem terra & sylva!
Multas verò quercus alticomas, abietesque densas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos pascenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
Ferae autem horrent, caudâsque sub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
Frigidus cùm sit perflat, villosas licèt pelles habentes.
Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.
Etiamq; per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
Eò quòd valdè densi ipsarum villi sunt, non perflat (ges non item:
Vis venti boreæ: incurvum verò senem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Qua in ædibus suam apud matrem manet,
Nondum opera sciens aurea Veneris:
Benèque lota tenerum corpus, & pingui oleo*

Temporum. Posteriori rationi Hesychii repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenæorum*, quam referunt ad finem autumnii. Vide J. Meursium in Græcia feriata, ad vocem *Λιναιῶν*. Itaque in priore acquieverim. Clericus.

506. *Δυσληγείς*] Cruciati difficiles, molestos. *Guietus*.

508. *Ωρεῖ*] Subintellige τὴν πόρην. *Idem*.

508. *Μίμνετε δὲ γαῖαν καὶ πλὴν ἔχουσαν*] Frigidam hanc esse descriptionem hyemis, adeoque rei descriptæ convenire nemo negabit. *Clericus*.

509. *Παχείας*] Crassas. *Guietus*.

511. *Νηλεῖον*] Ab ἄρῃ, αἰεῖω, αἰεῖον, αἰεῖμον, αἰεθμός, αἰεθμία, ηἰεθμόν. Item ab ὄρει, ὄρειος, ἡεῖον, hoc est, ἡεθμόν, ἄρῃ ὄρειος, ἄρῃον, ὄρειον &c. An ab ὄρειον, ὄρειον, ὄρειος, ὄρειος, ἡεθμόν, ἡεθμόν. *μετρίφυλλον* innumera habens folia, placet. ergo *νηλεῖον* innumerus, multus, ingens. *Idem*.

512. *Υπὸ μίσει*] *Μίση* à *μίσον*. undè *μίσος* fortè, apud Homērum. *Idem*.

515. *Ἰχθὺς*] Sc. *μὲν βοῦς*, pellis bovis, subintellige. *Idem*.

517. *Οὐδ' ἀλγίστην*] Iterata negatio abundat, οὐκ ἔστιν ἀλγίστην. *Idem*.

522. *Λίπα ἐλάϊον*] *Λιπαρόν*, λίπαι λίπυρῃ. *Idem*.

Χερσαίμην, νυχίη κατ'αλέξεται ἔνδοθεν οἶκος
 Ἡμῶν χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόσεται ὃν πόδα τένδῃ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥθεσι λούζαλέοισιν.

525

Οὐ γάρ οἱ ἥελις δείκνυ νομὸν ὀρμηθιῶν
 Ἀλλ' ὅπῃ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾶται, βροχίον ἢ πανεπλιώεσσι φαείνῃ.

Καὶ τότε δὴ κερκοὶ καὶ νήκεροι ὑληγοῖται

Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βροσθήεντα

530

Φόγυσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμνηεν,

Οἳ σκέπα μαιόμηναι πυκινὰς κόθμῶνας ἔχουσι,

Καὶ γλάφυ πετρήεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,

Οὗ τ' ὅπῃ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδα κ' ὄρεται·

Τῷ ἵκελοι φοιτῶσιν, αἰλώομηναι νίφα λακίῳ.

535

Καὶ τότε ἔσκαδ' ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελδίῳ,

Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ τρυμιόεντα χιτῶνα.

Στήμινι δ' ἐν παύρῳ πόλλιν κρόκα μινύσκαδ'.

523. Καταλέξεται] Καταλέξομαι in praesenti, ut αὔξομαι. *Gruetius.*

524. Ἀνόσεται] Ἀνόσεται ὁ πολύπους, ut infra ἡ χεὶρ πένδῃ, φέρει
 καὶ ὁ κρηλίας. *Idem.*

525. Ἐν ἥθεσι λούζαλέοισιν] Λύζω, λύζω, unde λυγρὸς λυγρὸς λυ-
 γαλίῳ καὶ ἐπυθῆσθαι ἔστι λούζαλίῳ. alii à λονγὸς declinant. *Idem.*

526. Δείκνυ] Pro εἰδείκνυ εἰ δείκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum,
 tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia,
 quam hîc describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen,
 admissio priore, posterius, quamquam necessarium consuetudinem, in-
 telligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιόω παρὰ τοῖς μύλαις ἦγεν σιτηρίας, ὁδόντας.
 Deinde pro δρύα scribendum videtur δρία. *Hesych.* δρία, ὕλη. ὄρεται,
 δρύα. *Gruetius.*

532. Οἱ σκέπα] *Tectum* non *tecta* τὸ σκέπα sing. numero à σκεπα-
 ρόν, σκέπαρ, σκέπα, ut à λιπαρόν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέπον non placet.
 αὐτὸ σκέπαρ τρεπῇ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπη ὑποδοχή. *Idem.*

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυρην, γλάφυ, hoc est, αὐτὸν αὐτὸν, ἀντὶ τοῦ.
Idem.

533. Τρίποδι βροτῶ ἴσοι] Hoc est, senî. Respicit *Hesiodus* ad xni-
 gma Sphingis, πῖ ἐστι τὸ αὐτὸ δίπυ, τρίπυ, καὶ τετράπυ; quid sit idem
 δίπυ, τρίπυ καὶ τετράπυ? Οἱ Οἰδίπυ ἀπεφάνητο ἀνθρώπων εἶναι τὸ αὐ-
 τὸν εἶναι. νήπιον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπυ εἶναι· αὐξήσας δὲ δίπυ
 γηρῶν

Uncta, noctu cubat intra domum

Tempore hiberno, quando ex ossis (polypus) suum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.

Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:

Sed super nigrorum hominum populumque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.

Et tunc sanè cornuta bestia & non cornuta sylvarum cultrices
Miserè dentibus stridentes per quercetum clivosum

Fugiant; & passim omnibus id cura est,

Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,

Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,

Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:

Huc similes incedunt vitantes nivem albam.

Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,

Lanam mollem, & talarem tunicam.

Stamine verò in paucò multum subteminis intexe.

ἡγεμονίᾳ δὲ ἔπειτα, βασιλείᾳ ἡγεμόνων ἀπὸ τοῦ ἀδίδου : Oedipus declaravit hominem esse quod propo- situm erat, infantem enim quadrupedem esse, auctum verò bi- pedem, senem denique factum quadrupedem, scipione utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bibliothecæ. Clericus.

534. Ἐπὶ ἰσχυρῇ] Ἐπὶ ἰσχυρῇ τμήσει. *Guierus.*

534. Ἐσχα] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta dicuntur, ut gravis annis m les dicitur multo jam fractus membra labore, Horatio, Lib. I. S. t. I. 5. *Clericus.*

535. Νίψα λαχλὼ] Νίψ νίψος, νίψα. *Guierus.*

536. Καὶ τίς ἰσχυρῇ] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta veribus claudere, quæ cuiusvis aniculæ notissima sunt? Ego quidem non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolere. *Clericus.*

537. Μαλακλὼ] Δυστίαν, οὐλλῷ *Guierus.*

538. Στήμιν δὲ ἐν πύρρῳ] Κεγκυρῶς est stercus, κρόκη, aut κροῖ subtemen. Ideò vestes, quæ ad hyemem & trius parantur, raro stamine, denso subtemine texti jubet Hesiodus: Κεγκυρῶς enim ἐν τῇ κρόκῃ, non in stamine. Ideò durius & retortiore hio stamen, molliore & magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanuginosa, quæ panno supereminet, & quam peccit ac polir spina fullo- nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonic, qui vulgò malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅτι

Τὴν φείεσθαδ', ἵνα τοι τείχε' αἰτρεμέωσι,
Μήδ' ὀρθαὶ φείσωσιν, αἰερόμηναι κ' ὦμα.

540

Ἄμφι δ' ὅσ' ἐπὶ πέδιλα βοὸς ἴφι κταμένοιο

Ἄρμυα δήσασθ', πύλοις ἐντοθε πυκνάσας.

Πρωτόνων δ' ἐρίφων, ὅποταν κρύθ' ὤριον ἔλθῃ,

Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοὸς, ὅφρ' ὀπὶ ὦμι

Τ' ἐτ' ἀμφιβάλῃ ἀλελύ. κεφαλῇφι δ' ὕπερθεν

545

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔαται μὴ καταδύῃ.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεσόντ'.

Ἡὼθ' δ' ὀπὶ γαῖαν ἀπ' ἔργων ἀφ' ἑρρόν'.

Ἀἷς πυρφόρ' ἐντέταται μακάρων ὀπὶ ἔργοις.

δὲ γ' αὖ τῇ γνώσει δακὴ ἰμωίτης τὴν μαλακότητα ἔχῃ, πῦτα αὖ καὶ
κλῶ μὲν νηέντα, τὴν δὲ ἐπιπταμένοιο αὐτοῖς εἶναι τέχνη καὶ κτηνικήν.
*Quacumque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea
esse subtemen cum neta sunt, artem vero iis praefectam artem nendi sub-
temen. Haec aliaque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit.
Plinian. p. 277. Clericus.*

538. Πολλὰ κρήνη] Hoc est, κρήνη. Suid. in κρήνη, tramam
quæ stamine mollior. Μηρύσιαδ', hoc est, πικρὸν, συστάειν. Hesych.
subintellige autem, ἐν τῇ ὑφαίνει τὴν χλαῖναν. Guistius.

541. ἴφι κταμένοιο] Οὐκ αὐτομότως ἀποθανόντες, non spontè naturæ
mortui, sed ferro necati. Guistius.

542. Πύλοις] Coactilibus, & propterea udones illi à Jurisconsultis
ἰμπίλια dicuntur, quæ aliter podulia in Regula Sancti Benedicti.
Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV.
Sylv. in Rifu Saturnalitio v. 24. *Casis pilia futa de lacernis.* & sæpè
apud Martialem. Scaliger.

542. Πύλοις δ' ἐντοθε πυκνάσας] Etymologicum magnum: Πύλ',
τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασμένοιο, ὡς τὸ κρημνὸς ἐπιπτάειον· ὃν ἡμεῖς πύλων φα-
μὲν: quod ex lana elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilorum
vocat. Tum affertur locus Homeri & v. 545. Hesiodi, ac tandem
hic 542. versiculus illustratur: Σημαίνει δὲ ὀρτιάει, παρσία, αἱ περὶ
τῆς αὐτῆς, πέδιλα, κ' ἔξῃς. πύλοις ἐντοθε πυκνάσας. Γίνεται περὶ τὸ πύλ',
οἶονε πύλος τις ὢν, κ' κρημὸς κρημὸν πύλ'. Quæ verba multis interpre-
tatur Claud. Salmasius in Lampriidii Alexandrum Severum, pag. 521.
ed. Parisinæ, ubi ostendit πύλους esse udones, hoc est, lancos calceos
ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic,
verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubicu-
lum. *Calceones* eos hodie vocamus. Clericus.

542. Πυκνάσας] An? πυκνάσας. Guistius.

543. Πρωτόνων] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantif-
simi

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
 Primogenitorum verò hædorum, cum frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cælo stellifero
 Aër sæcundus extenditur beatorum supra opera:*

fimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Boeotiae, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximiae, quemadmodum apud Hebræos בְּחֹרִים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νεύρον βοῶς] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Gruetius.*

545. Ὡς τὸ ἀμφιβάλλει ἀλάλῃ] Hoc est, Ὡς ἄνθρωπος ἀλάλῃ ἀλάλῃ, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχει ἀσκητὴν] Homer. καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα, hoc est, καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα. Galli è un feutre bien foulé. Ἀσκητὴν autem dixit ut differat à supradictis πῖλοις ἵπποδῶς πυκνῶς, hoc est, pilis levius elaboratis. καὶ ἀσκήσασα verò est madefacias secundâ personâ, non *humefiant*. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχει ἀσκητὴν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* *Pertinacem*, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀἴρ πύρεφον] Voce aër intelligenda tenuis illa nebula, quæ, unâ cum rore, è cælo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè aër, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut v. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀἴρ, καὶ πύρεφον, ὁμίλη, hoc modo: Ἀἴρ, πύρεφον, ὁμίλη, ventus, nebula; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακάρων ἐκ' ἔργων] Hoc est, felicium agricolarum, divitum, qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt. *Gruetius.*

Ος τε δρυοσάμηνον ποταμῶν ὑπὸ αἰεταόντων, 550
 Τ' ὕψ' ὑπὲρ γαίης δρυεῖς ἀνέμοιο θύελλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν θ' ὕψ' ποτὶ ἑσπερον, ἄλλοτ' αἴῃσι,
 Πυκνὰ θρηγίῃς βορέε νέφεα κλονέοντο.
 Τὸν φθάμεν, ἔργον τελέσας, οἶκόν δε νέεσθαι,
 Μηποτε σ' ἐρχνόθεν σκοπὸν νέφον ἀμφικαλύψῃ. 555
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἴματα δόσῃ.
 Ἄλλ' ὑπαλδύαδ'· μεῖς γὰρ χαλεπώτατον ἔσται
 Χειμέρα, χαλεπὸς περβάτοις, χαλεπὸς δὲ ἀνθρώποις.
 Τῆμον θ' ὥμιου βυσ', ἐπὶ δὲ ἀνέρι καὶ πλέον εἴη,
 Ἀρμαλιῆς· μακρὰ γὰρ ἐπιρροῇ εὐφροναί εἰσι. 560
 [Ταῦτα φυλασσόμεν, τεπεσιμῶν εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθόσιν νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσὸς αὖτις
 Γῇ πάντων μῆτις καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
 Εὖ τ' ἂν δὲ ἐξήκοντα μὲν τροπαὶ ἡελίοιο
 Χειμέρ' ἐκτελέσῃ Ζῶς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἴσῃ. 565
 Ἀρετῆρ' περιπλῶν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον περιφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκρονέφαιον.

550. Αἰεταόντων] Scribendum videtur αἰεταόντων. Quidam codd. αἰν αἰνίων. quam lectionem sequitur Tze.zes.ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. Guilelmus.

551. Ἀνέρι] Ἄνθρωπος, scilicet, in spiritum resolutus. Idem.

557. Χαλεπώτατον ἔσται] Ἀλυσίων, scilicet, Idem.

559. Τῆμον θ' ὥμιου] Τὸ ὥμιον, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, ἀπὸ πέντε αἰερίων, homini verò plus dimidia, ut putà dodrans ex asse, hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyemæ ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλείον εἴη, pro ἐπεὶ. τμῆσις. Idem.

560. Ἐπιρροῇ εὐφροναί εἰσι] Hoc est, βοηθοί, adjutrices sunt longæ noctes butus. ῥόον, hoc est, fluctus, ἐπιρροῇ fluctu impellens, fluctu adjuvans. à navibus Metaphora, quæ fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. Idem.

561. Τεπεσιμῶν] Hæc declarant manifestò annum definere statim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: Candidus auratis aperit cum cornibus annum. Annus incipiebat à matutino ortu Pleiædis. Scaliger.

562. Ἰσθόσιν νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquantur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. καὶ δὲ οὕτως ἔστιν βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας,

Qui haustus è fluminibus perennibus,
 Alè supra terram levatus venti procellâ,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Boreâ nubes excitante.

Hunc antevertens opere perſeçto domum redi,
 Ne quando te calitus tenebroſa nubes opprimat,
 Corpûſque madefaciat, veſtêſque humeçtet.

Sed evitato. menſis enim graviffimus hic
 Hibernus, gravis ovibus, graviſque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini. vero ampliùs adſit
 Alimonia: longæ enim noctes ſuccurrunt illis.

[Hæc obſervans, totum in annum
 Æquato noctêſque & dies, donec rurſum
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]

Quum autem ſexaginta, poſt converſionem Solis,
 Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc ſanè ſtella
 Arcturus relinquens ſacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur veſpertinus.

εἴς, καὶ ὡς τῶντος ἰοῦν τὴν ἑρῶ καὶ τὴν τοφλὴν. obscurus & implicitus locus. *Guietus.*

566. Α'εχ[ε]ρ[ε] [καὶ τὴν ἑρῶ] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus & septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore Hesiodi, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Α'εχ[ε]ρ[ε] [καὶ τὴν ἑρῶ] Plinius de sæculo Juliano Lib. XVIII, c. 26. A Favonio in Æquinoctium vernum Casari significat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visu, & postero die Arcturi exortu veſpertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Calendas Martias Arcturus primâ nocte oritur. At in Petaviano laterculo acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus veſpertinus verus, quem tabula præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia D. Petavii Lib. II. c. 8. Var. Dissert. *Clericus.*

567. Α'εχ[ε]ρ[ε] [καὶ τὴν ἑρῶ] In summo crepusculo, vespere, κατὰ τὴν ἀνέγγυ τὴν ἑρῶ καὶ τὴν τοφλὴν. *Guietus.*

Τόνδε μετ' ὀρθρογῇ Πανδίωνις ὤρτο χελιδὼν
 Ἐς Φάϑ' ἀνθρώποις, ἔαρϑ' νέον ἰσαμύοιο.
 Τὼν φθάμενϑ' οἶνας πείταμένεμν' ὥς γ' ἄμνηνον. 570
 Ἀλλ' ὅπότε ἂν φερέσκϑ' ἀπὸ χθονὸς αἶν' φυτὰ βαΐνη,
 Πληϊάδας Φόγγων, τότε δὴ σκάφϑ' ὀκέει οἰνέων
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσασέμεμν, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φόγγειν δ' σκιερὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κῆτον,
 Ὡρῇ ἐν ἀμνητῷ, ὅτε τ' ἡέλιϑ' χροῶς κάρφη, 575
 Τημεῖτϑ' ἀπείδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρε ἀνισάμενϑ', ἵνα τοι βίϑ' ἄρκεϑ' εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἐργαίῳ τρίτῳ ἀπομείρεται αἴσαν.

567. Ἀπορρνίφαιϑ'] Idem est quod dicitur ἀπορρνύχερ, nam ἀπορρνίφας idem est ac ἀκρη νύξ, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam virorum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, aded ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. *Clericus.*

568. Ὄρθρογῇ] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρθογῇ, ut *Hesychius* & auctor *Etymologici* magni, cujus haec sunt verba: Ὄρθρογῇ. ἡ μυζαίλας θηρῆσαι ἢ ὑπὸ τ' ὀρθοῖν ἡχῆσαι. Ἡσιόδου. πρὶν ὄρθαι — διαγέσθαι, ἀπὸ τ' ὄρθαι ἀπερριμφάτε, καὶ ἀγρολῇ ὄρθαι. Sic Ὄρθρογῇ esset excitans luctum. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quae ex Poëtis collegit *Sam. Bochartus Hieroz.* Part. 2, Lib. I. c. 10. *Clericus.*

570. Τὼν φθάμενϑ' οἶνας πείταμένεμν] *Columella* Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, & *Calendis Martiis*, inquit, *eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium*, si tamen se gemmae nondum moveant. *Clericus.*

571. Φερέσκϑ' Ὄ κηχλίας. *Guizotus.*

571. Φερέσκϑ'] *Athenaeus* Lib. II. p. 63. Ἡσιόδου τ' κηχλίας φερέσκον κηλεῖ, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπιστίπρος εἰ τ' κηχλίων παλαιὰ πᾶν,

Οἱ πείρεσκ' ὑπὸ ἀπιστίας τοῖς οἰκίαις :

Hesiodus Cochleam vocat domiportam, Anaxilaeus verò : Cochleis tu es multò diffidentior, quae praediffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II. c. 64. Quid me igitur moneas? ut si quis medicus agroto imperet ut sumat

Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam, potius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, minor
cur

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
 In lucem hominibus, vere nuper cæpto.
 Hanc prævertens vites incidito: sic enim meliùs.
 At cùm domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,
 Pleiades fugiens, tunc non ampliùs fodiendæ vites:
 Sed falcèsque acuito, servòsque excitato.
 Fugito verò umbrosas sedes, & matutinum somnum,
 Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,
 Tunc festina, & domum fruges congere,
 Diluculo surgens, ut tibi sufficiens sit.
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini *testudinem* hætenus essent interpretati, præsertim cùm testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. iv. c. 30. Clericus.

572. Πλειάδας Φεύγων] Τὴν ἐπιβλήν τῇ Πλειάδων, τὸ καὶ μὲν τὸ γαστήρην καὶ τὴν τῇ Πλειάδων ἐπιβλήν. Ρὸστ σκαφῶν ἐκείναι οἰνῶν, subintellige ἐκείναι. Hoc versu folio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. Guierus.

572. Πλειάδας Φεύγων] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relictâ cochleæ plantas conscendunt. Clericus.

573. Ἄρπαι τι χαροσείδμεν] Superiùs v. 387. χαροσσεύμεν οὐδὲν. ubi οὐδὲν de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere. Scaliger.

573. Ἄρπαι χαροσείδμεν] Falce incidere. Suprà χαροσσεύμεν οὐδὲν. Guierus.

575. Ὡς δὲ αἰματῆς, ὅπῃ τ' αἰλῶν χροῖα κρέθη] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὡς δὲ αἰματῆς. Ὅπῃ δὲ αἰλῶν χροῖα κρέθη. Idem.

576. Τημεῖτος ἀνέδων] Columella Lib. II. c. 21. Cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primùm quod avibus pradam, ceterisq̃ue animalibus præbet, deinde quòd grana & ipse spica culmis arentibus & aristis celeriter decidunt. Si verò procella ventorum aut turbines incoesserint, major pars ad terram defluit. Propter quæ recrastinari non debet, sed equaliter flauentibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cùm rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est, ut potius in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. Clericus.

578. Ἡὼς γ'] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. Clericus.

578. Ἡὼς γ' τ' ἔργον τεύχων] Τὸ ἔργον. Guierus.

579. Πρὸ

Ἡὼς τοι περφέρε' μὲν ὁδὸν, περφέρε' δ' ἢ καὶ ἔργα·

Ἡὼς ὅτε φανείσῃ πολέας ἐπέβησε κελάρθῃ

580

Ἄνθρωπος, πολλοῖσι δ' ὅππῃ ζυγὰ βυσὶ πίθησιν.

Ἡμεῖς δ' ὅ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα πέτλιξ

Δενδρέω ἐφεζόμεθα λιγυρῶν καταχάετ' αἰοιδίῳ

Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεθ' καματώδεθ' ὥρη,

Τῆμεθ' ἡπτόταται τ' αἶγες, καὶ οἶνθ' ἀεισος,

585

Μαχλόταται δ' ἡ γυναικες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνδρες

Εἰσιν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένεατα Σείριος ἄζει,

Αὐαλέος δέ τε χρεὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ' ἤδη

579. Περφέρε' μὲν ὁδὸν] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec saltu superare viam sit τὸ περφέρειν. Hic idem τὸ ὑπερφέρειν notari videtur. φαγῶν ἄρ' ἔχ, πῖν' οἶνον. ἀτλήσῃ. Guilielmus.

579. Ἡὼς τοι περφέρε'] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniae loco, Καλλιόπῃ, ἢ μὲν περφερίσῃ ἐπὶ αἰπασίῳ, exponit, περφερίσῃ περφεύσῃ. Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀείσαςθ' τὸ περφερίσῃ. ἀντὶ τὸ περφεύσῃ ἡκούσθ' ὥστε ἀδελφόν, πόπρον τῇ πρῶτῃ, ἢ τὸ χρεὼν περφερίσῃ. αἱ δὲ ἐνέμενται. Eustathius: τὸ δὲ περφέρε' περφεύσῃ ἐστὶ τὸ περφεύσῃ, ἀφ' ἧς παρὰ τῇ ὑστερῇ περφεύσῃ παρῇται λόγος. ὅτι δὲ περφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, ὅθεν καὶ ὁ περφερίσας, δῆλον ἐστὶ. Ἡσιόδου δὲ ἐν τῷ, περφέρε' μὲν ὁδὸν, περφέρε' δ' ἢ καὶ ἔργα, ἐπερὶ τὸν π. σημαίνοντες τὸ περφέρε' ὑπερφέρειν, καὶ ὅτι αὐτὸν λαμβάνει ἀντὶ τὸ ὑπερφέρειν, ἀλλ' ἀντὶ τὸ περφέρε', περφεύσῃ ποιεῖ, περφεύσῃ, περφεύσῃ. Heinsius.

582. Σκόλυμος] Artichaut sauvage, aliter chardonette. Κινύρα artichaut cultive. Κάκλις cardus. De Scolymus vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenæum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Sotinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè Cardium vocabant, nos Artichautum. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, Cardus sativus. Ego genere distinguere censeo. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latio non habet; ideo Scolymus Latine suâ voce vocandus est, non Cardus, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum Paulus & Aëtius, verum etiam Dioscorides ipse Κινύραν & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινύραν Græcis dici, quem Latini vocant Cardium, Siculi Κάκλον. Scolymus Græciæ notissimus, unde illud Hesiodi & ex eo Aristotelis ἐπὶ σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. Scolymum in cibos Oriens & Græciarum ceperat.

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labor-
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò juga bobum imponit.*

*Quum verò scolymusque floret, & canora cicada
Arbori infidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,
Salacissimæ verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,
Siccum verò corpus ob æstiam. Sed tunc jam*

cæperat. Plinius Lib. XXII. c. 12. Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex est nunquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis cœna. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Clericus.

582. Ἡμεῖς δὲ σχολύμεν] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σχολύμεν. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τί οὐ πρὸς θεῖον οἱ μὲν ἄνδρες ἵππον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δὲ γυναῖκες μῦθον, κατὰ πτερὸν ὃ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν. Μαχλόταται δὲ γυναικες, ἀφαιρούμεναι δὲ πᾶν ἄνδρα. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, σχολύμεν legerunt: alii σχολύει σχολύει enim, dicunt, ἵππῳ exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui βερεχυλογίαν Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σχολύμεν καὶ πτερίδες: ita loquuntur eleganter αἱ χαρίεις, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum cardui & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum salacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σχολύμεν. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ἡμεῖς δὲ σχολύμεν τὸ ἄνθρωπον, & quæ sequuntur, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, κατὰ πτερὸν καὶ ὃ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν, sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Ἀνθρώποι δὲ καὶ σχολύμεν καὶ δὲ μιαιφάνταται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hæc, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σχολύμεν καὶ πτερίδες. Heinsius.

584. Ὑπὸ πτερόντων] Ab alis, ὡς τὸ πτερόντων vid. Moschop. Guie-
tus.

Εἷη πετραίη τε σκιὴ καὶ βύβλινος οἶνος,
 Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμμέναων, 590
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μύπω τετοκίης,
 Πρωτόγονων τ' ἐρίφων. ὅππῃ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκροαέος ζεφύρου τρέψαντα πρὸς ὤπην,
 Κελύνης τ' αἰενάου καὶ Διορρύτου, ἥ τ' αἰθόλωτος. 595

589. Πετραίη τε σκιή] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatissima: Erit instar riuorum aqua in sicco loco, atque instar umbræ ingentis petrae, in sticculosa terra. Clericus.

589. Βύβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theocritus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Lucæ Holstenii ad vocem Βιβλίη, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum Biblinum dictum. "Ache-
 „næus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰππινοῖ) ἔδεικνυτο, Βιβλίη
 „μετὶ τοῦ ἐκπώμεσι. Καλεῖται δὲ ὕτως ἀπὸ τοῦ χμεῖν ὅτι ἀποπνεύου-
 „μεθα. Φησὶ δὲ καὶ Φίλιπος,

„Ὅππῃ παρέξω Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥστ' σε μὴ

„Κρησιπυλῶν.

„Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ πρῶν ὄραν Βιβλίαν φησὶν αὐτὸν ἀνομιάζει. Ἀρμενί-
 „δας δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χώραν πρὸς Βιβλίαν, ἣν αὐτὸς Τισιάρην καὶ Οἰσύμην
 „ἀποπνεύουσαν. ἰππεικῶς δὲ ἡ Θράκη ἰθαυμάζεται αἰς ἡδύνειν, καὶ συνέ-
 „λας πᾶσι πλεονασίον αὐτῆς χρεῖα.

„Νῆες δ' ἐκ Λέμνου παρέτρεσαν οἶνον ἄγασσιν.

„Ἰππίας δὲ ὁ Ῥηγῶν πρὸς οἶλον καλεμμένην ἄμπιλον Βιβλίαν φησὶ καλεῖ-
 „σθαι, ἣν Πόλλιν τὸ Ἀργεῖον, ὃς ἑβασίλευσε Συροφρυγίαν, πρῶτον εἰς Συρο-
 „φρυγίαν κρημίσας ἐξ Ἰταλίας· εἴη αὖ ὅτι παρὰ Σικελιώταις γλυκὺς καλεῖ-
 „ται Πόλλιος, ὁ Βίβλινος οἶνος. Achæus Biblinum commendat: excepit
 „Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Di-
 „cit etiam Philinus:

„Præbiturum me tibi Lesbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicarmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait. Armenidas
 „verò tradit Thracia partem vocatam esse Bibliam, quam Tisariam &
 „Oesymam dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, &
 „vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

„Hip-

Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vacca quæ frondibus pascitur caro nondum enixa,
 Tenerorumque hædorum. præterea nigram bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis fit.

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas intulisse. Quamobrem quod dulce vinum Siculi pascu-
 „cunt Biblinum fuerit. Quem locum ideò adscripsi, ut qui cum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πάλις Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed fædo vitio infectus: οἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ὃν αἰχίοι (lege, αἰ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινώσκουσιν φασὶ ποταμὸν
 „ἔχει καλὸν μὲν (lege, παρὰ ποταμὸν) Tzetzes ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „A. p. 871. Βύβλινον οἶνον, & Βυβλίαν χώραν scribit, tamquam Hesio-
 „do auctore. Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„αἰχίαν δὲ Βύβλινον αὐτοῖς

„ἐκείνη πτόρων ἔστιν.

„Aperi istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βύβ-
 „λιν. Denique Suidam, apud quem, Βίβλη· πάλις Σαυδίας, pro Βυβλί-
 „νῃ, ut hic, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 „Hactenus Holstenius, qui in loco Athenæi nescio quare prætermise-
 „rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nosque docent
 „cur Hesiodus suadeat ætate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 „fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
 „ætate, non generosius, cuius fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
 „hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
 „tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridiana.
 „Clericus.

590. Μᾶζα δ' ἀμολγαίη] Scilicet, τῆς ἀπὸ τῆς ἀμολγαῖης παρὰ τὸν
 ἀμολγαῖον. κατὰ τὴν ἀμολγαῖαν πικτυμένη καὶ γάλακτι ἐχυμένη τῆς ἀμολ-
 γαῖης. Guictus.

592. Πρωτόγειον] Hoc est, præstantissimum. Vide not. ad v.
 543. Clericus.

593. Καρτερύειον ὑπὲρ ἰδωδῆς] Corde, non animo. Guictus,

594. Ἀπὸ τοῦ ἀπεργασίου αἵματος] Scribendum ἀπεργίος, hoc est, in su-
 perficie flantis, cui ὑπεργίος opponitur. Idem.

595. Αἵματι] An scribendum αἵματι, ut supra αἵματι πικτυμένη. Idem.

597. Ἰερὸν

Τεῖς δ' ὕδατος περ χέειν, τὰ δ' ἵππεσσιν ἰάμεν οἶνε.
 Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν, ὅτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θεὸς Ὠρείωνος,
 Χώρῳ ἐν δαίει, ἢ διτροχάλῳ ἐν αἰλῇ.
 Μέτρῳ δ' ὧ καμίσσας ἐν αἵγεσιν. αὐτὰρ ἐπὶ μὲν δὴ. 600
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπάρμενον ἔνδοθεν αἶκας,
 Θῆτα αἰοικὸν ποιέουσ, ἢ ἀπικνον ἔειπον
 Δίξεας κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορις ἐρεθῆ.
 Καὶ κυῖα καρχαρόδοντα καμῖν· μὴ φείδεο σίτη·
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόνθι' ἀνὴρ ἀπὸ γρήμαθ' ἔληται. 605
 Χόρῳ δ' ἐσκαμίσσῃ ἢ σερφετὸν, ὄφρα τι εἴη,
 Βυσὶ ἢ ἡμιόνοισιν ἐπνεῖανόν. αὐτὰρ ἐπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, ἢ βόε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ὠρίων ἢ Σείρι' ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλ' Ἥως, 610
 ὧ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρεπε οἶκαδε βότρυς.
 Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας ἢ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' ὑσπικιάσῃ, ἔκτω δ' εἰς αἶγαν ἀφύσσει

597. ἱερὸν ἀκτῶν] Ἀπικνός pro ἱερὸν, ut supra. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ ἀνέστ' ἢ βαῖν αἰλαῖν. Idem.

598. Εὐτ' ἂν Ὠρίων Φανῇ θεὸς Ὠρείωνος] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri ἐν δόρῃ τ' ἀπώγε, ὅταν δ' ἐν δόρῃ τ' χειμῶνος, ubi ἀπώγειν pro æstate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti πρὸ & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἀπώγος initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam ἐξ Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodά tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Hæc aliàque id genus habet Petavius, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν δαίει] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Agrum esse oportet in agro, sublimiore loco, quâ perflare possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Βύτροχάλας ἐν αἰλῇ]. Leg. ὑτροχάλα. Guicetus.

Tres partes aquæ infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primùm apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquàm
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdum dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importa: o, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.

Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidemque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομισσαῖ] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ἐπιεσθῆναι] Hoc est, ἀερεθῆναι, compositum, paratum, con-
 ditum. *Idem.*

602. Θῆναι] Significat hominem liberum, qui locat operas suas,
 mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομῆναι] Curare, alere. φείδε σίτη, subintellige, canis. *Guietius.*

604. Καρχαρόδοντα ζῶν] Quæ habent inæquales & ferratos dentes,
 ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντα, quæ æquales habent, ut
 equi; καυλιόδοντα, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὸν] Du fourage. *Guietus.*

607. Ἐπιεταυόν] Scribendum videtur ἐπηταυόν, aut est συνίζουσι ἐπὶ
 ταυόν. *Idem.*

610. Ἀρεκτῦρον δὲ ἐσίδῃ ῥοδόδαικτυλος Ἡώς] Arcturi intelligitur He-
 liacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septem-
 bris XXI. quod Hesiodi ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus
 ortus, nam apparens aliquot diebus ferius fit. *Clericus.*

611. Ἀχρὶ ἀφύσσει] Ἀπολίψας ἀφύσσει. *Guietus.*

613. Ἐκτα δὲ εἰ ἀχρὶ ἀφύσσει] Viror Hesiodum nihil de calcatio-
 ne racemorum, exprissioneque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ei

Δωρε Διωνύσεα πολυμηθέου. αὐτὸς ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' Ὑάδες τε τό τε θένου Ὠρίωνου
 Διῶσιν, τὸτ' ἐπειτ' ἄροτρα μεμνημένον εἶναι
 Ὠρίων· πλεῖων γὰρ καὶ χθονὸς ἄρμενον εἶη.

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos foli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejusque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες τε] De Pleiadum occasu egimus ad γ. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hîc meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpionis Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpionis XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ τε θένου Ὠρίωνου] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀρότρα μεμνημένον εἶναι] Vide notata ad γ. 384. *Clericus.*

617. Πλεῖων] Annus, πλεῖων non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλεῖων dictus. *Scaliger.*

617. Πλεῖων δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενον εἶη] Ὀρμενον videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσεις, κατὰ χθονὸς ὁρμήσεις, hoc est, ὑπὸ γῆς κατεπλῆν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ἕως ὅς ἐστι αὐτὸς ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πληρωμένον εἶη. vel ὁ πλεῖων ἦγεν ὁ εἰσαυτὸς τῇ γῆς ἔργων τέλει αὐτὸς ἔχει, vel ἕως ὅς ἐστι αὐτὸς ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων καλῶς ἔχει καὶ ἀρμεθῶς. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Givietus.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τῷ Φαινομένον Ed. Morelianæ anni 1559. Ἀπὸ τῆτων, inquit, κατ' ἐξοχλὴν καὶ πλεῖων ἐκλήθη ὁ εἰσαυτὸς: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλεῖων, ὁ εἰσαυτὸς, ἀπὸ τῆς πάντες τὰς κατεπλῆς τῇ γῆς συμπληρωθῆς. Hæc vox occurrit & in *Cassandra Lycophronis*:

*Dona latitia datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestrua. ita annus in opere rustico benè dispositus sit.*

Εἰς πέντε τε πλειῶνας ἡμεῖρας λόγους,

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρῶρος εἷς] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. Clericus.

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔσται per ἔστω reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: Μῦνα δὲ Λιναῖονα. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἀγρῶρος εἷς, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus vero per terram accommodus sit.* Ineptissimè. Multum torsit omnes illud κατὰ χθονὸς. quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, Εἰ δὲ σε ναυπλίας, ita cum hoc cohereat; quia enim τῇ Παιονσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοῶπιῖν dicebant, Hesychius: βοῶπιῖν, ἀργεῖαν ὅταν ὁ Ὠρεῖον δῖνῃ) navigare autem definebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, πλειῶν ὁ καιρὸς, ὅτι ἐπὶ γῆς ἔργων ἔτι αἰ τὸ τέλος ἔχει: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, εἰς τὸ πέντε ποιήσας, ὁ καιρὸς ὅλον ἀγρῶρον ἔσται, notasset, ὁ καιρὸς ὅλον πτωλεωμῶρος ἔσται. Tzetzes nupari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀγρῶρον igitur est τὸ πτωλεωμῶρον: κατὰ χθονὸς, est κατὰ τὴν χθονὸς ἔργων: nam ita transit ad τὴν θαλάσσης. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἀγρῶρος εἷς. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. *Heinsius.*

T

618. Ναυ.

Εἰ δέ σε ναυηλῆς δυσσευφέλας ἴμερθε αἰρή,
 Εὖτ' ἂν Πληιάδες, θένος ὄβριμον Ωρίωνος
 Φόγυσσι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύεσσιν αἵηται·

620

Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῶ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελδύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσσι, πυκάζσσι τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος ὕγρον αέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβροθ·
 Ὅππῃ δ' ἐπάρμυα πάντα τεῶν ἐγκάτθεο οἴκῳ,
 Εὐκόςμῳ σολίσας νηὸς πέραθ' ποντοπόροιο.

625

Πηδάλιον δ' ἄεργές ἔστω καπνὸς κρεμάσσεσθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖον μίμνειν πλόον, εἰσέκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολῶ ἄλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
 Ἀρμυρον ἐντυιάσσεσθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς περ ἐμὸς τε πατήρ κ' σὺς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωτίζεσκεν νηυσὶ, βίς κεχρημένος ἐσθλῆ.

630

Ὅς ποτε κ' τῇδ' ἦλθ', πολὺν Διὶ πόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηϊ μελαίνῃ·
 Οἶκ' ἄφενος φόγυν, εἰδὲ πλεῖστον τε κ' ὄλβον,

635

618. Ναυηλῆς δυσσευφέλας] Hoc est, δυσπίστου, δυσσεύου, τρεχέ-
 δους, de πεμφίζω, & πομφόλυξ. Hesych. πέμφιλα, δόσηλα, τρεχία,
 βεβία, δυσσευφέλας, ut δυσσεύου. *Guietus.*

619. Σθίνθ' ὄβριμον Ωρίωνθ·] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *He-*
siodi locum respexisse videtur *Quintus Smyrnaeus*, Lib. V. v. 367.

Πληιάς δ' αἰχμήσαντος ἐς ὠκεανοῖο ρέεσθαι

Δύσθ', ὑποπλίσσασθαι πλεῖστον Ωρίωνα,

Ἡέρεσ' συκλονέσσει μέωσι δὲ χείματι πόντος.

Cum Pleias indefessi Oceani fluentia subit, timens inclytum Orionem, aë-
 rem perturbans, pontus verò procellâ furit. *Clericus.*

625. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος] Scilicet, οἱ λίθοι. *Guietus.*

625. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος] Mirum est naves in siccam hu-
 mum subductas indiguissse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. *Clericus.*

627. Ἐπάρμυα] Composita, condita, reposita. *Guietus.*

628. Σολίσας νηὸς πέραθ·] Involvens, recondens. *Idem.*

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestivam exspectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meisq̃ue pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relictâ, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος ἤλας ποτὶ γέρας] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intel. èta nara est fabula Dædali & Icari, qui *alis*
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hic He-
 siodus *alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, *alis* Dædali *remi-*
gium adscribit, Æneid. VI. 10

Dædalus, ut famæ est, fugiens Minoia regna,
 Præteribus pennis ausus se credere cælo.
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus hic primum terris, tibi, Phæbe sacrauit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ κάρυς καὶ ὑγρόμας] Vide not. ad v. 45. Clericus.

632. Ἀγυρὸς ἐστὶν αἶψα] Ἀγυρὸς. Guetus.

634. Βίη καὶ ἐνερπὸς ἰσθλὴ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonus & bonus. Idem.

637. Οὐκ ἄφρονος φεύγων] Si, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigni Poëtæ, qui tantam famam adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεῖσι δίδωσι.
 Νάσασατο δ' αἶψ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κόμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ὄρκαλῃ, ὅδε ποτ' ἰοθλῇ.

640

Τῶν δ', ὧ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ὀρφίων πάντων, ὧ νηπιλῆς ἧ μάλισσα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέρψ'.
 Μείζων μὲν φόρ' ἔσται, μείζον δ' ὅππ' κέρδει κέρδ' ἔσται.
 Ἔσεται, εἰ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἰήτας.
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Βάληαι ἧ χρεῖα τε περφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρεα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὐτέ τι νηπιλῆς σεσοφισμῶν, ἔπε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων ὄρεα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ἢ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολλὴν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἐμάδ' ἐξ ἱερῆς Τροίῳ ἐς καλλιγυνῆα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαΐφρον' Ἀμφιδάμαν' ἔσται
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὅπερ πεφραδμῶνα ποικίλ' ἔσται
 Ἀθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με Φημί
 Ἵμνω νικήσαντα φέρειν τρίποδ' αἰτῶεντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μίσσης Ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέθηκα,

645

650

655

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Askra deducit ab ἄσκη ascherah, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; Hesychiusque hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρος, ἀσχερος. Attamen cave credas sterilem locum fuisse. cum in epitaphio Hesiodi, quod profert Pausanias in Boeoticis, p. 600. dicatur παλλῆς, hoc est, ferax segetum. Situm ejus & conditores memorat idem Pausanias p. 583. Clericus.*

640. Ὀρκαλῇ] Scribendum videtur ὄρκαλῃ. *Guietus.*

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicon II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito.* Scaliger.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Guietus.*

647. Χρεῖα τε περφυγεῖν] Τὸ τε versum impedit & est inutile. *Idem.*

648. & 649. Hi duo versus, teste Proclo, insititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet judicium Plutarchi. *Ναυηλῆς σεσοφισμῶν* subintellige ὧ. *Idem.*

653. Ἐμάδ' ἐξ ἱερῆς] Hoc est, θυμωσίνης, μεγάλης. *Idem.*

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitat autem prope Heliconem misero in vico,
 Aspera, hyeme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto.
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestam,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim unquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis præditam.
 Iluc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me glori-
 osius carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicavi,*

654. Εἴ τι δῖος] Ad munera, subintellige funebria. τὸ δῖον hic munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri & Hesiodi*, quod cum alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus.*

655. Πρὸς Πρωτοφρονίῳ] Prædicta, edicta. *Grietus.*

656. Ἀλλ' ἴδμεν] Les prix, præmia. πῶς] Οἱ δ' Ἀμφιδάμαντος πῶς. *Grietus.*

657. Τρίποδ' αἰθέρας] Ejus meminit *Pausanias* in *Bœoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus.*

658. Ἐλικονιάδων αἰθήρας] Hæc è *Theogonia* sumpta & interpolata videntur. Ceterum hi versus à 648. usque ad 663. videntur supposititii. *Grietus.*

658. Ἀἰθήρας] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσιόδῳ Μουσικῇ Ἐλικονίῳ, τίς δ' αἰθήρας
 Ἰμῶν νικῶν, ἐν Χαλκιδί, θεῶν Ὀμηροῖ:

Εὐθαί με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγλόχοιο.
 Μῆσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖδεν.

660

Ἡ μάλα πεντήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλῳ ἐλθόντ' ἔρεε καματώδεω ὥρης,
 Ὡραῖ τε πέλεται θνητοῖς πλόῳ. ἔτε κε νῆα
 Καυάζαις, ἔτ' ἀνδρες ὑποφθίσαιε θάλασσαι,
 Εἰ μὴ δὴ πρῶτον γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλῆς ἐθέλησιν ὀλέασαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλῳ ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μ' δ' ὀκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντ' ἀπήμεν,
 Εὐκηλ' ὅτε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' ὧ πάντ' ἀτίθεσθαι.
 Σπύδειν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι.

665

670

Hesiodus Musis Heliconis colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcidae divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εὐθαί με τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἔξῃς] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theog. II. v. 10. & seqq. Clericus.

661. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἄγαν θίσφατον. Clericus.

661. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Rectè Guetius. Sic Homerus Ilad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὅς ἐθέλω δοῦναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμμενον.
Sed sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς. Eustathius verò: Φέρειται εἰς τοὺς Ἡρωδώρου καὶ Ἀπίωνος. ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς, πρῶτα αὐτῶν: fertur in commentariis Herodoti καὶ Apionis ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel κατὰ per dies quinquaginta. καὶ τροπαὶς scilicet πᾶς θέρμης. Guetius.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα καὶ τὰ ἔξῃς] Si nulli hîc desunt versus, frustra sanè Hesiodus jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primùm dulcis compotem fecerunt cantûs.
Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiocchi.
Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.*

*Dies quinquaginta post conversionem Solis ,
Ad finem progressâ æstate laboriosi temporis ,
Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator ,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorûmque & malorum.
Tunc verò facilesque auras, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum: onus verò benè omne colloca.
Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πυντήγοι περὶ ἡλίου τροπαίων
Ἀσφαλῆως γλαυκῶ ἐργαίειν, αὐτὰρ ἵππει
Ἡμεῖς πυντήγοι, καὶ πᾶσι ἐξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil aſim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur libarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinè ignorantiz insimulare. *Clericus*.

664. Ἐς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντες θέρμεος ἐς τέλος ὅρῃς καὶ μετῴδους. *Gruetius*.

666. Καυαίχαις] Hoc est, κατὰίχαις ex καὶ pro κατὰ, καυαίχαις & πλοιασµῶν καυαίχαις. γ. sequ. περὶ φρον] περὶ θυμῶς. *Idem*.

669. Ἐν τοῖς ᾧ τέλος ἐστίν] Τέλος facultas, δυνάμεις, potestas efficiendi bona & mala, κατὰίχαις, αἰτίωµα. οἱ ἐν τῷ τέλει. *Idem*.

670. Εὐκλείης τ' αὐραῖ] Εὐδελῶσι καὶ εὐδελῶσι, *Proclus*; hoc est, οὐραῖς, ἀχρῆς, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μύειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν ἐπὶόντα, νότιό τε δεινὰς αἰήτας.
 Οἷς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῶ ὀπωρινῶ· χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθεικεν.
 Ἄλλο δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖ δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ὀπιβάσας κερῶνη
 Ἰχθυὸς ἐποίησεν, πόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
 Ἐν κορδίῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' αἰματωὺς ἐστὶ θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔστος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγωγε
 Αἴνημι· ἔ γ' ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις καυθόν. αἰεὶ νύ κ' ἐπὶ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρεῖνσι νόοιο
 Χρήματα γ' ὅψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν. αἰεὶ σ' ἀνωγα
 Φρεσίν τε ταῦτα πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κρείλῃσι πῆξεαι.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἢ μείονα φορτίζεαι.
 Δεινὸν γ' ὅ πόντος μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' αἶμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἀξονα καυάξαις, τὰ δ' ἢ φορτί' ἀμαυρωθεῖη.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore *Hesiodi* erat, ut ostendit *Dionys. Petavius* Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. *Julii III*? Non puto. *Hesiodus* enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major *Matt. XXIV, 32*. Ἀπὸ δὲ τ' συκῆς μάλιστα τὴν περὶ παραβολὴν ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίνῃ ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκῃτε ὅτι ἐγγύς ἐστι θερος: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinae ficus, de quibus vide notata à nobis ad *Marc. XI, 13*. in additamentis *Hammondianis*. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur *Hesiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò exspectatio vinumque novum, & autumnalem im-
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,
 Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
 Multo autumnali: asperum verò pontum facit.
 Sed alia verna est navigatio hominibus;
 Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.
 Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
 Quia occasio illius invadenda. agrè quidem effugeris malum sed
 Homines faciunt, stultitiâ mentis.
 Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
 Miserum verò est mori in fluctibus. Verùm te jubeo
 Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.
 Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:
 Sed plura relinquito, pauciora verò imponito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
 Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
 Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense
 Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni men-
 ses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ κενὸν ἀεργίῃ] Τὰ νηρόβλαστα τ' οὐκ ἔσονται. *Quietus.*

684. Ἀρπακτός] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. *Idem.*

686. Χεῖματος ὅψυχῃ πέλῃ] Elegans descriptio ardentissimi di-
 vitiarum amoris, quo fit ut non pluris vitam suam faciant; quam
 præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quo
 mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χεῖματος, χεῖματ' αἰνέ, pecunie,
 pecunia vir sunt. hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμωραδίῃ] Ἀφροδίτῃ. *Quietus.*

693. Ἀμωραδίῃ] Propriè est obscurentur, quod cum non possit
 dici de quovis onere, vertimus corrumpantur; nam non placebat in-
 tereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ
 voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus
 convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plaustro delapsæ.
 Clericus.

Μέτρε φυλάσσεσθ'· καιρὸς δὲ ὅπῃ πᾶσιν ἄεσις.
 Ὄρεσ' ἢ γυναικα πόν ποτὶ οἶκον ἄγεσθ'. 695
 Μήτε τρηχόντων ἐτέρων μάλα πολλὰ λυγροίπων,
 Μήτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλά· γάμῳ δέ τοι ὦρεσ' ἔτῳ.
 Ἡ δὲ γυνὴ πέτρ' ἠβώη, πέμπτω δὲ γαμοῖτο.
 Παρθενικῶν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἠθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τὼ δὲ μάλιστα γαμεῖν ἤ τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ. 700
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γέτοσι χάρματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζέτ' ἄμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς. τὴ δὲ αὖτε κακῆς ἔρινον ἄλλο
 Δειπνολόχης· ἥτ' ἀνδρα κ' ἰφθιμόν περ ἐόντα
 Εὖδ' ἄπερ δαλῶ, κ' ὠμῶ γήραϊ θῆκεν. 705
 Εὖ δὲ ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιῆσθ' ἐταῦρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσης, μή μιν πρὶν ἄλλοι κακὸν ἔρξης.

694. Μέτρε φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. *Guietus.*

694. Μέτρε φυλάσσεσθαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρε θαλάσσης vocavit τὸ ὄρεον πλῆν. Sic eleganter, Δείξω δὲ τοι μέτρε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ Moschopulus, Procius, Tzetzes πρὸ συμμνηστίας hîc dicunt, ostendunt eos non benè mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρε φυλάσσεσθαι, suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῆς, veris, nimirum, ἀρεπικῶς fit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius.*

696. Μήτε τρηχόντων] Ttetzes legendum contendit τριάντων. Placet. *Guietus.*

698. Τίτρε ἠβώη] Scribendum videtur τίτρε. subintellige ἴτη, hoc est, τίτρε ἴτη ἠβώη, hoc est, τίμπτω δὲ ἴτη. τίτρε, τίτρε ἰπὶ δία. τίμπτω, hoc est, τίμπτω κ' δικάτω. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra τίτρε μίσση, ἴπλη μίσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem.*

701. Λήϊζέτ' ἄμεινον] Hoc est, λαμβάνει, κτῆται, à λαίω, λαίω, λῆλασώ, λάζεμαι, λήζομαι, ληίζομαι, λάβω, λήβω. *Idem.*

702. Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς ἀνὴρ] *Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI.* nos docet *Simonidem* sic hunc *Hesiodi* locum imitatum esse:

Γυναικὸς ὅδ' ἐν γῆν' ἀνὴρ ληίζεταί

Ἐδὲ λῆς ἄμεινον, ὅδ' ἴσχιος κραιπνῆς.

Uxore nullam rem vir possidet bonâ meliorem, neque deteriolem malâ. *Clericus.*

*Modum serva. Tempus verò in omnibus optimum.
 Maturè autem uxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valdè multum inferior,
 Neque superans multum: nuptiæ verò tibi tempestivæ hæ.
 Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quintodecimo nubat,
 Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.
 Eam verò potissimum ducito, quæ te prope habitat:
 Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
 Bonâ: rursus verò malâ non gravius aliud
 Comestatrice: quæ virum licèt robustum
 Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.
 Benè verò reverentiam erga Deos immortales observato.
 Neque fratri æqualem facito amicum:
 Quòd si feceris, ne ipsum prior malo afficias.*

704, 705. Hi duo versus suspecti. γ. 704. οὐδ' ἐστὶν ἐσθλὸν καὶ ὅρα
 τὸ πρὸς τὴν ἀφαιρέσιν. *Guizotus.*

704. Δεισιδαιμονία! Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres con-
 vivii interesse. Cornelius Nepos, in Præfatione: Pleraque nostris mo-
 ribus sunt decora, quæ apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quæ
 enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cujus ma-
 terfamilias n. n. primum locum tenet adium, atque in celebritate versa-
 tur? Quod multò fit aliter in Græcia; nam neque in convivium adhi-
 betur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium,
 quæ gynæconitis appellatur; quò nemo accedit, nisi propinquâ cogna-
 tione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus
 est in re nota diutius morari. *Clericus.*

705. Καὶ ἐν αἰσῶνι γήρατι δῶκεν] Stob. καὶ ἐν αἰσῶνι γήρατι θῆκε. *Heinsius.*

706. Οὐκ ἔστιν ἀθανάτων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à
 tergo sequitur. Ab ἐπὶ, quod notat post, ὅπρις & ἔπει. Tibullus:
 Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅπρις, κατόπις, ἐπίσω, ὀπίθεν.
Guizotus.

708. Εἰ δὲ καὶ πονήσῃς] Nemo enim potest magis nocere eo, qui,
 amicitiam renunciatâ, sit inimicus; quia aut arcana novit, quorum
 revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maximè læ-
 dere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet
 esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem de causa, sic præcipie-
 bat *Solon*: φίλους μὴ πρὸς κτλ. εἰς δὲ αἱ κτήσεις, μὴ ἀποδοκιμάζῃς: *amicos*
ne citò comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud *Diogenem*
Laërtium, Lib. I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλῶ-

Μηδὲ ψεύδεσθ γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἄρχῃ,
 Ἡ' π' ἐπ' αὖτ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ ἐκ ἔρξας,
 Δὲς πόσα πίνυθαι μεμνημένῳ· εἰ δέ κεν αὖθις
 Ἡ' γῆτ' ἐς φιλότητα, δίκῃ δ' ἐθέλῃσι παραχθῆν,
 Δέξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ὅλκότε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ γ' μή π' νόον κατελείχεται εἶδ' αὖθις.
 Μηδὲ πολύζεινον, μηδ' ἄζεινον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεκεστῆρα.
 Μηδέ ποτ' ἐλομύλει πενίῃ θυμοφθόρον ἀνδρῶν
 Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἑόντων.

710

713

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultrò, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τ' ἡγύλης μῆτιν. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guietus.*

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ἀφίστανται τῇ ψυχῇ. *Guietus.*

711. Δὲς πόσα πίνυθαι] Τημέρεσσι. Μεμνημένῳ] Injuriz memor sc. *Idem.*

711. Δὲς πόσα πίνυθαι] Pessimum præceptum; cùm sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinz amicitiz hoc tribuere intelligamur. Quantò meliùs Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant; sin tale quid evenierit, ut extincta potius amicitia, quàm oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic honos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicerone antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.*

Μηδ' ἐχθαίρει φίλον σὺν ἀμαρτιάδῃ ἐπειγὲ μικρῇ.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡ' γῆτ' ἐς φιλότητα] Ἡ' γῆτ' præcedat, prior eat, ἀπὸ γῆτ' αὖθις. *Guietus.*

712. Δίκῃ παραχθῆν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit,

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque unquam miseram pauperiem animum comedentem homini
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. Δειλός τοι αἰὲρ] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Guietus.*

713. Δειλός τοι αἰὲρ] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verâ amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. Εἶδος] Nullum rei genus, nulla res, εἶδ' ἐν πρᾶξι. τὸ εἶδος hic est πρᾶξις. *Guietus.*

714. Σὲ δὲ μὴ πρὸς ὑπερλαχέτω εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολυξενον, μηδ' ἄξενον καλέσθαι] Μηδὲ πολύφιλον, μηδ' ἄφιλον. *Guietus.*

715. Πολυξενον] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè ἄξενoi, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea ξείνους amicos dici γ. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. Νεκισθῆναι] Κατήγορον. *Guietus.*

718. Μακάριον δόναι] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen Hesiodus non semel etiam mala dari dicit, un antea γ. 638. memorat κακὴν πνίλῳ, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι, malam pauperi-
tatem Jupiter hominibus dat. *Clericus.*

719. Γλώ-

Γλώσσης τοι θησαυρός ἐν ἀνθρώποισιν αἶσις
 Φειδωλῆς, πλείη ᾗ χάρις καὶ μέτρον ἰότης.
 Εἰ ᾗ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκέσσεις.
 Μηδὲ πολυζέινε δαιτὸς δυαπέμφειλ' εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἴθοπι οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τίγχε κλύουσιν, ἀποπύουσι δέ τ' αἶσας.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμμήν' ὀρθὸς ὁμιχεῖν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κ' ἐδύη, μεμνημένη, ἐς τ' ἀνιόντ',
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῶ περβαδύω ἐρήσης,

720

725

719. Γλώσσης τοι θησαυρός] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9, & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέινε δαιτὸς δυαπέμφειλ'] Δαιτὸς subintellige γαστρίδος. hoc est, ἐσθίας. δυαπέμφειλ', δυαπέμψτος, δύσκολ'. an περὶ τὸ πύμπιτα. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζέινε δ. δ. εἶναι. ἐκ κρινῶ πλείη π. χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet. Guilelmus.

722. Δυαπέμφειλ'] Mare quidem dicitur δυαπέμφειλον ab Hesiodo, in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò, ubi sermo est de convivio, δυαπέμφειλ' dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυαπέμφειλος, ἐπὶ μὲν τ' θαλάσσης, ἢ δυαπέμψτος καὶ τετραμμήν καὶ περβαδύω: ἐπὶ δὲ τ' ἐκλυμμένη, δυσπερίτης. Respicit ad locum Homeri Iliad. II. γ. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, ἐξ οὗτο μαρὶς ὀστρεα petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κ' ὄψοιεν αἶνερ' ὅδε τήβια διφῶν
 Νηὸς ἀποθνήσκων, εἰ καὶ δυαπέμφειλος εἴη.

Multos satiaret vir hic ostrea quarens, ex navi defiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυαπέμφειλος δὲ πῶτος ὁ δυαπέμψτος: δι' ἃ δυαπέμψτος καὶ πύμπιτα. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυαπέμφειλον πῶτον ναυπλῖαν φησὶ. Ζηνοδότος δὲ φασὶ πλεθυντικῶς γράφει: εἰ καὶ δυαπέμφειλοι εἴναι, οἱ πολλοὶ, δηδάλη, ἐκείνοι, οἱ πὺ τήβια περβαδύω), ὁ εἰς δυσπερίτην, ὡς καὶ Ἡσίοδος: μηδὲ πολυζέινε δαιτὸς δυαπέμφειλος εἶναι, ὁ εἰς δύσκολον δυσμετέπειμπτος: difficilis; qui ægrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέινε δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est ἀεὶ συμπί-

Lingua certè thesaurus inter homines optimus

Parca, plurima verò gratia, si modum seruet.

Quòd si malum dixeris, forsàn O ipse majus audies.

Ne in convivio, quod multi amici instruunt, sis morosus

De symbolis: plurima enim gratia, sumptibusque minimus.

Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum

Manibus illotis, neque aliis immortalibus.

Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.

Neque contra Solem versus stans meito,

Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,

Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,

συνόλων & περιβαλίων, quæ collatis ab unoquoque sumtibus instituebantur, constet sibi, sublata distinctione, ita lego: Μηδὲ παλαίειν καὶ δαυτὶς διαπύμπλητον εἶναι. Εἰς τοῦτο παλαίειν καὶ δαυτὶς τὸ ἀλγίστην. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

715. Χερσὶν ἀνίπτουσι] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

726. Ἀπαύριτοι δὲ τ' αἰετὶς] Ἀπαύριτοι. Τὸ αἰετὶς, prex. propriè & primò imp. ecationes, live καταιράκη, ἀφωτίως χάρειν, αἰετὶς dicitur. *Guisius.*

727. Μηδὲ αὐτὸν ἡλιόεω] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantum stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. *Plinianarum* p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque cum castigavit, sed acrius æquo, *Dionys. Petavius* in *Miscellis* Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. Οὐρθός] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Iliad.* Σ, 246. & locum *Herodoti* laudandum ad γ. 721. *Clericus.*

728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴ μεμνημένος ἴς τ' αἰόοντα] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpretes. πρὸς τὴν πλείαν post τὸ αἰόοντα. *Guisius.*

728. Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post αἰόοντα non est ponenda πλείαν σῆμα, ut multi fecerunt. *Clericus.*

730. Μηδὲ

Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.

730

Ἐξόμβρος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,

Ἡ' ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας δερκέος αὐλῆς.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκου

Ἐσίη ἐμπιλαδὸν παραφαινέμεν, αἶψ' αἰλέαδ'.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοσήσαντα

735

Σπερμαίνειν ἡγνέω, αἶψ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.

Μηδέ ποτ' αἰεναίων ποταμῶν καθιέρροον ὕδαρ

Προσιπερᾶν, πρὶν γ' ὄξυ ἰδῶν ἐς καλά ῥέεθρα,

Χεῖρας νιψάμενος πολυηρότῳ ὕδατι λουκῶ.

Ὅς ποταμὸν Διὰβῇ, κακότητι δ' χεῖρας ἀνιπῇ,

740

Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.

Μηδ' ἀπὸ πεντόροιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖη,

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Subintellige, etiam sub nocte. *Guilielmus.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madeficeret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casanbonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. *Clericus.*

Ibid. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdium non debuisse homines mejere stantes, ac reiectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. *Clericus.*

731. Ἐξόμβρος] Subintellige ὕεῖν. *Guilielmus.*

731. Ἐξόμβρος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vs. 731. & 732. profert, tum subdit: *Itaque*, Hesiodi ævo, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc *Herodotum*, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: *Herodoto*, inquit, nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hæc habet Lib. II. c. 35. Οὐρίοι αἱ μὲν γυναικες

Neque demudatus: Deorum quippe noctes sunt.
 Sedens verò divinus vir & prudens,
 Aut ad parietem accedens benè septa caula.
 Neque pudenda sem. ne pollutus intra domum
 Focum juxta revelato, sed caveto.
 Neque à feralibus epulis reversus
 Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
 Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulchra flumina,
 Manus lotus amantè aquà limpidà.
 Qui fluvium transferit, malitià verò manus illotus,
 Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
 Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,

γυναικες ὄρθαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, fœmina quidem stantes mingunt, viri verò sedentes. Clericus.

733. Πιπυλα[μύρῳ] An à πύλῃ pulvisculo πύλασιν. *Gnietus.*

734. Εἰς τὴν ἐμπυλαδὸν περὶ φασίδου] Quia, nimirum, ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius abluere se se necesse habebant, si præcepto *Hesiodi* obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ὅσῳκις δὲ ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἰαν- τῷ αἰνὲ Βαβυλωνίῳ, ——— ὅρῃτε ἅλομας λῦνται ἀμφότεροι, ἀγῆ- ρῳ ἑδνὸς ἄψιν] πρὶν ἂν λῦσινται: quoties autem cum uxore miscetur vir *Babylonijs*, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquam se abluerint tacturi. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. *Clericus.*

736. Αὖτὸ δαιτός] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis sunt, festis Deorum sollempnibus. *Gnietus.*

737. Αἰνείων πεπόμενος] An? αἰνείων. *Idem.*

739. Λόκῳ] Λαμπρῳ, Διγυαί. *Idem.*

740. Κακότητι] Contumacià, contumaci malitià. Scribe. κακότητι γὰρ. Tò δὲ hic non placet. *Idem.*

740. Κακότητι] Hoc est, datà operà, spretòque Deorum Numine. *Clericus.*

742. Αὖτὸ πνίξας] A manu quæ habet quinque digitos, ut πνίξας, quinque ramis. Αὖτὸν verò δὲ πνίξας, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est, extremi unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscuriùs exprimitur ab *Hesiodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nul-
 V
 lius

Αὖον ἀπὸ χλωρῆ τέρμεναι σάβανι σιδήρεω.
 Μηδέ ποτ' οἶνοχόλῳ πθέρμῳ κρητῆρ' ὕπερθε
 Πινόντων· ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα πετυκται.
 Μηδὲ δόμον ποιῶν, ἀνεπίξεσον κατ' αὐαίπην,
 Μή τι ἐφεζομένη κρῶζι λακέρυζα κερῶνη.
 Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπὶ ῥέκτων ἀνελόντω

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperi-
 tis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non
 intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad
 manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta se-
 canda, tempus ipsum convivii, sed manibus lotis accedendum. Alio-
 qui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui no-
 lit retrimenta in patinas exsilire; quod, ut opinor, non gratius fuisset
 Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus.*

743. Αὖον ἀπὸ χλωρῆ] Ungues à carne. *Guietus.*

744. Οἶνοχόλῳ] Τὸν κύαθον. *Idem.*

744. Οἶνοχόλῳ] Gutium, gutturnicum etiam vocabant veteres.
Scaliger.

744. Μηδὲ ποτ' οἶνοχόλῳ] Hæc est anilis superstitio, potius quàm
 præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta
 religiosa tradit, non moralia. Itaque frustrà est *Proclus*, qui vult my-
 sticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus,
 quia κρητῆρ commune erat, quo ex οἶνοχόλῳ hauriebant. Verùm com-
 munis etiam erat οἶνοχόλῳ, quandoquidem ex ea etiam vinum commu-
 ne hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt
 verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad in-
 crustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores ad-
 invenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiam-
 num hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in lo-
 cis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inver-
 sum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa
 jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos
 sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodicis nugis. *Clericus.*

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus.
 bibendo, inter bibendum. Ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα] Est mali ominis.
 μοῖρα omen. *Guietus.*

746. Ἀνεπίξεσον κατ' αὐαίπην] Superstitiosum hic aliquid esse mihi
 persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui pu-
 tant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt
 conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix
 imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit,
 si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici
 casa,

Succum à viridi refeca nigro ferro.

(craterem

Neque umquam arceum, ex quo vinum infunditur, pone super Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,

Ne fortè infidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspiciatissima fatus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui insideret, quod coniurat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodedit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse ominis: *οἱ πῖ ἰδρας ὀρνίθων καὶ πῖ ἰήσεις πικροφυλάττοντες ὅτι δισύμβουλον οἱ μαρτυροῦσι ὅτι οὐκ εἶναι φασιν, οἱ ὑπακούουσιντο κορώνη μία: qui observant ubi insideant aves, & earum volatus non esse faustum auguria capientibus aiunt, si audiat una cornix.* Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

747. *Λακέρυζα*] *Α λάκω, λακίω, λακίρω, λακερόω, λακερόζω, λακέρυζα*, hoc est, *λακῦσαι* strepera, garrula. *Guisius.*

748. *Μήδ' ἀπὸ χοροπόδων ἀνιπέρεσθαι*] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. *ἀνιπέρεσθαι χοροπόδεις*, hoc est, *ἰφ' ὧν ἔπρεχθη τὰ ἱερό.* *Idem.*

748. *Ανιπέρεσθαι*] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum *ἀνιπέρω* suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulico*, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti *Hieroz.* Part. I. Lib. II. c. 50. Fucere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. *Sam.* II, 13. ubi filii *Helis* ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Athenæum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, *ἰφαρπύζουσ' ὀσάλιας*, à veru illa rapiens; & in *Smætonio* *Vitellius* c. 13. homo non profunda modò, sed intempestiva quoque ac sordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farta panè rapta è foco manderet. Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam è mediis victima rapta focus.

Εἶθ' αἶν, μηδὲ λόεσθ'· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.
Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοις καθίζεν (ὃ γὰρ αἰμεινον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cecidit :

Αὐτὰρ δ' ἰερὰ πολλὰ κεκαυμένα.

Nondum immolata sacra sæpè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, *ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito.* Nam ut ῥίξεν & ἰπὴρῖξεν *sacrificare* est : ita αἰκνῖ-
πτῶ est αὐτῶ, *nondum sacrificatus vel immolatus*, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hic locus *Ciceronis* à Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus afortos primùm ita non religiosos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta sunt περὶ τῶ βαρυλό-
χων & θυαυπύων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; ne-
que enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facien-
tes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexif-
sent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedebant. *Cle-
ricus.*

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοις καθίζεν] Per αἰκνῖναι solum & lapides in-
telligere videtur, quæ frigida iunt & dura. Hoc præceptum *Pytha-
gorico* illi cognatum videtur, ne sedas super lapidem. Vc. ἐπ' αἰκνῖ-
τοις καθίζεν est αἰκνῖναι ποιεῖν. *Theocr.* ἐπὶ ξηροῖς καθίζῃ. *Gue-
tus.*

750. Ε'π' αἰκνήτοις] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere
nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim
intelligere de saxis quibuscumque, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ;
sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur
credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur
in rupe, infirmum eum fieri. Quòd si diceretur de frequenti im-
positione pueri in sedili saxeo, & per totam infantiam, non careret ra-
tione ; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm
aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio cer-
ta non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Cle-
ricus.*

750. Μηδ' ἐπ' αἰκνήτοις καθίζεν] Notum est omnibus quàm multa
de his Veteres. Ceterum cur hoc præceptum, de non movendis se-
pulcris, ad πῦδος δυνάμειον spectet, numquam ostendere potue-
runt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc
modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium misere trun-
carunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vul-
tures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῃ λατρεῖν ἤ λουεῖν Φαιδρόνιοι
Παῖδες δωδεκαεταῖον, ὅτ' αἰνέ' αἰνέουσι παῖδι,
Μηδὲ δωδεκαμήνην ἴσον κ' ἔτ' ἔτι
Αἴετα· λουαλίῃ γὰρ ἐπὶ χρόνῳ ἔσ' ἐπὶ κ' τῇ
Ποιή.

Quantâ curâ τὰ θυμώτερά τ' λατρεῖν, quæ γυναικεία vocabant, & absolute λατρεῖν, in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaitationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cùm ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τ' λατρεῖν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαεταῖοι & δωδεκαμήνηοι, omnia communia cum matribus habebant, διαπαν, τοσφλῶ, οἶον, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum λατρεῖς ad-
suescere sinant, ex disciplina veteri, quia θυλόνιοι τὰ σώματα ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprâ, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,
Neque duodecim mensium: nocet & illud aequali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Pœna.*

Apparet hinc ante omnia præceptum ἀπὸ τ' ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίζεον] Ακίνητοι sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parcemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἔω τῶν νομοθέτων ἡ μερίμη τ' μέμψιν, ἰσότητι αὐτοῖς πρὸς κατε-
σθαιζουσι τ' εἰσίας, ἢ αὐτῶν ἐν ἄλλαις νομοθετησάσαις πάλαι πολλοῖς γίνεσθαι, εἰς τις ζητῇ γῆς τε εἴησι κινεῖν, κ' χρῆσθαι διάλυσιν, ὅρα ὡς εἴη ἀνδραγαθῶς τῶν νόμων κατὰ τὸ ἴσον ἰσότητος. ὡς ἐπιχειρεῖται δὲ νομοθέτη κινεῖν τ' τῶν νόμων πρὸς ἀπαντὰ λέγον, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ τὰ μέγιστα ἀστέειν, τὰς ὕψους ἡμοφαιῖς, κ' διαρηπτοῖς δυνάμεσι ἐν ὑδρὶ λόγῳ πειρῶμεν: αἰνέουσι δὲ περινομήντες, οἱ οὖτοι ἔχουσιν τὰ πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σιχαῖν δὲ κ' ἐφίπιδαν τῇ τ' ἀστυπείρῃ ἀστέειν, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἔργῳ κακοτομίας. Καθίζεον ἐπ' ἀκινήτοις, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, οὐ γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum

Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνλώορα πιεῖ.
 Μηδὲ δυωδεκάμυλον· ἴσον ἢ τῷ πετύκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτῷ χρόα Φαιδριώεσθ
 Ἀνέρο. λυγαλέη γὰρ ἔστι· χρόνον ἔσ' ἔστι ἢ τῷ
 Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας,
 Μωμόειν αἰδοῦναι θεὸς νύ π' ἢ τὰ νεμεσᾷ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ ποταμῶν ἀλαδε περρεόντων,
 Μηδ' ἔστι κρυαίων ἔρεϊν· μάλα δ' ἐξαλέασθ.
 Μηδ' ἐναποψύχειν. τὸ γὰρ ἔστι λαΐον ἐστιν
 ὧδ' ἔρδειν. δεινὴ γὰρ βροτῶν ὑπαλδίο Φήμω.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, καὶ φη μὲν αἰερεῖ

755

760

in cautione sepulcrali in Epitaphio Nitocridis : ὅτι πρὸς ἡμῶν ὑπερὶ γὰρ
 μέγαν Βαβυλωνίαν βασιλείαν, ἣν ἀπανάσθη χρημάτων, ἀνοίξας τὴν πόλιν, λα-
 βέτω δόξα βέλε) χρέματα, μὴ μὲν τοῖς μὴ ἀπανάσας γὰρ ἔσθ' ἄμωται.
 Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausu-
 la, Horatius Philosophiam alibi, meliora dixit, id est, τὰ ἀμώ-
 τω.

*Cum tu cœmptos undique nobiles
 Libros Pædag, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis
 Pollicitus meliora temnas.*

Pollicitus meliora, est, ὅτι τὴν φιλοσοφίαν ἀντιποιούμεθα. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δυωδεκαταῖον] An 12. dierum? vide Plutarchi expo-
 sitionem apud Proclum, qui πρὸς τοῖς ποταμῶν intelligit. Hunc & sequentes
 quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Gue-
 tius.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυτῷ] Nihili fecerunt posteriores Græci
 hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in
 Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς πρὸς τὰ λυτοῦ ἀναστρέψαν, &
 hæc habet : ἔξεστι δὲ τοῖς βυλομένοισι τὴν ἄλκην οἰκίῃ τοῖς κατακλείουσιν γυναι-
 κῶν τοῖς βαλάνοις διασπᾶσθαι· ἐνταῦθα γὰρ ἀποδυσαὶ τοῖς διαταῖς, ὡς περὶ κα-
 πῆλοις σωματίων, οὕτως αἰχύνονται. ἀλλ' ὅ μὲν Ἡσίοδος· Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 τῷ χρόα Φαιδριώεσθ, περιμένει. κρινὰ δὲ ἀνέφικται, ἀνδράσιν ὁμοῦ ἢ γυναι-
 κῶν τὰ βαλάνια : Lices autem aliis volentibus eas, qua domi sunt inclu-
 sa, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectatoribus, tamquam
 corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus sæ-
 mineo non exhibere lavacro, suadet. Viris autem & sæminis commu-
 nia aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-
 nos

*Puerum duodecennem : quia virum inertem facit :
 Neque duodecim mensium : aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Pœna. neque in sacrificia accensa incidens ,
 Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium ,
 Neque super fontes meito ; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortaliū evitato famam.
 Fama enim mala est, quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μαρτυρεῖν αἰδήλα] Hoc est, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quòd earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur, id meritò possumus μαρτυρεῖν, quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μὴδὲ ποτ' ἐν αὐτοῖς] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἰπύχω. vide Plut. Guetus.

759. Μὴδὲ καταψύχων] Α'φ' οὗτων, καταπαλεῖν, ἀ ψύω, πλύω spuo, ψέχω, λυψύχω &c. Idem.

760. Δουλοῦ δὲ βροτῶν ὑπαλσίως φήμην] Non sunt, nimirum, ea facienda, quæ cum omitti sine crimine possint, si fierent famam pravam crearent ; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis postulat, parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quoddam, à vera virtute præscriptum, nihil magis præstandum est, quàm ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non quâ eundum est, sed quâ itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat, quàm quòd ad rumorem componimur ; optima rati ea quæ magno adfensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt ; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca, ex Cap. I. de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κύφῳ μὲν αἰσῶν] Subitò facilis, valdè facile est eum subire. Guetus.

Ρ'εῖα μάλ', ὄργαλ' ἢ φέρειν, χαλεπὸ δ' ἄποθέσθ'.
 Φήμη δ' εἴ τις πάντων ἀπώλ'υται, ἰὺ πνα πολλοὶ
 ἄσσοι φημίζουσι. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.

Ε' Ρ Γ Ω Ν Τ Ε Λ Ο Σ.

764. Θεὸς νύ τις ἐστὶ] Alii τοι forsan τι. *Idem.*

764. Θεὸς νύ τις ἐστὶ] Poëta postquàm prosopopœa abusi sunt, ut commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus; postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus* noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic *Fama*, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus sinistris occasio;

*Facillimè, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant. quippe Dea quaedam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus. Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata, spernenda est. *Rumor* autem neutrá ratione Deus dici potest, nisi poëticâ *νεμεσις*, quæ etiam prævum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei exitat inigne exemplum, apud *Virgilium* *Æncidos* IV, 174. in descriptione Famae. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἡμέραι.

ΗΜᾶτα δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένα, δὲ καὶ μοῖραν, 765
 Πεφροδέντων δμῶεσι. τεληκάδα μηνὸς αἰρίην
 Ἔρξατ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλίῳ δατέαοθ'.
 Εὐτ' αὖν αἰληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγασιν.

765. Ἡμέραι δ' ἐκ δόθεν] De superstitionis huius deliri, hac certe in re. Poetæ præceptis iudicium *Plutarchi* vide ad γ. 824. *Clericus*.

766. Πεφροδέντων] Τὸ πεφροδέντων hic est agendo præcipere. σημαίνει imperare. Τεληκάδα μηνὸς αἰρίην] Supple πεφροδέντων. *Gruentius*.

766. Πεφροδέντων] Hoc est, prius doce, ne quid infaustis diebus aggrediantur. *Hesychius*: φροῖδι, δεικνύει, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat, ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τεληκάδα μηνὸς αἰρίην] Hoc est, ultimum diem cuiusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudabant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. Ἐποπτεύειν] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus*.

Ibid. Ἀρμαλίῳ] *Hesychius* interpretatur ἀρμαλίῳ πλὴν τροφῆς, παρὰ ἀρμόζειν καὶ ἰχυροποιεῖν τὰ μέλη. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est interpretari ἀρμοδεῖσιν ἰσχύει τροφῆς, convenientem unicuique cibum, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho Act. I.*

S. 2.

H E S I O D I A S C R Æ I D I E S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensùmque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. 7. 3. ubi herus servos sic alloquitur : *vos meministis quot Calen-
diæ petere demensum cibum.* Ad quem locum vide Intt. Pignoriùmque
& Porram de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter intelligo. Nam εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus diei, quod vocatur πλῆθυνσι ἀγορῆς, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κρῖναι. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄγωσι πρὸς τριακάδα, sup-
ple κρῖναι τις ἀλήθειαν, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τριακάδι ἀληθῶς. vide Proclum. Guie-
rus.

Ibid.] Pleniùs mentem suam expressit Jof. Scaliger de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus
hic apponemus : „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ πλῆθυνσις vel πλῆθυσις ἀγορῆς, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut Hesiodus dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κρῖναι τις ἄγωσι. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim Hesiodum intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodici esse perinde ac si dixis-
„ set : quando homines veram triacada lunarem agunt, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem Hesiodi hanc fuisse dici-
„ mus : τριακάδα esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. Homerus Odyss. M.

„ — Ἦντο δ' ἐπὶ δόρπον αἶψα ἀγορῆν αἶψα

„ Κρῖναι τίνας πολλὰ διανομήων αἰζήσαν.

„ Quando

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰς Διὸς παρὰ μητόει[το].

Πρῶτον ἔνη, περγίς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ.

770

Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Ληταί.

Ὁ γὰρ αὖτις τ' ἐνάτη τε, δύνει γὰρ μὲν ἡματα μινωὺς

Ἐξοχ' αἰεξομύοιο βροτήσια ἔργα πένεσθ.

Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γὰρ μὲν ἐσθλαί.

„ Quando ad cenam vir è foro surrexit, postquam judicavit de multis
 „ liris, juvenibus litigantibus. Quæ sanè interpretatio melior vul-
 „ gari. Sic etiam paulò post dicit, ἡμεῖς ἐν πλείς, quod nos in-
 „ terpretamur, jam adulto die. Hæc vir summus, cui adsentimur.
 Nimirum, hic ἀληθείη non est veritas, sed jus, aut justitia, ut passim
 apud Poetas; & κρίνειν ἀληθείᾳ idem est ac κρίνειν δικαίους, ut loqui-
 tur Hesiodus Theogon. v. 85. hoc est, jus dicere. Ἄγειν verò vox est
 juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium, homi-
 nūmque propterea ad eos convenientium, de qua vide Interpretes
 ad Act. XIX, 38. Aliter sensum expresseris his verbis: ὅτι κατὰ τῶν
 λαῶν ἄγεται ἀγροῖσι καὶ κρίνεται δικαί κατ' ἀλήθειαν: cum à populis ce-
 lebrantur dies fasti, quibus jus dicitur, & lites secundum justitiam ju-
 dicantur. Clericus.

769 Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
 tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
 pit ἐν ἄρῳ μῦθ[ο] &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτον, &c.
 Guierius.

769. Διὸς παρὰ μητόει[το]] Erravit vir summus Angelus Politia-
 nus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco.
 Vetustissimi Poætæ, ominis causâ, utebantur ἐν περιτῇ voce Διὸς ele-
 ganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in
 principio continuò τ' ἔργων, Ὅν περ διὰ βροτῶν ἀνδρες ὁμοῦς, ἄφρονοι πρῶ-
 τός τε, ἔπειτα τ' ἀρρήτοι τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκηπ. Ubi illud postremum omi-
 nis causâ ponitur, & ex abundanti: nam nihil est quò referatur. Pe-
 culiariter autem singulos dies Poætæ, ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simplici-
 ter. Sic in illo ὅσας γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς εἴσι. Auctor Mega-
 ræ Idyllii Dorici: σὺ δ' ἥντι λείπεται ὕδωρ Νύκτας τε κλειότες καὶ ἐν Διὸς
 ἡμεῖς ὅσας. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit, in ge-
 nere jubet φυλάσσειν ἡμέρας ἐν Διὸς, id est, simpliciter, dies quæ
 παλαιὰ constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
 & Nonnus αἴρας ἐν Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμεῖς ἐν Διὸς. Om-
 nes enim res ominis causâ Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐν πε-
 ριτῇ, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μουσίων ἀπὸ
 πλάτῃ, Διὸς μέγα βελέδωσι[το]: quod etiam veteres magistri videntur ex
 eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐν Διὸς dicunt, He-
 siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

Primum, novilunium, quartusque, & septimus, sacer dies:

Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni:

fiodus hîc παρὰ Διὸς, dixit. Αἱ δὲ, inquit, ἡμέραι εἰς παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πάντας τοὺς αἰχμαλῆς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τὰ αἰχμαλῶν solum, sed & τὰ κακῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissimè suprâ, ἐν Διότι, ἐν τοῖς καὶ φερούμεν exponat, hîc verò παρὰ τὸ εἰμαρμένον. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cùm ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Πρῶτον ἡμέρη] Ἡ τελευτὴ suprâ dicta. *Gnietus.* Fallitur, ut sequente notâ Scaligeri liquet. *Clericus.*

770. Πρῶτον ἡμέρη] Ἐν vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocavit πρῶτην τελευτὴν ἡμέρη καὶ ἡμέρη. *Scaliger.*

770. Καὶ ἡμέρη] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui frustrâ hîc vestigia Judaïci Sabbati quaesiverant. *Clericus.*

Ibid. Γεγονὴ ἡμέρη] Non significatur dies profectus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ἀπαισμηδὸν ἡμέρη γ. 799. hoc est, dies valdè accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ δὲ Ἀπόλλωνα χρονοῖον γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita *Platonis* §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θαργηλιῶν τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὡς Δῆλοι τὴν Ἀπόλλωνα χρονοῖον φασί: nascitur *Plato* Thargelionis septimo, quo *Delii* natum *Apollinem* dicunt. Ad quem locum, vide *Intt.* quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Exech. Spanhemius*, ad *Callimachi* hymnum in *Delum* γ. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat *Apollini*, non tantum dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχ' αἰχμαλῶν] Subintellige εἰς, hoc est, ἔξοχ' ἐν πίοθαι ἡμέρη βγ. μ. α. Egregia sunt. *Gnietus.*

Η μὲν οἷς πείκειν, ἡ δὲ εὐφρονα καρπὸν ἀμύδα.
 Η δ' ἑνδεκάτῃ τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' αἰεσιπότῃ αἰεσίχνης,
 Ἡμαὶ ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται.
 Τῇ δ' ἰσὺν γήσαιο γυνή, περβάλοισι τε ἔργον.

775. Οἷς πείκειν] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.*
 postquam egit de vulsione lanæ; „ Vellendi, inquit, morem quod
 „ attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Ju-
 „ dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecua-
 „ ria scripsit primus omnium, οἷας πείκειν, non est oves vellere, sed
 „ tondere, ut in *Theocriti Bucoliastis*,

„ ————— ὅπῳκα πίζω
 „ Τὰν οἷν, τὰν πείλαι.

„ Cùm ovem pullam tondebo. Verbum enim πείκειν Scholiastes notat
 „ hic idem esse quod κείρειν tondere, αἷς καὶ παρ' Ἡσιόδῳ, ut & apud
 „ *Hesiodum*. *Hesychio* etiam πίζω est κείρω, & πίζεις ψύωσις, κερῶ,
 „ ξύρησις. Et quamvis apud *Archippum*, *Cratinum* & *Philemonem*
 „ νακσιπλῶν & νακσίπλῆς vellerum vulsorem propriè sonet, veteres
 „ tamen tonforem explicant, (*Hesychius*: νακσίπλῆς, οἱ κείροντες τὸ
 „ πορβάται. *Suidas*: νακσίπλῆς, οἱ τ' πορβάτων κερῆς) quia in vocum
 „ explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Cleri-*
 „ *cus*.

775. Εὐφρονα καρπὸν] *Lætificum*. Sic εὐφρογῆ nox quiete reficiens,
 recreans corpora, lætificans homines. *Guietus*.

777. Τῇ γάρ τοι] Subintellige ἡμέρας ex superioribus. - *Idem*.

777. Αἰεσιπότῃ] A verbo αἰεῖω & ποτὴ volatus, adversus aliorum
 opinionem. *Scaliger*.

778. Ἡμαὶ ἐκ πλείς] Εἰς πλείς unâ voce, hoc est, die pleno,
 æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰς αὐτὴν
 δὲ ἐν μεσάλῃ πλείς ἡμαῖ. *Guietus*. Gallicè ad verbum exprimas *en*
plein jour, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc
 locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad γ. 768. Sic dicebant *πληνὴς*, *la*
pleine nuit, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. *Cleri-*
cus.

Ibid. Οὔπ' ἴδεις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχλὴν datum. *Horat.*
Parvula nam exemplo magni est formica laboris. *Guietus*.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis,
 quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro Co-
 chleâ habet *φειρίσκον*, *domiportam*, pro hirundine *ἐρδονόμο*, *mane lugen-*
tem. Nullum Epitheton formicæ meliùs conveniat, quàm ἴδεις,
 quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib.*
IV. c. 22. Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere
 acervum

*Hæc quidem tondendis ovibus, ille verò latis segetibus metendis.
 Duodecimus tamen undecimo multò melior.
 Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
 Die adulto, quum & prudens (formica) acervum colligit.
 Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.*

acervum nemo nescit tam verum esse, quàm araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XXI. agnosces. Sunt enim proluxiora, quàm huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇ δ' ἐπὶ σίμωνι γυνὴ] Γυνὴ Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἐπὶ τὸ ὄρθον ξύλον τ' καὶ τὸ ὀφθαλμικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* *Catonii*. Γενέδην etiam dicebatur. *Hesychius*: ἐπὶ γένον ὄρθον ἐπὶ τ' ἀσπίδος, ἢ πορὶ δίδου ὁ ἐπὶ. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. *Glossæ*: *pedes tela*, *ἐπὶ ποδὶς*. *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* urbe Indiz, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ δ' Ἀρδανίλῳ καὶ ὦν πύλιν εὐρυάγῃα,
 Εἰς γὰρ πύλιν γυναικὸς Ἀθλυνίης ἰότηρ
 Αὐτῇ μὲρ κερκῆσιν, ἐφ' ἐπὶ ποδὶν πινύουσι,
 Αὐτῇ μὲρ δ' ἱππεύει πὶ καὶ ἐξ ἐπὶ ἱρύσαστο:

Uao die, stamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & defecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus* ἐπὶ σίμωνι. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & stamen telæ suspendere. Græci σίμωνι σῆσι, atque inde etymologia τὸ σῆμον & staminis. Græcis enim σῆμον δὲ τὸ σῆσι, quod in tela staret. Doricè σῆμον, Latine *stamen*, ut *τέρμασιν*, *termen*, & similia. Attici dicebant σποροῖα, cum telam stamine intendeabant. *Pollux*: σῆσι τ' σῆμον, ἢ πὶ σῆμον, καὶ σποροῖα. *Hesychius*: σποροῖα τὸ πῶς διαζομῆαι τ' σῆμον περιδιδόναι. *Hesiodus* σποράσασθαι hoc idem dixit:

Ἦν δὲ σῆσι σποράσασθαι μίτρα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Πορεύεται πὶ ἔργον] Instituat opus. *Guierus.*

780. Μένει

Μένους δ' ἱσμεῖν τελοκαδεκάτῳ ἀλέαδι
 Σπέρμα δ' ἄρξαοται· φυτὰ δ' ἐνθρέψαοται αἰρίτῃ,
 Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' αἰσύμφορός ἐστι φυτῶσιν·
 Ἄνδρογόνῳ τ' ἀγαθὴ· κέρη δ' ἔσσύμφορός ἐστιν,
 Οὔτε γνέοται πεῶτ', ἔτ' ἄρ' γάμυα ἀντιβολῆσαι,
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἑκτὴ κέρησι γνέοται
 Ἀρμενῶ, ἀλλ' ἐρίφες τάμνειν καὶ πάσα μήλων·
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμᾶρ.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψύδ' ἀέθ', αἰμυλίης τε λόγης, κρυφίης τ' ὀαρισμῆς.
 Μένους δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βῶν ἐρίμνηον
 Ταμνέμεν, ἐρῆας δ' ὀδυδεκάτῃ ταλαεργῆς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἡματι, ἴσθρα φῶτα
 Γεῖναοται· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένῳ ἐστίν.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτῃ, κέρη δέ τε πετρῆς

780

785

790

780. Μένους δ' ἱσμεῖν] Posterioribus temporibus, ἱσμεῖν μὲν
 ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribue-
 batur μεσση μὲν. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed
Hesiodi xvo, ad vigesimum diem mensis erat ἱσμεῖν. Vide γ. 798.
Clericus.

781. Ἐνθρέψαοται αἰρίτῃ] Scribe ἐνθρέψαοται. ab ἐνθρέψαν. *Gaiet-
 us.*

782. Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση] Hoc est, ἑκτὴ μεσσηνίῳ, ἑκτὴ ἐπὶ δέκῃ. *Idem.*
 Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μέ-
 σσω decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δεκαῖως.
 Μετὰ τὴν I, inquit, Ἡσίοδος μὲν E, τὴν μέσσω φησὶ: post decimam *He-
 siodus* quintam vocat mediam. *Clericus.*

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Verè & primò sexta. *Gaietus.*

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu με-
 νους ἱσμεῖν. *Clericus.*

791. Οὐρῆας δ'] Subintellige πεμνίμω. *Gaietus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέω] Hoc est, vigesima mensis æstivi.
 subintellige ἡματι ἐκπλείω. Πλέω ἡματι] Largo, æstivo, ut supra
 ἡματι ἐκπλείω. *Idem.*

792.] Πλέω ἡματι] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto so-
 le, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778.
Clericus.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hîc nos frustrantur Interpre-
 tes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad
 ipsos, hîc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est: με-
 γάλῃ

*Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.
 Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:
 Viriparus bonus: puella verò non utilis est,
 Neque gigendæ primùm, nec nuptui collocandæ.
 Nec primus quidem sextus puellæ gignendæ
 Aptus est, sed hædis castrandis & gregibus ovium:
 Stabulòque circumsepiendo pastorali benignus dies est.
 Bonus verò viriparus, amatque convitia loqui,
 Mendaciâque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis verò oëtavo caprum & bovem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo verò in magno, pleno die, prudentem virum
 Generato: valdè enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puella verò & quartus*

γὰρ dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat *ἐπὶ τῷ αὐτῷ εἰκνύει*. Ὁ γὰρ αὐτοῦ τὸν σὺν δὲ εἰκνύει. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres. Queritur enim cur cùm τῇ τελευτῇ finis sit plerumque lunæ & mensis, cùm τῇ τελευτῇ sit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen Strepsiades εἰς τὴν εἰκνύειν agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπεργασθῆναι. Εἰκνύεις eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cùm plures sint. Ἡ μεγάλη εἰκνύεις ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigesimarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὑπὸ τῇ quæ τὸν ἴσον κὶ ἴσον præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, ἄλλοι τελευτῇ μόνον τὸν μῆνα ἡγεμονεύειν. Εἰκνύεις μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At Interpres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰκνύεις, inquit, ἀπὸ εἰκνύεις πρώτης, εἰς εἰκνύεις ἐνάτης & φθίνοντες. Ita totum tempus à xxi. usque ad xxix. μεγάλη εἰκνύεις esset. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicefima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλείον ἢ ἴσον idem cum εἰκνύεις μεγάλη esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinsius.*

794. *Κέρη δὲ τετρας*] Scribe: *κέρη δὲ τετρας*, an scribendum *κέρη δὲ τετάρτη μέση*; placet. sic supra *ἕκτη μέση*. ἡ ποταμοκαταδύγῃ, ut supra ἡ ἕκτη μέση. *Gruetius.*

794. *Τετρας μέση*] Hoc est, quartus dies τῇ μεσότητι μείνεις. *Cle- ricus.*

Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς,
 Καὶ κωῖα καρχαρόδοντα, καὶ ἄρῃας παλαεργὰς
 Πρηύνειν, ὅππῃ χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξα δὲ θυμῷ
 Τετράδ' ἀλδίασθαι φθίνοντός θ' ἱσαμύν τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλα γὰρ τετελεσμένον ἦμαρ,
 Ἐν δὲ πετάρτῃ μίωος ἀγεσθαι ἐς οἶκον ἀκρίβην,
 Οἰωνὸς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργμασι τάττω ἄριστοι.
 Πέμπτης δὲ ἐξαλέασθαι· ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφοιπολύνειν,
 Ὅρκον πινυμύας· τὸ Ἔρως τέκε πῆμ' ὀπιόρκους.
 Μέσση δὲ ἐβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτίω
 Εὖ μάλ' ὀπιπιδύοντα εὐτροχάλας ἐν αἰλῇ
 Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δῶρα,
 Νηϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμυα νηυσὶ πέλονται.
 Τετράδι δὲ ἄρχεσθαι νῆας πηγνυσθαι δῆλαιας.

795

800

805

798. Φθίνοντα ἱσαμύν π] Ergo nulla mentio fiebat ἱσαμύντα. Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετράδ' φθίνοντα θ' ἱσαμύν π] Τὸ δ. καὶ τὸ κ. δ. Guicetus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosâ tristitiâ corrumpetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, conviviis ac comotationibus tristitiam & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Ἀν? θυμοβορῇ, pro θυμοβορῇ. θυμοβορῇ pro θυμοβορῇ. ἀλδίασθαι δὲ τὰς πετάρτας ἄλγεα θυμοβορῇ. παρὰ τῶν πεπλισμένων ἡμῶν] Subintellige ἡ πετάρτας. πεπλισμένον an religiosum? Hesych. πεπλισμένον, μαρμαρισμένον. Guicetus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Guicetus.

804. Ὅρκον πινυμύας] Τὸ ἐπιόρκους. Guicetus.

804. Ὅρκον πινυμύας] Scripsimus in versione Horcum, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de Horco hic habet Hesiodus. Alibi Deum jurisjurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δὲ ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hesiodi tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μῆρ

*Medius. hoc verò & oves, & pedes flectentes camuros boves,
 Et canem asperis dentibus, multosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. Teneto verò memoriā
 Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.
 Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
 Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
 Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
 In quinto enim aiunt Furias obambulare,
 Horcum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjuratorum.
 Medius verò septimus Cereris sacrum munus
 Diligenter inspiciens benè equata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
 Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μίση δ' ἰδδμήτη] Τῇ ἑμαῦτ' ἰδδμήτη. *Gnietus.*

806. Εὖ μάλ' ὀπιλίσσεται] Diligenter observans πῶ 13. scilicet.
 in aream? Εὐπεχάλας] Id est, λεία. *Idem.*

806. Ὀπιλίσσεται] Vide de hac voce adnotata ad γ. 29. *Clericus.*

807. Βάλλει] Θιάλῃ σπινύων, ventilare. *Gnietus.*

808. Τὰ τ' ἀεὶμα ἡυσὶ πέλονται] Aptæ, commoda navibus faciendis.
Idem.

809. Πήγουσθ' ὄρμαις] Scribe, πήγουσθ' ὄρμαις. suprὰ ἀεχιδ' αἰνῶ-
 τῇ. compingere tenues, non crassas. vulgò *hiantes*. Homer. λάψον-
 τις γλώσσησι ὄρμαισιν, hoc est, λεπταῖς tenuibus. *Idem.*

809. Ἀεμαίς] Meritò improbat *Gnietus* verti hic *hiantes*, nam
hiantes naves dicuntur quæ tempestate, aut illisione fractæ aquam
 per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quod tenues sint navium
 parietes, cum ea sit frequens vocis ὄρμαις significatio. Fortè etiam
 levis potuissemus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἡυσὶ ὄρμαις,
 ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus*
 de *Insula Delo*, Hymno in *Delum* γ. 191.

Ἐπὶ δειδωμένη τις ἐν ὕδατι ἡὺς ὄρμαι,
 Πλαζομένη πλάγασι.

Est nota quedam in aqua *Insula levis*, errans per maria. Ad quem lo-
 cum, consule virum doctissimum *Exech. Spanheimium*. *Clericus.*

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση Ἐπιδείελα λῶϊον ἡμῶν
 Πρωτίῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Ἐὐλὴ μὲν γάρ θ' ἡδὲ φυτὸν ἐμὴν, ἡδὲ γνέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμῶν.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴοσι, τρισευαῖδα μὲν δὲ αἰεὶ
 Ἀρξάσθαι τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι
 Βασί καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσι.
 Νῆα πολυκληΐδα θοῶν εἰς οἶνοπα πόντον.
 Εἰρύμηναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
 Τετράδι δ' οἷγε πίθον. πᾶσι πάντων ἱερὸν ἡμῶν
 Μησῆν· παῦροι δ' μετ' εἰκάδα μὲν δὲ αἰεὶ
 Ἡὺς γνομένης· Ἐπιδείελα δ' ἐστὶ χειρίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν Ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰ δαπνί, ἀκήριοι, ἔπ' Φέρουσι.
 Ἀλλ' οὐ δ' ἀποίλω αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴοσιν.

810

815

820

810. Εἰνὰς δ' μέσση] Postea meminit πρωτίτης εἰνάδος, & τρισευαῖδος, unde liquet tres εἰνάδας aut enneadas in mense fuisse. Clericus.

810. Ἐπιδείελα λῶϊον ἡμῶν] Ἐπὶ ῥήματι καὶ ῥῆματι. μὲν τὸν μῶν ἐμὴν, ἐπὶ δὲ δῶν, ἐπὶ τ' δῶν. Guilelmus.

812. Ἐὐλὴ μὲν γάρ θ' ἡδὲ] An? ἢ δὲ. placet. Idem.

814. Τρισευαῖδα] Vicesimam septimam intelligo; Interpretes vicesimam nonam exponunt. Idem. Fallitur. Vide γ. 810.

815. Ἀρξάσθαι τε πίθου] Percer un tonneau. sup. lib. α ἔργ. ὁρχοῦ δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορίσασθαι. ἐπὶ ζυγὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι ἐπὶ αὐχένῳ. Idem.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. Idem. Imò, nigrum.

818. Ἀληθέα κικλήσκουσι] An? dicunt, enunciant. Interpres γινώσκουσι. sic scribendum videtur. τῇ τρισευαῖδι, scilicet. Nam à superioribus pendet hic versus. Idem.

818. Ἀληθέα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum benè, interdum malè succederent. Clericus.

820. Μίση] Subintellige πρῶτης. Μετ' εἰκάδα μὲν δὲ αἰεὶ.] Τὸν πρῶτον μετ' εἰκάδα, hoc est, τὸν εἰκάδον πρῶτον. Aliter Interpretes αἰεὶ εἶναι post τὸν εἰκάδον. Guilelmus.

821. Ἡὺς γνομένης] Mane, ab aurora usque ad meridiem. Idem.

822. Μετὰ δαπνί] Intercidens, inter alias cadens, παρεμπόδιον. Sic Interpretes. An? μετὰ δαπνί, cassus, irritus, à sonitu qui notat inanitatem.

Notus autem medius pomeridianus melior dies.

Primus verò notus prorsus innoxius hominibus.

*Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quàm mulieri: nec umquam prorsus malus dies.*

Sed pauci rursus sciunt tertium notum mensis optimum

Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum

Bobus & mulis & equis celeribus.

Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum

Deducito. Sed pauci veracem dicunt.

Quarto verò aperi dolium. præ omnibus sacer dies est

Medius: pauci verò post vicefimum mensis optimum,

Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.

Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.

nitatem. μετέδωκε, καὶ, vacuæ, cassæ, irritæ, nihil fati signifi-
cantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ
sonitu vacuitatem produnt. placet. ἀκήρως verò sunt ἀκέρως, κέρως ἐν
ἰχθυῳ, nihil fati notantes. Ἀκήρως καὶ non obnoxius. Idem.

824. Ἀλλ' οὐδ' ἀλλοῖον αἰνῶ] Videtur Plutarchus, in Commentario
ad Hesiodi Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde
Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii
dies fausti, alii verò infausi. Certè in vita Camilli, memoratâ Al-
liensi clade, ita porro pergit: πρὸς δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τι γὰρ τί-
θεσθαί πως, εἴ τι μὴ. Ἡρώκλειτος ἐπίπλεξεν Ἡσιόδου τίς μὲν ἀγαθὸς ποιη-
τὴς, τίς δὲ φαύλος, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμέρας ἀπίστευ μίαν ἔστω, ἐπί-
μυθε διακρίνεται: de diebus nefastis habendine sint quidam necne, & an
rectè Hesiodum, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cujus-
vis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco dispu-
tavimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades
accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis
ullum certum consecrarium duci posse, contraria profert, hisce ver-
bis: Ρωμαῖοι τὴ αὐτῆς ἡμέρας ἀπέπερσεν μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὲν Καπλῶν
ἀπίσταλον τροπικόν, ὑπερὶ δὲ Λουκῶν τροπικόν. Ἀγέρῃους καὶ Τι-
γρῶν ἐοίκασιν. Ἀπὸ δὲ οὐ βασιλεὺς καὶ Πομπηῖος Μάγν' ἐν τοῖς αἰ-
των ἡμετέροις ἀπείδαντο. καὶ ὅλως ἐπὶ πυλῶν ἐπ' ἀμφόπερ τοῖς αὐτοῖς γενο-
μῆς ἀποδείξαι ἀξιόδοι: Eodem die Romani prius, duce Capione, à
Cimbris castris exuti sunt; postea verò ductu Luculli Armenios & Tigr-
um vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis suis
mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque

Ἄλλοτε μητρὴ πάλῃ ἡμέρη, ἄλλοτε μήσση.
 Τάων δὶδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
 Εἰδὼς ἐργάζεται, ἀναίπῃ ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κείνων, καὶ ὑπερβασίας αἰλεείνων.

T E Λ Ο Σ.

pavtem iisdem usi sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est *Plutarchum* probasse castigationem *Heracliti*, si modò sibi constitit; adeoque judicasse *Poëtam* non fuisse recensendum inter *paucos qui scirent* iugulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hæc habentur? *Clericus.*

827. Εργάζεται ἀναίπῃ ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis *Dius* aggreditur. *Guietus.*

Versu ult. Ὑπερβασίας αἰλεείνων] Non sunt intelligendæ omnes *ὑπερβασίας*, sed eæ demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba proximè antecedentia suadent. *Ὑπερβασίας* enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à *Ratione* positos transgredimur.

*Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatúsque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.*

F I N I S.

transilimus. Hesychius: Υπέρβασις, ὕβρις, ἀδικία, κόρη, μαρτυρία (nempe, ψαδής, nisi sit hic mendum) ὑπερηφανία, παράβασις ὄρεον. Υπερβασίης, ἀδικίας, ὑπερηφανίας. Phocylides:

Ἀγεῖν μέτρον ὄντι δόχῳ, μήδ' ἄρ' ὑπερβῆς.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίᾳ δ' ἀλγίναί.

*Ab agro vicino astine, neque transilias (terminos) omnium optimus est
modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem:*

Μέτρον μὲν φαίμεν καὶ πίνειν μυθολογεῖν τι

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίᾳ δ' ἀλγίναί.

*Cum modo edito, & bibulo, & loquitor. Omnium optimus est modus,
transgressio verò vitanda. Qua in sententia, longè saluberrima, deli-
nimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes,
ut ad alia graviora redeamus. Clericus.*

Η Σ Ι Ο Δ Ο Τ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α

Ex Eustathio.

Ο Ὑρανίη δὲ ἄρ' ἔπικτε Δίνον πολυήρατον υἱόν,
 Οὐν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κιθαρίζαι
 Πάντες μὲν θρηνῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Ἀρχόμενοι τῷ Δίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Δίνον] *Eustathius* hos versus habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1162. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ὕλη *lin* significare *ejulatum*, *gemitum*; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo cum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciæ in Græcia vigeabant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionysio Mythologo*, ἀρχὸν Ὀρίτην ἦν δὲ Λῖνον ῥυθμῶν καὶ μίλων· ἔπ' δὲ Κάδμω χρημίσαντο ἐν Φοινίκῃ τὴν καλὴν γραμμικάν, ἀρχὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς ὁδοῦς ἰσχυρὰ πύξαι, καὶ τὰς χαρμητῆρας ἀρετὴν ποιῆσαι, καὶ μὲν ἔν τῃ γραμμικῇ Φοινίκῃ κληθῆναι, ἀπὸ τῆ παρὰ τὰς ἑλλήνας ἐν Φοινίκῃ μεταθεθῆναι. ἀπὸ δὲ τῆ Πελασγῶν ἀρχὸν χρηστέμεν τοῖς μεταθετοῖς χαρμητῆρας, Πελασγικῇ ὁδοῦς ἀρθεῖν. τὸ δὲ Λῖνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ χρυσοῦνται μαθηταὶ καὶ πολλοί, ἐπιφανέστεροι δὲ τρεῖς, Ἡρακλῆς, Θάμυρις, καὶ Ὀρφεύς. τούτων δὲ τὸ Ἡρακλῆς κιθαρίζον μαθητόντα, ἀπὸ τῶν ψυχῆς βροδύτην μὴ δύνασθαι διδάσκειν τὴν μέλῃσιν ἑπιθεῖναι τὸν Λῖνον πολλοῖς ἐπιμαθῆναι διδάσκοντα, καὶ τῇ κιθάρᾳ τὸ διδασκαλόν παύσαντα ἀποκτεῖναι: *Linum*, apud Græcos, primum inventorem rhythmorum & melodie fuisse; præterea cum Cadmus astulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas translulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translata sint; cum verò Pelasgi primi usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. *Linum* autem poeticā & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustris-

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

Urania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviiis & choris,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

simos, Herculem, Thamyrim & Orpheum; ex hisce, Herculem, cum disceret canere cytharâ, ingeniique tarditate disciplinam non caperes. deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse, citharâque percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Λῖνον τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι συνταξάμενον τὰς ἑωρτάς Διονύσου πράξεις καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπὼν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Linum litteris Pelasgicis cum conscripisset primi Dionysii res gestas, & alias mythologias, reliquisse eas in commentariis. Hæc paullò pluribus exscripsimus, non tantum ut liqueret nos non temerè è Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam ut quæ de Lino feruntur hîc exstarent. Si hæc scivisset aut in animum revocasset Herodotus, minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptios aliòsque vicinos populos. Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem Hesiodi loco fœnerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπαξία ἐστὶ νόμιμος, καὶ δὴ καὶ ἄνεμος ἵππῃ Λῖνον, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ αἰοιδίμος ἐστὶ καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μὲντοι ἔθνη οὖνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ αὐτὸς εἶναι τῷ οἱ Ἕλληες Λῖνον ὀνομάζοντες αἰεδασι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποδυνάμειν μοι τῷ ὡς Αἰγυπτίοις ἰόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷ Λῖνον ὀνομασθὲν ἔλαβε τ' οὖνομα: Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta, tum verò etiam est Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; quæ varium quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam convenit eandem esse quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ sunt in Ægypto, tum etiam illud admirer unde Lini desumferis nomen. Nimirum, sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἀκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐκατέκλα·
 Ἀλλ' ὅππ' πυρραμίνων αἰθέρων δρομάεσκε πόδεσσι.

5

Ex Eodem.

— — — — — ὅτεκα Νύμφῳ

Εὐρῆμ' ἰλεον μίχθη ἐρατῇ Φιλότῃτι.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τρίῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κέρῳ.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κ' κρύ' αἰνὸν ἔχδεν.

10

Ἀλφ' ὃ χροά πάντ' ἐκατέχεθεν. ἐν δέ νυ χαῖται

Ἐρρεον ἐκ κεφαλέων. ψάωτο ὃ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

Ὅς τε Διλαίῃθεν πρὸς καλὴν ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἐπικτεν εὐζωνος Πολυκάσῃ

Νέσῳ ὅππ' ἐκατέχεθεν κέρη Νηληϊάδαο

15

Περσέπλιν μυχθεῖσσι Διὶ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ.

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέσῳ οἷ' ἀλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

batur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Ægyptios, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Maneros* diceretur, cum sit nomen hymni in laudem *Manerotis*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eustathius* loco laudato. *Clericus*.

5. Ἀκρον] Est imitatio *Homeri* Iliad. Y, 227. ubi de equabus suis *Æneas*:

Ἀκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐκατέκλα.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate *Camillæ*, habet *Virgilius* *Æneid.* VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Heur. Stephanus*, in *Differt. de Criticis Veteribus*. *Clericus*.

9. Τρίῃ] Regio est prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad Iliad. B, 496. pag. 264. *Clericus*.

11. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.*

Ex Eodem.

— propterea Nympham
Cum irvenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bœotia nutrit puellam.

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus grave,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluebant ex capitibus, & decalvabantur pulcra capita.*

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulchrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cincta Polycasta,
Nestoris minima natu filia Nelidæ,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

11. Α'λφ@] Quod morbi genus sit docebit Celsus Lib. V. c. 28.
§. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc Hesiodi collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. Clericus.

13. Ο'ς π Αιλαίνην] Eustathius hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B. 523. Clericus.

17. Νίσω] Hoc fragmentum in Heinisianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex Stephano collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex Eustathio desumptum, doctissimus Grævius, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud Stephanum in voce Gerenia, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud Eustathium pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide Apollodorum Lib. I. Cap. IX. §. 9. Clericus.

Ibidem.

Κτεῖνε ᾗ Νηληϊῷ παλασίφρονας ἡέας ἰθάλῃς
 Ἐνδεκα, δωδέκατ' ᾗ Γερήνι ἵπποτα Νέσωρ
 ἔειν' εἰὼν ἐτύχῃσε παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀργείοιο, ἃ Ἐρμείων ἀγκάκηται
 Γείνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Τίεις ἐξερχόοντο Λυκάον' ἀνπιθέοιο,
 Οὐ ποτε τίκτη Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦται γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἠγήσατο λαῶν,
 Τὴς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἀφθιτὰ μῆδεα εἰδὼς.
 Δεκτὴς ἐν γαίης Ἀλέας πόρε Δόκαλίωνι.

25

21. Καὶ κέρη Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργέοι & πλὴν, quæ, ut rectè *Isaac Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monstrosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filiz, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus*.

Ibid. Ἐρμείων] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac Ἑρμῇ, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit hunc versum *Moschi*:

Ὡς χάλυψ Ἑρμῶν, κιστέρω ὡς αἰδὼς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra emendare conatus erat locum *Hesiodi*. Idem.

Ibid. Ἀγκάκηται] Hoc est, Epithetum Mercurii. *Homerus* *Iliad.* II, 185.

————— περιλίσσεται λαῶν
 Ἑρμῆος ἀγκάκηται.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cùm *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ceterùm notare debuerant collectores fragmentorum *Hesiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. Idem.

23. Τίεις] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. *Clericus*.

25. Ἦται γὰρ Λοκρὸς Δελέγων] Hic locus exstat, apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλέας, ut edidit *Heinsius*, habet
 αἰλίας,

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor,
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Locrus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αἰῶνς, quod suspectum mendii meritò habet *Is. Casaubonus*. At *Claud. Salmasius* aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad *Sollum* pag. 103. Ed. *Ultrajectinæ*: „De Locris, inquit, quòd Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus *Hesiodi*, qui exstant apud *Strabonem*, qui interpretatur: τῇ δ' ἐτυμολογία τὸ συλλακτὺς γερμέναι πᾶς ἐν παλαιῷ αἰὲτι πῶς μοι δοκεῖ: ipsa etymologia obscure mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic λαῶν τὸς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν συλλακτῶν καὶ μυζαίδων, pro collectitiis & mistis. Tales enim Leleges fuere, qui & erronei varia Græciæ tenuere loca. Sed hic non est Poëtæ sensus. Λείλας, quasi λογαῖδες & λακτὺς dictos censet, qui ex electis & eximiis lapidibus, quos *Deucalion* jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum, in ultimo versu:

„Λακτὺς ἐν γαίῃ λαῶν πᾶς Δευκαλίωνι.

„Et Λείλας λαῶς interpretatur λακτὺς λαῶς, lectos populos. *Hesychius* & Λακτοῖ, αἰρετῆς. Idem: Λογαῖδες, οἱ ἐπίλακτοι. Legi etiam posset

„Λακτὺς ἐν γαίῃ λαῶν πᾶς Δευκαλίωνι.

„Quod & verius existimo. Λαῶς autem idem *Hesiodus* ἀπὸ τῶν λαίων lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat *Deucalion*, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos vult τὸς Λείλας, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè & feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostendere originem non in *Lelegum*, ita ut dicti sint à τῇ leabh, quod viride sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronei seu Nomades erant, qui viridia pascua sectabantur. *Clericus*.

Ὡκεε δὲ Ὡλενίην πέτρῳ ποταμοῖο παρ' ὀχθαῖς
ΕὐρεῖΘ Πείροιο.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ὕρραι νύμφαι θεαὶ ἐξεγόντω,
Καὶ γένΘ ὑπιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν,
Κέρητες τε θεοί, Φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχθ κτὶ θυμὸν, ὅσας ἐλευνὸς ἀλύνθης
ΟὐτΘ ἔχθ, μικρός περ ἰὼν, αἶποις ἀνδρῶν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀνδρῶν, ἅπερ μέτρα γε μέδηνΘ.
Εἰς δὲ πλείους δὲ, ἢ ἐπελθέμεν οὐκ ἐδυνάο.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀνδρῶν ἐτίτυμΘ εἶδεν μέτρα,
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνΘ θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὡς παρὰ Πανοπίδα Γληκῶνατ' ἐρυμνῶ,
Καὶ περ δὲ Ὀρχομενῶ ἐλγυμῶς εἴσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπηναις οἰκὶ ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Δίβυας τ' ἠδὲ Σκύθας ἰππημολγῆς.

30

35

40

28. Ὡκεε δὲ Ὡλενίην] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. Clericus.

30. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ibid. Οὕρραι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam off. 187; & 215. Idem.

31. ΓένΘ ὑπιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosi facta Satyrorum Nymphis insidiantium, aut cum Baccho compositantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensâ, dictos putem Satyros à radice Phoenicia שחחר, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lassare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

32. Κέρητες τε Θεοί, Φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες] Ultimum Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phoenicia שחחר, unde שחחר chireher, quod est lassavit. Nihil insignius in Curetibus,

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montana Nympha orta sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, quæ tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensura cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenam circumvolutus it, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galaſtophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopus, Libyæſque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam
quæ de iis congeſſit vir illuſtris & de litteris amcenioribus benè me-
ritus *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem §. 52.
Clericus.

33. Θαῦρον] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quæſiviſſe
dicitur à M. ῥῥο filio Manrûs, quæ Tireſiæ filia fuerat. *Clericus.*

35. Μόρσι] Reſponſio eſt Mopſi. *Clericus.*

39. Ος παρὲς Πανοπίδος] Hoc fragmentum eſt apud *Strabonem*
Lib. IX. p. 292. ubi de Cephifſo fluvio loquitur, quem hiſce verbis
deſcribit. *Clericus.*

41. Γαλατοφάγων] *Strabo* Lib. VII. p. 209. ait *Hæſiodum*, εὖ τῇ
καλῶν γὰρ αὐτῶν ſcripſiſſe Phineum ab Harpyis abductum fuiſſe in
terrâ lacte viventiũ &c. hoc eſt, Gctarum; quorum regionem &
gentem deſcribit eo loco *Geographus*. *Clericus.*

42. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui ali-
quot verſus *Hæſiodi* ex *Eratoſthenis* exſcripſerat, ſed quorum ſuper eſt
tantum

Ex Eodem.

Δωδάνῳ φηρόντε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἡ οἷη διδύμους ἱερὰς ναῖσαι καλωνὰς,

Δωπῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρυον ἀντ' Ἀμύροιο,

Νύφατο Βοιδιαῖδ' ἁλμύνης πόδα παρθένον ἀδμής.

Ex Pausania.

Υἱὸν δὲ Μόλυρον Ἀεΐσαντον φίλον υἱόν

Κτεῖνας ἐν μεγάροις δυνῆς ἔνεχ' ἥς ἀλόχοιο,

Οἶκον ἀποπρολιπὼν φάσγ' Ἀργεῖον ἱπποβότοιο.

Ἰξεν δὲ Ὀρχομενὸν Μινυήιον καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς

Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς Ὀππικίης.

Ex Eodem.

Φύλας δὲ ὤππεν κέρλε κλειτὴν Ἰολάαν

Λειποφίλῳ. ἦν δὲ εἶδ' Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.

tantum primus, isque corruptissimus. Pro Λιδυαῖς π. ἡδ' legitur π. Λι-
γυαῖ δ. Heinsius edidit Λαγυαῖς, sed qui melius cum Æthiopibus con-
jungi possunt, quàm Libyces? Clericus.

43. Δωδάνῳ } Est apud eundem Geographum Lib. VII. p. 216.
ubi sermo est de Pelasgis. Clericus.

44. Ἡ οἷη διδύμους } Est apud Strabonem Lib. IX. p. 304. & Lib.
XIV. p. 445. & apud Stephanum in voce Ἀμύροιο. Casaubonus legit
Διδύμους, quod nomen est proprium montis, & pro αἰτ', αἰγ', hoc
est, αἰγ' prope; sed, ut rectè Berkelius, in Stephanum, αἰτ' potest
esse pro αἰτ' à regione. Præterea Strabo habet Βοιδιαῖδες. Non dicit
Geographus hos versus lectos in Ecceis, sed ex primis oculis conje-
cisse videtur hoc D. Heinsius. Huc autem transferemus quod habet
Isaac Casaubonus ad Lib. I. Strabonis, p. 29. de hoc opere Hesiodi &
alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset
Geographus Catalogum: „Videri, inquit, poterat illud opus He-
„siodi intelligi, quòd Ἡοίων, vel Ἡοίων μεγάλας Græci Scriptores so-
„lent nuncupare. Sed ex Scholiaste Apollonii discimus diversa hæc
„esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φάσμα Ἡοίων ἐν πύ-
„μας μεγάλας Ἡοίων ἐπ' Ὀρφέα τὴν ὁδὸν ἱμῶν ἐν δὲ τῇ γ. κατελόγη δ. c.
„Certum est tamen Ecceas quoque Hesiodi aliud fuisse nihil, quàm
„mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc rectè à doctis-
„simo viro Joan. Aurato est animadversum. Nos etiam postea ob-
„servavimus, non Hesiodum tantum sed & Socraticum Opus eodem
„ferè indice edidisse. Athenæus Lib. XIII. Ἐπίπτε ἡμῶν ἱμῶν ἐν γ-
„μας κατελόγη γυναικῶν πικρῆς, & ἀπὸ τῆς Σοφιστικῆς ὁ Φανηγ-
„εστε

Ex Eodem.

Dodonámque, & ad fagum Pelasgorum sedem ivit.

Apud Eundem ex Eoeis.

*Aut qualis gemina sacra incolens juga,
Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,
Abluit, aquâ Bæbeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,
Cum occidisset domi, propter concubitus ejus conjugis,
Domo relictâ, fugit Argo equos pascente,
Venit verò Orchomenum Minyarum, eumque Heros
Excepit & opum partem largitus est, ut æquum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai
Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

ἢ εἶπε Οἶς ἢ τὸ γυναικῶν κρηπίδων Νικανέτις ὁ Σαρπίς. Ubi legendum censemus Οἶς & de quodam Soficratis Opere accipiendum, cui, ad *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat Οἶς quod & ipse sua exempla omnia, per vocem *Οἶς*, inciperet, ut *Hesiodus* per ἢ οἶς. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam etiam confirmat, quod *Timon* quoque in *Sillis*, idem fecerat &c. Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expendere diligenter, non duxi hic omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum *Oæarum*, in prima voce ἢ οἶς nihil esse mutandum. Sed vix intelligo qui post longissimam digressionem, quæ clypeus *Herculis*, ejusque certamen cum *Cygro* describuntur, posset Poëta sequens exemplum ordiri iterum vocibus, ἢ οἶς. Clericus.

47. Ὑπὲρ] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in *Bœoticis* p. 598. qui, cum dubitet an *Eœæ* sit Poëma *Hesiodi*, sic hos versus prolaturus præfatur: Ὑπὲρ δὲ ἰσχυρότερο μνημάτων καὶ ὁ πῶς ἐπὶ σιωπῇ, ἀπὸ μεγάλαις Ἡοίαις κρηπίδων Ἐλπίς: Hyetti mentionem fecit qui versus composuit, quos *Græci* vocant *magnas Eœas*. De Hyetto vide plura apud *Pausaniam*. Clericus.

51. Φόλος] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in *Bœoticis*, p. 605. Ubi sub nomine *Hesiodi* non laudat hoc opus. Interpres *Pausaniæ* *Latinus* *Romulus Amaseus* vocem *Ἡοίαις* p. 599. vertit perabsurdè *Orientalia monumenta*, hic, non melius, *magnas tænas*. Clericus.

Ἡ δέ οἱ ἦν ἐν μεγάροισιν ἔπικεν,
 Θηρώτ' ἀειδῆ ἱκέλιω φαέεσσι σελήνης.
 Θηρώ δ' ἀπόλωντο ἐν ἀγλαίῃσι πεσῶσιν
 Γείνατο Χείρωντο κρατερὸν μὲντο ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμαντο ἥες ἦσαν,
 Νέστωρ τε Χρόμιος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχτο
 Οὔδωτο, ὃ πάρε δῶρε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
 Διεύς· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέεσκετο (παῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φύλα
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφιν ἢ αἰμείλιχον· εἶχε γὰρ δῶρε
 Παντοῖ, οὐκ ὀνομαστὰ, τὰ μιν ἢ ἐπὶ πτερόεντι δόλωσε
 Βελῆ Ἀθιωαῖης.

Ex Eodem.

Θεοσάμηντο γῆρυν Κλεαδαίμω κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὐθ' οἷγ' ἔχέσθην * Αἰνῆϊω ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἦν Φαεσιμυρόντι ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλῆσιν διπετέτο πταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρώϊκῃ γῆραλογίᾳ.

Ἐπῆρες δ' ἐγόνοντο θεμιστόλοιο βασιλῆες,
 Δωρὸς τε Ξεθρὸς τε ἢ Αἰόλῳ ἱπποιοχάρμης.
 Αἰολίδαί γ' ἦγονοντο θεμιστόλοιο βασιλῆες
 Κρηθῶς ἢ δ' Ἀθάμας ἢ Σίσυφῳ αἰολομήτης,
 Σαλμωνίδης ἄδης, ἢ ὑπέρθυμῳ φεικῆς.

58. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεοσάμηντο] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίμω in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὐθ' 9] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπῆρες] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pinda-
 ri

*Ille verò ei filium domi peperit.
Theronémque pulcrâ similem radiis Lunæ.
Thero verò cùm incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus, -
Nestor, Chromiúsque & Perichymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebátque dona
Omnis generis, que dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.*

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleædemi illustris.

Ex Eodem.

Reſtêque illi vovebant Æneio ſupremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipſe autem in exundationibus fluvii à Jove delapſi.

*Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.*

*Græci fuerunt juſ dicentes Reges
Doriſque, Xuthiſque & Æolus gaudens equis,
Æolidaque fuerunt juſ dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sifyphus verſutus,
Salmoneus injuſtus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophronis Scholiasten, oculos fingerunt. Interea non dubito quin legendum fit, ut edidi, γ. 2. Δῶρ, & non Χῶρ, ut erat in Heinſianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Ἐχῶρ, hoc eſt, ἵππ. Notum enim eſt hos fuiſſe Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I. Cap. VII. §. 2. Clericus.

Τῇ μὲν αὖ ἀγγελῇ ἦλθε κέραι ἱερῆς Διὸς δαυτὸς
 Πυθῶ ἐς ἡγαθέλῳ, καὶ ἔφρασεν ἐργ' αἰδήλα
 Φοῖβω ἀκερσινέμῃ, ὅτε Ἰαχὺς γῆμε Κόρωνιν
 Εἰλαπίδης Φλεγύας Διογνήτιο θύγατρα.

Ex Eodem.

Τὴν δ' Ἀμαρυγκείδης ἰππόστροφον ὄζον Ἀρηῶν.
 Φυκτέον ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμον ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δέ οἱ καὶ θυμὸν δρίσῃ φαίνετο βελή,
 Αὐτὸν μὲν χέει. κρύψαι δ' αἰδόκητον * μάχαιράν πε
 Καλλῶ, ἣν οἱ ἐτόξε περικλυτὸς ἀμφιγυῆεις.
 Ὡς τὴν μασδίων οἶον καὶ Πήλιον αἰπὺ
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκαίοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα πειρῆα λαῶν,
 ὃν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῳ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἔκαστα μεταλλάξαι * αἰετρώετῃσι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρὸν αἰοῖδον
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοισι ράψαντες αἰοῖδον
 Φοῖβον Ἀπέλωνα χρυσόορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἦ οἷα Φθίῃ Χαερίτων ἀπὸ κάλῃ ἔχουσα
 Πλωεῖ παρ' ὕδαρ καλῇ ναίεσκε Κυρῶν.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἦ οἷα Τερίῃ πυκινόφρων Μυκιονίκη,
 Ἦ τέκεν Εὐφρημον Γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ πολυχρῆστος Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἦ δ' ὑποκυοσαμένη τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμῳ.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. Clericus.

89. Εὐ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur αἰ Χείρων ὑποθηκῶν. quas Ἡσίοδος ἀναπλήσας. Clericus.

93. Ἦ οἷα Φθίῃ] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phæbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amaryncides Hippostratus, bellicosus.
Phyſkeus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
Ipsam quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvoſo.*

Ex eodem, in Monitis.

*Rectè hac singula quarit * immortalibus.*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëta
Canebamus, novis hymnis suentes cantionem, (Latona.
Phæbum Apollinem, qui habet aureum ensen, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecœis.

*Aut qualis Phthia, habens formam à Gratiis,
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aureæ Veneris.*

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. H' οἷν γ' ἐν] Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

98. H' δ' ἀνέκλυτον] Legitur apud Scholiasten Lycophronis
p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦβης πολυηρώτα ἵκετο μέτρον,
 Μῆν' ὧν ἤχαλκε, πετὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσοι ἔσσω μύρμηκες ἐπηρώτα ἐνδοθι νήσῃ,
 Τὲς ἄνδρες ποίησε, βαθυζώνες τε γυναικάς,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία γέντο νεὺς κυανοπρώροιο.

109

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστ' ἢς Ἐμποίη πολυλήϊ' ἢ δ' Ἀλείμων,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσσιν βόεσσιν.
 Ἐν δ' ἄνδρες ναῖσι πολύρριμες, πολυβῆ,
 Πολλοί, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐχαπῇ πεπόλισται.
 Τλαὶ δ' ἔμπεδον Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρησέμενον εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμῷ φηγῆ.
 Ἐνθεν ὀπιχθόνιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δὴ καὶ μολὼν θεὸν ἀμβροτον ἐξερεῖν
 Δωρὸς φέρον ἐλθῇσι σὺν αἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

105

110

Ex Eodem.

Ἡ δὲ κεθ' Ἐρμιόνιω δερκλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὁπλοτάτην δ' ἔτεκεν Νικέστρατον ὄζον Ἀρηῷ.

115

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα καὶ Ἡνιόχην.

Ex Aeschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη καλῶν Στρατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο Φίλτατον υἱόν.
 Τῇ δ' ἡμεῖς τ' ἐγμύοντο Δηῖων τε Κλύπός τε,
 Τοξάδης τ' ἀντίθεος, ἢ δ' Ἰφίτ' ὄζον Ἀρηῷ.
 Τὲς δ' ἐμὲθ' ὀπλοτάτῃ τέκετο ξανθὴν Ἰόλην
 Ἀνπόχη κρείσσει, παλαιὸν γὰρ Ἀΐβολίδας.

120

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δούτέρῳ Μελαμποδίας.

τῷδε Μάρης τοῦ ἀγγέλου ἦλθε δι' οἴκον.
 Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

125

105. Ἔστ' ἢς Ἐμποίη] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. Clericus.

*Sed postquam juventutis amabilis attigit mensuram,
Solut cum esset, dolebat; pater vero hominum & Deorum
Quotquot erant formica, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes,
Qui primum instruxerunt naves utrimque actas,
Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quadam Ellopiæ dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quadam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse.
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia quælibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit —
Dona ferens, venerit cum bonis aribus.*

Ex Eodem.

*Qua peperit Hermionen basia iuchyo Menelao,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Hemiochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulcrè cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deion & Glytius,
Sagittarius similis Diis & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Antholida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodia.

*—— Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῶ δὲ Μάρτυς] Priora duo fragmenta ex *Asinibus* leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιᾶ αἰνυτο χερσίν,
 Ἰφικλῶ δ' ἔπει νῶτ' ἐπεμαίετο τῷ δ' ἐπὶ πῶθεν
 Σκύπφον ἔχων ἑτέρη, ἑτέρη δ' σκῆπτρον αἰέρεε
 Ἐΐηκεν Φύλακος, καὶ ἐν δρυάεσσιν ἔειπε·

Apud eundem. ἐκ τῆς Ἡοίαν.

Οἷα Διώνυσος δῶκε ἀνδράσι χάσμα καὶ ἔχθρῳ.
 Οἷς ἄδλω πίνῃ, οἷν δ' ἐπλετο μάργῳ.
 Σιωπῇ πόδας χερσὶς τε δέει, γλῶσσάν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφρέσσισι· Φιλῆ δ' ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

130

Ex Eodem.

Τὰς δ' ἐβροτο καλέεσσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἐπ' κῆρ' Ἀθηναίων ἰσχυρίων.

135

Ex Eodem.

καὶ ἐσινέσκετο καρπὸν.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ γὰρ ἐς ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλήη
 Τέρπεσσι μύθοισιν, ἐπὶ δαιτὶς κερύων.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δαίτῃ.

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

Τὼ πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἑόντες,
 Τὼ τότε ἐπάνυμον Εὐβοίαν βοῶς ὠνάμασε Ζεὺς.

140

Ex Suida.

Ἀλλήλῳ μὲν γὰρ ἔδωκεν Οὐλύμπῳ Αἰακίδῃσι,
 Νῆν δ' Ἀμυθαιονίδαις, πλεῖστον δὲ περ Ἀτρεΐδῃσι.

Ex Suida & Polybio.

Αἰακίδας πλέμῳ κεχαρηότας ἦν τε δαίτῃ.

Ex Plutarcho.

αἷτ' ἄλσέα καλὰ νέμον,

145

Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ σείσασθαι πινόντα.

130. Οἷα Διώνυσῳ] Est apud eundem Lib. X. p. 428. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἡ δ'] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenai Lib. II, p. 40. Clericus.

139. Νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelius

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphichus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Seabat Phylacus & inter famulos dixit.*

Apud Eundem, in Eœis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

— nec lædebat fructum.

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Æginæ.

— in divina Insula Abantide,

*Quam priùs Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suïda.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Attridis.*

Ex Suïda & Polybio.

Æacidas bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

— — quæ nemora amœna habent
Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Berkelius ostendit legendum non εὐβοίαν sed εὐβοίης διῆριν. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clericus.

Ἐπεία τι ζώῃ γῆρας λακέρυζα κερώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφ' ὅ δέ τε πετραυόραν.
 Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κέραι' ἡγεῖσκέ'· αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
 Ἐννέα τὲς κέραιας· δέναι δ' ἡμεῖς τὲς φοῖνικας
 Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

150

Ex Eodem.

Δειὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπιδ' Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ἔδειξ' ἐσιν Ὀπιδονίων ἀνθρώπων,
 Ὅς τις ἀνείδει Ζεῦος νοὸν Αἰγιόχοιο,

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς ἢ κείρανός ἐστι
 Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔτις ἐρήεσσαι κερὰτ' ἄλλ'.

155

Ex Eodem.

Μησίων, αἷτ' ἄνδρες πολυφραδέοντα πθέσι,
 Θέσκελον, ἀνδρήεντα.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ γὰρ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἴθέ μοι * ἦστω μὲν αἰῶνα βίοιο
 Ὡφειλες δέναι, καὶ αἶσα μήδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' εἴκ' ἐμὲ τυτθὸν ἔπους,
 Ὅς με μακρόν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μ' ἔτι ζῶειν * γῆρας μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Λιακίδη, καὶ πετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
 Ὅς ποῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχ' εἰδυναβαίνεις.

147. Ἐπεία τι] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 41 f. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quae exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δειὸς γάρ] In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Herod. Megaren-
 fi,

Ex Eodem.

Novem vivit atates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò aequat quatuor
Tres verò cervos aequans corum senex fit. Deinde Phœnix
Novem corvos aequat, nos verò decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeidis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certavit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia scirem
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere atates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

fi, dicitur Pisistratus hunc versum ex Hesiodi operibus sustulisse. Clericus.

153. Μάρης] Exstat Stromate V. p. 610. & sequens fragmentum
 Ibid. p. 603. Clericus.

161. Ζῆν Πάρις] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Οἶκον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπ' ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρεπται νόημα.

Ex Eustratio.

Ἄρ' ἔστιν ἄνδρον ἐὼν Δαναὸς πῖψεν ἐνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώπ' αἶψ' Οὐλύμπ' ἢ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Ληϊοῖδ' ἄνδρα, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἰμερόεσσα ἢ Εὐδώρα τανύπεπλος,
Ἄς ὕδατος καλέσιν ὅππ' ἔχθον· Φῦλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅτ' ἴη κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέλα πάντ' ἔθηκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχιάλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμος δ' ἄρχαί τε αἰεὶ.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' εἴσε' κισυβίῳ.

180

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὅς τ' ἐπιμα λιπὼν ἀνέπιμα διαίη.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χρὴ πατρὶ κτίλον ἐμμελῆαι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἡπειγμένον ἐστὶ δρεσίκων ὥς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullò ante finem. Clericus.

174 Φαισύλη] Ad Tm. 15. φαισομένη. Morelianæ Edit. ubi de Hydibus. Clericus.

177. Ὅτ' ἴη] In voce αἰδέλα, seu col. 21. ubi postquàm dixit Etymologici Auctor αἰδέλα significare αἰεεῖν, quamvis apud Nicandrum contrario significato legatur, pro semper conspicuo, docet hunc

Ex Eodem.

*Quali sorte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientiâ.*

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominûmque & Deorum
*Iratus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phaëyla & Coronis & benè cincta Clea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchiakum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. *Clericus.*

178. Βόλας] In voce Βόλας, seu col. 216. *Clericus.*

183. Καί τ' ἀρεχέμεν] Ad Tm. 6. φαινομένη. *Clericus.*

Ὅπ' τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττει καὶ δυσυχὲς ἱκανοῖς
 Ἡσίωδ' ὁ παρεστῆσσι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡτοῖαις, ἐν αἷς τῶν Ἀλκ-
 μήνῳ ποιῶν (1. ποιῶ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν·

Ὡς τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον

Ζῶς ἐτέκνωσε πατήρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἑμὸν αἱ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον.

185

Τ Ε Λ Ο Σ.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Inter-
 prete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) &
 quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quarant harum
 rerum

Aspasius in III. Ethic. Aristotelis.

Περὶ τὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest
Hesiodus, in magnis Eois, in quibus Alcmenam indu-
cit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parca te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S.

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia
suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negli-
gentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt.

Ἔργα καὶ ἡμέραι.

Ἀσπίς.

Θεογονία.

ἘπικήδειⓈ εἰς Βάτραχον ἢ ἐρώμενον αὐτῷ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ ἀστροκὴ βίβλⓈ.

Ἡοῖαι μεγάλαι, ἡ γυναικῶν κατάλογⓈ.

ΚατάλογⓈ

ΑἰγίμⓈ.

Περὶ τῶν Ἰθαίων Δακτύλων.

ἘπιθαλάμⓈ Πηλέως καὶ ΘέττⓈ.

Ἵποθῆκαι ΧείρωνⓈ.

Γενεαλογίαι ἡρώϊκαί, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς ᾠδήⓈ.

{ Ἐπιμανπκά.

{ Ἐξήγησις ὅττι τέρεσιν } ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεοὶ λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.